

บรรณานุกรม

หนังสือ

- กำชัย ทองหล่อ. หลักภาษาไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์รวมสาสน์, ๒๕๑๔.
- กิ่งแก้ว ฮัตถการ. คติชนวิทยา. พระนคร. หน่วยศึกษานิเทศกรรมการฝึกหัดครู, ๒๕๑๔.
- ..... วรรณกรรมจากบ้านใบ. พระนคร: หน่วยศึกษานิเทศกรรมการฝึกหัดครู, ๒๕๑๓.
- กุหลาบ มัลลิกะมาส. คติชาวบ้าน โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง ๒๕๑๔.
- ..... วรรณคดีวิจารณ์ โรงพิมพ์อรุณชัยการพิมพ์, (ม.ป.ป.)
- ..... วรรณคดีไทย โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๑๗.
- เกษม บุณศรี. ประเพณีทำบุญเนื่องในพุทธศาสนา. พระนคร: องค์การค้าคุรุสภา, ๒๕๑๕.
- คณานันท์สมณาจารย์ (ปี่), พระครู. ตำราวงเด็กและตำรากฤษี. พระนคร: โรงพิมพ์
โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๕๖๔.
- เคล้าส์ เวงค์. จิตรกรรมไทยเดิม. พระนคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดศิวิลพร, ๒๕๑๑.
- เจตนา นาควัชระ. ทฤษฎีเบื้องต้นแห่งวรรณคดี กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ดวงกมล, ๒๕๒๑.
- ..... "วรรณคดีวิจารณ์และการศึกษาวรรณคดี." วรรณไวทยาการ เล่ม ๑ สมาคม
สังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย ๒๕๑๔.
- * เจือ สตะเวทิน. คติชาวบ้านไทย กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สุทธินิสารการพิมพ์, ๒๕๗๕.
- ฉันท ชำวีโล. ฉันทศาสตร์ตำราการแต่งฉันทและกาพย์ไทยและมคธ. (ม.ป.ท.) ๒๕๗๔.
- ชลธีรา กลัสค้อย และคณะ. "การอ่าน." หนังสือของเคล็ดไทยชุดคำราเรียน. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์เคล็ดไทย, ๒๕๑๗.
- คำรจราชานุกาพ, สมเด็จพระเทพฯ. "คำอธิบายเรื่องหนังสือกาพย์สี่กรบรรพ".
..... กาพย์มหาชาติ. พระนคร: คลังวิทยา, ๒๕๐๗.
- ..... "คำอธิบายตำนานโคลง ฉันท กาพย์ กลอน". บันทึกสมาคมวรรณคดี. อนุสรณ์
งานศพนายเกษ คงสายสินธุ์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พระจันทร์, ๒๕๑๖.
- ..... นิทานโบราณคดี. กรุงเทพฯ: ศิลปาบรรณาการ, ๒๕๑๑.

- ธรรมธิเบศร, เจ้าฟ้า. พระมาลัยคำหลวง. พระนคร: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๐๔
- ธรรมปริชา, พระยา. ไตรภูมิโลกวิจิตรยกถา เล่ม ๒. โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๒๑.
- ธรรมานุภาพ. ตำรายาศิเศษ-พระมาลัย-พระศรีอารย. ธนบุรี: โรงพิมพ์คำรงค์ธรรม, ๒๕๑๐.
- ธรรมาภิรมณ์ หลวง. ประชุมลำน้. พระนคร: โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, ๒๕๑๔.
- นราธิพงษ์ประพันธ์, กรมหมื่น. ภาษา วรรณคดีและวิทยาการ. พระนคร: สำนักพิมพ์
ก้าวหน้า, ๒๕๐๔.
- นิธิ เขียวศรีวงศ์. วัฒนธรรมภาวะภูมิกับวรรณกรรมต้นรัตนโกสินทร์. สถาบันไทยคดีศึกษา.
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๕.
- นิรันดร์ นวมารค และ สุคนธ์ ดวงพิตรว. ประวัติวรรณคดี. อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๒๐.
- นริศรานุกิตติวงศ์, สมเด็จเจ้ากรมพระยาและอนุমানราชชน, พระยา. บันทึกเรื่องความรู้
ต่าง ๆ. เล่ม ๒. พระนคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๐๖.
- บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, สถาบัน. สังคมศาสตร์แนวการศึกษาสาขาต่าง ๆ. พระนคร:
โรงพิมพ์มงคลการพิมพ์, ๒๕๐๔.
- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.ล. วิเคราะห์วรรณคดีไทย. กรุงเทพฯ: สมาคมสังคมศาสตร์
แห่งประเทศไทย, ๒๕๑๗.
- _____ "หัวเลี้ยววรรณคดีไทย" วรรณวิทยากร เล่ม ๑. กรุงเทพฯ: สมาคม
สังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, ๒๕๑๔.
- ปรมาณูชิตินโรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระ. พระปฐมสมโพธิกถา. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์ธรรมบรรณาการ, ๒๕๑๗.
- _____ ลิลิตตะเลงพ่าย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๑๒.
- ประสิทธิ์ กาพย์กลอน. แนวทางศึกษาวรรณคดี ภาษากริ การวิจิตร และวิจารณ์. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๓.
- ปราณี ขวัญแก้ว. วรรณคดีชาวบ้านจาก "บุคค้ำ" ต. ร่อนนิตบูลย์. พระนคร: หน่วยศึกษา
นิเทศกรรมการฝึกหัดครู, ๒๕๑๔.
- ปลื้ม โชติษรยางกูร. วิชากฎหมายคณะสงฆ์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ประยูรวงศ์, ๒๕๒๐.

พรพรรณ อารามาศ. วรรณคดีเกี่ยวกับพุทธศาสนา. พระนคร: บรรณกิจ, ๒๕๑๕.

พุทธโฆษาจารย์, สมเด็จพระและพระราชโฆสี. ชุมนุมเรื่องเมืองสวรรค์ เมืองนรก และ

เมืองสำคัญในสมัยพุทธกาล. พระนคร: โรงพิมพ์พระจันทร์, ๒๕๐๙.

ไพศาล เขาวนดี. "พระมาลัยคำสวด: วรรณกรรมชาวบ้าน". โครงการสังสรรค์วรรณ

ภาษาและวรรณกรรม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พิมพ์เกษตร, ๒๕๒๓.

ลาฟลาดีโอ เซอร์น. วรรณคดีกับชีวิตและการเมือง. แปลโดย ธนิต อยู่โพธิ์. พระนคร:

กรมศิลปากร, ๒๕๑๐.

สิทธิ, พระยา. ไตรภูมิพระร่วง. พระนคร: องค์การค้าคุรุสภา, ๒๕๙๖.

วราเวทย์พิสิฐ, พระ. วรรณคดีไทย. พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๙๖.

วิทย์ ศิวะศรียานนท์. วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์. พระนคร: สมาคมภาษาและหนังสือ

แห่งประเทศไทย ๒๕๐๔.

วิภา กงกะนันทน์, วรรณคดีศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร นครปฐม, ๒๕๒๐.

ศิลป์ พีระศรี. วิวัฒนาการของจิตรกรรมฝาผนัง. กรมศิลปากร, ๒๕๐๒.

ศิลปากร, กรม. ภาพยัมहाชาติ. คลังวิทยา, ๒๕๐๗.

_____ ลิลิตพระลอ. พระนคร: ศิลปบรรณาการ ๒๕๐๘.

_____ มหาเวสสันดรชาดกฉบับ ๑๓ กัณฑ์. คุรุสภา, ๒๕๐๖.

สถิตย์ - เสมานิล. วิสาสะ. แพร์พิทยา, ๒๕๑๓.

สุชีพ ปุณณานภาพ. ประวัติศาสตร์นา, บำรุงสาสน์, ๒๕๐๖.

_____ พระไตรปิฎกสำหรับประชาชน เล่ม ๑. พระนคร: เกษมบรรณกิจ, ๒๕๑๔.

สัมพันธพิทยานาจารย์ (บุญช่วย), พระครูปลัด. คณะสงฆ์รามัญในประเทศไทย. อนุสรณ์

งานพระราชทานเพลิงศพพระวินัยมุนี ฌ วัดมกุฏกษัตริยาราม. โรงพิมพ์

กิตติวารณ์ ๒๕๑๒.

สำนักนายกรัฐมนตรี. ประชุมศิลาจารึกภาคที่ ๑. พระนคร: โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการ

คณะรัฐมนตรี, ๒๕๒๑.

สุขุม นวลสกุล และคณะ. การเมืองและการปกครองไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๒๐.

เสถียร จันทิมาธร. คนเขียนหนังสือ. พระนคร: โรงพิมพ์พิมพ์เขต, ๒๕๑๗.

เสฐียรโกเศศ. การศึกษาวรรณคดีแห่งวรรณศิลป์. บรรณาการ, ๒๕๑๕.

_____ คำของวรรณคดี. ป. พิศนาคะการพิมพ์, ๒๕๐๕.

_____ จับไปยล่อหั้น. พระนคร: โรงพิมพ์ไทยเซชม, ๒๕๗๕.

_____ เมืองสวรรค์และมีสาางเทวดา. แพร์พิทยา, ๒๕๐๓.

_____ เรื่องเจตีย์. พิมพ์ในงานอายุครบ ๖ รอบ เมื่อปี ๒๕๐๓, (ม.ป.ท.)

เสฐียรโกเศศ และนาคะประทีป. พระพุทธศาสนาในอุตตรนิกายจีน. พิมพ์ในงานฌาปนกิจศพ

นางสาย ชุนตระกูล. ณ วัดมกุฏกษัตริยาราม. ๑๔ ธันวาคม ๒๕๐๑.

_____ ลัทธิของเพื่อน. พิมพ์ในงานฌาปนกิจศพนางสาว อร่าม สุนทราร.

พฤษภาคม. (ม.ป.ป. ม.ป.ท.)

_____ ลัทธิของเพื่อน. ภาค ๑ ตอน ๔ พิมพ์ในงานศพนางวิวย บุญโกปวัฒน์

ณ วัดไชยชนะสงคราม ๒๐ มกราคม ๒๕๗๑ (ม.ป.ท.)

แสง มนวิฑูร, ร.ท. รสวาทินี. กระทรวงศึกษาธิการพิมพ์แจกในงานกฐินพระราชทาน

ณ วัดอัมพวันเจติยาราม . พฤศจิกายน ๒๕๑๓.

อริยธรรม, ป. ฎีกามาลย์เทวสูตร พระนคร: โรงพิมพ์เลี้ยงเชียง, ๒๕๐๗.

เอมอร ชิตตะโสภณ. โลกแห่งวรรณคดี. กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์ศูนย์หนังสือ เชียงใหม่,

๒๕๒๑.

อุปกิต ศิลปสาร, พระยา. ชุมนุมนิพนธ์ "อ.น.ก." นิสิตคณะอักษรศาสตร์จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย จัดพิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพอำมาตย์เอกพระยาอุปกิตศิลปสาร.

(ม.ป.ท.), ๒๕๕๕.

_____ หลักภาษาไทย. พระนคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๕.

บทความ

ประทีป สุขพล และคณะ. "พระมัลย์คำกาพย์". วรรณกรรมภาคใต้. วารสารคณะ

โบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๑๕.

วราเวทย์พิสิฐ พระ "กษัตริย์". สารานุกรมไทย. เล่ม ๒ กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
รุ่งเรืองธรรม, ๒๕๐๑.

วราวุฒิ โอสถารมย์. "การศึกษาในสมัยต้นรัตนโกสินทร์". ศิลปวัฒนธรรม. ปีที่ ๒
ฉบับที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๒๔.

เอกสารอื่น ๆ

กัญญารัตน์ เวชชาศาสตร์. "การศึกษาเปรียบเทียบเรื่องศรีรัตนกษัตริย์ฉบับต่าง ๆ ในเอเชีย
ตะวันออกเฉียงใต้" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๓.

ศิริพร ฐิตะฐาน. "รามเกียรติ์. ศึกษาในแง่การแพร่กระจายของนิทาน". วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
๒๕๒๒.

สุกัญญา สุจฉายา. "เพลงปริศนาคหบดี: การศึกษาในเชิงวรรณคดีวิเคราะห์" วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
๒๕๒๓.

สุภาพร มากแจ้ง. "มาเลยยเหตุเถรวัดดู: การตรวจสอบชำระและการศึกษาเชิง
วิเคราะห์". วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาภาษาตะวันออก
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๑.

อรอนงค์ พัดพาดิ. "พระนิพนธ์ประเภทคำหลวงของเจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร์". วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
๒๕๒๒.

สัมภาษณ์

สมภารหล่อ. เจ้าอาวาสวัดโปรดสัตว์. ต. เกาะเรียน จ. อุดรธานี. สัมภาษณ์,
๑๘ ตุลาคม ๒๕๒๓.

นายชันทอง ศรีรอดปาน. ต. พันท้ายนรสิงห์ อ. สมุทรสาคร. สัมภาษณ์,

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๒๓.

พระครูถาวรธรรมวัตร. เจ้าอาวาสวัดสองพี่น้อง จ. ปทุมธานี. สัมภาษณ์,

๒๔ ธันวาคม ๒๕๒๓.

พระครูธรรมวิศาลโสภิต. วัดราชโอรส กรุงเทพมหานคร. สัมภาษณ์, ๑๖ มกราคม ๒๕๒๔.

พระบุญยะทะโร. วัดใหม่ประเสริฐ ต. บ้านลาด จ. เพชรบุรี. สัมภาษณ์, ๑๗ มกราคม ๒๕๒๔.

นางสิน นิลประดับ. ต. คลองแขง จ. เพชรบุรี. สัมภาษณ์, ๑๗ มกราคม ๒๕๒๔.

นายจวง พงษ์เสวต. ต. คลองกระแขง จ. เพชรบุรี. สัมภาษณ์, ๑๗ มกราคม ๒๕๒๔.

พระครูวินัยธรรมมงคล. วัดคงคาราม จ. เพชรบุรี. สัมภาษณ์ ๑๗ มกราคม ๒๕๒๔.

พระครูวิชิตคุณาธาร. วัดในกลาง จ. เพชรบุรี. สัมภาษณ์, ๑๘ มกราคม ๒๕๒๔.

นายเกีย สุมะดินันท์. ต. บ้านแหลม จ. เพชรบุรี. สัมภาษณ์, ๑๘ มกราคม ๒๕๒๔.

นายอาบ ไชยาคำ. ต. บ้านแหลม จ. เพชรบุรี. สัมภาษณ์, ๑๘ มกราคม ๒๕๒๔.

นายสุนทร สุโขทัย. ต. บ้านแหลม จ. เพชรบุรี. สัมภาษณ์, ๑๘ มกราคม ๒๕๒๔.

พระมหาพิพัฒน์ จงภูมิ และคณะ. วัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร จ. นครปฐม

สัมภาษณ์ ๒๔-๒๕ มกราคม ๒๕๒๔.

พระโสภณธรรมอาจารย์. เจ้าอาวาสวัดดาวดึงษาราม กรุงเทพฯ. สัมภาษณ์, ๒๕ มกราคม

๒๕๒๔.

นายเอื้อม คำกลัด. ต. บางกรวย จ. นนทบุรี. สัมภาษณ์, ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๔.

พระครูเชมเชตวิชัย. วัดจันทร์ (บางกรวย) จ. นนทบุรี. สัมภาษณ์, ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๔.

นายน้อย เพชรแย้ม และนายพิน ปานโย. สวดลำเพชรบุรี. ต. หนองขนาน จ. เพชรบุรี.

สัมภาษณ์, ๖ มีนาคม ๒๕๒๔

พระกลยาณีโก. วัดคงคาราม ต. โพธาราม จ. ราชบุรี. สัมภาษณ์, ๑๒ ธันวาคม ๒๕๒๔.

นายบุญคง โพธิเทพ. ต. ตลุก อ. สรรพยา จ. ชัยนาท. สัมภาษณ์, - มกราคม ๒๕๒๔.

นายวงศ์ พ่วงเพิ่ม. กรุงเทพฯ. สัมภาษณ์, ๖ กรกฎาคม ๒๕๒๔.

Books,

Cuddon, J.A. A Dictionary of Literary Terms. New York: Doubleday & Company, Inc., 1977.

Dundes, Alan. The Study of Folklore. Englewood Cliff, N.J., Prentice Hall, 1965.

Funk & Wagnalls. Standard Dictionary of Folklore Myth and Legend. ed. by. Maria Leach. New York: Funk & Wagnalls Publishing Company, Inc., 1921

Thompson, Stith. Motif Index of Folk Literature. 6 vols. Indiana: Indiana University Press, 1958.

The Folktale. California: University of California Press, 1977.

Wellek, René and Austin Warren. Theory of Literature. 3rd edition. Harcourt Brace Jovannovich, Inc., 1975.

Articles

Aarne - Thompson. "Types of the Folk-tale". FF Communication No. 74, Vol XXV. Helsinki : Suomalainen Tiedeakatemia Academia Scientiarum Fennica, 1928.

Denis, Eugène. "L' Origine Cingalaise du P'rah Malay". in The South East Asian Study. Vol 11. Bangkok : Siam Society, 1965.

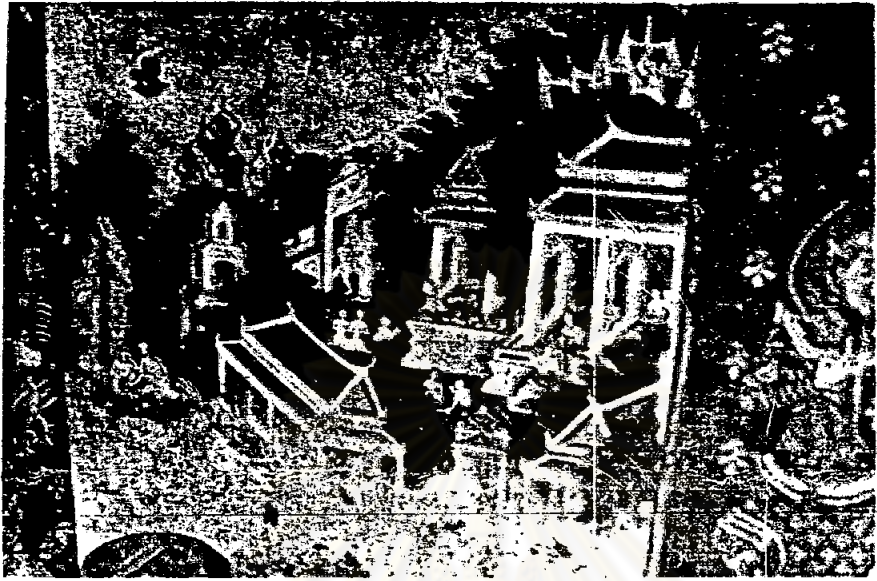
ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

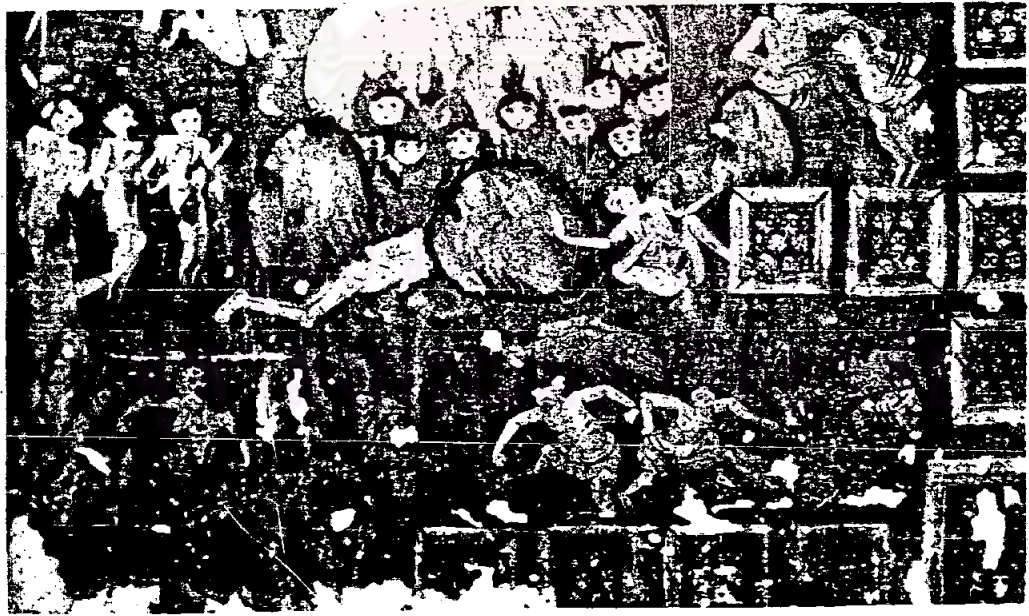

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ ๑

จิตรกรรมฝาผนังวัด เปาโรหิตย์ กรุงเทพมหานคร ภาพพระมาลัยโปรดสัตว์นรก
อยู่มุมซ้ายด้านบน

ภาพที่ ๒

จิตรกรรมฝาผนัง เรื่องนรกขุมต่าง ๆ วัดดุสิตาราม กรุงเทพมหานคร

ภาพที่ ๓

พระมาลัยโปรดสัตว์นรก

ภาพที่ ๔

สัตว์นรกใช้กรรมตามแรงบาปที่กระทำไว้

ภาพที่ ๕

ชายเข้ญใจถวายดอกบัว ๕ ดอก แก่พระมาลัย

ภาพที่ ๖

พระมาลัย เข้าจตุตถฆานนำดอกบัว

ไปบูชาพระ เจตีย์จุฬามณีบนดาวดึงส์สวรรค์

ภาพที่ ๗

พระมาลัยสนทนากับพระอินทร์

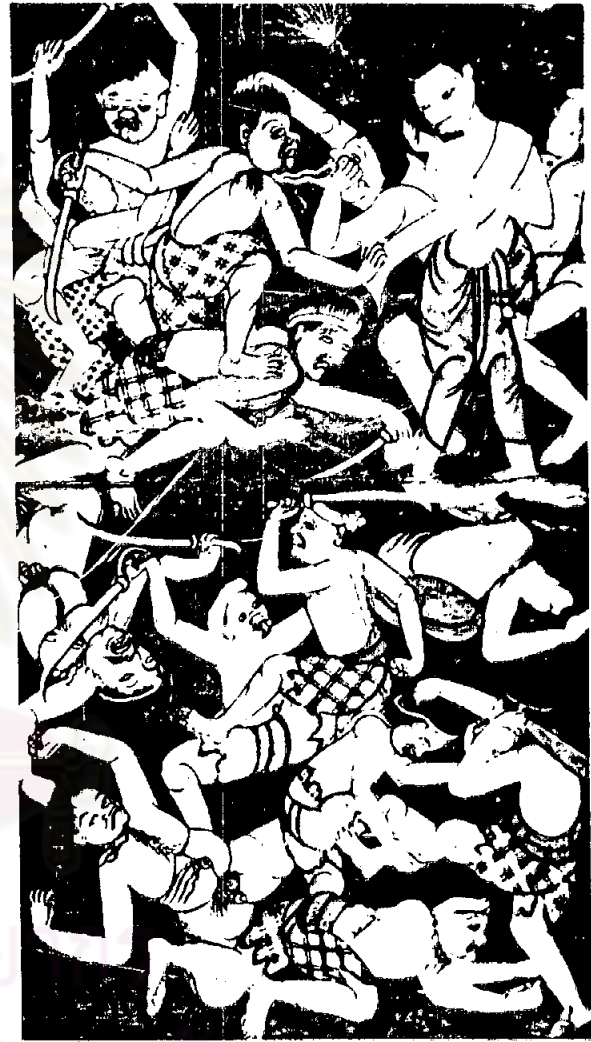
ภาพที่ ๘

พระมาลัยสนทนากับพระศรีอารียเมตไตรย

ภาพที่ ๕

เหล่าเทพธิดาบริวารของพระศรีอารียเมตไตรย

ภาพที่ ๑๐

กาลสิ้นพระศาลนายุคมิคล์เข็ญ

เรื่องพระมาลัยกลอนสวด

นโม ตัสส ภควโต อรหโต สัมมา สัมพุทฺธัสส

ติโลกเสฏฺฐิ ตํ พุทฺธิ ชัมม นิยฺยานิคํ

สฺสึ นิรฺกํ ขณฺฑิเจว อภิวาทิยภาสิสฺสึ ฯ

๑๑ ข้าไหว้พระเจ้าผู้ประเสริฐเลิศไทรภพ ข้าจะขอบพระนวลโลกอุตร
ข้าถวายประนมพระสงฆ์บวร ข้าจะแปลตามคำสั่งสอนพระเถรมาลัย ข้าขอระงับในบาปอัน
หนักหน่วง ราคะพยาธิทั้งปวง อย่าได้มาพาน ข้าขอทรงธรรมอันแก้แล้วหาย จนถึงนิพาน
ชื่อว่าความผิดอย่าได้มีเลย

๔ ฉันทน์ ฯ	๑	ในกาลอันลับลับ	หันไปแล้วแต่ครึ่งก่อน
		ภิกขุหนึ่งได้พระพร	ชื่อมาลัย เทพเถร
	๒	อาศัยบ้านกัมโพธ	ชนบทโรหเจน
		อันเป็นบริเวณ	ในแคว้นแคว้นแดน เมืองสังกา
	๓	พระเถรนั้นมีฤทธิ์	ประสิทธิด้วยพระปัญญา
		มีศีลครองสิกขา	ถนอมสมาบัติบริบูรณ์
	๔	สิ้นกิเลสประเสริฐนัก	สิ้นโทษนักใครจักขุน
		รู้หลักศรทธาพุล	ใจละเอียดทรงพระธรรม
	๕	ปรากฏด้วยรู้หลัก	มีฤทธิ์นักถึงอรหันต์
		อุปัชฌาเสมือนพระจันทร์	อันปรากฏในเวหา
	๖	เธอนั้นเสด็จลงไป	ในนรกด้วยกรุณา
		เพื่อจะให้เขาเขาสั่งมา	แล้วจะบอกแก้ภัยพิภพสัน
	๗	พระโมคคัลลาแลสาวก	ไปรตนรทุก ๆ วัน
		ครั้นแล้วไปรดชาวสวรรค์	ด้วยพระธรรมอันจับเดียว
	๘	พระมาลัยเทพเถร	บ่อแปลกกันคู่จิมพ์เดียว
		รู้ธรรมอันฉลาดเฉลียว	อานุภาพเหมือนกันนา

- ๑๐ ทูตชายทั้งหลายใด
ย่อมเยียดเยียนแลบีชา
- ๑๑ ผู้นั้นครั้นไปปลื้ม
ตกนรกไฟเผาตน
- ๑๒ พระโมคคัลลาเสด็จลงไป
ให้ไฟดับมิทันนาน
- ๑๓ พระมาลัยเทพเดระ
นิรมิตฝนให้ดับไฟ
- ๑๔ ผู้ใดเป็นอุปลัมภ
ครั้นแล้วไปใช้เจ้าไทยนั้น
- ๑๕ เป็นกำลังแก่เจ้าไทย
ล่อลวงเอาทรัพย์เขามา
- ๑๖ ให้ข่าน้ำแก่เจ้าไทย
ทำให้กฐินแลสถาน
- ๑๗ ใช้ชัชฌาจิตร
ผู้นั้นครั้นตายไป
- ๑๘ หม้อเหล็กเคี่ยวตนอยู่
บาปตนอันใช้ชัช
- ๑๙ เจ้าไทยทำผิดกิจ
ครั้นสิ้นชีวิตไปตกลง
- ๒๐ พระมาลัยเทพเดระ
หม้อเหล็กเป็นรูสี่
- ๒๑ พระมาลัยไปโปรดสัตว์
ให้นรกเป็นสำราญ
- ๒๒ เมื่อพระมาลัยเธอยังอยู่
ครั้นท่านขึ้นมา
- อันเหล็กนั้นก็ประมาณมา
- ใจโลกล้นพันคณนา
ข่มเหงท่านให้ทรพล
สิ้นชีวิตจากเมืองคน
เจ็บปวดร้อนใช้สามาญ
ให้ฝนตกเป็นท้อธาร
สัตว์นรกก็เย็นใจ
ท่านจึงเสด็จเหาะลงไป
โปรดนรกดุจเดียวกัน
ให้ข่าน้ำแก่เจ้าไทยพลัน
ทำเรือกสวนแลไร่นา
ให้เจ้าไทยไปปรนพา
เอามากินเป็นอาหาร
ใช้เจ้าไทยไปทำการ
แล้วก็กลับไปใช้เจ้าไทย
ให้เสียกิจพระวินัย
ตกนรกโลหกุมภี
ยื่นเท้าถึงแปดหมื่นปี
ให้กินแล้วแลใช้สงฆ์
ตนไม่ช่วยเอาใจปลง
ในหม้อเหล็กแปดหมื่นปี
ท่านเสด็จไปทนต์
สัตว์ในนั้นก็ขึ้นบาน
ดุจดั่งองค์พระโมคคัลลา
พ้นจากยากเพียงปางตาย
หม้อเหล็กนั้นแตกย่อยหาย
หม้อเหล็กอันกระจัดกระจาย

๑๑. คุมเข้าเป็นดวงกลม
เพราะบาปใช้ชบา
๑๒. ให้ทานให้ เป็นบุญ
ผู้นั้นจักตกไป
๑๓. ผู้ใดเลี้ยงเจ้าไทย
ครั้งแล้วเมื่อภายหลัง
๑๔. ว่าอยู่หม้อเหล็ก
บาปใช้ชบาให้กระทำการ
๑๕. ร้อนแสบเจ็บปวดยาก
น้ำเข้าปากจมูกคน
๑๖. ผู้ใดตีพ่อแม่
ตีคำสงฆ์ทั้งหลาย
๑๗. ผู้นั้นครั้นตายไป
บาปตีแม่แลตีเจ้าเงร
๑๘. กงจักรพัดหัวอยู่
เพราะบาปใจอาธรรม
๑๙. กงจักรพัดหัวอยู่
บาปตีแม่แลตีสงฆ์
๒๐. เลือดไหลลงหยัดหยด
เร้งร้อนเร้งครางตาย
๒๑. ดินมือสิ้นระเริม
ยืนตรงอยู่ทุกวัน
๒๒. พระมาลัยผู้เป็นเจ้า
หักกงจักรด้วยฤทธา
- ต้มสัตว์ไว้ร้อนหนักหนา
ให้เสียกิจพระวินัย
อย่าได้ใช้สอยเจ้าไทย
ในหม้อเหล็กต้มเปื่อยพัง
ให้ข้าวน้ำเป็นกำลัง
ให้เจ้าไทยกระทำการ
อันเดือดร้อนพุ่งขึ้นพ่น
หม้อเหล็กเคียวเปื่อยทั้งตน
ทนวิบากอะตักอะคน
คืนระเค่าเพียงปางตาย
นุ้ย่าแก่แลตายาย
ตริกขุแลเจ้าเงร
ด้วยบาปกรรมทาระเวร
ให้ล้มลุกเป็นบาปกรรม
สิ้นทุกชั้นดรกัม
ตีพ่อแม่แลตีสงฆ์
เลือดไหลทราบอาบตนลง
กงจักรพัดร้องครางตาย
กงจักรกรดพัดบววย
กงจักรกรดเร้งผัดผัน
ตัวสิ้นเต็มอยู่งกัน
เหน้อยลำบากยากหนักหนา
ท่านจึงเสด็จลงไปหา
สัตว์ผู้นั้นสว่างทุกขันธ์

- ๑๐ ครั้งท่านเสด็จขึ้นมา
กงจักรพัดเป็นยนต์
- ๑๑ ผู้ใดแลลับปลับ
ใจอาธรรมมีคำร้อง
- ๑๒ ได้สินจ้างยกชูไหว
บังคับความบมิเที่ยงธรรม
- ๑๓ เสียด ไทลออกทรบทราน
เสียดพุดอกทุกเส้นขน
- ๑๔ -----
เพราะบังคับความบมิเที่ยงธรรม
- ๑๕ กงจักรพัดหัวไว้
บังคับความลำเอียงเอง
- ๑๖ บมิแพ้จำให้แพ้
กงจักรพัดในหัว
- ๑๗ กงจักรพัดหัวไว้
มีตัวตีนมือสั้น
- ๑๘ เมื่อใดถึงกำเนียด
บังคับความบมิเที่ยงตรง
- ๑๙ พระมาลัยเสด็จลงไป
กงจักรหักพรัดพราย
- ๒๐ เมื่อพระมาลัยเสด็จขึ้นไป
ครอบเข้ารอบเกสี
- ๒๑ ผู้ใดใครทั้งหลาย
มักมากด้วยศัลหา
- กงจักรเข้าขาดเคี้ยวคล
เพราะบาปสี่แม่แลสี่สงฆ์
- บังคับตามบมิเที่ยงตรง
ทั้งสองข้างอันเขาผูกกัน
- ที่มีใ้ให้ตกต่ำ
กงจักรพัดอยู่ทุกขันธ์
- อาบ เสียดอยู่ทั่วทั้งตน
เพราะบังคับความบมิเที่ยงธรรม
- กิน เนื้อเน่าหนองตนเอง
- อดมิได้ร้องครางเครง
กงจักรกรดพัดในหัว
- ถูกคำรามข่มให้กลัว
เพราะบังคับความบมิเที่ยงธรรม
- สิ้นพุทธอันครกลับ
อยู่ระ เรมยนิมิตตรง
- พระเจ้าเกิดแต่ละองค์
คราที่นั้นจึงจะหาย
- หักกงจักรกระจัดกระจาย
สัตว์ผู้นั้นก็ยินดี
- กงจักรนั้นก็พุนมี
สัตว์ผู้นั้นทนทุกขา
- เป็นผู้ขายอันโสภา
อันโลกฉันทันประมาณ

๑๑. เมียท่านหน้าเข้มข้อย
ใจร้ายไปเขียนผลาญ
๑๒. ผู้นั้นครั้นไปปลัด
ไปขึ้นจิวบัดเที่ยวคล
๑๓. ทนมาจิวคมยิ่งกรด
มักเมียท่านมันว่าดี
๑๔. หึงใจใจมิกมาก
ทำยาแฝดแลเรียนมนต์
๑๕. พรางผิวมิให้รู้
แต่งแ่งให้งามโสภา
๑๖. ต่อหน้าผิวกระทำเป็นมิตร
แต่งแ่งให้ชายอื่นดู
๑๗. ทำรักแล้วทำโกรธกริ้ว
แต่งให้แสรังแกล้างทำ
๑๘. หึงนั้นครั้นวอดวาย
ขึ้นจิวยมทพาลมา
๑๙. ผูกแขวนเอาหัวลง
ยมบาลเอาทอกแทง
๒๐. ต่อหน้าคำจิงงก
งอหมัดขึ้นเหนือหัว
๒๑. ทำเคียดอยู่จิงงก
แปรปรวนผวนไผมา
๒๒. ยมบาลเอาทอกแทง
บาปยาแฝดแลเรียนมนต์
- หน้าแ่งน้อยงามนงคราญ
ยุยงเอาค้าย เล่ห์กล
สิ้นชีวิตจากเมืองคน
ในไม้จิวกว่าพันปี
โดยโสฬสสิบหกองค์
ทนมาจิวยกทั่วทั้งหน
มัก เล่นราคามกล
ให้ผิวตน เมียดัดทา
ลัก เล่นชู้ สพกามา
เพื่อจะให้ชายอื่นดู
ลับหลังคิด เป็นศัตรู
ลัก เล่นชู้ซ่อน เจือนงำ
ชักหน้าผิวให้ผิวอำ
ทำกลหกทกมารยา
ทลายชีวิตจากโลกา
รุมเอาทอกไล่ทิมแทง
เพราะหึงนั้นมันใจแข็ง
บาบใจแข็ง เล่นชู้เหนือผิว
บมีย่อท้อบมิเกรงกลัว
ยีนสูงเจจ้อม เทียม เกษา
ทำกลหกทกมารยา
ให้ผิวลู่อำนาจตน
บาบใจแข็งแลแสนกล
เขาจึงผูกเอาหัวลง

- ๑๑) เขาจึงเอาหอมมาร้อยปาก เพราะปากมันบมิชื้อตรง
เอาดอกปีกอกกลง เพราะใจร้อนช้อนหลายใจ
- ๑๒) พระมาลัยเทพเดร จึงเส็จลงไป
หักไม้จี้วกระจัดกระจาย สัตว์นั้นสว่างทุกขันธ์
- ๑๓) ครั้นท่านเสด็จขึ้นมา ไม้จี้วออกซัดเดียวตน
ผู้ลักเล่นกามกล ชื่นจิวเล่าดูหลังจากมา
- ๑๔) ผู้ใดเป็นผู้ใหญ่ เป็นนายไรแลนายนา
ข่มเหงฝูงประชา ผู้บุญน้อยให้อัปเจา
- ๑๕) วัดไร้นำให้ล้ำเหลือ เจ้าอำเภอข่มเหงเอา
บเอาแต่ข่มเยา ผิดระบอบพระบัญชา
- ๑๖) ผู้นั้นครั้นตายไป พิลาสัยจากโลกา
บาบข่มเหงฝูงประชา แผ่นดินนั้นกลับเป็นไฟ
- ๑๗) แผ่นดินเป็นแผ่นเหล็ก ลูกว้าวร้อนเหลือใจ
ไหม้เข้าถึงดับใจ ไล่ฝูงชาคราดเรี่ยออกมา
- ๑๘) -----
บาบนายไรแลนายนา เอาทรัพย์เขาให้ล้ำเหลือ
- ๑๙) บาบตนข่มเหงเขา ตนเป็นเจ้านายอำเภอ
เอาทรัพย์เขาให้ล้ำเหลือ แผ่นเหล็กไหม้ร้อนอาดูร
- ๒๐) ผู้นั้นร้อนเป็นบ้า ลูกบ้ายหน้ามายังบูรพาเขา
เป็นไฟพุน ฝ่ายข้างบูรพก็วางมา
- ๒๑) สัตว์นั้นกลัวภูเขาไฟ กลับหลังไปนิมมนา
ภูเขาหนึ่งจึงเกิดมา ฝ่ายข้างทิศตะวันตก
- ๒๒) สัตว์นั้นทอดตาไป เหลียวแต่ไกลก็แลเห็น
ภูเขาหนึ่งเกิดขึ้นเป็น ถ่านไฟร้อนเรืองขจร

- ๑๑ สัตว์นั้นก็จุกแค้น
ภูเขไฟไหม้ฝ่ายอุดร
๑๒ สัตว์นั้นกระสบแล่น
ภูเขไฟชำแระกดิน
๑๓ ภูเขทั้งเจ็ดศ
แผ่นดินนรภนั้นน่า
๑๔ สัตว์นั้นร้อนผะเผ่า
บาปมาฉายาแลฉายไร
๑๕ ว่าคนเป็นผู้ใหญ่
เอาทรัพย์เขาให้ล้ำเหลือ
๑๖ ธรรมนี้ทำนผู้ปราชญ์
นำมาแต่คัมภีร์
๑๗ บอกไว้ให้เป็นผล
สัมฤทธิ์ท่านทั้งหลาย
๑๘ เมื่อนั้นมหาเดร
ท่านเสด็จเหาะลงไป
๑๙ ครั้นท่านเสด็จขึ้นมา
สัตว์นั้นตื่นเสือกสน
๒๐ สัตว์หนึ่งใจทฤโทด
บได้จะจำเอา
๒๑ ยมบาลเอาน้ำแลบ
เทลงตระบัดใจ
๒๒ น้ำแลบตกถึงคอ
ถึงอกอกเปียนทั้ง
๒๓ บาบเมื่ออยู่เป็นคน
อกทะลุปรุออกมา
๒๔ บ่ายหน้ามายังอุดร
ลูกเรื่องขึ้นมา เรอฉิน
๒๕ บ่ายหน้ามายังทักษิณ
ผุดขึ้นแล้วก็วางมา
๒๖ ย่อมล้วนไฟร้อนหนักหนา
ทั้งนั้นเล่าย่อมล้วนไฟ
๒๗ ด้มระเค่าในกลางไฟ
วัดไร่นาให้ล้ำเหลือ
๒๘ เป็นนายไร้เจ้าอำเภอ
ภูเขไฟเผาเป็นตุส
๒๙ อันเจสิยาลาดชื่อเมธ
ชื่ออุทกนิกาย
๓๐ เป็นกุศลแก่หญิงชาย
พึงจำไว้สั่งสอนใจ ฯ
๓๑ อันมีนามชื่อพระมาลัย
ดับไฟนรกด้วยอุทกผล
๓๒ ภูเขเกิดบัดเดียวตลอด
ทนมล้าปากอยู่ในกลางไฟเผา
๓๓ ใจเขลาโจดกนแต่น้ำเมา
ธรรมพระเจ้าสั่งสอนใจ
๓๔ อันเขยวพล่านในกลางไฟ
ในปากนั้นปากก็เขยอพัง
๓๕ คอไหม้พองเป็นมัญญิง
เป็นรูทะลุปรุออกมา
๓๖ ด้กิ้นเหล่าเมาสุรา
บาปกินเหล่าแลเมามาย

๑๒. น้ำแสบลงถึงไส้
ดับหุง เบียดทะลาย
๑๓. เมื่อนั้นพระมาลัย
เข้าฉานแผลงฤทธา
๑๔. ลัดวั้นได้กินน้ำ
น้ำแสบกลับเป็นหวาน
๑๕. ครั้นท่านเสด็จขึ้นมา
น้ำเป็นอันหวานไซ้
๑๖. มรกลิ่งฉันท
จึงบอกแก่ญาติกา
๑๗. ให้คนจำศีลสร้าง
พิงธรรมอุทิศผล
๑๘. พระมาลัยผู้ปรากฏ
ดูองค์พระโมคคัลลา
๑๙. พระโมคคัลลา
ยังแต่พระมาลัย
๒๐. พระมาลัย เธอมีคุณ
มีคุณแก่เทวดา
๒๑. เปרתนรกลิ่งฉันท
บอกแก่ญาติ เขาทุกอัน
- ไฉนในชาติกระจัดกระจาย
บาปกินเหล้าสุบกันชา
ท่านจึงเสด็จไปหา
ให้น้ำแสบกลับเป็นหวาน
คือดั่งน้ำอมฤตพระนิพพาน
ด้วยใบบุญพระมาลัย
ภูเขากัดปักเคี้ยวใจ
กลับแสบร้อนดังก่อนมา
พระมาลัยนำเอามา
อันเขาอยู่ในเมืองคน
ให้ท่านบ้างทำกุศล
บุญไปถึงญาติกา
อันญาติทั่วทิศา
ผู้ปรากฏทั้งแดนไตร
เข้านิพพานแล้วดับไป
ยังอยู่นั้นสนององค์มา
แก่นรกลแลเทวา
แลมนุษย์ทั่วอินทร์
พระมาลัยนำมาพสน
ให้เขาทำบุญนั้นส่งมา

๗ ร่าย ๗ ยังมีเปรตหนึ่ง ลำบากนักหนา เป็นเหยื่อแร้งกา ผุงสัตว์อยู่รวม
 ลูกขี้ใหญ่่น้อย พลอยกันกินกั้ม แร้งกานกตะกรุม รุมกินเลี้ยงหา เนื่อนั้นหมดสิ้น
 ยังแต่โครงเปล่า จิกส้มเคี้ยวเอา ร้องครางเสียงแข็ง แร้งกานกตะกรุม รุมจิกด้วยแรง
 จิกทั้งกวัดแกว่ง ยื้อแย่งไปมา มันเคี้ยวเปรตนั้น ไปสู่เวหา จิกยื้อไปมา ในกลางเวหน
 ผุงเปรตหมู่นี้ เมื่อยังเป็นคน ข่าสัตว์เลี้ยงตน บมิได้ออกสุ ข่าเนื้อวัวควาย บมิได้เอ็นดู
 แทงสัตว์ให้อยู่ คั้นล้มคั้นตาย ขาทรายแลเนื้อ ทั้งวัวแลควาย ข่าสัตว์ทั้งหลาย
 แต่ล้วนสั้ตีน บาบคนฆ่าเนื้อ วัวควายเป็นอาจณ แร้งกาจิกกิน รุมกันยื้อเอา
 บาบคนเชือดเนื้อ ไว้แต่โครงเปล่า แร้งกาจิกเอา เนื้อตนนันไป บาบคนฆ่าสัตว์
 เจ็บปวดฉันใจ แร้งกาเคี้ยวไป ทนเจ็บคนเดียว เจ็บปวดเหลือทน แต่ตนอยู่เปลี่ยว
 ร้องครางคนเดียว ทนเวทนา บาบคนซึ่งฆ่า สัตว์ให้มรณา นกตะกรุมแร้งกา
 จิกทั้งเนื้อตน ยังมีเปรตหนึ่ง เจ็บปวดเหลือทน เส้นขนทั้งตน เป็นตาบเขือคลง
 ขนนั้นงอกออก มาเต็มทั้งองค์ เป็นตาบเขือคลง เพียงคังสิ้นขมน์ ทนเจ็บบมิได้
 ร้องให้อีกคราง แร้งกาจิกพลาง พาไปเวหา ร้องครางฮีด ๆ ทนเวทนา
 เจ็บปวดนักหนา เพียงคังจะสิ้นขมน์ ผุงเปรตหมู่นี้ เมื่อยังเป็นคน ใจร้ายอกุศล
 ย่อมฆ่าหมูชาย ขนเป็นหอกดาบ เพราะบาบมิอายุ บาบฆ่าหมูชาย เลี้ยงลูกเมียตน
 จะตกรรอก นับเท่าเส้นขน แลแสนแลหน นับชาติแต่ละที แลสิแลที ยิ่งกว่าพันปี
 บาบคนรารี ฆ่าหมูชายเลี้ยงตน ยังมีเปรตหนึ่ง ทั้งตัวย่อมขน รูปนั้นพิกล
 ขนนั้นเป็นป็น ป็นนั้นยอกเข้า หัวตัวขายิน ทั้งตัวย่อมป็น ยอกเข้าเสือกสน
 เจ็บแลบปวดฉีก ร้องครางอดล แร้งกาจิกตน พาไปเวหา ป็นยอกปากหู
 จมูกแลตา เสือกไหลออกมา โทรมทัวทั้งตน ผุงเปรตหมู่นี้ เมื่ออยู่เป็นคน
 ใจร้ายอกุศล ย่อมยิงนกกิน บาบตนยิงนก ในโลกแดนดิน ขนเป็นป็นสั้น
 ยอกทัวทั้งองค์ ยังมีเปรตหนึ่ง ขนยอกตนลง หัวสรรพองค์ เจ็บปวดนักหนา
 ขนเข็มยอกเข้า ไปในเกษา ยอกตลอดตลอดออกมา โดยปากโดยคอ เปรตหมู่นี้หรือ
 เมื่อเป็นคนซี้ฉ้อ ยุงลวงล่อ เป็นคนซ้อนทรง ขนเข็มทองแดง ทิมแทงปรุโปร่ง

บาปอันมูยง ให้เขาเกาะกัน เข้มแข็งทั้งตน ต่างร้องท้าวสัน บาปใจอาธรรม
 ว่าความบมิต ยังมีแปดหนึ่ง เป็นหญิงฮับปรี ทั้งตนยอมผี นำเข้าเปื่อยระสาย
 เล็บตีนเล็บมือ นำมิรู้หาย ผีหนึ่งหัวกลาย เป็นอยู่อาจิบ หญิงนั้นจึงแกะ
 เกล็ดผีนั้นกิน ทุกวันประณินกิน คำเข้าเพร่ากาย เร่งเกาะผีกิน ผีนั้นเร่งกลาย
 นำเข้าเปื่อยมิรู้หาย หนองโหมทั้งตัว แรงกานกตะกรุม จิกลับสสวด พาบินขึ้นบน
 ไปในเวหา สับปากจุมก จิกหูตอดตา นกตะกรุมแรงกา ยื้อแย่งเรียราย
 ร้องครางฮืด ๆ ตันล้มตื่นตาย ตนสันระสาย ระทดทั้งคน ตันสันมือสัน
 หูตามิคมม เจ็บปวดทั้งตน ทนทีคณมา หูหน้าปากหน้า เหม็นโขงนักหนา
 จุมกดวงตา นำเข้าเปื่อยทุกโหม เปื่อยนำทั้งตน บมิเป็นรูปโฉม ทั้งตนทรุดโทรม
 เจ็บปวดเหลือใจ บาปหญิงหมู่หนึ่ง เมื่อชาติก่อนไกล เขาฮัญเชิญไป ให้ลงผีดู
 มันลงผีเท็จ มันยอมว่ากู เป็นพ่อแม่สุ กูเป็นตายาย กูนี้เผ่าพันธุ์ แห่งสุทั้งหลาย
 กูจะให้สุหาย สูอย่าร้อนใจ สูเร่งบนหมุ บนเปิดบนไก่ รัวควายตัวใหญ่
 สูเร่งบนบาน เงินตราผ้าขาว ขวัญข้าวเทียนทอง หมากพลูใส่ของ เหล้าเต็มบนบาน
 ขวัญข้าวเผื่อปลา มีหัวมีหาง กูจึงจะละวาง ให้สุเป็นคน แสร้งลงผีเท็จ
 มันยอมใส่กล แสร้งล่อลวงคน ให้เขาเชื่อใจ บาป ๆ มดเท็จ ให้ฆ่าเปิดไก่
 เล็บตีนนำใน มือนำพิกล บาป ๆ มดเท็จ ตัวเปื่อยทั้งตน ตาหน้าฉิมม
 ปากหน้าเป็นผี บาป ๆ มดเท็จ ให้เขาดูดี ทั้งตัวยอมผี แกะผีกินเอง
 บาป ๆ มดเท็จ เขียมคครินเครง กินเนื้อนำเอง กินผีแห่งตน บาป ๆ มดเท็จ
 กล้าวเท็จให้จงน กินเกล็ดผีตน กินหนองทุกวัน บาป ๆ มดเท็จ ล่อไหว้กระทำการ
 เป็นแปดยีนนาน ยิ่งกว่าพันปี บาป ๆ มดเท็จ ให้เขาไหวผี เป็นแปดบมิต
 เปื่อยทั้งทั้งตน บาป ๆ มดเท็จ ย่อมว่าคืออยู่ นำเข้าเปื่อยทั้งตัว เพราะตนอาธรรม
 บาป ๆ มดเท็จ ผ่าตีนมือสัน เป็นแปดจรรจ เม้มนำทั้งตัว บาป ๆ มดเท็จ
 ย่อมให้เขากลับ ตนสันระริว ระเข้มงงัน บาป ๆ มดเท็จ ว่าเท็จก็ธรรม
 เป็นแปดตัวมัน ยิ่งกว่าไฟรน บาป ๆ มดเท็จ ให้เขาชอบน เป็นแปดปวดคน
 ยิ่งกว่าแทงลง บาป ๆ มดเท็จ ว่าให้เขาหลง เป็นแปดเช่นทรง บมิพบพระเลย

ผู้เชื่อแม่่มด ให้มีข่มเขย เป็นเปรตบ่อสะบาย เป็นเปรตอสุรกาย ผู้เชื่อแม่่มด
 เอาบาปเป็นนาย หัวเป็นหัวควาย ตัวเป็นตัวคน ผู้เชื่อแม่่มด อัมมกมล
 ตัวเป็นตัวคน หัวเป็นตัววัว ผู้เชื่อแม่่มด แลยอมขอบน ตัวเป็นตัวคน
 หัวเป็นหัวทราย ผู้เชื่อแม่่มด ย่อมว่าถอยหาย ตัวเป็นตัวทราย หัวเป็นหัวคน
 ผู้เชื่อแม่่มด ย่อมไหว้ทานบน ตัวเป็นตัวคน หัวเป็นเปิดมัน ผู้เชื่อแม่่มด
 นอนมดเอาขวัญ ตัวเป็นเปิดมัน หัวเป็นหัวคน ผู้เชื่อแม่่มด แลไหว้บนบน
 ตัวเป็นตัวคน หัวเป็นแรงกา ผู้เชื่อแม่่มด ย่อมเช่นเหล่ายา ตัวเป็นแรงกา
 หัวเป็นหัวคน ผู้เชื่อแม่่มด กล่าวเท็จให้จงน เป็นเปรตพิกล หลาก ๆ หลายพัน
 อสุรกายหมู่ดี ย่อมถอยเบียดพกัน ชำกันทุกวัน เป็นนิจกาล อสุรกายหมู่ดี
 แต่ล้วนอยู่ผลาญ เป็นนิจกาล มากกว่าพันปี ผู้ใจหนา เหตุการดังนี้
 แต่สิ้นแก่ผี แลบาปนักหนา จำเลยรู้แท้ จึงแก้ปฤชณา ว่าผีนี้มา บมิเป็นมงคล
 ตายไปเป็นผี เพราะอกุศล บาปเมื่อเป็นคน ได้ขอบนผี เป็นผีลำบาก
 อดอยากแสนทวี ชื่อว่าเป็นผี ลำบากเหลือใจ แต่บาป ๆ แล้ว เร่งเช่นเข้าไป
 ชำเปิดชำไก่ จำไปภายหลัง บรรดาบาปสิ้น ขายนั่นกลับยัง ผู้เช่นภายหลัง
 เสมือนหนึ่งเพิ่มบาปไป ทั้งว่าเช่นเหล่า บาปนักเหลือใจ เสมือนหนึ่งเพิ่มบาปไป
 แก่ผีทั้งหลาย ผู้เชื่อแม่่มด เป็นอสุรกาย ดุจจะภิปราย กล่าวแล้วแต่หลัง

๑ ฉันท์ ๑	๐	เมื่อนั้นว่ายังมี	เปรตผู้หนึ่งเห็นฟังกลัว
		มีแต่ตัวไม่มีหัว	เปรตหัวควานเห็นพิกล
	๐	ยมบาลเอาเชือกเหล็ก	ร้อนกว่าร้อนมดทั้งตน
		ดินระเด้าครางอดล	เขาเร่งคาดเร่งตึงลง
	๐	ยมบาลเอาเหล็กแหลม	ร้อนเป็นไฟตึงทั้งองค์
		เอาหอกปักอกกลง	ชูขึ้นไว้ในเวหา
	๐	เปรตนั้นตื่นตื่นอยู่	บนปลายทอกร่องหนิกหนา
		ถ้าจะนับจะคณนา	ยังยืนมากกว่าพันปี

- ๑๑) เปรตนั้นเมื่อเป็นคน
ราชคฤห์เมืองมิศรี
  - ๑๒) ขวนเพื่อนไปบูรณ
เป็นคนใจอธรรม
  - ๑๓) เล็งเห็นซึ่งสิ่งเขา
บกกลับบเกรงขาม
  - ๑๔) ปล้นเอาสิ่งสินเขา
บกกลับละอาย
  - ๑๕) บาบปล้นท่านให้เจ้าทรัพย์
บาบปล้นท่านให้เจ้าบ้าน
  - ๑๖) ยมบาลเขาจึงเอา
เหล็กแหลมเร่งตรึงลง
  - ๑๗) บาบปลุกท่านชิงของท่าน
เป็นเปรตอยู่ตัวเปล่า
  - ๑๘) บาบปล้นท่านร้องทวาด
เป็นเปรตไม่มีหัว
  - ๑๙) บาบปล้นท่านชิงของท่าน
เป็นเปรตรูปพิกล
  - ๒๐) บาบบูรณปล้นเอาท่าน
เป็นเปรตรูปพิกล
  - ๒๑) บาบปลุกท่านปล้นเอาท่าน
บรรดาปากจะอยู่บน
  - ๒๒) บาบปล้อดชิงของท่าน
เป็นเปรตอยู่วังเวง
- อยู่แวนแคว้นแดนบุรี
ชายผู้เห็นใจอธรรม
  - ปล้นเอาท่านแทงฆ่าฟัน
ชกตีเอาคนเดินทาง
  - ลักชอบเอาบไว้วาง
ลักข้างม้าแล้ววิ่งควาย
  - ให้เจ้าของแล่นกระจาย
ปล้นฟันเข็มนเอาทรัพย์เขา
  - เป็นทรพลไร้ธำมรงค์
แล่นหนีไปชอกซอนทรง
  - เชือกเหล็กแดงเร่งคาดลง
เพราะบาบตนแทงยิงเขา
  - ผลาญทรัพย์ท่านให้ฮับเฉา
มีแต่ตัวไม่มีหัว
  - ให้เจ้าทรัพย์ตกใจกลัว
มีแต่ตัวเป็นพิกล
  - ให้เจ้าทรัพย์เป็นสลว
หูตาอยู่ในอกตน
  - ให้เจ้าทรัพย์ของตกใจฉงน
ปากกลับอยู่รทวารตน
  - ให้เจ้าชงเป็นทรพล
กลับลงอยู่รทวารเอง
  - คุกคำรามอยู่ครืนเครง
มีหัวอยู่ในท้องตน

- ๑) บาบปล้นท่านดีเอาท่าน
 รุจมุกอยู่เบื้องบน
  - ๒) บาบตนอันรุกราน
 นกตะกรุมแลแร้งกา
  - ๓) ขาขาดจุมกแหก
 ร้องฮืด ๆ เร่งครางคาย
- ให้เจ้าของตกใจองน
 รูปทั้งนั้นก็เคลื่อนคลาย
 ไปผลาญปล้นของเขา
 มาเดินเข้าจิกกลับเดี่ยวเอา
 หูด้วงแตกแตกเรียราย
 บาบปล้นท่านมาถึงตน

๗ เขิก ๗ ๐ เมื่อนั้นบรรดาเประตอสุรกาย

นรกรทั้งหลาย

ต่าง ๆ ก็ยกมือไหว้พระมาลัย

- ๑) ดูข้าล้าปากเหลือใจ

ขอสมเด็จพระมาลัย

จงเอาคดียี่บอกแก่ญาติกา

- ๑) ขอพระบอกจงนิกจงหนา

ขอพระกรรณา

ให้ญาติกาเร่งชวนชวายุกระทำบุญ

- ๑) ให้เขาจำเริญพุทธคุณ

อุทิศส่วนบุญ

แผ่ผลอาณิสสงส์มาทันใจ

- ๑) ข้าแต่พระมาลัย

ที่เจ้าอุไป

ในเมืองนั้นแลญาติกา

- ๑) เมื่อนั้นผู้ญาติของเขามือ

ขอพระเจ้าไต่เอ็นดู

จงบอกแก่ญาติกาทั้งหลาย

- ๑) ดูข้าล้าปากปางตาย

บอกแก่ญาติทั้งหลาย

ว่าบาปดังนี้อย่าให้ญาติกากระทำเลย

- ๑) ให้หมั้นฟังธรรมแล้วอุทิศส่วนบุญนั้นมา

ให้ญาติกาถวายรูปเทียนชวาลา

อุทิศบุญมาดูข้าจึงหันเพราะกระทำบุญ

- ๑ ฉันท ๑
๑	นรกลแลเปตา ทราท่านทั้งหลาย	ถวายนันทาไหว้ส่งไป เร่งชวนชวายุสร้างกุศล
๑	จึงพระเถรมาลัย ญาติท่านได้ทุกข์ทน	บอกแก่ญาติถ้วนทุกอัน สั่งให้ท่านเร่งทำบุญ
๑	เปรตนรกลิ่งฉันโค ให้ญาติถ้วนทุกอัน	พระมาลัยนำมาพลัน อันเขาอยู่ในเมืองงาน
๑	เปรตนรกลิ่งตั้งนี้ ทาบปางตั้งนี้ได้ทุกข์ทน	ร้องสั่งมีมาทุกคน บาบตั้งนี้อย่าได้ทำ
๑	ชื่อว่าท่านให้เร่งให้ ทำบุญเป็นส่วนบุญ	ชื่อว่าศีลให้เร่งทำ แม่มีคุณแลบิดา
๑	ชื่อว่าบุญให้เร่งให้ จงบอกญาติกา	คุณพระเจ้าภาวนา อันได้ยากแลร้องสั่ง
๑	ชายชื่อนี้ก็สั่งมา ตัวข้าทำบาบตั้งนี่นา	หญิงชื่อนี้ก็สั่งมา จึงได้เสวยทุกข์ทน
๑	อย่าให้ญาติทำบาบ ให้อุทิศบุญแผ่ผล	ให้ทำล้วนแต่กุศล บุญนั้นมาจเร่งพลัน
๑	เขาเป็นทุกข์ทุกวันคืน ให้พลางร้องสั่งมา	ให้สิ้นโศกนิกหนา ถึงบิดาแลมารดร
๑	บมิเห็นใครจะช่วยได้ ให้ญาติเร่งสั่งวร	เห็นแต่ญาติก่าก่อน จำศีลแล้วแลให้ท่าน
๑	เขาคำนิ้งถึงลูกนิก ให้ลูกน้อยเมียงสงสาร	อีกเมียงรักนางนงคราญ เอ็นดูเราเร่งทำบุญ
๑	ขอลูกผู้ใจทาน ให้เร่งกระทำบุญ	เมียงสงสารแม่มีคุณ สั่งบุญนั้นมาจพลัน

- ๑ เชิด ๑ ๐ เมื่อนั้นคนทั้งทลาย ได้ฟังอภิปราย
พระมาลัยเจ้ากล่าวแล้วบอกพลัน
- ๐ เขาจึงแต่งกับบิณฑังสัน ไล่บาตรครามครัน
แล้วอุทิศบุญนั้นมาถึงญาติกาตน
- ๐ เมื่อนั้นบรรดาเปตทุกตน เล็งเห็นฤศล
อันญาติกระหำมาก็ดีใจ
- ๐ เขาจึงพันทุกนั้นไป เกิดในสุราลัย
รमानแก้วมีนางสาวรรคเป็นบริวาร
- ๐ เพียงแท้เป็นเหลื่อใจ พระเถรมาลัย
มีฤทธิ์นักหนา
- ๐ เธอไปรคนรกแลเปตา ให้พันทุกขา
เป็นสุขสำราญ ๑

๑ ร่าย ๑ เมื่อเข้าวันหนึ่ง จึงพระเถรมาลัย จึงเสด็จเข้า เอาภิกขาจร
มีมือถือบาตร คมผ้าจีวร เต็มด้วยสังวร ได้แล้วเดินมา ยังมีชายหนึ่ง
เป็นคนเข็ญใจ เก็บผักหักไม้ เลี้ยงพระมารดา ลงไปสู่สระ เพื่อจะเก็บผักมา
เลี้ยงพระมารดา ความยากทรพล ชายนั้นอาบน้ำ ชำระเนื้อคน เห็นดอกอุบล
แปดดอกโสภา ชายนั้นจึงเก็บ เอาดอกไม้มา ด้วยใจศรัทธา ชื่นชมดีใจ
ชายนั้นเล็งเห็น พระเถรมาลัย อันมาแต่ไกล สำรวมอินทรีย์ แลไปชัวแอก
เห็นงามมีศรี มีฤทธิ์ศีล มีอานม่องใส ชายนั้นจึงเห็น พระเถรมาลัย
จึงเดินเข้าไป ด้วยใจกุศล ชายนั้นจึงถวาย ดอกไม้อุบล ด้วยใจกุศล
แก่พระมาลัย ชายนั้นจึงตั้ง นึกปนิธานไป นึกแต่ในใจ ข้าขอปรารถนา
จะเอาอินโด ชายนั้นจินดา จึงสวดคาถา ตั้งปนิธาน เตะชัวถวาย
ดอกไม้เป็นทาน ข้าเกิดในสถาน ที่ใดใด ๆ แม้นได้หมื่นชาติ แสนชาติไปไกล
ชื่อว่าเข็ญใจ ขออย่าได้เกิดมี พระมาลัยจึงรับ เอาดอกไม้โดยดี ดอกอุบลมีสี
จากชายนั้นมา จึงกระทำ อนุโมทนา จึงสวดคาถา ให้จำเรณูบุญ

๗. เชิด ๗ ๑ ยังท่านชั่วมีต้นใด

ใครให้ด้วยใจ

อันโลบวิสุทธียินดี

จะเอาโลกอุครกัศิ

๑ ๑ ค้วยบุญอันชื่นชมเปรมปรี

จะได้ดูใจจง

ผู้ใดได้ถวายไป

๑ ๑ ดอกไม้ดอกเดี่ยวเอาไป

ได้นางฟ้าแปดสิบโกฏิกรน

จะได้ทรงธรรม

๑ ๑ บุญแลรูปโฉมโฉมพรรณ

วิเศษจบพระพิรุณกัณฑ์ไทรย

จึงรับเอาดอกอุบล

๑ ๑ พระเถรเทศนายอผลไป

แล้วพระมาลัยจึงจินดา

ถวายดอกมาลา

๑ ๑ ควระจะไปบูชา

ในมหาโพธิ์รูปพระเจดีย์

แต่ก่อนมานานทั้งนี้

๑ ๑ ในสัตตมหาสถาน

ก็ยอมไต่บูชา

ที่ใครมิได้ไปบูชา

๑ ๑ คิดแล้วคิดเล่าถึงเจ็ดครา

ควระจะเอาดอกไม้ไปหิง

จึงรับเอาดอกไม้ไป

๑ ๑ เมื่อนั้นพระเถรมาลัย

ทั้งแปดดอกงามมีสี

ถึงพระเกษจุพาเจดีย์

๑ ๑ จึงเหาะค้วยฤทธิ์ดิศ

ประมาณลัดนิ้วมือเดียว

เธอดวายในสถาน

๑ ๑ ดอกไม้แปดดอกอันบาน

เป็นศิษณ์เป็นบูชา

พระเกษจุพามูณ

๑ ๑ พระมาลัยเจ้าจึงวันทา

ข้างฝ่ายบูรพ์ ๗

๑	ฉันท์	๑	๑	เมื่อนั้นนรคาอินทรา	มินางฟ้าเป็นบริวาร
				นางสวรรคไประรีบ	สะพริพร้อมย้อมสาวศรี
			๑	นางสวรรคอันนงคราญ	จะแจ่มหน้าหน้าวาลศรี
				ไปไหว้พระเจดีย์	ค้ำยขาวแม่มางทั้งผอง
			๑	อินทราจึงกราบไหว้	ถวายดอกไม้รูปเทียนทอง
				ค้ำยขาวแม่มางทั้งผอง	จึงถวายตามท้าวอินทรา
			๑	กราบไหว้ทั้งแปดทิศ	แล้วบพิตรเธอวันทา
				ทักษิณรอบจุฬา	มุณีเวียนเป็นสามวง
			๑	อินทราแลชาวสวรรค	อันมีพรตงามยิ่งยง
				ทักษิณแล้วนั่งลง	เขาแลเห็นพระมาลัย
			๑	อินทราแลชาวสวรรค	ยกมือขึ้นงามไสว
				วันทาพระมาลัย	แล้วนั่งล้อมมหาเถร ฯ

๑ ร่าย ๑ ๑ เมื่อนั้นอินทรา จึงไหว้ถามไป พระเจ้ามาแต่โต
 มาถึงเมืองสวรรค ข้าชอลามพระ บอกข้าจงพลัน พระมาถึงเมืองสวรรค
 เพื่อจะเอาอันใด เมื่อนั้นพระเถร จึงถามทมิใจ ตามธรรมาลัย อันเธอขึ้นมา
 เอาดอกไม้ มาถวายบูชา เพื่อจะวันทา พระเกษจุฬาเจดีย์ พระเถรจึงถาม
 เจดีย์นี้ใครทำ อินทรารับคำ ข้าพเจ้าจรณา ข้าพระทำ ไว้เพื่อจะให้บูชา
 แห่งเทพเทวา อันอยู่เมืองสวรรค ข้าทำด้วยแก้ว อินทนิลมีพรต บรรจุพระเกษนั้น
 เชี่ยวแก้วทศพล พระเถรจึงว่า เทวาทันตน ได้ทำกุศล แต่อยู่เมืองดิน
 จึงเสวยสุข เป็นพรหมเป็นอินทร์ จะอยู่นั่งกิน ผลก่อนก็เป็นไร ดังฤาสร้างไป
 ให้ยากแก่ตน อินทรยกมือไหว้ พระเถรบัดคล จึงกล่าวอุบล ให้แจ้งที่ถาม
 ข้าแต่พระเถร เป็นเจ้าใจงาม พระเจ้าได้ถาม ช้อขอแกลงถวาย เบื้องเป็นเทพา
 ค้ำยันทั้งหลาย ลางเทพหญิงชาย บุญน้อยเสวยไป มาอยู่ในสวรรค บมิได้เท่าใด
 จะกลับลงไป ในโลกโลกา ประจุดังตน อันทำไร่นา ได้เข้าเอกา ทนานเสวยไป
 เอาไปใส่ไว้ ในยั้งอันใหญ่ บมิได้เท่าใด หมคสันบนิทาน อันนี้อุเบมา ตั้งบุญสมภาร

อันสร้างมานาน จึงได้ไปสวรรค์ บมิทำบุญ เล่าให้สืบ ๆ กัน สันบุญกลับพลัน
 ไปจากเมืองบน ผู้หนึ่งจึงมีเข้า น้อยเดียวทรพล ปัญญาเขลาฉาน บมิรู้อันใด
 บมิได้ค้าขาย ทำนาสืบไป จะตกเข็ญใจ ถ้าโทษหนักหนา อุเบมาดังเทพ
 ในอภามา ได้สร้างบุญมา น้อยหนึ่งบมิครัน บมิได้ก่อเริ่ม เริ่มบุญตามกัน
 จะอยู่ในสวรรค์ น้อยหนึ่งแลณา ผู้หนึ่งทุนทรัพย์ เกือบข้ามหนักหนา
 มีความอุคส์ห้า ค้าขายอิงคน เร่งมีงมีแล้ว เร่งทำนาผล ทรัพย์เร่งอนันต์
 อเนกมากคราม อันนี้อุเบมา ตั้งคนใจงาม ทำบุญเต็มเกือบข้าม ได้เกิดในสวรรค์
 อยู่ในสวรรค์แล้ว เร่งได้พึงธรรม เร่งอยู่ในสวรรค์ เร่งได้บูชา ได้ถวายรูปเขียน
 ดอกไม้มณฑา พระเกษจุฬา เจศียสถาน ผู้นั้นในสวรรค์ยืนนาน กุศลสมภารจะค้าชุตุน
 ให้ได้ไปเกิด เป็นอินทร์ เป็นพรหม ค้อเท่าถึงจน อมฤตนิพพาน ฯ

๑. ฉันท ๑	๑. เมื่อมันพระมาลัย	เธอได้ยินอินทร์แจ้งแถลงถวาย
	จึงถามอภิปราย	ซึ่งอินทราใจกุศล
	๒. อุกกรท้าวอินทรา	เทพดาในเบื้องบน
	มาไหว้พระธาตุด้านทุกคน	เป็นสุขระรื่นชื่นชมใจ
	๓. ไมตรีพระโพธิสัตว์	ท่านเสด็จมาหรืออันใด
	นมัสการพระธาตุนีไซรี	พระศรีอาริยะจะมาหรือ
	๔. พระศรีอารยท่านใจสุทธิ	หน่อพระพุทธอันเสื่องลือ
	ท่านนั้นยังจะมาหรือ	หรือเสด็จอยู่ในวิมาน
	๕. พระเจ้าพระศรีอารย	จะพักที่ฉันใดเลย
	พระ เกรอย่าถามเลย	พระศรีอารยคงเสด็จมา
	๖. พระมาลัยเจ้าจึงถาม	ด้วยคำงามแผยวาจา
	พระศรีอารยเจ้าเสด็จมา	ท่านย่อมมาในวันใด
	๗. เธอจะมาในวันนี้	หรือย่อมมาวันใด
	เราใครรู้ให้เต็มใจ	จะใครชมพระศรีอารย

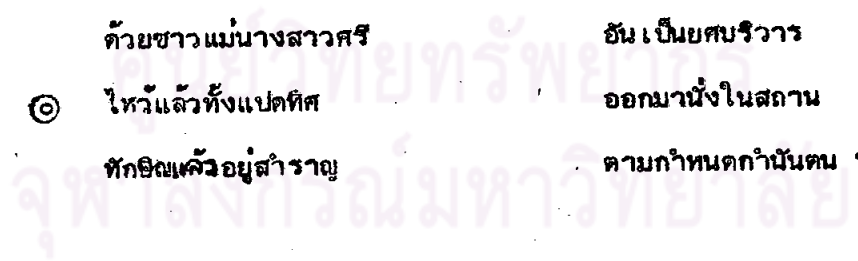

- ๑ อันทราบกมือไหว้ พระมาลัยบอกอาการ
อันองค์พระศรีอารีย์ ย่อมมาไหว้พระเจดีย์
- ๒ ลีบสีก่ำลีบห้าคำ แลแปดคำอัญจรมี
พระศรีอารีย์โมคเร มาไหว้พระเป็นธรรมคา
- ๓ พระศรีอารีย์โมคเร กราบไหว้แล้วจึงวันทา
ไหว้พระแล้วเสด็จเทศนา ดูข้าพียงเพราะวังเวง
- ๔ อรรดาธิบายธรรม พระองค์เจ้าเทศนาเอง
เสียงเพราะดังกริ่งเกรง ผ่องเทพทั้งก็ยินดี
- ๕ เมื่อนั้นพระมาลัย เธอจึงถามท้าวโกสี
วันนีวันอัญจรมี ท่านจะมาหรือดินใด
- ๖ ขอพ้อท่านจะมา มหาเถรอย่าร้อนใจ
น้อยหนึ่งพระเมตไตรย์ ท่านจะมาถึงสถาน
- ๗ พระเถรแลอินทรา กล่าววาจาหมิ่นนาน
เทพหนึ่งมีบริวาร ได้ร้อยหนึ่งจึงเสด็จมา
- ๘ พระเถรทอดตาเห็น จึงถามท้าวอัมรินทร์
เห็นโพ้นอันเส็จมา นันแลหรือพระศรีอารีย์
- ๙ พระอินทร์จึงกล่าวแก่ โดยเที่ยงแท้มีพันนาน
ไของค์พระศรีอารีย์ ท่านเป็นเจ้าผู้เสศไกร
- ๑๐ พระเถรจึงถาม ท่านผู้นั้นคือองค์ใคร
ได้ทำบุญอันชื่อใด มีบริวารงามโสภา
- ๑๑ ข้าแต่มหาเถร เทพนี้ผู้อันนา
ไของค์เสด็จมา ไซ้พระเจ้าพระศรีอารีย์
- ๑๒ พระเถรจึงถามเล่า เทพนี้มีสมภาร
ประกอบด้วยบริวาร ทำบุญใดเมื่อเป็นตน

๑๑. ข้าแต่พระมหากษัตริย์
เทพผู้ดีเมื่อเป็นคน
๑๒. ย่อมเกี้ยวพวญ์มาขายกิน
ห้องข้าวตอกตะพายออกไป
๑๓. ชายนั้นบั้นก่อนข้าว
ด้วยใจใสศรัทธา
๑๔. เมื่อจะตายระลึกได้
จึงได้เกิดมามากมี
๑๕. ผู้ใดได้ให้ข้าว
ผลบุญนั้นแต่งให้
๑๖. ด้วยใจใสศรัทธา
ย่อมสาวสวรรค์อันสคร้าน
๑๗. เทพนั้นเสด็จเข้ามา
ด้วยชาวแม่นางสาวสี
๑๘. ถวายรูปแลเทียนทอง
ถวายแล้วก็ออกมา
๑๙. ตบนั้นมิทันช้า
มีบริวารถ้วนถึงพัน
๒๐. บริวารย่อมสาวหนุ่ม
รุ่งเรืองด้วยยศมี
๒๑. มหากษัตริย์ทอดตาไป
จึงถามท้าวอินทรา
๒๒. มาตั้งดูชัชวาล
มีชาวแม่งามไสว
- ข้าจะบอกข่าวทุกกล
ยากับจนไร้เชิญใจ
ตามระบอบโลกวิสัย
เพื่อจะกินเลี้ยงอาตมา
ก่อนหนึ่งเล่าโยนให้กา
แล้วตัวกาอันอันปรี
ถึงบุญนั้นก็ยินดี
วิมานทิพย์ในเมืองฟ้า
แก่เตรจานคือตัวกา
ได้นางฟ้าเป็นบริวาร
อันยินดี เชื้อคุณทาน
ได้ร้อยหนึ่งหมื่นวาลศร
ถวายวันทาพระเจดีย์
ย่อมมีรูปอันไสกา
ดอกไม้กรองแลบุชา
นั่งในทิศอุดรนั้น
เทพหนึ่งมาด้วยหลัง
เพื่อจะไหว้พระเจดีย์
หน้าชายหนุ่มงามมีศรี
อันใสศรัทธา
เห็นเทพหนึ่งไซ้เสด็จมา
ให้รู้แจ้งประจักษ์ใจ
พระศรีอารยหรืออินโด
สะพรึบพร้อมล้อมก็เฝ้ามา

- ๑ พระอินทร์บอกว่าใช้
ธันมานิ่งดูโสภา
- ๒ พระอินทร์ว่าผู้อื่น
ได้ทำบุญนั้นฉันใด
- ๓ เมื่อนั้นท้าวโกษีย์
เทพนั้นนายโคบาล
- ๔ เมื่อจะกินซึ่งข้าวตอก
ส่วนหนึ่งให้เด็กเลี้ยงวัว
- ๕ บุญอันใดให้ข้าว
บริวารถ้วนถึงพัน
- ๖ แท้ห้อมล้อมกันมา
บริวารพันหนึ่งมี
- ๗ ผู้ใดให้ข้าว
ไค่นางสวารค์อันสคร้าน
- ๘ ผู้ใดใดให้ข้าว
บริวารยิ่งขึ้นไป
- ๙ เทพนั้นเสด็จเข้ามา
ด้วยชาวแม่นางทั้งผอง
- ๑๐ ทักธิดาสามรอบแล้ว
ฝ่ายข้างปัจจุสมิตตา
- ๑๑ ยังมีเทพผู้หนึ่ง
เสด็จมาสุขสำราญ
- ๑๒ พระเถรจึงถามเล่า
พระศรีอารียโมตร
- พระมาลัยว่าไครทนา
มีรัศมีสีแสงไส
- พระเถรถามว่าคือไคร
มีนางล้อมเป็นบริวาร
- กล่าวคติคอบนิทาน
ท้าวหนุ่มน้อยไปเลี้ยงวัว
- แบ่งแบ่งออกแล้วทูนหัว
อันเป็นเพื่อนเลี้ยงด้วยกัน
- เด็กเลี้ยงวัวเป็นเพื่อนกัน
งามแน่นน้อยหน้าवलศรี
- เพื่อวันทาพระเจดีย์
เพราะให้ข้าวเด็กโคบาล
- แก้คุณให้สลัดอื่นเป็นทาน
พันหนึ่งล้อมมาไส
- แก้คุณให้สลัดทรงวินัย
ด้วยศรัทธาอันคริกครอง
- ถวายวันทารูปเทียนทอง
ถ้วนแปดทิศเป็นบูชา
- ออกมานั่งในถานา
เป็นกำหนดในสถาน
- นางถ้วนหนึ่งเป็นบริวาร
เพื่อจะไหว้พระเจดีย์
- เทพผู้หนึ่งรุ่งโรจน์
โพธิสัตว์หรือฉันใด

- ๑๐ พระอินทร์จึงตกลง
ผู้มันไซ้จอมไตร
- ๑๑ พระเถรจึงถามพจน์
เมื่อยังอยู่ในโลกีย์
- ๑๒ อินทรบอกให้แจ้ง
เทพผู้นี้เมื่อเป็นคนไซ้
- ๑๓ ใจยินดีมีเศร้า
ทั้งกายก็อ่อนเอน
- ๑๔ เดชบุญให้ทานข้าว
สิ้นชีวิตได้เกิดมา
- ๑๕ นางสวรรค์หนึ่งหนึ่งล้อม
ล้วนนางสวรรค์ชั้นสวรรค์
- ๑๖ ผู้ใดได้ให้ข้าว
เทพนั้นเมื่อได้ผล
- ๑๗ บุญนั้นจึงตามคิด
ด้วยเดชอันให้ทาน
- ๑๘ เทพนั้นก็เข้ามา
ด้วยชาวแม่นางสาวศรี
- ๑๙ ไหว้แล้วทั้งแปดทิศ
พักอณเฑาะว์อยู่สำราญ
- ๒๐ นอกให้แจ้งพระมาลัย
ใช้พระ เจ้าพระศรีอารีย์
- ๒๑ เทพผู้มันมีรัศมี
ได้ทำบุญนั้นชื่อใด
- ๒๒ แถลงยุบลกุศลไป
ฝ่ายกุศลย่อมแจ้งเจน
- ๒๓ ได้ให้ข้าวแก่เจ้าเพชร
ศรทธา เชื่อในศาสนา
- ๒๔ แก่เจ้าเพชรด้วยศรทธา
ในเมืองฟ้าสุขสำราญ
- ๒๕ ตามแต่ห้อม เป็นบริวาร
ช่วยให้ทานทำกุศล
- ๒๖ แก่เจ้าเพชรบุญชน
นางหนึ่งหนึ่ง เป็นบริวาร
- ๒๗ ทุก ๆ กิตตราบริพพาน
ได้บริวารหนึ่งหนึ่งมี
- ๒๘ ไหว้บูชาพระเจดีย์
อัน เป็นยศบริวาร
- ๒๙ ออกมานั่งในสถาน
ตามกำหนดกำนันคน ๆ

๑. เขต ๑
- ๑. เทพผู้หนึ่งมาด้วยพลัง
ได้สองหมื่นท่อมล้อมกันมา
มีบริวารครั้น
  - ๒. มาเพื่อจะไหว้วันทา
ถามท้าวโกษิย์บนิมาน
พระมาลัยทอกตาเห็น
  - ๓. อันมาดีหรือพระศรีอารย
หน่อพุทธางกูรหรือฉันท
ผู้มีสมภาร
  - ๔. พระอินทร์จึงขานตอบไป
องค์พระเจ้าพระศรีอารย
มานั้นมิใช่
  - ๕. พระเถรเผยโวหาร
ว่าเทพนี้คือองค์ใคร
ถามท้าวมีขวาน
  - ๖. ได้สร้างกุศลผลชื่อใด
แต่ล้วนงาม ๆ ทุกคน
มีบริวารไสว
  - ๗. พระอินทร์จึงชี้ช่องกุศล
ได้บาตรน้อยหนึ่งทีเดียว
เทพผู้นั้นเป็นคน
  - ๘. แก่พระภิกษุอันเดินเดี่ยว
ประกอบด้วยศีล
ปิดทวารมิได้แลเหลือว
  - ๙. ผู้ใดได้ใส่บาตรเป็นทาน
อันเดินปิดทวารในหนทาง
แก่ภิกษุผู้ศีลทาน
  - ๑๐. ผู้นั้นได้บริวารล้วนนางสวรรค์
รูปโฉมโฉมพรรณ
ประกอบต่าง ๆ ได้สองหมื่น
  - ๑๑. เทพนั้นเสด็จมาพลัง
แก่พระธาดุงพามณี
ถวายรูปเทียนอัน
  - ๑๒. ไหว้ตั้งแปดทิศด้วยดี
มาตั้งในที่อันดับนั้นไป
ด้วยนางสาวสี่
  - ๑๓. เทพหนึ่งมาบังใจ
สะพรึบพร้อมล้อมกันมา
บริวารสามหมื่นงามไสว

- ๑ มาเพื่อจะไหว้วันทา พระเถระเห็นมา
จึงถามท้าวมีฆวาน
- ๒ อันมานั้นหรือคือพระศรีอารย พระอินทร์เธอจึงขาน
ว่าใช่พระเจ้าจอมไตร
- ๓ พระเถระจึงถามว่าคือใคร พระอินทร์จึงขานไป
ว่าทั้งนี้ยอมเป็นหัวหน้าพระศรีอารย
- ๔ พระอินทร์จึงตอบบดินาน แต่ก่อนเป็นนายโคบาล
ชื่อหอรุคาลเศรษฐี
- ๕ ให้ท่านจำศีลด้วยดี ทำกุศลอันมี
เชือทั้งคุณแก้วสามประการ
- ๖ เศรษฐีนั้นให้ยาเป็นทาน ทั้งข้าวน้ำแลอาหาร
ให้ทั้งสบงแลจีวร
- ๗ ใต้นางเทพอัปสร สามหมื่นสลอน
เพราะให้ทานข้าวน้ำแลยา
- ๘ เทพนั้นจึงคลาดคลา กราบไหว้วันทา
เจดีย์ธาตุพระเจ้าอินบวร
- ๙ ทักธิดาแปดทิศแล้ว เติบจร ด้วยนางเทพอัปสร
แล้วจึงอันดับไป

ฯ ร่าย ฯ ยังมีเทพหนึ่ง บรหารสี่หมื่น เล็งมาด้วยชินไสว ขึ้นไหว้พระเจดีย์
พระเถระเล็งเห็น ท้าวโกสึ พระศรีอารยโมตร มาโพนหรือใคร
พระอินทร์จึงขาน ไหว้กลางตอบไป ใช้พระเมตไตร หน่อพระพุทธรองค์
พระเถระว่าใคร แลไปยังยง จินตราว่าใช่องค์ ใช้ทศพล พระเถระจึงถาม
ตามในกุศล เทพนี้เมื่อเป็นคน สร้างผลชื่อใด มีอานุภาพ มากความเหลือใจ
บรหารไสว ย่อมนางสาวศรี เทพนี้เมื่อก่อน เป็นช่างทุกอันดี ใญ่ญาก็มี

ทำบุญมียกย่อน อยู่ในเมืองนุราช บุรีนคร ฉ่างนุกบวร คือเพ็ชฉลุกรรม
 ขายนั้นเห็นซากผี ขมิขมัน เก็บหินมาพลัน ช่วยเผาเอาบุญ นิมนต์พระสงฆ์
 ให้บังสกุล ให้ทานทำบุญ อุทิศบุญนั้นไป ขายนั้นไล่บาตร อังคาคผ้าไตร
 ชุกหมอนอันใหญ่ เคียงตั้งอัน ได้นางสีหมัน เพราะบุญเผาผี มีที่นอนดี
 บุญให้พุกหมอน เทพนั้นเข้ามา ถวายประเมกร พระธาดุบวร ท้ายบรวารคน
 ทักธิดแปดทิศ ด้วยใจกุศล ทั้งบรวารคน นิ่งอันดับไป ดับนั้นเทพหนึ่ง
 เส็จมาทันใด นางห้าหมื่นงามไสว แต่ล้วนสาวสวรรค์ มีวิเศษเรื่องแสงฉม
 มาถวายอภิวันท์ แก่พระธาดุเจดีย์ พระเถรแลเห็น ถามท้าวโกธีย์
 มาขึ้นพระไมตรี แล้วหรือฉนใด พระอินทร์จึงตอบ คดีว่ามีใช่ พระเถรวาใคร
 เรื่องท้าวสากล พระเถรวาทะพ ผู้นั้นสร้างผล เมื่ออยู่เป็นคน ทำกุศลชื่อใด
 มีนางสวรรค์ ห้อมล้อมมาไสว รัชมีเรื่องใส เมือง ๆ กันมา เทพนี้เมื่อก่อน
 ได้เป็นพระยา ในเมืองลังกา เกาะแก้วนคร ชื่อท้าวสัทธา ศิสสามุครอง
 เธอได้เป็นน้อง แห่งท้าวอภิย ท่านทำเคารพ ไหว้วันบริตนศรีย
 พระอรหันต์นั้นไซรี ท่านก็ได้มีสการ ศิลทำศีลแปด ได้อธิษฐาน
 พระไตรลักษณญาณ ท่านได้ภาวนา บรมิได้ตระหนี่ พลัสทรัพย์บูชา พระรังษิเปมา
 ยาจกอาศัย บุญดังนี้แล นะพระมาลัย นางสวรรค์ล้อมไสว ท้าหมื่นมีศรี
 เทพนั้นเส็จมา ไหว้พระเจดีย์ ยอกรชุส แปดทิศเวียนไป จึงเข้ามานิ่ง
 ดับนั้นมิไกล ตามธธยาสัย ที่นั่งแห่งตน ฯ

- ๑ เชิด ๑ © ยังเทพหนึ่งเส็จมาด้วยพลัน บรวารครามครัน
- ได้หกหมื่น ยตรา
- © มาเพื่อจะวันทา พระเกษจุพา
- ธาดุพระเจ้าด้วยศึ
- © พระเถรถามท้าวโกธีย์ มาโน้นพระไมตรี
- โพธิสัตว์หรือฉนใด

- ๑ พระอินทร์จึงบอกพระมาลัย พระศรีอารยมิใช่
เทพองค์อื่นแต่เสด็จมา
- ๒ พระเถระจึงถามท้าวอินทรา ว่าเทพนั้นนา
ได้สร้างกุศลข้อใด
- ๓ พระอินทร์ว่าท่านนี้แต่ก่อนไซริ นามชื่อว่าท้าวอภัย
ทุณณิเจ้าสังกา
- ๔ ท่านนั้นมีใจใสศรัทธา ให้ผ้าแลยา
ให้ภริยานางแลสังก
- ๕ ประณิบัติแก่พระทุกวัน หมั่นฟังธรรม
แล้วอุปัฏฐากแก่พระสงฆ์
- ๖ ไหว้นบคารพดำรง เอาจิตเอาใจปลง
ช่วยกังวลพระสงฆ์อันมี
- ๗ ทำบุญอุปัฏฐากพระเจดีย์ ปลุกไม้พระศรี
มหาโพธิ์ เป็นเจดีย์สถาน
- ๘ ประณิบัติพ่อแม่และผ้าปราณ รักษาพยาบาล
บำเรอพระสงฆ์ทุกวัน
- ๙ ใส่บาตรธัญชาติสังก ให้ทุกวัน
แก่ข่าจากผู้ไร้ฉันทะพล
- ๑๐ ด้วยเดชได้สร้างกุศล ตายจากเมืองคน
ได้นางสวรรค์หกหมื่นล้อมมา
- ๑๑ เทพนั้นจึงเสด็จเคลื่อนคลา กราบไหว้วันทา
แล้วหักฉัตรรอบเจดีย์
- ๑๒ ยอกรประนมขุสี ไหว้พระเจดีย์
ด้วยใจอันใสบริสุทธศรัทธา
- ๑๓ เทพนั้นเสด็จเคลื่อนออกมา นิ่งในสถาน
อันดับนั้นไป ๆ

๑. ฉันทน์ ๑
- ๑. เทพหนึ่งดูดาชคา
นางสววรรค์ได้เจ็ดหมื่น
  - ๒. พระเถรเจ้าทอดคาเห็น
เห็นโทษดูโสกา
  - ๓. พระศรีอารยันท่านมาหรือ
พระเถรถามว่าใคร
  - ๔. อินทราจึงขานไป
เมื่อก่อนสร้างสมการ
  - ๕. เทพนั้นเมื่อชาติก่อน
บประมาณพบมีสมคน
  - ๖. ทำนุกบ่ารุงขม
ทรงศิลป์ประการ
  - ๗. ไหว้พระเป็นนิรันดร
ปรนนิบัติแก่พระสงฆ์
  - ๘. ให้น้ำเย็นแลน้ำร้อน
กลางคืนเข้ารักษา
  - ๙. เมื่อพระครูผู้เฒ่า
ประศิปตามโคมแขวน
  - ๑๐. อุปสัมภณล้าชู
ทรงศิลป์ครองวินัย
  - ๑๑. ด้วยเดชบุญตั้งนี้
มีชาวแม่ล้อมเมืองนอง
  - ๑๒. สาวสววรรค์เจ็ดหมื่นล้อม
บุญตนรักษาครู
- เสด็จลีลามาเมืองศรี
สหรัพร้อมล้อมกินมา
จึงถามท้าวอัมรินทร์รา
พระไมตรีหรืออันใด
ดูพิลึกยิ่งเหลือใจ
ดูพิลึกใช้สามาญ
ว่าไช่องค์พระศรีอารย
ทำบุญใดจึงได้ผล
เป็นเถรน้อยใจกุศล
บได้เสียแก่อาจารย์
ไหว้ประนมรับคำขาน
ก้มกราบบขบเกล้าลง
เขียนเรียนธรรมด้วยบรรจง
เข้าใกล้แล้วแลรักษา
อยู่นวดหิ้นคั้นบาทา
เมื่อกลางวันอยู่เฝ้าแทน
และจะไปไหว้พระแมน
กวาดวัดแล้วให้หมดใส
บให้ครูตกแก้ไข
ศิลป์อันบเสร์้าหมอง
จึงมาได้ริมาณทอง
เพราะบุญตนรักษาครู
คามแท้ห้อมล้อมพรั่งพรู
ได้นางสววรรค์อันนี้ศรี

๑	เทพนั้นขยดเข้ามา	ถวายวันทาพระเจดีย์
	หักธัญหังแปดทิศ	แล้วสถิตย์ลงด้วยพลัน
๒	ด้วยชาวแม่นางสาวศรี	หั่งเจ็ดหมื่นสาวสวรรค์
	ในสถานที่อันควรนั้น	แก่ตณันอันดับไบนัน

ฯ ร่าย ฯ ยังมีเทพหนึ่ง บรวารมากระรื่น สาวสวรรค์ได้แปดหมื่น
ห้อมล้อมกันมา มีมือถือดอกไม้ รูปเทียนขวาลา ครั้นถึงวันทา ไหว้พระเจดีย์
พระเถรเลี้ยงเห็น ถามท้าวโกสีย์ พระศรีอริยมไตร มาโพ้นๆไร
พระอินทร์จึงบอก ม่านั้นมิใช่ พระเถรว่าใคร เห็นมากนักหนา ทำบุญสิ่งใด
ได้ตั้งนี้มา เฉลยอุทธา นุภาพเรื่องรอง มีนางสวรรค์ ห้อมล้อมเมืองนong
เมื่อก่อนนั้นครอง กุศลสิ่งใด เทพนั้นแต่ก่อน เป็นคนเชษฐใจ เห็นพระภิกษุไป
คลุมบาตรจีวร เอาข้าวแห่งตน มาใส่บาตรก่อน ร้องด้วยเสียงอ่อน
บอกบ่าวร้องไป แม้นเจ้าเรือนอยู่ บมิรับรู้ไว้ ชายนั้นบ่าวไป ให้รู้จร
ลูกก่อนชาวเรา ห้อมแม่ทั้งผอง พระสงฆ์เดินจร แพบตรอกเรือนเรา
มากน้อยตามได้ ใส่บาตรยังคาดเอา ตามศรุธาเจ้า ห้อมแม่ทั้งหลาย
ชาวบ้านได้ยิน คำกระหาขาย ยินดีทั้งหลาย เอาข้าวมาใส่ บางทีขายนั้น
เอาภาชนะไปไร เอามาแต่ไกล มาด้วยหาบหาม ชักชวนสัปรุช ใส่บาตรด้วยงาม
คอยบอกคอยถาม คอยเล่าโสมเอา เพื่อจะให้เป็นบุญ เป็นคุณแก่เขา
กับทั้งตัวเรา พลันลุนิพพาน เพราะบุญดังนี้ จึงได้วิมาน นางสาวสวรรค์ศคราญ
แปดหมื่นล้อมมา เทพนั้นเสด็จใน ท้ำมกลางนางฟ้า ครั้นถึงวันทา ไหว้พระเจดีย์
ไหว้หั่งแปดทิศ ประนมขุสลิ อันอยู่ด้วยดี ดับนั้นไป ฯ

- ๗ วสันต์ ๗
- ๑ เทพผู้หนึ่งเสด็จลงมา
มีนางสวรรค์ได้แก้หมีน
  - ๑ ตามเทียนทองกรองดอกไม้
ด้วยใจชื่นชมโสมนัสศรithา
  - ๑ พระเถรเห็นเทพามาแต่ไกล
ท่านโพ้นอันเสด็จมา
  - ๑ พระอินทร์จึงขานตอบทันใจ
พระมาลัยจึงถามบัดดล
  - ๑ พระอินทร์จึงบอกบุญแก่เทวา
บ้านกรณิกา เป็นที่อาศัย
  - ๑ เห็นเจดีย์ประจักษ์พระธาตุศาสดา
อุทิศหัว เป็นดอกไม้ไสสี
  - ๑ สุระเสียงอันได้กล่าววาจาอ่อนหวาน
ให้ท่านจำศีลแล้วภาวนา
  - ๑ ทั้งตัวข้าบรรจง
เคยกุศลอุทิศตนบูชา
  - ๑ ชกขวนสัปรุษาให้มาฟังธรรม
น้ำใจอุทิศ เป็นน้ำมันหอมชโลมทา
  - ๑ เทพนั้นบังคมประณมมนัสการ
หักธณิแปดทิศแล้ว จึงวันทา
  - ๑ จึงถวายรูปเทียนดอกไม้ไสสี
แล้วนั่งเรียงเคียงกันโดยสถาน
- ายาตราเข้ามาอยู่เมืองคริน
สพรมพร้อมล้อมมาอยู่ไสว
ก้มกราบไหว้แล้วลุกขึ้นวันทา
อันเป็นสุขสำราญใจ
จึงถามแก่ท้าวอัมรินทร์รา
องค์พระศรithหรือฉันท
เทพนี้มีใช้หน่อทศพล
เทพนั้นสร้างกุศลทำสิ่งใดนา
อันได้สร้างมาแต่ก่อนไกล
แห่งฝ่ายเหนือใจในทวีปลงกา
ชายนันศรithาชื่นชมยินดี
เนตรทั้งสองนี้อุทิศเป็นชวาลา
มาเป็นรูปเทียนดริยคนตรี
มีใจเมตตาศรithาอยู่ทุกวัน
ถวายเป็นเสาธงธาตุนบูชา
จึงได้นางฟ้าแก้หมีน เป็นบริวาร
บมิขาดสักวัน เป็นนิจัตตรา
หูทั้งสองนี้หน้าอุทิศเป็นใบธง
พระเจดีย์ฐานพระเกษจุฬา
ด้วยใจปรดาชื่นชมยินดี
รุ่งเรืองรูจีสว่างชัชวาล
กับด้วยบริวารนั่งอันดับไป

๑ ร่าย ๑ ยังมีเทพหนึ่ง บรivarถึงแสน แต่ล้วนนางแมน ท้อมล้อมกันมา
 พระเถรเล็งเห็น ถามท้าวอินทรา พระไมตรีมา โท้นฤาอันใด มาโน้นคือพระ
 ไมตรีหรือใคร อินทราชวนไป ว่าใช้พระศรีอารย์ เทพนี้ปรากฏ ด้วยศบริวา
 แต่ก่อนมานาน ทำบุญชื่อใด มีบรivar ท้อมล้อมมาไสว ทำบุญชื่อใด
 เมื่ออยู่เป็นคน มาไหว้พระเจดีย์ เป็นสุขสถาผล เมื่ออยู่เป็นคน สร้างผลชื่อใด
 เทพนี้เมื่อก่อน เป็นคนเข็ญใจ อยู่เมืองอันใหญ่ อนุราชบุรี ชายนันทรักษา
 ศิลทำด้วยดี ปัญญามากมี น้ำใจกุศล เกี่ยวหญ้าขายกิน ตามเข็ญใจตน
 โดยชอบกุศล ตามโลกวิสัย ชายนั้นจึงเดิน ตามริมน้ำไป เห็นทรายผ่องใส
 ตั้งเงินโสภา ชายนั้นเห็นทราย จึงเกิดศรัทธา ประมวลเข้ามา ก่อพระเจดีย์
 ชายนั้นกราบกราน ประทานขุสี ชื่นชมยินดี จึงกล่าววาจา

๑ ฉันท ๑	๐	สถูปเจดีย์ทราย	งามพรรณรายเห็นสมบุญ
		ดูจดังแก้วไพฑูรย์	รัศมีเสื่อม ๆ อยู่พราย ๆ
	๐	รุ่งเรืองคือกองไฟ	งามแสงใสด้วยแสงทราย
		เด็ดฉันทามพรรณราย	ดูพิจิตรงามโสภา
	๐	เร่ยอินตียอกรไหว้	เพราะตนได้แต่รจนา
		เอาตัวอ่อนลงมา	ร้องออกปากสรรเสริญชม
	๐	น้ำจืดก็โอนอ่อน	ประนมกรขึ้นบังคม
		เก็บดอกไม้มาประสม	เรียง เรียบไว้ถวายบูชา
	๐	เสียงดูบ้ำเรอสงฆ์	ให้สงบจิรวมา
		ฉลองทานเป็นนาวา	จะช้ข้ามพันสงสาร
	๐	บุญตนก่อเจดีย์ทราย	ได้นางฟ้าเป็นบรivar
		แสนหนึ่งย้อมสคราญ	เป็นบรivarหน้ามีศรี
	๐	เทพนั้นจึงเสด็จเข้ามา	ถวายวันทาพระเจดีย์
		กราบกรานประทานขุสี	ประนมกรด้วยบรรจง

- ๑๖ ทักอิดทั้งแปดทิศ
ในสถานที่จำนอง
- ๑๗ เมื่อนั้นพระศรีอารย
แสนโกฏิได้สืบท
- ๑๘ ฝ่ายหน้าได้แสนโกฏิ
นางนั้นยอมโสกา
- ๑๙ เบื้องขวาสาวสมโภช
เบื้องซ้ายพระศรีอารย
- ๒๐ พระศรีอารยไมตรี
บริวารยอมสาวสวรรค์
- ๒๑ เบื้องซ้ายพระศรีอารย
รัศมีแลสีสัน
- ๒๒ ทั้งสี่ทิศนั้นเล่าโสด
รัศมีเครื่องอลังการ
- ๒๓ พระมาลัยเจ้าแลเห็น
จึงถามท้าวโกษีย์
- ๒๔ ท่านนั้นพันประมาณ
พระอินทร์จึงขานไป
- ๒๕ พระเถรเห็นเหว
เห็นองค์พระศรีอารย
- ๒๖ ใจนั้นก็ถอยถด
เพราะเห็นพระไมตรี
- ๒๗ ครวณาอุจผู้หนึ่ง
ครั้นเห็นพระจันทร์ไป
- ไหว้พระแล้วก็นั่งลง
คนเคยนั่งอันดับไป
- มีบริวารยอมมีศรี
หุ้มแท่นห้อมล้อมท่ามา
- พันหลังโสดดุจเขี้ยวนา
ทั้งไตรภพบุปผาน
- นางแสนโกฏิเป็นบริวาร
ได้แสนโกฏิล้วนนางสวรรค์
- เสด็จท่ามกลางดุจพระจันทร์
ดุจขาวล้อมพระจันทร์
- ได้แสนโกฏิล้วนนางสวรรค์
อันมีพรรณงามสคราญ
- เรื่องช่วยโชติชัชวาล
ยิ่งพระจันทร์วันเพ็ญศรี
- พระศรีอารยไมตรี
ด้วยคำเพราะอ่อนเอาใจ
- พระศรีอารยหรือว่าใคร
ว่านั่นแลพระศรีอารย
- มาก่อนหน้ายิ่งสคราญ
ยิ่งขึ้นไปได้แสนศรี
- ลด ๆ ลงทุก ๆ ที
ประเสริฐเสือกว่าภพไตร
- เห็นตั้งห้อยว่าเรื่องใส
ตั้งห้อยนั้นก็จับสูญ

๑	๑	๑	วันนี้อุเฒ่าเหมือน ครั้นเห็นหน่อพุทธางกูร	เห็นเหวว่าสมบุรณ์ เทพผู้นั้นก็อุบถุญ
๑	๑	๑	พระเถรเห็นนางฟ้า จึงถามท้าวโกษีย์	มาก่อนหน้าพระไมตรี เพื่อจะรู้จักอาการ
๑	๑	๑	สาวสวรรค์ย่อมนางฟ้า ได้ทำบุญสร้างสมภาร	มาก่อนหน้าพระศรีอารย์ สร้างชื่อใดในเมืองคน
๑	๑	๑	นางนั้นมาก่อนเบื้องหน้า มีรัศมีสาวขาวผ่อง	ก่อนเจ้าฟ้า พระไมตรี อาระรณล้วนพรณชว
๑	๑	๑	โฉมเชิดสาวขาวสด ได้ทำบุญสิ่งใดบ้าง	งามหมดจดใครจะปาน แต่ก่อนสร้างกุศลชื่อใด
๑	๑	๑	เกิดมาในเมืองฟ้า ทั้งลำดับแลอาการ	มีพรณชวานิณมล ชว เนื้ออ่อนหน้าผิงชม
๑	๑	๑	รูปอุดมสมทุกสิ่ง ชื่นชมชวามาหน้า	เห็นงามยิ่งพรณชว ก่อนพระเจ้าพระศรีอารย์
๑	๑	๑	แก้วประพาฬมาเทียมเทียบ รัศมีจันทร์ได้แสงโกฏ	เอามาเปรียบเหมือนกัน ดังนั้นโสดจึงปาน
๑	๑	๑	ได้ทำทานมาแต่ก่อน เราขอลงท้าวตรีเนตร	ชว เนื้ออ่อนดังสำลี จงแจ้งเหตุแห่งนางนงคราญ
๑	๑	๑	สำอางควลและบอกเล่า จึงบอกไปเมื่อนาน	แก่พระเจ้าชื่อว่ามาลัย ซึ่งผลทานแห่งเหว
๑	๑	๑	ไหววันทาขึ้นเหนือเศศ นางทั้งหลายเมื่อก่อนเกิด	สำอางเหตุกุศลบัใจ เอากำเนิดในเมืองคน
๑	๑	๑	ทำกุศลจำศีลสร้าง ให้วิศถาแลดอกไม้	ให้ทานบ้างภาวนา เครื่องจูบไล้ละลายทา

- ๑๑๑) น้ำมันหอมอันอาบอบ
ให้อาหารอันเอนเอนโอชะ
- ๑๑๒) เครื่องกระดานงามทุกสิ่ง
ให้ จงหันยื่นชาวสด
- ๑๑๓) ให้ผ้าตีมีพรรณเลิศ
ให้ทั้งดอกพวงดอกไม้
- ๑๑๔) สารพันขาวแลขาวอ่อน
ทั้งน้ำใจก็พรายแพรว
- ๑๑๕) ศรทษาทานใจระรื่น
แก่พระศรีสัตตพิณ
- ๑๑๖) ให้ผู้ทรงธรรมอันยิ่งยอด
ตั้งใจจะขอพบ
- ๑๑๗) จำ เรณูทาน จำ เรณูศีลเรียน
ได้มาเกิดในเมืองฟ้า
- ๑๑๘) รูปนงคราญหน้าแน่นน้อย
มีศรีศรีขาว ๆ ถ้วน
- ๑๑๙) โฉมเฝ้าสาวชาวสด
หน้าลำอางสาวขาวแจ่ม
- ๑๒๐) เคยได้ถวายข้าวโกชน
เคยให้ทานดอกไม้
- ๑๒๑) เคยบุญขาวเจ้าแม่
ครั้งได้เกิดในเมืองฟ้า
- ๑๒๒) เคยให้ทานผูกหมอน
ให้ผ้าตีเนื้อละเอียด
- ๑๒๓) หอมตรลบทั่วทิศา
มธุรสอันเจือจาน
เห็นงามยิ่งชาวทุกพรรณ
ทั้งซึ้ง โภชนข้าวครามครัน
ขาวประเสริฐดังสีสังข์
เครื่องดูปลั้ย้อมพรหมขาว
ให้ผูกหมอนชาวสดใส
ขาวคือแก้ว ๆ ประพาฟ
ให้ด้วยสิ้นขมยินดี
สมเด็จผู้หน่อพระพุทธองค์
ผู้ทรงผนวชขาว เป็นสงฆ์
ขอประสพพระศรีอารย์
ศรทษาเพียรภาวนา
เป็นเบื้องหน้าพระศรีอารย์
ขาวเข้มข้อยหน้าवलศรี
อาภรณ์ล้วนพรรณขาว
งามหมดจดทั่วสารพางค์
เจรจาแยมยิ้มพราย
รูปโฉมโสศหน้าสคราญ
จึงมาได้ศรีศรีขาว
ให้แบ่งแผ่ลูบลาทา
แบ่งผัดหน้าบูนปาน
ขาวเนื้ออ่อนยิ่งสำลี
แสนละเอียดเนื้อละเอียด

- ๑๐ เกิดมาในเมืองฟ้า ได้เสื่อผ้าและอาภรณ์
- กำไลกรใส่เข็มขัด สร้อยรัตสะเอวกลม
- ๑๑ มงกุฎประดับเกษ สร้อยสารเพชรจนา
- หอมล้อมมาฝ่ายหน้า ก่อนเจ้าฟ้าพระศรีอารย
- ๑๒ งามประเสริฐโพธิสัตว์ ผู้จะตรัสเป็นพุทธองค์
- อาณิสงส์ชาวเจ้าแม่ ได้สร้างแลแต่เมืองคน
- ๑๓ ได้กุศลอันเอนก อติเรกด้วยทิพอาหาร
- บอกอาการว่าดังนี้ ให้แก่พระนะหิวฟัง
- ๑๔ บุญแห่งนางได้สร้างแล้ว ได้ริมาณแก้วพรรณขาว

ฯ ร่าย ฯ พระเถรได้ฟัง คำอินทรา สรรเสริญนักหนา อิ่มเนื้ออิ่มใจ
 จึงถามถึงคุณ บุญชิ้นสืบไป ให้สว่างไสว พระเถรด้วยพลัน นางมาเบื่องขวา
 แห่งพระจอมธรรม ย่อมเรื่องเตียวอัน รัศมีเรื่องรอง ผ้านุ่งผ้าห่ม
 อาภรณ์ย่อมทอง ทั้งตัวเรื่องรอง เรื่องทั้งสาวศรี อันนางเบื่องขวา
 แห่งพระไมตรี อาภรณ์รัศมี พรรณเรื่องอดุล มีรูปอันดี ทรงโฉมสมบูรณ์
 เครื่องคือไพฑูรย์ ได้ทำบุญชื้อใด ข้าพระจะแจ้ง แกล้งให้เต็มใจ ขอพระมาลัย
 จำไว้ให้เป็นผล ของพระเจ้า เล่าแก่ฝูงคน ให้ทำกุศล ดุจเยี่ยงกันเกิดมา
 จะได้พบพระ ไมตรีมิช้า เมื่อท่านเทศนา ก็จจะลุ่มใจ ข้าแต่พระเถร
 ผู้ชื้อมาลัย ข้าพระจะไซ บอกบุญสมภาร แห่งนางทั้งหลาย อันสร้างมานาน
 พระตั้งใจปาน ชื่นชมฟังเอา นางฟ้าทั้งหลาย นี้เมื่อก่อนเขา เกิดเป็นนางเยาว์
 ในโลกแดนดิน วันพระน้อยใหญ่ นางก็ได้จำศีล ถวายข้าวบาตรบิณฑิ จังหันทุกวัน
 แต่งอาหารไว้ ให้พระสงฆ์ฉัน ผ้าเหลืองมีพรรณ นางก็ให้เป็นทาน ดอกไม้เครื่องไล้
 ลาทาหอมหวาน นางได้ให้ทาน ย่อมล้วนสีเหลือง ทั้งว่าเกิดมา รัศมีรุ่งเรือง
 สารพันสีเหลือง สีอหนึ่งแก้วไพฑูรย์ นางมาเบื่องขวา ดุจงามสมบูรณ์ สมบัติอาตุลย์

อเนกคณา เคชอันให้ ดอกไม้เครื่องทา ได้สร้อยกุษา กับทั้ง เทร็ดทอง
 ได้เครื่องประดับ อันรุ่งเรืองรอง ได้วิมานทอง เสลันคณนา นางตามเสด็จ
 ไปในเบื้องขวา แห่งพระราชา เจ้าฟ้าเมตไตรย์ ฯ

ฯ มังกร ฯ	◎ พระเถรผู้ยง	ฟังอาณิสงส์	อิมเนื้ออิมใจ
จึงถามปริศนา	อันฮั้นสืบไป	พระเถรมาลัย	จึงกล่าววาจา
	◎ อุกกรเทเวศ	ท่านกล่าวพิเศษ	ไพเราะระนุกหนา
ขอเชิญท่านแจ้ง	แถลงบุญนี้มา	แห่งนางอันมา	เป็นบริวาร
	◎ อุกกรอินทรา	นางสวรรค์วันมา	เบื้องซ้ายพระศรีอารย์
มีศรีผีแดง	แสงไสซ้ชวาล	เสื่อสวยอลังการ	คือชาติทรคุณ
	◎ ทำสิ่งใดบ้าง	เมื่อก่อนได้สร้าง	สิ่งใด เป็นบุญ
จึงมีรูปโฉม	โนมพรรณอดุล	ผ้าผ่อนเพิ่มพูล	อาการย้อมแดง
	◎ มีทองตันแขน	นิ้วมือใส่แหวน	มีพรรณ เป็นแสง
มีสร้อยสรระเพชร	พิเศษเครื่องแดง	มีฤทธิการแข็ง	ทำบุญซื้อไต
	◎ เมื่อนั้นบัทอินทร์	จะบอกระบิล	ระบอบัดใจ
แห่งนางทั้งหลาย	เบื้องซ้ายพระเมตไตรย	บุญนางมาไกล	จึงได้พูนมา
	◎ อินทราเสื่อจอยู่	ในท่ามกลางหมู่	แห่ง เทพเทวา
บอกบุญสมภาร	นางคราญโดยท่ามา	แก่พระมาลัย	มิให้พลาดพลัน
	◎ ข้าแต่พระเจ้า	มาลัยผ่านเกล้า	ขอพระเจ้าจงฟัง
ข้าจะลำแดง	บุญแต่ปางหลัง	ให้พระเจ้าฟัง	บุญแห่งนงคราญ
	◎ นางนาฏทั้งหลาย	อันมาเรียงราย	เบื้องซ้ายพระศรีอารย์
เมื่อก่อนกำเนิด	เกิดในโลกสงสาร	ได้สร้างสมภาร	เป็นนิจทุกวัน
	◎ วันอุโบสถ	นางตั้งกำหนด	อุตล้าห์ฟังธรรม
ได้ถวายแบ่งแดง	กับขี้จิ้งห็น	ให้ทานทุกวัน	แก่สงฆ์ทั้งหลาย
	◎ นางได้นุชา	ดอกไม้บานา	ผ้าผ่อนพรรณราย
กระแจและแบ่ง	นางก็แต่งอบถวาย	นุชาภิปราย	ผู้เทศนาธรรม

ถวายแก่พระพุทธ	ถวายแก่พระธรรม	ถวายแก่พระสงฆ์	ถวายแก่พระศรีอารย
๑) ให้ผ้าพื้นแดง	๑) ทำบุญปราถนา	๑) เป็นนิจทุกวัน	๑) บุญนี้ตามสั่ง
๑) ดอกไม้มีแสง	๑) พบหน่อพุทธองค์	๑) เจ้ากูดียังยง	๑) คือองค์พระศรีอารย
๑) แก่นจันทร์แดงฉัน	๑) บุญนางจึงแดง	๑) เครื่องประดับทุกแห่ง	๑) ล้วนแดงตระการ
๑) แก่ภิกขุสงฆ์	๑) ย่อมชัชวาล	๑) ในทิพย์วิมาน	๑) ย่อมแล้วแดงฉาน ฯ

๑) ๑) พระเถรผู้ฟังวาจา	๑) แห่งอินทราภวายุค
๑) มหาเถรสรรเสริญชม	๑) สมบัติเทพกาลยา
๑) เมื่อจะถามคำให้ยิ่ง	๑) จึงพระเถรเผยวาจา
๑) ถามท้าวอัมรินทร์รา	๑) ให้รู้แจ้งแก่ใจ
๑) นางสวรรคตงามสะพรัง	๑) มาภายหลังพระไมตรี
๑) ประกอบด้วยรัศมี	๑) เขียวขจีดังแก้วนิลพรรณ
๑) อารมณ์สร้อยเทริดแก้ว	๑) งามพรายแพรวเขียวทุกอัน
๑) รัศมีแลสีสรร	๑) ย่อมเขียวทิวสรรพางค์
๑) สาว ๆ รูปเหมือนกัน	๑) ดังเลือกสรรดูสำอาง
๑) คำแดงแสงกระจ่าง	๑) เนื้อเขียวดังกลีบนิลบุล
๑) คำแดงแสงใสสด	๑) เขียวหมคจตั่วทั้งตน
๑) เมื่อก่อนสร้างกุศล	๑) ทำบุญใดแต่ปางเพรง
๑) เมื่อนั้นท้าวไตรภพ	๑) บอกรณด้วยยาเกรง
๑) บอกบุญแต่ปางเพรง	๑) นางทั้งหลายได้ทำมา
๑) พระอินทร์เสด็จอยู่	๑) ท่ามกลางหมู่แห่งเทวดา
๑) บอกรและวันทา	๑) ตอบวาจาพระเถรถาม
๑) ข้าแต่พระเถรเจ้า	๑) ข้าขอเล่าแต่พองาม
๑) บุญนางอันมากขาม	๑) มาภายหลังพระไมตรี

- ๐ เมื่อก่อนนางได้เกิด
ครั้นถึงวันธรรมชฎฐมี
นางหมั้นไปพึ่งธรรม
กัมเกล้าถวายมาลา
ถวายผ้าแลแพรพรรณ
กลิ้งกลคแลธงเทียว
ครั้นตายได้มาเกิด
ท้อมล้อมเจ้าจอมธรรม
ตำแดงเนื้อใสสด
ได้เครื่องประดับดี
พระเถรได้ฟังอินทร์
สรรเสริญด้วยขับไว
จึงถามถึงพระคุณ
ท่านได้สร้างสมภาร
บริวารล้วนนางสวรรค
สมภารท่านนั้นนา
ขอเชิญท่านเฉลย
สมบัติพระเมตไตรย
พระอินทร์ว่าสมภาร
ยิ่งกว่าพระธรณี
ไมตรีพระโพธิสัตว์
เจ้าจอมจะได้ส่ง
พระเจ้าจะโปรดโลก
พระได้สร้างสมภาร
- เอากำเนิดในโลกีย์
นางจำศีลแปดอัตรา
เมื่อพระเจ้าท่านเทศนา
ประทับเทียนด้วยจับเจียว
อันมีพรรณย้อมล้วนเขียว
นางทั้งหลายบูชาธรรม
เอากำเนิดในเมืองสวรรค
เป็นฝ่ายหลังพระไมตรี
เห็นปรากฏงามมีศรี
เขียวชวนชื่นระรื่นใจ
กล่าวบอกสิ้นแถลงไข
ว่าไพเราะพันประมาณ
ถามถึงบุญพระศรีอารย์
ชื่อใดหนอชื่อนักหนา
เอนกนันท้อมล้อมมา
ท่านนั้นสร้างเป็นฉันท
เผยวาทจาสิบไป
ดูพิลึกยิ่งแสนทวี
แห่งพระศรีอารยไมตรี
ได้เป็นโกฏิเลิศยิ่งยง
จะได้ตรัสเป็นพุทธองค์
สัตว์ทั้งหลายเข้านิพพาน
พ้นจากโสมงสาร
มากกว่าแผ่นดินพระธรณี

๑๐	ได้ให้สมบัติโลก ให้สัตว์ทั่วธรณี	เป็นยศโยกแกโลกีย์ อ้อมอกตื่นชื่นชมเชย
๑๑	ข้ามีอาจจะกล่าวได้ บารมีพระศรีอารย์	ท่านสร้างไว้มานาน ข้าพเจ้ารู้มีถึงเลย
๑๒	เจ้าจอมจะลูเสด็จ มาลัยนักษัตรเอ๋ย	ตรัสสรรเพชรชื่นชมเชย ข้าจะเล่าบมิถ้วนถึง
๑๓	สมภารท่านเลิศล้ำ ข้ามิจะรำถึง	พื้นที่จะรู้ที่รำพึง จะบอกให้แต่บังควร
๑๔	พระแต่งทนต์พระไวย ท่านให้ทานย่อมสมควร	ให้แก่โลกทั้งมวล มากกว่าโกฏอสงขัย
๑๕	ส่วนองค์พระนั่งเกล้า ทำเพียรบารมีไว้	ผู้ผ่านฝ่าชื่อเมตไตรย ได้เอนกนับโกฏินา
๑๖	สมเด็จพระไมตรี จะโปรดสัตว์อนาคา	สร้างชั้นดีบารมีตา ให้พ้นทุกข์ทั่วอนันต์
๑๗	ท่านสร้างซึ่งชั้นดี อเนกกับปีโกฏิกัลป์	บารมีมากครามครัน แล้วสร้างกุศล
๑๘	ไมตรีเจ้าโปรดสัตว์ ให้เหือดหย่น่ายในกายตน	ถึงอรหัตมรรคผล ด้วยพระไตรลักษณ์ฐาน
๑๙	จะให้นิพพานสมบัติ ให้แจ้งในสงสาร	ให้แก่สัตว์ทั่วทิศสถาน ให้สัตว์เห็นแจ้งแก่ใจ
๒๐	ไมตรีท่านคินิก -----	ท่านมีรักมิชิงใคร -----
๒๑	อนันต์อดีต เรก ได้ก่อเริ่มเพิ่มมานาน	อันเอนกพันประมาณ นับเอนกอนันต์ครัน
๒๒	ไมตรีเจ้าผู้ปราชัญญ์ ให้น้อมสัตว์ไปสวรรค์	อาจสามารถเจ้าแปลธรรม แล้วให้ได้ถึงนิพพาน

๑	พระไมตรีท่านฉลาด	ตั้งสมาธิธรรมฐาน
	ข่มกิเลสอุปาทาน	ด้วยศัลญาณน้ำใจตรง
๒	ส่วนสัตว์ทุกประเทศ	ดับกิเลสให้ปลดปล่อย
	สมภารแห่งพระองค์	สร้างมากแล้วจึงสำเร็จ
๓	สมเด็จพระศรีอารย	ปัญญาญาณคือหอกเพชร
	ตัดบาปให้ขาดเด็ด	ด้วยหอกกรดคือปัญญา
๔	สร้างโพธิสมภาร	ด้วยพระญาณมเหสีมา
	มากยิ่งขึ้นพสุธา	ได้อเนกอสองชัย
๕	ไมตรีเจ้าใจกว้าง	จะบอกทางให้แจ่มใส
	พระไตรลักษณ์ท่านจักไข	ให้สัตว์เห็นแห่งมรรคผล
๖	ผู้ใดใคร่นิพพาน	ดับสงสารอันชาติคน
	ให้จำเรณูสร้างกุศล	เอาไตรลักษณ์มาภาวนา
๗	สมเด็จพระศรีอารย	ผู้จะผลาญกิเลสราคา
	เอาไตรลักษณ์ภาวนา	เป็นเมืองนิจทุกวัน
๘	หายใจเข้าหายใจออก	เอาไตรลักษณ์เป็นกรรมฐาน
	เมื่อได้ตรัสแก่โพธิญาณ	เอาไตรลักษณ์โปรดสัตว์ทั้งหลาย

- ๗ เขต ๗ ๑ เมื่อนั้นอินทราเจ้าไพชยนต์
 ๑ จึงบอกยุบล
 ว่าโพธิสัตว์นี้มีสาม
- ๑ ผู้หนึ่งปัญญาเกือบขาม
 จึงได้พระงาม
- ชื่อศรทวาริกพุทธองค์
- ๑ ผู้หนึ่งอุตล่ำห้วยดอยง
 เมื่อตรัส เป็นพุทธองค์
- ชื่อวชิราภิกทรงนาม
- ๑ ผู้หนึ่งศรทวารมากคราม
 จึงใคร่ได้นาม
- ชื่อศรทวาริกจุมพล

- ๑) ลำโพงสัตว์ทั้งสาม ผู้มีปัญญาเกือบขาม
มีสมภารได้สี่สงฆ์
- ๑) ได้แสนมหากำไร ผู้ปัญญาเลิศไกร
ชื่อปัญญาธิกทรงนาม
- ๑) ผู้สร้างสมภารมาไกล ได้สี่สงฆ์
กำไรแสนมหากลับ
- ๑) ผู้หนึ่งได้นามอนันต์ ชื่อวีรยาทรงธรรม
เหตุท่านอุตสาห์ยิงพบไตร
- ๑) ผู้สร้างสมภารมาไกล ได้สิบหกสงฆ์
กำไรแสนมหากลับ
- ๑) เมื่อท่านได้ตรัสยอดญาณ ได้นามอนันต์
ชื่อศรทธาธิก
- ๑) พระไมตรีเจ้าใจงาม ได้ทรงพระนาม
ซึ่งศรทธาธิกเลิศไกร
- ๑) สร้างสมภารสิบสงฆ์ ได้แสนกำไร
พระศรีอารยสร้างแล้วบริบูรณ์
- ๑) สมภารแห่งพระไมตรี คือน้ำอันมี
ในสมุทรท้อธาร
- ๑) ได้แต่เอากกรรมฐาน เหลือกว่านั้นพันประมาณ
คือพระสมุทรสาคร
- ๑) ข้าพระคือกระต่ายอยู่ดอน จะยังน้ำใจสาคร
ทั้งตัวก็จะจมลงเสีย
- ๑) ข้าพเจ้าคือกระต่ายตัวเป่สีย ได้ล้มได้เสีย
แต่น้ำปลายหญ้าสองสามอัน
- ๑) น้ำใจสาครยังครามครัน เอนกอนันต์
บมิรู้ที่จะแห้งสุดสาย

๑ สมภารแห่งพระศรีอารยย์มากมาย

ข้าพเจ้าจะเล่าถวาย

แต่เท่านี้ก็เต็มทีคิด ฯ

๑ ฉันท ฯ ๑	๑	เมื่อนั้นพระยาศรีอารยย์	มีบริวารย่อมสาวศรี
		เสด็จถึงพระเจดีย์	จึงกราบเกล้านมัสการ
	๑	กราบไหว้เดินทักษิณ	ประนมขมทั้งแปดสถาน
		บูชาธรรูปาล	แลเครื่องหอมรูปเทียนมี
	๑	นางสวรรคต์ถวายดอกไม้	รูปเทียนไหว้ด้วยอันเปรมปรี
		ตามโคมรอนเจดีย์	ตามประทีปน้ำมันหอม
	๑	เครื่องทิพย์อันวิเศษ	ชูเหนือ เกษดั่งกระหม่อม
		คันธาทิพย์แลเครื่องหอม	นางบูชาตั้งถวายไว้
	๑	ถวายฉัตรกลิ้งกลดนาศ	ธงกระดาษแลธงไชย
		ดาดเพดานงามไสว	นางทั้งหลายตั้งบูชา
	๑	ตั้งไว้ในอากาศ	งามเศียรดาดเรืองไสภา
		รอบคอบทั่วทิศา	ย่อมบูชาล้วนฉัตรธง
	๑	สาวสวรรคต์แต่ล้วนนางแมน	ถอดแก้วแหวนอันบรรจง
		ถวายธาดูพระพุทธรองค์	พระเกษธาดูอันอนันต์
	๑	แสงแก้วเรืองเศียรดาด	ทั้งอากาศทั่วเมืองสวรรคต์
		ดูจอาทิตย์แลพระจันทร์	อันรัศมีรุ่งเรืองฉาย
	๑	นางนางเปล่งเสียงขับ	นางนางจับระบำถวาย
		นางนางตีคพิณถวาย	ดูริยดนตรีเพราะเอาใจ
	๑	กลิ่นหอม ๆ ครอบ	ทั่วพิภพทั่วหัวสนัน
		เสียงเสนาะเพราะเหลือใจ	ด้วยเสียงขับดูริยดนตรี ฯ

- ๗ เขต ๓ ๑) เมื่อนั้นพระศรีอารย . . . . . จึงมีพระโองการ
- ถามแก่สมเด็จพะมาลัย
- ๑) เธอมาในสมณะ . . . . . ข้าจะถามขมบุญ
- บอกแก่ข้าจะฟัง
- ๑) เมืองอินทร์เมืองฟ้า . . . . . เทพถ้ำหน้า
- นั่งเฝ้าพระเถรเจ้าเสด็จมา
- ๑) เธอจะเอาอันใดในเมืองสวรรค์ . . . . . ขอพระบอกพลัน
- ข้าพระจะฟังตั้งหน้าแต่งถวาย
- ๑) เจ้าไกรทองฟังคำดู . . . . . เรามาจากชมพูทวีป
- ด้วยเร่งรีบมาไหว้พระเจดีย์
- ๑) พลังจะชมสมบัติ . . . . . แห่งบรมกษัตริย์มหाराช
- เราจึงมาถึงซึ่งเมืองสวรรค์ ฯ

๗ ราช ๓ ๑) ข้าแต่พระเถร เมืองชาวชมพู เขากินเขาอยู่ ย่อมทำชื่อใด
 เขารอมประพฤติ กิจการสิ่งไร เลี้ยงชีพขณมีไป ด้วยการตั้งฤา พระเถรจึงพาน
 ว่าชาวชมพู เขากินเขาอยู่ ตามกิจแห่งตน ชาวชมพูทวีป เขาเป็นสรวน
 ด้วยเลี้ยงชีพขณมี ยากจนพันใจ ชาวชมพูทวีป ลางคนเข็ญใจ ลางคนสุกใส
 มั่งคั่งเป็นดี ลางคนรูปร่าง ลางคนอัปปริ ลางคนยินดี ลางคนพลันตาย
 คนเป็นผู้ดี มีน้อยเตียวตาย ผู้ยากทั้งหลาย มีทั่วโลกา คนที่เป็นสุข
 น้อยนักน้อยหนา ผู้เป็นทุกข์ ทุกแห่งแพร่พราย รูปโฉมดี ๆ มีน้อยเตียวตาย
 รูปชั่วเหลือหลาย มีมากเหลือใจ จะเป็นมนุษย์ สดสั้นน้อยไป ติรจฉานนั้นไซร้
 มีมากเหลือหลาย ผู้อายุยืน มีน้อยเตียวตาย คนพลันตาย มีทั่วโลกา
 เราบอกดังนี้ แก่หน่อทศพล ให้รู้จักผล แห่งชาวชมพู ฯ

๑ เขิก ๑ ๐ เมื่อนั้นพระไมตรี

ฟัง เรื่องคดี

อันพระมาลัยเจ้าแจ้งถ้อย

ให้มาลัยแจ้งถวาย

๐ จึงถามอภิปราย

กุศลชาวชมพู

บัดนี้ชาวชมพู

๐ ข้าพระเถรเจ้าผู้เป็นครู

ยังทำบุญมากอยู่หรืออันใด

ทั้งสองนี้อันใด

๐ หรือว่าทำบาปมากเหลือใจ

แลชาวชมพูทวีปทำยิ่งกว่ากัน

จะทำบุญนั้น

๐ ข้าแต่บพิตรชาวชมพูทุกวัน

น้อยนิกน้อยหนา

ชวนชวายนรนา

๐ เขาทำแต่บาปมากเหลือตรา

ตี ๆ เอาไว้แก้ตน

ตี ๆ ไว้แก้ตน

๐ อันชั่วจึงทำกุศล

ประดับในอาตมา

ใจบาปหยาบช้า

๐ ผู้ใจบุญน้อยนิกน้อยหนา

เอนกอนันต์ ๆ

๑ ฉันท ๑ ๐ เมื่อนั้นพระศรีอารย

กล่าวโวหารถามพระมาลัย

เขาให้สิ่งอันใด

ชื่อว่าทานแลเขาทำ

๐ เมื่อเขารักษาศีล

ศีลอันใดและเขาทำ

ชาวชมพูทวีปเขาทำ

สิ่งชื่อใดในโลกา

๐ พระเถรว่าเห็นเขาให้

ข้าวแลน้ำแลรัตนา

รูปเทียนชวาลา

ดวงดอกไม้หอมขจร

๐ เครื่องทานแลเสื่อสาด

อาสนะลาดแลพุกหมอน

เตียงนั่งที่นั่งพื้นนอน

กุฏิสถานแลจงกรม

- ๑๐ เครื่องทานทั้งสิบสี่ไชร์
 ลางคนทำฟูยฟาย
- ๑๑ ทานทั้งสิบสี่ไชร์
 ลางคนมักพึงธรรม
- ๑๒ ลางคนนิมนต์พระสงฆ์
 บ้างแต่งเครื่องของฉัน
- ๑๓ ลางคนให้ชีวิต เป็นทาน
 ลางคนชวนกันมา
- ๑๔ ลางคนแต่งยาไว้
 บ้างช่วยเขารักษา
- ๑๕ ลางคนรักษาพ่อแม่
 บ้างแต่งนาพยาบาล
- ๑๖ บ้างภาวนาพระไตรลักษณ์
 ดัดโลกให้ปลดปลง
- ๑๗ ศิลห้ำแลศิลแปด
 ถวายข้าวสงฆ์ให้วัดถา
- ๑๘ ลางคนให้เครื่องตั้ง
 ให้อัฐฐบริหาร
- ๑๙ ให้จิวรผ้าหาคหับ
 บาดรกลดสำหรับสงฆ์
- ๒๐ ลางคนใจกุศล
 ลางคนปล่อยทาศิ
- ๒๑ ลางคนใจตระหนี่
 เอาแต่จิตเอาแต่ใจ
- ลางคนให้สิ่งเดียวตาย
 ได้ให้ทรัพย์ทั้งสิ่งอัน
 มิได้ให้ทั้งสิบนั้น
 หมั้นจำศีลแลสมาทาน
 ให้สวคมนตรี เป็นนิจกาล
 ขนมนันอันโอชา
 ผู้ใดใช้ช่วยรักษา
 ผู้ใดตายไปช่วยเผา
 ผู้ใดใช้ให้มาเอา
 ผู้เป็นพยาธิให้สำราญ
 บัญยาแก้แลเผ่าปราม
 แก่พระพุทฺธพระธรรมพระสงฆ์
 เพื่อจะหักน้ำใจลง
 ตามพระเจ้าตริสเทศนา
 ศิลสิ่งอันหมั้นรักษา
 จตุปัจจัยให้ เป็นทาน
 ม่านกำบังคาดเพดาน
 ด้วยศรัทธาอันยิ่งยง
 รัตตะคคสรพรแลสบง
 มีตโกนเข็มผ้าเครื่องดี
 บวชลูกตนให้ เป็นชี
 แลทาศาให้ เป็นไทย
 บมิลีทรัพย์ให้แก่ใคร
 โมทนาทาน เป็นอาจิณ

๐ สารพัดบุญทุกประการ

ศีลแลทานเขาทำสิ้น

พระมาลัยเทพเถร

บอกให้พระไมตรีฟัง

๐ ชาวชมพูทวีปแดนดิน

เขาได้ทำตามกำลัง

คั้นปลายแต่ปางหลัง

ให้รู้เรื่องชาวชมพู ฯ

๑ ร่าย ๑ พระโพธิสัตว์ ฟังพระมาลัย ยิ้มเมื่ออึ้งใจ ยินดีปรีดา
 จึงกล่าวสาธุ พระเพราจะนักหนา พระเถรกล่าวมา ข้าแจ้งทุกประการ
 ชาวชมพูทวีป จำศีลให้ท่าน เขาชื่นใจบาน ยินดีทุกคน จะขอพบท่าน
 เมื่อ เป็นทศพล ขอได้มรรคผล อย่าได้คลาดคลา เขาทำบุญแล้ว เขาปรารณา
 ขอพบศาสนา พระศรีอารยไมตรี เมื่อท่านได้ตรัส เป็นพระมุณี ขอบวชเป็นชี
 ขอลุอรหันต์ เขาปรารณา เมืองนิจทุกวัน ถ้าเจ้าจอมธรรม สมเด็จพระอารยไมตรี
 พระเตียวสร้าง โภธิสมภาร ขอเป็นบริวาร ปางเมื่อเสด็จมา ชาวชมพูทวีป
 เขาย่อมบ่นหา ขอพบศาสนา พระไมตรีจอมธรรม เมื่อตรัสเป็นพระ ขอได้พบท่าน
 ขอ เป็นอรหันต์ อันพระศรีอารย ฯ

๑ ฉันท ๑

๐ เมื่อนั้นพระศรีอารย

ฟังอาการก็เต็มใจ

ตรัสว่าพระมาลัย

ผู้เป็นเจ้ากล่าว เพราะดี

๐ จึงสั่งพระมาลัย

ถ้าจะไปในโลกีย์

พระเจ้าเอาคดี

ตั้งนับอกแก่ฝูงคน

๐ ว่าพระโพธิสัตว์

ผู้จะตรัส เป็นทศพล

ได้ยินว่าฝูงคน

ทำกุศลสร้างสมภาร

๐ ทำแล้วปรารณา

จะขอพบพระศรีอารย

ไต่ย่นบนิทาน

พระเหตุหยกก็ยินดี

๐ ท่านตรัสสั่งให้รู้

ว่าผู้ใดในโลกีย์

จะใคร่พบพระไมตรี

พระศรีอารยผู้มีคุณ

- ๑ ให้หญิงชายทั้งหลาย
ให้จำศีลถ้วนทุกคน
เร่งชวนชวายุกระทำบุญ
ไหว้พระสงฆ์แล้วฟังธรรม
- ๒ ถ้าผู้ใดจะใคร่พบ
อย่าทำบาปอันฉกรรจ์
ขอประสพเจ้าจอมธรรม
คือปามาติปาตา
- ๓ ถ้าผู้ใดจะใคร่เห็น
อย่าลัทธิภัยท่านนี้มา
เมื่อท่านได้เป็นศาสดา
เอามาไว้เป็นของตน
- ๔ ถ้าผู้ใดจะใคร่พบ
อย่าทำเป็นสรวน
ขอประสพพระทศพล
ด้วยเยี่ยงท่านบมิเป็นการ
- ๕ ถ้าผู้ใดจะใคร่เห็น
อย่ากินเหล้าสุราบาน
ศาสนาพระศรีอารย
ผู้กินนั้นมิทันพระเลย
- ๖ ถ้าผู้ใดจะใคร่เห็น
ฝูงคนทั้งหลายเอ๋ย
เมื่อท่านเป็นพระชมเชย
อย่าได้กล่าวมุสวาทา
- ๗ ถ้าผู้ใดจะใคร่เห็น
ให้จำเรณุกาวนา
หน่อทศพลสายศาสดา
ทรงธุดงค์กรรมฐาน
- ๘ ถ้าผู้ใดจะใคร่ชม
ให้ตั้งใจขึ้นบาน
สมเด็จพระศรีอารย
ฟังนิทานพระเวสสันดร
- ๙ ถ้าผู้ใดจะใคร่ไหว้
ให้ฟังนิทานพระเวสสันดร
เมื่อกท่านได้เป็นพระบวร
ในวันเดียวจบทั้งพัน
- ๑๐ ฟังพระบาลีเทศนา
ข้าวบิณฑขนมมมัน
ฟังคาถาถ้วนทั้งพัน
ทุกสิ่งอันจงมากมาย
- ๑๑ จัตรีธงเพดานกัน
ประทีปรูปเทียนถวาย
รูปร่างนั้นผูกแขวนสาย
ดอกไม้เพลิงเรื่องรักมี
- ๑๒ ดอกบัวหลวงแลบัวขาว
ดอกอุบลอันขาวสี
ดอกสามหาวจงกลณี
นิลอุบลดอกมณฑา

- ๑ ดอกไม้ข้างงามใสดุค
สิ่งละพันถวายนุชา
- ๑ ฟังแล้วปรนนิบัติ
มหาชาติพระเวสสันดร
- ๑ ผู้ใดทำดังนี้จบ
จึงจะเห็นพระไมตรี
- ๑ ถ้าจะใคร่ปรนนิบัติ
อย่าโกรธอย่างจงผลาญ
- ๑ ผู้ใดใคร่จะเห็น
อย่าทำให้ออนาทร
- ๑ ผู้ใดจะใคร่พบ
พระสงฆ์แลนางชี
- ๑ ผู้ใดจะใคร่เห็น
รูปพระอันอนันต์
- ๑ ผู้ใดจะใคร่
อย่าดัดตนอย่ารอนปลาย
- ๑ ผู้ใดแลอุตสาห์
อย่าฆ่าอย่าด่าตี
- ๑ ผู้ใดจะใคร่เห็น
ชื่อว่าทรัพย์ของสงฆ์
- ๑ ผู้ใดจะเข้าเฝ้า
อย่ามีใจตระหนี่
- ๑ ผู้ใดแลร้ายกาจ
ผู้นั้นจะทุกข์ทน
- ดอกสัตตบุตย์แดงรจนา
มหาชาติพระเวสสันดร
ทำตามอรรถพระสั่งสอน
ถ้วนคาถาแลบาลี
จึงจะพบท่านกัวยดี
เมื่อเป็นพระพันประมาณ
เมื่อท่านตรัสสรรเพชคาญาน
ชีวิตท่านให้ม้วนมรดก
เมื่อท่านเป็นพระบวร
แก่ภิกขุแลภิกขุณี
จะใคร่รับพระไมตรี
อย่ายุยงให้ตีกัน
เมื่อท่านเป็นพระทรงธรรม
อย่าให้ล้างระหุยระหวย
พระไมตรีผู้ฤาสา
อย่าตัดไม้มหาโพธิ์
พันศาสนาพระไมตรี
พระโพธิสัตว์หน่อพระพุทธองค์
พระไมตรีผู้ยอดคง
อย่าได้เขียบเอาสลาตัน
พระเป็นเจ้าชื่อไมตรี
ใจประมาทสิมกุศล
แลประมาทอยู่สิมกุศล
มิพบพระเมื่อเสด็จมา

- ๑ พระเถรรับโองการ พระศรีอารยัมพินช้ำ
- เราจะบอกชาวโลกา แลฝูงโลกชาวชมพู
- ๑ เมื่อพระโพธิสัตว์ ท่านจะตรัสสั่งให้รู้
- เราจะบอกชาวชมพู ให้เขาขึ้นขึ้นชมเชย
- ๑ เออพ่อคำโถมสั่ง ขอพระเถรอย่าลืมเลย
- พระมาลัยนะหิวเอ๋ย ขอพระบอกจงหนักหนา
- ๑ อันใดคำข้าสั่ง ขอพระเถรอย่าคลาดคลา
- ขอพระได้กรุณา จงบอกโลกหัวแดนไตร
- ๑ บพิตรเราจะบอก มหาราชอาณาจักร
- เราจะบอกพระเมตไตรย์ ท่านตรัสสั่งแก่เรามา
- ๑ เมื่อนั้นชาวชมพู ขึ้นชมอยู่หฤหรรษา
- จะไหว้จะวันทา จะพูนเพิ่มเต็มบุญไป
- ๑ อันหนึ่งโสดอันบพิตร ซึ่งว่าโลกทั้งหลายไซรี
- ได้ประนบเจ้าจอมไตร เขาจะไหว้จะถามเรา
- ๑ ว่าบพิตรพระศรีอารย ผู้ทรงญาณผู้ผ่านเกล้า
- ท่านจะเสด็จมาโปรดเรา ในเมื่อกาลขณะใด
- ๑ ครั้นว่าเราจะบอก ให้แจ้งออกก็สงสัย
- พระจะไปขณะใด ขอบพิตรได้เอ็นดู
- ๑ ขอบพิตรบอกจงแท้ เราจะแก่จะบอกเขา
- ให้รู้ชัดแห่งลำเนา เมื่อท่านได้เป็นพระแมน ฯ

ฯ ร่าย ฯ เมื่อนั้นพระศรี อารีโมตริ จะบอกคดี แก่พระมาลัย

ข้าพระจะบอก ขอพระเจ้าไป บอกให้เข้าใจ อย่าให้ปรารมภ์ เมื่อใดศาสนา

พระสมณโคดม จะเส้าจะจม ถอยน้อยเรี่ยไป ฝูงคนทั้งหลาย ทำบาปเหลือใจ

จะทำบุญไซรี น้อยรักน้อยหนา ชี้คร้านให้ท่าน จำศีลภาวนา ชี้คร้านรักษา

คุณแก้วทั้งสาม ขวนกันทำบาป ยุ่งยากเหลือหลาย บมิกลับมีขาม ทำบาปมีอายุ
 แม่ยังเกิดเกล้า เข้าเคล้ากอดกาย บมิกลับมีอายุ เสพด้วยแม่ตน เป็นโกลาหล
 เสพด้วยกามกล เป็นคนโจงเจง เสพด้วยนางซี บมิกลับมีเกรง รุกรานครินเครง
 สมเสพกามา พี่สาวตนเอง เหมือนพระมารดา สมเสพกามา บมิได้อดสู
 หึงชายทั้งหลาย บมิได้คิดดู เสี่ยง เป็นลูกอยู่ ช้องเสพบมีอายุ ผ้าแดนรุกแดน
 ดุจหมาทราย บมิมิความอาย ดุจสัตว์เดียรฉาน อยู่ด้วยลูกสาว แล้วบมีนาน
 มีเวมาสงสาร ด้วยแม่เมียเอง ลางชายใจร้าย บมียำเกรง พี่เสี่ยงตนเอง
 ตนเสพสมาคม เสพด้วยพี่เสี่ยง เสพด้วยแม่บม สมเสพสมาคม ด้วยสะใภ้เอง
 ทั้งหึงทั้งชาย เมามายโจงเจง บาปดังนี้เอง จึงมิได้อดสู ลูกสาวตนเอง
 บมิได้คิดดู ทำดุจหมาทราย เดียรฉาน ครั้นถึงดังนี้ ผุงโลกสงสาร อายุบมีนาน
 พลันสิ้นชีพขม ครั้นตายไปตก นรกสลดวน เจ็บปวดเหลือทน เพราะตนอาธรรม
 อยู่ในนรก ยืนได้ถึงกัลป์ ลางหึงเอาชาย มาเสี่ยงเป็นบุตรา ครั้นเมื่อนานมา
 เสี่ยงลูก เป็นหัว ลางชายเอาหึง เสี่ยงเป็นลูกตัว ครั้นแล้วเมามัว
 เสพด้วยกามกล ทั้งว่าหึงชาย พลันตายสิ้นขม เพราะบาปแห่งตน อันเมื่อดัดหา
 ทั้งว่าผุงคน ทรพลนิกหนา อายุจึงคลาไคล ใจร้ายอกุศล บมิได้คว่ำพ
 ว่าพ่อแม่ตน ล้องเสพกามกล สลดวนไผมา บาปกรรมมากนัก อปลักษณ์นิกหนา
 อายุจึงคลา จากร้อยปีลง แปลธรรมดังนี้ นักปราชญ์ผู้ใจตรง แต่งตามพุทธองค์
 พระเทศนา ในสัมภีร์ ศิปมัญญา ไชยรรตออกมา ชื่อฎีกาอภิธรรม ผู้ใดบมิเชื่อ
 บมิกลับมีขาม ผู้นั้นชวนกัน ไปในอนาย ผู้ใดเสียบาป บาปจึงจะหาย
 เตชะชวนชวาย ทำอานาปราณ อายุจึงถอย น้อยไปทุกวัน จะนับถึงกัน
 สิบปีพลันตาย เต็ก เล็กสี่เดือน ทั้งหึงทั้งชาย กล่าวกันชวนชวาย มีเมียมีหัว
 หึง เล็กสี่เดือน ชายสี่เดือนมี มีเมียทันใจ ครั้นถึงห้าเดือน เกิดลูกสิบไป
 ลูกนั้นครั้นใหญ่ สี่เดือนเสี่ยงกัน บาปกรรมดังนี้ อายุจึงพลัน แรงสิ้นอาสัญ
 สิบปีด้วยมรณ บาปกรรมดังนี้ ตนหัวดินดอน ใหญ่เล่าลูกอ่อน ทั้งข้างทั้งมา
 แลโคกระปือ เล็กหัวธรรณี ร้ายกาจนิกหนา ผุงคนเบาบาง หัวทศ
 เดียรฉานนิกหนา มีมากทุกสถาน ผุงคนทั้งหลาย จึงเกิดใจมาร ขำพันรุกราน

ครอบงำกัน สำคัญว่าเนื้อ จะใคร่แทงฟัน กินเนื้อแทงกัน ชื่อว่ามีสติ
 จับได้แต่ไม้ จะไล่ไปตี กลับเป็นกุส หอกตาบั่นใจ ทิ่มแทงฆ่าฟัน
 กันคาราคาไป ฉิบหายประลัย หัวทั้งธรณี ฆ่ากันม้วยมุต สิ้นสุดปฐพี
 สากลปฐพี ย่อมฝีก่ายกอง เลือดเน่าเนื้อเน่า ซากผีเนืองนอง ซากผีพอง
 หัวทั้งชมพู เลือดไหลหากัน มันเชื่อมไปสู หัวทั้งชมพู ดุจน้ำไหลนอง
 อเน็จอนาถ ตายกลาดทุกอง น้ำเลือดน้ำหนอง หัวทั้งปฐพี ผู้ใดไปเร็น
 ในถ้ำศร อยู่เดี่ยวลับสี่ อยู่ชอกหินผา ผู้นั้นจึงรอด จากความมรณา
 เพราะอยู่เอ้กา เอ้โกคนเดี่ยว ครั้นสองสามคน เห็นกันจับเดี่ยว ฆ่าฟันบาดเดี่ยว
 ตายทอนตาย ถ้าอยู่คนเดี่ยว ไม่เห็นใครกรวย รอดจากความตาย เพราะเร็นลับไป
 ครั้นถ้วนเจ็ดวัน ฆ่ากันแล้วไซรี ไม่เห็นใคร ๆ จะรอดถึงสอง ผุงคนเร็นอยู่
 จึงชวนกันตริกตรอง ชมกันแล้วครอง ปัญจศีลรักษา เดชะจำศีล เมตตาทาวนา
 เมฆตั้งขึ้นมา ฝนตกเจ็ดราตรี ซากผีลอยไป ตกในนที หัวทั้งธรณี
 บริสุทธิหมดใส แต่นั้นผุงคน คำรงจิตใจ จำเรณูขึ้นไป ให้ทานจำศีล
 บ้างทาวนา เมตตาท่าเพียร ขึ้นชมจำเพียร เย็นกายขึ้นไป ท่าฝนมธุรส
 ตกเจ็ดวันไซรี เป็นอาหารให้ มนุษย์เนืองนอง ท่าฝนแก้วแหวน กับทั้งเงินทอง
 ตกลงเนืองนอง ถ้วนทั้งเจ็ดวัน ท่าฝนเครื่องตน แก้วทั้งเจ็ดพรรณ ตกลงเจ็ดวัน
 หัวทั้งสากล เพื่อจะเป็น ลิริสวัสดิมงคล หัวทั้งสากล ชมพูทริบ เดชะให้ทาน
 จำศีลทาวนา ฝนตกเจ็ดห้า ถ้วนทั้งเจ็ดวัน เดชะประโยชน์ พระวินัยอภิธรรม
 ผุงคนทั้งนั้น ยิ่งยืนขึ้นไป ฯ

๑ ฉันท ๑	๐	เดชะอยู่ในธรรม	ลูกหลานนั้น เร่งยินดี
		คนละรอบ ๆ ปี	จำเรณูยี่สิบ ปีก็เต็มใจ
	๐	ปุ๋ย่ายี่สิบปี	จำเรณูดี เป็นสุขใส
		สามสิบสี่สิบยิ่งขึ้นไป	จำเรณูกุศล เป็นอารมย์
	๐	ลูกหลานได้สามสิบปี	ยืนอยู่ดี เร่งสร้างสม
		ยี่สิบปีก็ชื่นชม	เร่งจำ เรณูทาวนา

- ๑๐ คายายได้สี่สิบปี
ยืนห้าสิบพระวัสสา
- ๑๑ อุกหลานห้าสิบปี
ยิ่งยืนกว่านั้นไป
- ๑๒ ปู่ย่าได้หกสิบปี
ได้เจ็ดสิบพระวัสสา
- ๑๓ คายายยืนได้เจ็ดสิบ
ยืนได้เพราะน้ำใจดี
- ๑๔ ปู่ย่าแปดสิบปี
ได้เก้าสิบพระวัสสา
- ๑๕ ปู่ย่ายืนเก้าสิบ
เดชะแต่ไมตรี
- ๑๖ เร่งยืน ๆ ขึ้นไป
เดชะตนภาวณา
- ๑๗ สามร้อยสี่ร้อยปี
เจ็ดร้อยปีแปดร้อยปี
- ๑๘ สองพันสามพันสี่พัน
เดชะอยู่ในธรรม
- ๑๙ หกพันเจ็ดพันแปดพัน
ถึงหมื่นเร่งขึ้นบาน
- ๒๐ ถึงแสนถึงล้านโกฏิ
ฝูงคนทั้งหลายใด
- ๒๑ จะนับให้จรงู้แม่น
ฝูงคนในโลกา
- ๒๒ ฝูงคนทั่วทั้งชมพู
เกิดสนุกสำราญใจ
- อยู่ลูซิงามโสภา
เร่งทำบุญยิ่งขึ้นไป
มีสวัสดิ์จำเริญใจ
ยืนขึ้นกว่านั้นไป
ส่วนหลานนี้ยืนขึ้นกว่า
เพราะเดชะน้ำใจดี
ส่วนหลานนับได้แปดสิบปี
สร้างกุศลภาวณา
ส่วนหลานมียิ่งยืนกว่า
เพราะจำเริญพระไมตรี
ส่วนหลานนั้นยืนร้อยปี
อยู่ในเมตตากรุณา
ถึงสองร้อยพระวัสสา
พรหมวิหารถ้วนทั้งสี่
ห้าร้อยปีหกร้อยปี
เก้าร้อยปีจนถึงพัน
ยืนขึ้นไปถึงห้าพัน
อันชื่อพรหมวิหาร
ถึงเก้าพันอายุยาน
อายุยาน เป็นสุขใส
ยิ่งนั้นโสคยืนขึ้นไป
บมิรู้ถึงจะมรณา
ร้อยแห่งแสนโกฏิตรา
ยืนเท่าถึงอสงชัย
ชั้นชมอยู่ เป็นสุขใส
มิรู้จักพระอนิจจา ฯ

๑. เข็ด ๆ ๑) เมื่อหันฝูงสัตว์ทั้งสากล
 บมิริเหตุผล
- อันจะมรณา
- ๑) เราอยู่เป็นสุข
 สมนุขม เขย
- เราทั้งหลายเอ๋ย
- ๑) จึงอยู่สมคนประมาทนักหนา
 จำศีลภาวนา
- บมิตำเลย
- ๑) แต่นั้นอายุจึงถอยลงไป
 ถอยจากอสงชัย
- น้อยไปทุก ๆ วัน
- ๑) ฝูงคนทั้งหลายเจรจาด้วยกัน
 บมิริถึงธรรม
- มีใจสงสัย
- ๑) ว่าหนอผีตายนี้เป็นฉันโค
 ชื่อว่าความตาย
- ฉันโคเล่าว่า
- ๑) ฉันโคชื่อว่าทุกข์
 เพราะบังเกิดมา
- เมื่อเราคิดว่าจะใคร่พบเห็น
- ๑) ชื่อว่าบมิต่างเราพบเห็นเป็น
 บมือนรู้เห็น
- ความใช้ความตาย
- ๑) ในเมื่อฝูงคนสมคนทั้งหลาย
 จึงใช้จึงตาย
- พลัดพรากจากกัน
- ๑) อายุจึงถอยน้อยไปทุกวัน
 เพราะน้ำใจอัน
- ประมาทบมิตี
- ๑) ถอยถดลงไปยังแดนโกฏิปี
 ถอยลงยังมี
- โกฏิหมื่นประมาณ
- ๑) ถอยจากโกฏิหมื่นคลายลงไปนาน
 ไปหยุดถึงกาล
- แปดหมื่นมันคง

๐ พระศรีอารยผู้ยิ่งยง   ห่านรีง เสีจ๋ลง
มาไปรดสัตว๋ทั้งหลาย

๐ จะสอนสัตว๋ตามอรรถโดยอภิปราย   ให้มนุษย์ทั้งหลาย
พันบ่วงมารไป ฯ

๗ ฉันท์ ฯ	๐ เมื่อนั้นชาวชมพู โพนุลย์ด้วยเงินทอง	ชื่นชมอยู่สุขหึ่งผอง เกิดทุมทรพยข์นั้งมี
	๐ แผ่นดินเหมือนคนปราบ สิทธิ์อำนาจล้องคูสิ	ราบกว่าราบคังหน้ากลอง เขี้ยวมีสิอันบรรจง
	๐ น้ำไหลขึ้นข้างหนึ่ง เต็ม เข้ม เหลี่ยมสรลง	ฝากข้างหนึ่งก็ไหลลง เพียงชอบฝั่ง เป็นอาจิม
	๐ บพร่องปล้นนัก เต็มอยู่ เป็นอาจิม	แต่พอกาก่มลงกิน ไสบริสุทธ์เห็นตัวปลา
	๐ ไมตรีเจ้าใจสุทธ์ ตรีส เป็นพระศาสดา	หน่อพระพุทธรเสีจลงมา ไปรดสัตว๋พันสงสารไป
	๐ เมื่อนั้นพระไมตรี ในการเมื่อขณะใด	ตรีสคคีแก่พระมาลัย ถึงวัสสันตฤอุ
	๐ ฝนตกหัววันตก ครันถึงคิมหันตฤอุ	หัววันตก เป็นเพียงอยู่ ลิปหัวคำวันตก เป็นเพียงธรรม
	๐ เมื่อครันถึงเหมันต์ ลิปหัววันจึงตก เป็นเพียงธรรม	ลิปหัววันตกบแปรผัน เป็นกำหนดคังนี้ไป
	๐ ตกแต่คำถึงเพียงคิน เป็นธรรมคาอัตราไป	ครันตอนรุ่งก็สว่างไส แต่ตั้งนียบปรวนแปร
	๐ เป็นปรกค้อยู่คังนี้ พระองค์จะเผยแผ่	พระศรีอารยเจ้าจะมาแล ไซคสังธรรมเทศนา

- ๑ ถ้าผู้ใดจะใคร่พบ
จำเรญศีลภาวนา
- ๒ เมื่อใดแลต้นไม้
มีดอกทุกฤดู
- ๓ มีลูกทุกกิ่งพร้อม
มีพันธุ์อันนานา
- ๔ คนทั้งหลายขึ้นทั่วหน้า
คราที่นั้นข้าจะไป
- ๕ ถ้าผู้ใดจะใคร่หา
ให้จำเรญศีลแลทาน
- ๖ เมื่อใดชาวชมพู
สันตคือเผ่าพันธุ์
- ๗ เลือกสนปนกันอยู่
บ้านเรือนอยู่บมิไกล
- ๘ คราที่นั้นข้าจะไป
จะไปรดสัตว์ให้ไปสวรรค์
- ๙ ผู้ใดจะใคร่พบ
ตั้งตุงคักรมฐาน
- ๑๐ เมื่อใดคนทั้งหลาย
เสวยโภชนาหาร
- ๑๑ ร่ำร้อนพ้อนชมชื่น
เล่นสนุกทุกเวลา
- ๑๒ ชับสี่ขอและสิ่งทั้ง
มีของด้วยกลองไชย

พระโมตริเจ้าจะมา
จึงจะพบพระสรพัญญ
มีทั้งใบประทุมอยู่
บานสะพุ่มทุกพฤกษา
พวงโน้มโน้มค้อมลงมา
รสเอมโอชหอมเอาใจ
ตั้งนี้มาพระมาลัย
ไปรดยุงโลกเข้านิพพาน
ใคร่เห็นหน้าพระศรีอารย
และภาวนาจงทุกวัน
ระรินอยู่เกลื่อนหากัน
ตั้งคั่น้องอันระรินใจ
ตั้งไม้้อแลไม้ไผ่
แต่พอไก่อินถึงกัน
พระมาลัยเจ้าอรหันต์
ให้บรรลถึงพระนิพพาน
ใคร่ไหนบพระศรีอารย
ใคร่รักขณญาณเร่งภาวนา
เล่นสบายเป็นนิรันดร
ด้วยน้ำผึ้งอันเจือจาง
เสมือนหนึ่งเทพในเมืองสวรรค์
เครื่องใช้สอยเอนกไป
ด้วยแดรสังข์และปี่โณ
ดูริยคนดริบ่าเรอกัน

- ๑ เล่นสนุกนอนสบาย
 บมิได้ใช้สอยกัน
- ๒ คราที่นั้นข้าจะไป
 จะโปรดคนผู้เจตนา
- ๓ ผู้ใดจะใคร่พบ
 ให้ผู้นั้นเร่งให้ทาน
- ๔ คราที่นั้นข้าจะไป
 ให้พ้นจากเวรอา
- ๕ ผู้ใดจะใคร่เห็น
 ให้ผู้นั้นทำอานาปาน
- ๖ โห้บิภกรรมว่าอนิจจัง
 เอาสิ่งนี้ภาวนา
- ๗ เมื่อคนใดในโลกีย์
 ขได้ทำสารวาร
- ๘ คนรักท่านท่านรักคน
 เป็นมิตรรักสันติกัน
- ๙ เมื่อนั้นข้าจะไป
 จะโปรดประชาชน
- ๑๐ ผู้ใดจะใคร่เห็น
 ให้เร่งอธิษฐาน
- ๑๑ เมื่อใดหญิงแลชาย
 บมิได้จะตั้งกัน
- ๑๒ โดยแต่ถอยไป
 แผ่นมิตรแต่ไมตรี
- ๑๓ คราที่นั้นข้าจะไป
 จะเอาธรรมมาสั่งสอน
- โปรดเปรมปรายเกษมสรร
 จะหน่ายรูปเข้านิพพาน
 พระมาลัยเจ้าอย่ากังขา
 ให้พ้นทุกข์เข้านิพพาน
 ใครไหว้นบพระศรีอารย์
 ไตรลักษณญาณเร่งภาวนา
 เอาสัตว์ออกจากโลกา
 ให้สัตว์นั้นเข้านิพพาน
 เมื่อท่านเป็นพระศรีอารย์
 กรรมฐานภาวนา
 ว่าสุขซึ่งพระอนัตตา
 จึงจะพบพระศรีอารย์
 บราวีเปียดเป็นผลบุญ
 ทำว่าคาญล้างผลบุญกัน
 ตั้งพี่น้องแลเผ่าพันธุ์
 เหมือนใจเดียวถ้วนทุกคน
 นะมาลัยอย่าลงน
 แลเทพาเข้านฤพาน
 เมื่อท่านเป็นพระศรีอารย์
 แลทำบุญเพิ่มเติมกัน
 คนทั้งหลายอยู่เที่ยงธรรม
 สัตว์เล็กน้อยบมิขาย
 แม้นรินยุบบตติ
 ให้แก่สัตว์นิรันดร
 พระมาลัยผู้บวร
 สัตว์ทั้งหลายพ้นทุกข์

- ๑๐ ให้ภาวนาซึ่งทุกขัง
จึงจะพบพระศาสดา
  - ๑๑ เมื่อใดแลหญิงชาย
เลี้ยงชีพด้วยต้นไม้
  - ๑๒ นท่อนค้ำบพ่อนชาย
เกษมสุขทุกตัวคน
  - ๑๓ จะไปรดสัตว์ทั่วทั้งหลาย
จะเอาสัตว์ให้รอดไป
  - ๑๔ ผู้ใดจะตามเสด็จ
ให้ตั้งอานาปราน
  - ๑๕ ให้ทนายเบญจขันธ
จึงจะพบพระมุนินทร์
  - ๑๖ ให้ทานรักษาศีล
จะได้ให้แผ่ผล
  - ๑๗ ตั้งขันตบณีโกธร
อดกามราคาคา
  - ๑๘ คราที่นั้นข้าจะเสด็จ
คราที่นั้นข้าจะไซ
  - ๑๙ คราที่นั้นจะไปรดสัตว์
คราที่นั้นจะให้ทาน
  - ๒๐ ผู้ใดจะใคร่เฝ้า
ให้ฝูงนกทั้งหญิงชาย
  - ๒๑ ให้พิงธรรมจงอย่าขาด
จะถึงซึ่งมรรคแลผล
  - ๒๒ เมื่อใดกาแลนกเค้า
แมวแลหนอยู่สำราญ
- พระอนิจจังพระอนัตตา
พระศรียารยเจ้าจอมไตร
บชวนชวายเป็นนาไร
กามพฤกษ์อันให้ผล
บชวนชวายเป็นกังวล
ที่กามพฤกษ์ตามปรารภนา
ให้สบายชื่นชมใจ
ดูถึงฝั่งแห่งพระนิพพาน
พระสรรเพชญ์คยาณ
ทรงอุดมคเป็นอาจิม
จงทุกวันประณินทิน
ไมตรีเจ้าผู้เลิศล้ำ
ให้รางวัลแก่ไพร่พล
เป็นกุศลแก่อาตมา
บลงโทษบพิงสา
บผิดห้องหมองใจกิน
พระเถรเจ้าจงแจ้งใจ
ประตูห้องแห่งนิพพาน
ให้กำจัดจากสงสาร
อมฤตธรรมไปรดสัตว์ทั้งหลาย
ไมตรีเจ้าผู้เปรมปราย
เร่งชวนชวายเป็นกุศล
อย่าประมาทอย่าสมทน
ในสำนักพระศรียารย
เข้ามาอยู่ร่วมสถาน
บมิได้เบียดเบียนก.

- ๑) ฟังพจนนแลงูเห่า
สัตว์ทั้งหลายบเบียดกัน
- ๑) คราที่นั้นข้าจะไป
จะโปรดสัตว์ทั้ในโลกีย์
- ๑) จะนำให้สัตว์ทั้งหลาย
พระนิพพานอันบวร
- ๑) ผู้ใดจะใคร่พบข้า
ให้เร่งสร้างกุญ
- ๑) ไหว้แล้วเรียนเขียนธรรม
ปลูกศาลาแลสหาน
- ๑) เมื่อไครายสิทธิ์เสื่อ
ขุแลกบขบกัน
- ๑) ผีเสื่อแลอสุรกาย
บได้เปียดเขียนผลาญ
- ๑) คราที่นั้นข้าจะไป
จะโปรดสัตว์ทั้บบริเวณ
- ๑) ผู้ใดจะใคร่พบ
ให้เร่งสร้างสมการ
- ๑) เมื่อไคสัตว์ทั้งหลาย
บจำจงเอาลินไหม
- ๑) บข่มเหงบรุกราน
บได้ทำให้อับเฉา
- ๑) คราที่นั้นพระอาจารย์
จะโปรดสัตว์ทั้วแดนไตร

บเข้ารบขบตอดกัน
มีสันติและไมตรี
พระมาลัยผู้มีศรี
ให้ไคเห็นโลกอุคร
เหน้อยหน้ายกายเข้านคร
พันจากทุกขในโลกีย์
พระมาลัยศรีทอามี
ทำพุทธรูปและวิหาร
ปลูกมหาโพธิ์มัสการ
ทั้งสัวมถานแลโรงธรรม
แลเนือบเบียดกัน
บกินกันเป็นอาหาร
สัตว์ทั้งหลายบเป็นพาล
รุกรานกันให้เป็นเวร
พระมาลัยมหาเถร
ไตรภพพระนิพพาน
ขอประสพพระศรีอารย์
อย่าขาดการกุศลไป
บลงโทษบทำภัย
บใส่กันเอาของเขา
บจงผลาญพาลเอา
บเบียดท้านให้เชญใจ
ข้าสมการจะลงไป
ทั้งภิกขเข้านิพพาน

- ๑๐ มนุษย์แลเทวา
จะเกิดสุขสำราญ
จะเคลื่อนจากวิภูฏสงสาร
พ้นความตายอันเวียนวน
- ๑๑ ถ้าผู้ใดจะเป็นชี
อย่าล้อกระบัดของบุคคล
ด้วยไมตรีเจ้าจุมพล
จึงจะพบพระศรีอารีย์
- ๑๒ เอ็นดูคนผู้ยาก
จึงจะพบพระศรีอารีย์
อย่าพลัดพรากอย่าจงผลาญ
เพราะน้ำใจมรรคและผล
- ๑๓ เมื่อใดชายก็คขอบ
สันโดษด้วยเมียบตน
แลประกอบด้วยกุศล
แต่คนเดียว เป็นภริยา
- ๑๔ ผู้หญิงก็ขึ้นชม
รักผัวผู้เดียว
อภิรมย์เล่นท่า
เป็นปิ่นเกล้าเจ้าจอมคน
- ๑๕ ผัวเดียวเมียผู้เดียว
ผู้ชายบระคน
ผัวละคนเมียละคน
ด้วยเมียท่านอันผัวมี
- ๑๖ ผู้หญิงนั้นเล่าไซ้
รักกันทุกรাত্রี
บได้ลวงประเวณี
แต่ผัวเดียวแลเมียเดียว
- ๑๗ ตราที่นั้นพระเมตไตรย
จะเป็นพระประเสริฐผู้เดียว
เสด็จไปโดยฉับเสียว
ได้นามพระศรีอารีย์
- ๑๘ จะนำสัตว์เข้าไปสู่
ให้อยู่สุขสำราญ
ให้ไปอยู่ในนิพพาน
พ้นจากชาติอันสัญจร
- ๑๙ ผู้ใดใครมีสการ
อยู่ตามคำสั่งสอน
พระศรีอารีย์อันบวร
อันกล่าวแล้วบัดเดียวตลอด
- ๒๐ ผัวผู้เดียวเมียผู้เดียว
จึงจะพบเจ้าจุมพล
ผัวละคนเมียละคน
จะพ้นทุกข์ไม่หลงหลอ
- ๒๑ เมื่อใดเข้าละเมียด
ละหน่อ ๆ ได้พันกอ
พืชออกได้พันหน่อ
ละกอ ๆ มีถึงพัน
- ๒๒ ละลำได้พันรวง
ละรวงได้สองพันทะนาน
ละรวง ๆ ดังแกลิ่งสรร
งามสทิศย์งาม เสถียร

๑๑. เข้าเมล็ดเดียวได้สองพัน
สิบหกสัตว์อันไร้เสียน
๑๒. พืชหากเกิดเอง
ครั้นสูงเป็นข้าวสาร
๑๓. ครานั้นนั้นมาลัย
จะโปรดสัตว์ทั่วโลกา
๑๔. เมื่อใดคนทั้งหลาย
บขิงกันให้รำคาญเคือง
๑๕. บขิงข้างบขิงมา
สิ่งสรรพพรรณนา ๆ
๑๖. เมื่อนั้นเสด็จไป
จะโปรดสัตว์ทั่วทุกพันธุ์
๑๗. ผู้ใดใคร่เห็นข้า
จึงจะพบพระศรีอารย์
๑๘. เมื่อใดคนผู้ร้ายกาจ
บขิงเงินบขิงทอง
๑๙. บขิงนามขิงทรัพย์สิน
บขิงยงให้ท่านเสีย
๒๐. เมื่อนั้นข้าจะไป
ให้ลูถึงมรรคผล
๒๑. จะโปรดสัตว์ให้พันทุกซ์
ให้ยืนอยู่จักรการ
๒๒. ถ้าผู้ใดจะใคร่พบ
อย่าให้ทำ เป็นสรวน
๒๓. เมื่อใดแผ่นดินราบ
บมิหนาม เรี่ยรายกอง
- สองร้อยเจ็ดสิบสองเกรียน
ยังยั้งนั้นเล่าแปดทะนาน
บพิกปลูกบพิกว่าน
ชาวบริสุทธิ เป็นธรรมตา
ข้าจะลงไปได้ข้า
ใครศิกพาให้รุ่งเรือง
บขิงบ้านบขิงเมือง
บขิงไร่แลขิงนา
แลทาสแลทาสา
บจกรันปล้นฉกกัน
พระมาลัยเจ้าอรหันต์
ใจบุญนั้นเข้านิพพาน
อย่าได้กล่าวคำอันธพาล
เพราะใจบุญอันตนครอง
บวิวาทบศีลกอง
บทำลายของท่านเสีย
ขริงผิวบขิงเมียบ
บทำให้ยาก เป็นสรวน
จะโปรดผู้ประชาชน
คืออมฤตนฤทาน
ให้อยู่สุขสำราญ
เป็นเพียงแท้ในกุศล
พระศรีอารย์เจ้าจุมพล
อย่าผลาญปล้นให้เสียของ
คือตั้งปราบเหมือนหน้ากลอง
ทรัพย์สินตกลงบ่อนทนาย

- ๑ เพื่อนฝูงอยู่ด้วยกัน   บท่อนพลัดบท่อนพราย
- บท่อนรู้เป็นอันคราย   ย่อมบริสุทธิ์ทั่วโลกีย์
- ๒ คราที่นั่นข้าจะไป   นะมาลัยผู้มีศรี
- ไปรดสัตว์ทั่วโลกีย์   ให้ราบคาบต่อมรรคมผล
- ๓ ผู้ใดจะใคร่ทำ   เป็นหัวหน้าพระทศพล
- ให้ตั้งจิตน้ำใจตน   ราบคาบต่อศาสนา
- ๔ ใจซึ่งบานรู้หวานล่อม   อ่อนนิ่มน้อมไหววันทา
- จึงจะพบพระศาสนา   พระไมตรีเจ้าจุมพล
- ๕ เมื่อใดคนหัวดินคอน   บท่อนเครวาศักสกลคน
- บพิण्याธิเบียดเบียนตน   บท่อนเป็นซีเรือนเกลื่อนกลางผี
- ๖ ตาเห็นในสูญไฉน   บเป็นอ่างใบ้ำบ้าย
- บเป็นค่อมโคกุกสิ   แลเปลี้ยง่อยคนง่อยงง
- ๗ คราที่นั่นข้าจะไป   พระมาลัยอริยสงฆ์
- จะให้สัตว์ทั้งหลายตรง   ให้ลูถึงทางอรหันต์
- ๘ ผู้ใดใคร่เป็นซี   ด้วยไมตรีเจ้าจอมธรรม
- อย่าทำร้ายมุ่งหมายกัน   จึงจะพบพระศรีอารย์ ฯ

๗ ร่าย ฯ   เมื่อนั้นพระเถระ ผู้ชื่อว่ามาลัย ถามเจ้าจอมไตร ไมตรีใจงาม
 ดูก่อนบพิตร เราจะทำถาม ไมตรีใจงาม บอกแจ้งแก่ใจ พระราชสมภาร
 ท่านสร้างชื่อใด ผู้คนทั้งแดนไตร งามยิ่งหนักหนา มีสิ่งใด ๆ ย่อมงามโสภา
 พระสร้างสมมา แต่ก่อนฉันใด ข้าแต่พระเถระ ผู้ชื่อมาลัย พระเจ้าถามได้
 ข้าจะแถลงเอง ข้าจะบอกบุญ แต่ก่อนปางเพรง พระเถระจำเอง ให้บอกแก่ตน
 เมื่อแรกข้าก่อ แรกสร้างกุศล จะโปรดผู้คน และผู้เทพา ข้าจะบำเพ็ญ
 สร้างสมภารมา ข้าพระรจนา บรรจงทุกอัน สิบทกอสงชัย กำไรแสนกัลป์
 ประดิษฐานทุกวัน บรรจงแต่ทาน ชื่อวริยา อธิภุชฌิสมภาร ความเพียรชยันบาน
 อิ่มเนื้ออิ่มใจ พระเคียรแห่งข้า เป็นที่รักใคร่ ข้าตัดออกให้ เป็นมากเหลือหลาย

พระเนตรแห่งข้า ดังตาลูกทราย ให้ท่านมากมาย กว่าดาวคารา ถึงเนื้อแลหนัง
 หัวทั้งกายา เชื่อดิให้มากกว่า พันพระธรณี โลหิตอันแดง ทุกแสงกายนี้
 สำรอกให้มี ยิ่งพระสมุทคณา พระเศียรข้านี้ เป็นที่เล่นหา ให้ผู้ปรารถนา
 เป็นทานเหลือหลาย ให้ทั้งลูกรัก อันเกิดแก่กาย ให้ท่านมากมาย พันที่คณา
 ให้ทั้งเสียรัก เป็นที่เล่นหา แก่ผู้ปรารถนา มากล้นพันไป เราได้ให้ท่าน
 อันเป็นภายใน จะประมาณได้ กับโกฏิกัลป์ เมื่อเข้าได้ตรัส สรรเพชรทรงธรรม
 ผู้งคนทั้งนั้น งามทั่วโลกีย์ ผู้คนตาบอดบ้ำ หุหนวกอัปรี ผู้มีกค่าตี
 บมิพบพระเลณนา ข้ามิได้เจตนา มุสาวาทา ยาจกมาทา บห่อนได้พลาง
 มากน้อยตามได้ ข้าก็ให้ไปพลาง บมิได้ช้คขวาง ให้ตามปรารถนา
 เมื่อเข้าจะตรัส เป็นพระศาสดา คนอ่างพยักหน้า คนใบ้บมิ เมื่อศาสนาแห่งข้า
 ล้วนคนตี คนโอดเจ้าชี่ มิทันศาสนา ข้าพระฟังธรรม ชื่นชมปรีดา
 บมิได้เจรจา พุคพรำทำลาย เมื่อเข้าได้มา ตรัสเป็นพระฤาษาย คนบงมงาย
 บได้มีพาน เมื่อเข้าให้ตัว แห่งข้าเป็นทาน อาบน้ำสำราญ ให้ทานบรรจง
 ครั้นเข้าได้ตรัส เป็นพระพุทธรองค์ ผู้งามยิ่งยง จึงได้มาทัน ข้าประจงทาน
 ทุกสิ่งทุกพรหม ให้มากครามครัน ผ่อมล้วนตี ๆ เมื่อเข้าได้ตรัส รู้แผ่นดินนี้
 คนมีกค่าตี มิได้เข้ามาทาน ข้าถวายข้าวน้ำ กับทั้งยวดยาน ให้เครื่องหอมหวาน
 ดอกไม้ंनाนา เมื่อเข้าจะได้ ตรัสเป็นพระศาสดา ผู้งคนเกิดมา ย่อมล้วนตี ๆ
 ข้ารักข้าใคร่ เป็นมิตรไมตรี ผู้บมิได้ย่ำยี เบียดเบียนใคร ๆ เมื่อเข้าจะได้ตรัส
 สรรเพชรเลิศไตร มารกำจัดไป นอกจักรวาล ข้าให้ข้าวน้ำ โภชนาอาหาร
 ผู้ได้รับทาน อิ่มเนื้ออิ่มใจ เมื่อเข้าได้ตรัส เป็นพระขณะใด อาหารนั้นไซ้
 บริบูรณ์ถ้วนถี่ ข้าให้ท่านผ้า เนื้อละเอียดดี ทั้งกว้างยาวรี ด้วยใจศรัทธา
 ผู้ใดได้ไป ตีใจหนักหนา เพราะให้ท่านผ้า กว้างยาวตระการ เมื่อเข้าได้ตรัส
 สรรเพชรคาญาน ผู้งคนพิการ กำจัดออกไป ข้าให้ช้างม้า รถาเลิศไกร
 เรือนน้อยเรือใหญ่ ให้แก่พระสงฆ์ ทาสีทาสา ให้ตามจำนง (สิ่งใดยวดยง
 บรรจงให้ท่าน เมื่อเข้าจะตรัส สรรเพชรคาญาน เกิดสุขสำราญ แก่เนื่องนอง

ข้าพเจ้าโปรดสัตว์ ให้พ้นจำจอง ช่วยสัตว์ทั้งผอง ให้พ้นทุกข์ เมื่อข้าจะตรัส
 เป็นศาสดา จะโปรดประชา ให้ถึงมรรคผล ข้าตั้งไมตรี เสมือนสัตว์ด้วยกัน
 ข้าเอ็นดูคน เสมอกันทั้งหลาย ครั้นข้าได้ตรัส เป็นพระกฤษณะ ผูกสัตว์หญิงชาย
 รักกันเสมอไป ข้าเลี้ยงพระสงฆ์ ให้อิ่มเต็มใจ หญิงชายผู้ใด ให้อิ่มทั่วกัน
 ครั้นข้าได้ตรัส เป็นพระทรงธรรม แม่น้ำทุกอัน เต็มฝั่งทั้งหลาย ข้าได้ให้ทาน
 ภายในพระกาย มากนักเหลือหลาย พันที่พรรณนา ให้ทานภายนอก พันที่อุปัชฌา
 ทำเพียรอุตสาห์ ยิ่งพันล้านไป เรือนตายเรือนเกิด แต่ห้องเที่ยวไป
 สวรรค์สุลาสัย มนุษย์โลกา เป็นเคียรฉาน ทุกสัตว์วันานา นรกรรชาติ
 อยู่ยิ่งแสนปี แต่ทำเพียรมา อุตสาห์ทั้งนี้ เพราะเมตตา มี สอนสัตว์ทั้งหลาย
 จะหอบสัตว์ไป ให้พ้นอบาย ทรมานพระกาย สิบหกอสงชัย เมื่อข้าจะตรัส
 ผูกสัตว์ขึ้นใจ สารพันผ่องใส บริบูรณ์ทุกอัน ว่าได้สอนได้ น้ำใจเป็นทาน
 เกิดมาครั้งนั้น แต่ล้วนคนดี

- ๑. ฉันท ๑ ☉ เมื่อนั้นพระศรีอารย มีโองการเพราะเหลือใจ
 ประนมไหว้พระมาลัย ทั้งสิบนิ้วก็ขมขู
- ☉ ขอพระเถรจงจำไว้ ไปบอกให้ชาวชมพู
 ให้เขาคิดตั้งผิด ทำกุศลจงแจ้ง เจน
- ☉ พระศรีอารยต์รัสเทศนา แล้วก็ลามหาเถร
 ไหว้พระเจดีย์ทั่วบริเวณ สามรอบแล้วจึงวันทา
- ☉ พระศรีอารยต์ถวายเทียนทอง มณฑาทรงไหว้บูชา
 ไหว้แล้วก็อำลา ยังดุสิตาพิมานทอง
- ☉ เมื่อนั้นฝูงนางฟ้า เส็จสีลาตามทำนอง
 ห้อมล้อมมากายก้อง ล้วนบริวารหน่อทศพล
- ☉ ช้ายชวามาขยด ตามกำหนดก่าเนินตน
 สะหรับพร้อมล้อมทศพล ไหว้แล้วก็สีลา

- ๑๐ บ้างถวายรูปเทียนทอง
ไหว้พระแล้วเสด็จเสด็จ
- ๑๑ สมเด็จพระศรีอารย
ดุจพระจันทร์เรืองรองรัศมี
- ๑๒ ลางนางบำเรอดนตรี
หอมล้อมไปหน้าก่อน
- ๑๓ พระศรีอารยผู้มัทธา
แก่นางสาวชาวสวรรค
- ๑๔ เมื่อนั้นพระมาลัย
สรรเสริญหน่อศาสดา
- ๑๕ สรรเสริญถึงพระองค์
สุระเสียงเทศมนัน
- ๑๖ สรรเสริญถึงบารมี
สรรเสริญพระศรีทธา
- ๑๗ สรรเสริญชาวสวรรค
อาณิสสท์ทำแต่หลัง
- ๑๘ เมื่อนั้นพระมาลัย
อินทราเจ้าเมืองสวรรค
- ๑๙ เราขอลามหาราชะ
จะไปด้วยสืบไ
- ๒๐ อินทรแลนางสวรรค
ประนมกรไหว้วันทา
- ๒๑ พระเจ้าจากถานา
กราบกรานอัญชสี
- ๒๒ ทักซิณเป็นสามวง
บัตใจถึงโลกา
- คอกไม้กรองไหว้บูชา
ตามสมเด็จพระไมตรี
- เสด็จไปกลางนางสาวศรี
เสด็จไปกลางดั่งคารา
- พร้อมมีบ้างรำฟ้อน
เสด็จยังดุสิตนิมานสวรรค
- เสด็จเทศนาอยู่ทุกวัน
อันอยู่เฝ้าท่านนั้นมา
- เจรจาไปด้วยอินทรา
ว่าพระเจ้าผู้ทรงธรรม
- งามยิ่งยงกว่าชาวสวรรค
ก็ไพเราะทั่วเมืองฟ้า
- หน่อชินสีห์ท่านสร้างมา
พระสร้างมาแต่ปางหลัง
- ให้ฟังธรรมพร้อมสะพรั่ง
จึงมาได้สวยสวรรค
- ก็ลาไปขณะนั้น
ก้มกราบไหว้พระมาลัย
- จะคลาคลาศจากแดนไตร
บอกแก่นมนุษย์โลกา
- ยกมือขึ้นงามโสภา
พระเถรสีลางามมีศรี
- พระสีลาถึงพระเจดีย์
ประนมกรทักซิณมา
- พระเสด็จลงจากดั่งสา
สัดมือเตียวบุญปาน

- ๑๐ พระเถรเสด็จเข้าไป
พระเถรเสด็จสำราญ
๑๑ เมื่อนั้นท้าวอินทรา
ไหว้พระแล้วเสด็จข้อยไซคี
๑๒ นางพ้ามาสลอน
ทรงแก้วเป็นสังวาล
๑๓ ลางนางทรงอาภรณ์
เทพนางทั้งนี้
๑๔ พระอินทร์ขึ้นเมืองสวรรค์
ตั้งดาวล้อมพระจันทร์มา
๑๕ บัดนั้นท้าวตรีเนตร
มิช้าบัดเที่ยวใจ
๑๖ บัดนั้นฝูงเทวา
ยอกรอัญชลี
๑๗ ทักษิณถ้วนสามรอบ
จึงเสด็จเคลื่อนคลา
๑๘ ลางเทพเสด็จไป
ลางเทพเสด็จทสีกัน
๑๙ ลางเทพเสด็จไปแล้ว
นางสวรรค์งามโสภา
๒๐ ครั้นถึงที่เทพสถิตย์
เสวยทิพย์สุขสำราญ
- ในลังกาเป็นสถาน
ในอารามทำนนั้นโสด
มีนางฟ้าได้แสนโกฏิ
ด้วยนางฟ้าหมู่บริวาร
ทรงอาภรณ์ย่อมตระกาล
ย่อมริวารท้าวโกสี
ย่อมล้อมทองเรืองรัตมี
ห้อมล้อมท้าวอมรินทร์
เสด็จด้วยพลังนางฟ้า
อันปรากฏงามไสว
อันพิเศษก็เสด็จไป
ถึงสวรรค์พิมานศรี
ไหว้วันทาพระเจดีย์
ด้วยยินดีแล้วอำลา
ตามระบอบแล้วลีลา
สู่สถานวิมานพลัน
ลางเทพไซ้ก็ผายผัน
สู่สถานพิมานฟ้า
ดูพริ้วแพรวในเวหา
ห้อมล้อมไปปริมาณ
บันเทิงจิตระไวมาน
ด้วยบริวารในเมืองสวรรค์ ฯ

๑ ร่าย ๑ บัดนั้นพระเจเร อันชื่อมาลัย อันอยู่อาศัย ในบ้านชนคาม
 ครั้นเข้าจึงเสด็จ ภิกขจาร จึงบอกข่าวสาร พระศรีอารยลังมา ท่านสั่งตั้งดี
 ตั้งนี้แลนา ให้ชาวโลกา ขวนขวายสร้างผล หึงชายผู้ใด น้ำใจกุศล
 จึงจะพบจุมพล เมื่อท่านจะมา ดูกรสาธุ สัปรุชถ่านหน้า มาทั้งเทศนา
 พระศรีอารยโมตรี เราได้ขึ้นไป ไหว้พระเจดีย์ จุฬามณี ในไตรตรึงสา
 วันนั้นพบพระ พระศรีอารยท่านมา ตรัสเทศนา เป็นวันอัญฐฎี สั่งมาให้เรา
 บอกชาวโลกี เร่งสร้างบารมี จึงจะพบศาสนา ให้เร่งจำศีล เมตตามากานา
 จึงพบศาสนา สมเด็จพระโมตรี เมื่อท่านจะมา ตรัสในโลกนี้ เป็นพระชินสีห์
 โปรคสัตว์ทั้งหลาย ในเมื่อศาสนา แห่งพระฤาษาย คนทั่วทั้งหลาย
 ย่อมงามเหมือนกัน พี่น้องพ่อแม่ แลทั้งเผ่าพันธุ์ เดินไปผายผืน เทียวเล่นสบาย
 ด้วเมียบลูกหลาน เพื่อนบ้านทั้งหลาย พบกันเดินกราบ มีรู้จักเลเยนา
 ต่อเมื่อใดขึ้นไป สู่เรือนเคหา จึงรู้จักหน้า ว่าลูกเมียบตน เพราะว่ามีมนุษย์
 งามทั่วสากล เดชะกุศล พระศรีอารยโมตรี โปรคสัตว์ทั้งหลาย หึงชายงามดี
 ให้พันโลกีย์ ถึงโลกอุตร ๑

๑ ฉันท ๑	๐ พระมาลัยตรัสเทศนา	ด้วยปัญญาพระอรหันต์
	เมื่อเราเสด็จไปนั้น	พอเป็นวันอัญฐฎี
	๐ เราไปไหว้พระจุฬา	พบอินทราท้าวโกษีย์
	ได้สนทนาแลพาตี	เธอแจ้งคตบอทุกอัน
	๐ แห่งเทพาอันเสด็จมา	ไหว้พระ เกษเจดีย์พลัน
	บริวารล้วนนางสวรรค์	ก็แห่ห้อมล้อมกันมา
	๐ มีบริวารร้อยหนึ่งเล่า	ด้วยปั้นข้าวให้ทานกา
	บริวารพันหนึ่งมา	ได้ให้ข้าวนายโคบาล
	๐ ลางองค์นางสวรรค์	แสนแลโกฎีเป็นบริวาร
	เราคิดว่าพระศรีอารย	ท่านเสด็จมางามมีศรี

- ๑๐ พระอินทร์แจ้งอุบล
ได้ทำบุญนี้ไซ้
- ๑๑ อยู่หน่วยหนึ่งพระศรีอารย์
เราสนทนาด้วยท่านไซ้
- ๑๒ ให้เร่งสร้างกุศล
จะตรัสพระธรรมเทศนา
- ๑๓ พระศรีอารย์สั่งฉันท
แก่ขวามนุษย์ทั่วทั้งนั้น
- ๑๔ ผู้มมนุษย์แลหญิงชาย
เร่งรับอินดีพื้นประมาณ
- ๑๕ ครั้นจตุแล้วไปเกิด
วิมานทิพย์เต็มแน่นไป
- ๑๖ บุรุษชายถวายอุบล
สิ้นชีวิตแล้วมีข้า
- ๑๗ วิมานแล้วด้วยอุบล
กลั่นตรลบทั่ว เมืองสวรรค์
- ๑๘ พระมาลัยเทพเถร
ถึงกำหนดท่านสร้างมา
- กุศลเทพทุกคนไป
ท่านองค์นี้ไซ้พระเมตไตรย
ท่านเสด็จมางามเหลือใจ
ท่านสั่งมาชาวโลกา
จึงจะพบท่านเมื่อเสด็จมา
ให้ผู้สัตว์พื้นทุกข์พลัน
พระมาลัยแจ้งทุกอัน
ให้ทำบุญสร้างสมภาร
ฟังอภิปรายพระศรีอารย์
ชวนทำบุญกันสืบไป
ในเมืองฟ้าสุลาสัย
ทั่วทุกชั้นฉกามา
แก่พระเถรด้วยศรัทธา
ขึ้นไปเกิดในเมืองสวรรค์
อันหอมฟุ้งขจรนั้น
เดชะอันใสศรัทธา
เสด็จจากโปรดสัตว์ทั่วโลกา
ก็เสด็จเข้าสู่พระนิพพาน ฯ

(นายวงศ์ พ่วงเพิ่ม อ่านแปลจากอักษรขอม จากสมุดไทย วัดท่าเลไทย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา)

เทศน์ปฐจาวิธานาเรื่องพระมาลัย

นิทานเรื่องพระมาลัย พระอินทร์ศวร พระอารยะ (พระศรีอารย์) แปลมาจาก
คัมภีร์เทศน์ปฐจาวิธานา

นานกาลครั้งหนึ่งสมัยอดีตกาล มีเถระองค์หนึ่งมีนามว่า มหาเถระมาลัย เถระมาลัย
นั้นมีอิทธิฤทธิ์ มีเดช อภิญญา ๖ ประการ ปราบภูโต้งดั่งทิวสารทิศ มหาเถระท่องเที่ยวไป
ตามตำบลหนึ่งมีชื่อว่า กัมโพชคาม ในขณะนั้นมหาเถระมีน้ำใจกรุณา มีความประสงค์จะดับทุกข์
ให้กับสัตว์นรก อยากรให้สัตว์นรกพ้นจากทุกข์ตั้งตั้งใจ คิดได้ดังนี้แล้วจึงตั้งอยู่ในอภิญญา ๖
ตั้งอยู่ในกสิณเหาะขึ้นในอากาศ เหาะไปในเมืองนรก ได้เห็นนรกหลาย ๆ ชุม สัตว์นรกทั้ง
หลายจมอยู่ในขุมนรกนั้น ๆ ทั้งทุกข์เวทนา ยิ่งนัก ทั้งทุกข์ทรมานต่าง ๆ บ้างก็ร้องไห้โหยทวน
คร่ำครวญไปไม่ได้ ไปไม่ไหวดูจะหนีความตาย แต่ก็ตายด้วยการคั้นรน ทรมานทรมานมากมาย
ด้วยทุกข์เวทนาเอนกประการ เหตุเพราะกรรมของตนได้สร้างไว้ จึงต้องทนทุกข์เวทนา ใน
กาลนั้นมหาเถระพระมาลัยเห็นทุกข์เวทนาสัตว์นรกทั้งหลาย ให้บังเกิดความสงสารและสังเวช
ด้วยอิทธิฤทธิ์ได้สำแดงให้เกิดฝนตกในเมืองนรก เพื่อดับไฟนรกให้ดับชั่วขณะหนึ่ง ให้สัตว์นรก
ทั้งหลายได้รับสุขชั่วขณะหนึ่งแล้ว

พระมาลัยได้ถามสัตว์นรกทั้งหลายว่า ข้าแต่ท่านทั้งหลาย เหตุใดบาปอันใด
ชั่วสิ่งใด ที่ท่านทั้งหลายสร้างไว้ในชาติอดีตโน้น ท่านทั้งหลายจึงได้มาเกิดในนรกขุมนี้ ต้องมา
รับทุกข์เวทนาปานฉะนี้

สัตว์นรก - ข้าแต่ผู้มีบารมีใหญ่หลวงถึงซึ่งพระนิพพานพระเจ้าข้า พระคุณผู้มีธรรม
เมตตา ข้าพระพุทธเจ้าผู้มีวิริยสัมฤทธิ์ ๖ ประการ พระเจ้าข้า ข้าพเจ้าทั้งหลายเป็นสัตว์นรกหมู่
มาก กาลครั้งเป็นมนุษย์อยู่ในโลกพิภพโน้น เป็นผู้ประกอบกรรมชั่วเป็นมิชฌาคิณฺณิ คัมสุรา
เป็นนักเลง หลงไหลอยู่ในอบายมุขต่าง ๆ เห็นผู้เฒ่าผู้แก่ เสมือนบิดามารดา
ท่านผู้มีคุณ ผู้มีศีล มีธรรม ผู้มีวิริยทางศีล ถูกตีโบย อาละวาดได้กล่าวคำมรสุวาทคำห่อด้วยคำ
หยาบต่าง ๆ เหตุฉะนี้แลข้าพเจ้าทั้งหลายจึงต้องมารับทุกข์เวทนาในเมืองนรกนี้

พระมาลัย - ท่านทั้งหลายท่านจะต้องรับทุกขเวทนาในขุมมรกตนี้ มีกำหนดนานเท่าใด มีกาลเวลาหรือไม่

สัตว์นรก - ข้าพพุทธเจ้า ผู้มากด้วยบุญญาธิการในภพทั้งสามพระคุณเจ้าข้า ทุกข์ของข้าพเจ้าทั้งหลายได้รับนี้ ได้รับทุกขเวทนามาช้านาน ประมาณกาลมิได้ ต่อไปอนาคตข้างหน้าโน้นจะนานอีกเท่าไดยังทราบมิได้พระเจ้าข้า เหตุเพราะว่าพวกข้าพระพุทธเจ้าไม่ทราบกาลเวลาจะพ้นทุกข์เมื่อใด เหตุฉะนี้เวลาพระคุณเจ้ากลับไปยังโลกมนุษย์ บ้านช่องห้องหอ บิดามารดา พวกพี่น้อง วงศาคณาญาติ พวกเราทั้งหลายขอให้พระคุณเจ้าจงช่วยอนุเคราะห์ กรุณาให้ความเมตตาเล่าให้วงศาคณาญาติรับทราบความทุกขเวทนาเหล่านี้ด้วย กับขอสิ่งความว่าให้วงศาของเราทั้งหลายจงบำเพ็ญทาน จำศีล ภาวนา อุทิศส่วนกุศล มรรคผลให้พวกเราทั้งหลายมาก ๆ เท่าที่จะมากได้นะพระพุทธเจ้าข้า พระมาลัยผู้มีความเมตตากรุณาได้รับฝากวาจาสัตว์นรกทั้งหลายทั้งปวง เท่าที่ท่านทั้งหลายได้สั่งนั้น เรากลับไปเล่าให้วงศาของท่านให้สมปราดนาทุกประการ

พระมาลัยได้จากขุมนี้ไปสู่ขุมใหม่อีกขุมหนึ่ง พระมาลัยได้เห็นสัตว์นรกเหล่านั้น ทูรนทูรายรับทุกข์ด้วยคมดาบ หัว เท้าขาด มือขาด สัตว์นรกบางพวกจมลงในบ่อนรก บางพวกไหลขึ้นมาถูกหอกถูกดาบขาดแล้ว เกิดใหม่เปลี่ยนผลัด เรือนวนอยู่ช้านานไม่มีกาลเวลาหยุดหย่อน

พระมาลัยจึงได้มีคำถามอีกว่า ท่านทั้งหลาย ท่านได้สร้างบาปอย่างหนึ่งอย่างไรในอดีตนั้น ขณะที่ยังเป็นมนุษย์อยู่ในโลกโพน ท่านจึงได้รับทุกขเวทนาปานดังนี้

นรยิกา สัตว์นรกทั้งหลายได้ยินคำถามของพระมาลัย จึงกราบทูลด้วยวาจาให้ทราบ ว่า ภูเต พระคุณเจ้าข้า ชาตีก่อนกาลโน้น ข้าพเจ้าทั้งหลายเกิดเป็นมนุษย์ในโลก ตระหนี่ถี่เหนียว ทานไม่เคยบริจาค กุศลไม่เคยอุทิศ ศีลไม่เคยรับ สร้างแต่บาป ปานาอาดินนา คิดแต่ทางเสื่อมเสียผิดลูกผิดเมียชาวบ้าน พูควาจาโมฆาญแยงตะแคงรัวให้เขาทะเลาะกัน ผู้รักผู้ใคร่ขอให้แตกแยกกัน ให้เขาขาดความสามัคคี ด้วยการยุยงของข้าพระพุทธเจ้า พระเจ้าข้า

สัตว์นรกบางพวกกล่าวให้พระมาลัยทราบว่ ภูเต พระคุณเจ้าข้า ชาติก่อนโน้น
ข้าพเจ้าเกิดในเมืองมนุษย์เป็นคนคู่ดี อาละวาด สัตว์นรกบางพวกกล่าวว่า ข้าพุทธเจ้า
เป็นคนสร้างบาปด้วยวาจา เสียสัจจะวาจา รับลาภสักการะจากผู้อื่น ทำเล่ห์เพทุบายต่าง ๆ
นา ๆ มิได้คิดถึงด้านศีลธรรม

บางพวกเล่าว่าข้าพุทธเจ้าเป็นช่างทอง ช้อนทองจับของเขารื่น บางพวก
เล่าว่าข้าพเจ้าเป็นพราน เป็นชาวประมง มิได้เห็นแก่พระรัตนตรัย เป็นผู้ยั้งใจเป็นกัญ
โง่งเง่าตั้งอยู่ในความประมาท ใครว่ากล่าวไม่เชื่อฟัง ไม่ปฏิบัติตามในทางที่ดี แม้แต่บิดา
มารดา อาจารย์พูดตักเตือนก็ไม่รับฟัง ปฏิเสธในบัญญัติ ๑๐ ประการ ชอบปฏิบัติในทาง
ทุจริต เหตุนี้กรรมและบาปทุกขตั้งที่ท่านเห็นนี้จึง เป็นของพวกข้าพเจ้าพุทธเจ้าข้า ต้องมา
รับทุกขเวทนาในขุมนรกนี้

พระมาลัยผู้มีความกรุณา เมตตาได้ยื่นสัตว์นรกทั้งหลายบอกกล่าวแล้ว ท่านผู้มี
คุณธรรมสูงได้แผ่เมตตาธรรมแก่สัตว์นรก เหล่านั้นแล้ว ต่อมาภายหลังได้ทรงถามขึ้นอีกว่า
ท่านทั้งหลายมารับกรรม ทุกข์อยู่ในที่นี้นานเท่าใด และต่อไปในอนาคตข้างหน้าโน้นสักเมื่อใด
จึงจะพ้นจากนรกขุมนี้ละท่านทั้งหลาย

สัตว์นรกทั้งหลาย ข้าพเจ้าได้ยินท่านถามทุกถ้อยคำแล้วพระเจ้าข้า ฉะนั้นจึง
กราบทูลให้ทรงทราบว่า ภูเต ข้าแต่พระองค์ผู้มีเดช พระคุณเจ้าข้าชาติปางก่อนเราที่
ข้าพเจ้าได้รับทุกขเวทนานานกาลประมาณมิได้ ต่อไปอนาคตข้างหน้าโน้นไม่มีที่สิ้นสุด
พระเจ้าข้า ไม่ปรากฏว่าพ้นทุกข์เลยพระเจ้าข้า เหตุนี้ข้าพเจ้าขอกราบประทานครุฑท่าน
ผู้ส่งสงฆ์ด้วยคุณธรรมอันประเสริฐ ขอพระคุณเจ้าจงรับฝากความทุกข์ยาวทรมานเหล่านี้
ไปเล่าให้กับบิดา มารดา ญาติ พวกมิตรสหายทั้งหลายของพวกข้าพเจ้า ขอได้โปรดเล่า
ให้เขาเหล่านั้นฟังเถิด ว่าพวกข้าพเจ้าทั้งหลายต้องโทษทุกข์ทรมานอยู่ในขุมบ่อนรกนี้ หาก
บุตร ภรรยา มิตรสหายทราบแล้วขอให้เขาเหล่านั้น บริจาคทาน สร้างกุศล จำศีลห้า
ศีลแปด แผ่เมตตา ภาวนา อุทิศส่วนกุศลให้พวกข้าพเจ้าทั้งหลายให้มาก ๆ เท่าที่จะทำได้

ในกาลนั้นพระมาลัยผู้มีเมตตารับทราบและรับคำฝากของพวกสัตว์นรกแล้ว พร้อมกับแม่เมตตาให้กับสัตว์นรกทั้งหลายด้วย เมื่อกลับมาถึงสถานได้นำความนั้นมาถ่ายทอดให้กับบิดา มารดา บุตร ภรรยา ญาติ มิตรสหาย วงศาคณาญาติโดยทั่วกัน สำหรับพวกรับฟังเหล่านั้นได้เป็นสติ มีวิริยะ ในทาน ศีล ภาวนา อุทิศส่วนกุศลไปให้ตามคำขอร้องโดยทั่วกัน ทั้งบอกเล่าให้เป็นนิทานสืบเนื่องกันมาจนทุกวันนี้ ภูเต สปุริสสะ ข้าแต่สัพบุรุษผู้มีวาสนาทั้งหลาย ตลอดจน บิดา มารดา ญาติ วงศาคณาญาติทั่วกัน เรื่องพระมาลัยพระมหากษัตริย์ไปชมสัตว์นรกได้ติดตามถามทุกข์ สุข สร้างบาป บุญ ทั้งหมดนี้ ทั้งชาติอดีตให้ปรากฏทั่วแล้ว

พระมาลัยจึงกลับมายังมนุษย์โลกให้ปรากฏให้สัตว์ทั้งหลายได้รู้ได้ชักชวนให้บริจาคนาน จำศีล ภาวนา ฟังธรรม แม่เมตตา เพื่อจะได้กุศลเกิดแก่ตน และอุทิศให้มิตรสหาย วงศาคณาญาติไปด้วย ครั้นมนุษย์โลกได้รับทำตามคำบอกเล่าของพระมาลัยผู้ประเสริฐแล้ว ก็สมควรจะต้องศึกษาพิจารณาโดยทั่วกัน ทาน ศีล ภาวนา พระรัตนตรัย เพื่อจะได้เป็นอาณิสย์ยึดมั่นเป็นฝั่งฝ้า เพื่อเป็นเสปียงไปในอนาคต

ในกาลนั้นพระมาลัยเสร็จจากธุระทั้งโลกมนุษย์ และสัตว์นรกแล้ว พระมาลัยได้พิจารณาว่าเราจะต้องไปในตำบลกัมโพชคาม เป็นวันพระใหญ่พระมาลัยได้ออกเดินไปรศสัตว์ โดยการปิดหมาตร ครองไตรจีวรครบครัน พร้อมกับสองหัตถ์ประคองบาตรด้วยกิริยาสำรวม ดำเนินไปตามหมู่บ้านกัมโพชคามนั้น ในขณะนั้นมีชายหนุ่มรูปงามเป็นยากยากจนเข็ญใจท่านหนึ่งอยู่ในตำบลนั้น ท่านเป็นคนดี ปฏิบัติอุปัชฌายะบิดามารดา มิได้ขาด อยู่มาวันนั้นชายหนุ่มออกไปนอกบ้านผ่านยี่งหนองน้ำแห่งหนึ่ง ในหนองน้ำนั้นมีดอกอุบลคำกลุ่มหนึ่ง (ผู้แปลอธิบายว่ามีสีคล้ายเกือกดำ คือ ฝักอุบลนั้นเอง) ชายหนุ่มเห็นดังนั้นจึงเก็บอุบลคำแปดดอกแล้วเดินกลับกาลเวลาขณะเดินกลับนั้น ชายหนุ่มทอดสายตาเห็นพระมาลัย ทั้งเห็นมือทั้งสองประคองบาตร มีหิ้งอินทรีสีเต็ม เปี่ยมไปด้วยคารวะ ชายหนุ่มเป็นผู้อ่อนโยน เลื่อมใสบังเกิดขึ้นทันที ทั้งมีเจตนาแรงกล้า อยากจะบูชาด้วยดอกอุบลแก่พระมาลัย ยกมือขึ้นพนมพร้อมทั้งมีความปิติยินดียิ่ง หีบเอาดอกอุบลทั้งแปดดอกถวายถึงมือพระมาลัยแล้ว ชายหนุ่มตั้งความปรารถนาอยากได้ตามความนึกคิดว่า ทุก ๆ ชาติ ทุก ๆ แห่งที่เราไปเกิดในชาติหนึ่งหรือหมื่นชาติแสนชาติ

ในทุกข์ทั้งหลาย เช่น ยากจน เข็ญใจ ยาก ขอย่ำให้ได้ไปเกิดเลย ขณะนั้นพระมาลัยได้ถือดอกอุบลทั้งแปดดอกไว้ในมือ ได้ยินได้ฟังคำปรารภของชายหนุ่มก็โมทนา ขอให้ความปราดนาของเจ้าจงสมประสงค์จงทุกประการ

พระมาลัยรับดอกอุบลแล้ว เกิดศรัทธาว่า ดอกอุบลนี้แปดดอกได้มีเจดีย์หนึ่ง เรากำลังบูชาอยู่ ในมหาเจดีย์นี้เป็นสถานที่พุทธองค์แสดงธรรมจักรด้วย เราก็ก็นำบูชาตั้งเจ็ดครั้งแล้ว เจดีย์จุฬามณีในปากสวรรค์ดาวดึงส์นั้น เรายังไม่เคยได้ไปบูชาเลย วาระนี้ได้ถึงวันพระใหญ่สิบห้าค่ำ สมควรที่เราไปบูชาถูกต้องแล้ว พระมาลัยคิดได้ดังนั้นแล้ว จึงแสดงปาฏิหาริย์เหาะขึ้นบนอากาศ ชั่วเสี้ยวก็ถึงสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ นั่งขัดสมาธิบนอาสนะ ทูลตั้งพระพุทธรูป สถานที่ลานเจดีย์จุฬามณีนั้น เขาได้ตกแต่งด้วยเครื่องทองงามเรียบร้อยถูกต้องตามแบบแผนทุกประการหาที่ติมิได้ พร้อมด้วยหมู่เหล่าเทพบุตรเทวดาทั้งหลายในที่นั้น ในขณะนั้น

พระอินทร์ พร้อมด้วยหมู่เหล่าเทวดาทั้งหลายก็ได้มาถวายบูชาเจดีย์จุฬามณีด้วยองค์อินทร์ได้แลเห็นพระมาลัยนั่งขัดสมาธิอยู่พร้อมด้วยอินทรียงคงคา องค์อินทร์ได้ดำเนนเข้าใกล้พระมาลัย นั่งคุกเข่ายกหัตถ์ทว้มเกิดด้วยกิริยาสำรวม ได้ประทับนั่งในที่อันสมควรปราศจากความประมาทแล้ว ได้ทรงตรัสถามพระมาลัยว่า อนุเต พระคุณเจ้าข้า ท่านได้เสด็จมาถึงที่นี่ พระคุณผู้มีบารมีใหญ่หลวง ท่านได้มาจากสถานที่ใด

พระมาลัย - ข้าพุทธเจ้าพระอินทร์ผู้มีประมาณาการเท่าสองสวรรค์ ข้าพเจ้าได้ขึ้นมาจากเมืองมนุษย์โลก มาจากชมพูทวีปนั้นพุทธเจ้าข้า

พระอินทร์ - อนุเต ข้าพุทธเจ้ามีกิจธุระสิ่งหนึ่ง ๆ ประการใดหรือ ท่านจึงได้มายังสวรรค์ดาวดึงส์นี้

พระมาลัย - ข้าพุทธเจ้า องค์อินทร์ผู้มีพระเนตรผืน เราได้มายังสรวงสวรรค์นี้ ข้าพุทธเจ้ามีความประสงค์มาไหว้พระจุฬามณีเจดีย์ พระเจ้าข้า

ในขณะนั้น ฉะนั้น พระโพธิสัตว์ อารยเมตไตรยผู้มีบารมีแก่กล้าได้ยื่นพระอินทร์กล่าวพร้อมด้วยเทวดาทั้งหลาย และพระมาลัยตั้งนั้นแล้วตระหนักในใจว่าอยากให้พระมาลัย

รู้ว่าพระองค์คือพระศรีอารย์ ดังนั้นจึงถามพระมาลัยอีกว่า ท่านผู้เจริญมากด้วยบุญบารมีถึงซึ่งพระนิพพานพระคุณเจ้าข้า สถานที่แห่งใด คำบาลีใด เป็นที่มาของท่าน

พระมาลัย - สัปบุรุษผู้เป็นใหญ่แห่งเทวดาทิ้งหลาย ข้าพเจ้ามาจากเมืองมนุษย์โลกโน้นเจ้าข้า

อารยะ - เจ้าข้าท่านผู้มีบุญญาดีเลิศ มนุษย์ทั้งหลายในโลกเหล่านั้น ด้วยกรรมอันใดเขาเหล่านั้นสร้างอยู่ ยังชีวิตอยู่เล่าเจ้าข้า

พระมาลัยได้ฟังพระอารยะทรงถาม จึงทูลว่าในโลกมนุษย์โน้น คนบางพวกนั้นก็เป็นคนยากจน บางพวกเป็นผู้ร่ำรวยด้วยทรัพย์สินข้าทาสบริวาร บางพวกมีสุขฉันทน์ คนบางพวกมีทุกข์มากหลาย บางพวกงกตงมด้วยอินทรีย์รูปปร่าง คนบางพวกอุปนิสัยคนบางพวกมากด้วยอายุ บางพวกอายุสั้น เขาทั้งหลายเหล่านั้นดำรงชีวิตด้วยการกระทำของตนเอง ด้วยกรรมของตนเองแล้วปริมาณมากด้วยชนหมู่มากเหล่านั้น ผู้มีความปฏิบัติดีปฏิบัติชอบน้อยที่สุดพระเจ้าข้า ชนทั้งหลายมีทุกข์มากกว่าสุขพระเจ้าข้า เปรียบเทียบมนุษย์กับสัตว์ มีสัตว์เคราะห์มากเหลือคณานับจนไม่ทราบว่ามีจำนวนเท่าใด พระเจ้าข้า เหตุเป็นดังนี้แล้วสัตว์ทั้งหลายนั้นยังมีชีวิตอยู่ด้วยกรรมและการกระทำของตน ข้าพเจ้าจึงกล่าวทูลให้ทรงทราบ

อารยะเมตไตรย - ครั้นได้ยินคำบอกเล่าจากพระมาลัยดังนั้นแล้ว ทรงถามต่ออีกว่า ภูเข้างามแต่ผู้เจริญ พระคุณเจ้าข้าสัตว์โลกทั้งหลายในเมืองมนุษย์โน้น เขาเหล่านั้นสร้างบุญบริจาคทาน จำศีล ภาวนา มากไหม หรือเขาเหล่านั้นสร้างบาป ด้วยปาณา อทินา กาเม มุสา สุรา เขาเหล่านั้นประกอบกรรมชั่วกรรมไหม เขาเหล่านั้นได้สร้างบุญต่าง ๆ กันได้มาเกิดในศาสนาพระศรีอารย์ด้วยเหตุเจตนาอันประเสริฐ ด้วยบุญอันหนึ่งอันใดสร้างหรือ ด้วยทาน ศีล ภาวนา มากด้วยสิ่งอย่างใดประกอบกรรมดี เหตุมีว่าเขาเหล่านั้นปรารถนาอยากได้อันใดหรือพระเจ้าข้า

พระมาลัย - พระเจ้าข้า ข้าแต่ท้าวผู้มากด้วยบารมี เยี่ยงมนุษย์ทั้งหลายเหล่านั้น ได้สร้างกุศลน้อยที่สุดพระเจ้าข้า ชนทั้งหลายสร้างบาปมากเหลือประมาณพระเจ้าข้า เพราะ

เขาเหล่านั้นไม่รู้จักบาปบุญ ไม่รู้จักความดี ฉะนั้นเขาเหล่านั้น จึงสร้างแต่กรรมชั่ว อีกประการหนึ่ง ข้าแต่เทพผู้เจริญ มนุษย์ในโลกนี้ด้วยเจตนาดีนั้นก็มิมีปฏิบัติเหมือนกัน บางคนให้ทานด้วยการใส่บาตรด้วยอาหารนานาชาติ บางคนจำศีล ฟังธรรมอยู่ใน เบญจศีลก็มี บางคนจำศีลแปด ฟังธรรมอยู่ในพรหมวิหารสี่ บางคนก็อยู่ด้วยการภาวนา บางคนก็บริจาคจตุปัจจัยสี่ บางคนก็สร้างโบสถ์ วิหาร ศาลาธรรม บางคนสร้างพระไตรปิฎก สร้างถนน สร้างสะพาน บ้างก็บริจาคเครื่องธัญญาหารแปด เช่น เครื่องบวชนาคครบองค์ บางคนสร้างพระพุทธรูป บางคนขอ เป็นผู้อุปสมบทให้บุตรผู้อื่น บางคนชักชวนให้ผู้อื่นสร้างกุศลบริจาคทาน ให้ไมทนาให้ผู้ล่วงลับไปแล้วก็มีมาก เขาเหล่านั้นปรารถนาอยากเกิดในพุทธศาสนา ให้เกิดในศาสนาพระศรีอารยเมตไตรย และพระมหาโคตมะนั้นแล้วเราก็ได้มาเกิดแล้ว แต่ขอให้เราทั้งหลายไปเกิดในศาสนาพระศรีอารยเมตไตรย ในอนาคตกาลข้างหน้าโน้น ถ้าหากพระอารยเมตไตรยยังไม่บังเกิดขอให้ข้าพเจ้าทั้งหลายอย่า ไปบังเกิดในทุคติภูมิภพนั้นเลย แม้เรียนว่าตายเกิดในชาติใด ๆ ในสถานใดที่มีทุกข์ใจ ทุกข์กายขออย่าได้ไปบังเกิดเลย ในสถานที่สุขกาย สุขใจนั้น ขอให้พวกข้าพเจ้าไปเกิดทุก ๆ ชาติเกิด กาลสมัยนั้นมนุษย์ทั้งหลายเท่าที่สร้างกุศลต่าง ๆ นานา ๆ ประการ เขาเหล่านั้นได้ปรารถนาแล้ว พระมาลัยกราบทูลพระอารยเมตไตรย

อารยเมตไตรยโพธิสัตว์ ได้ยินได้ฟังพระมาลัยบอกเล่าความจบ เกิดมีความยินดี เป็นพันประมาณ มีความประสงค์อยากได้สั่งความกับพระมาลัยอีก ภูเขข้าแต่พระมาลัยผู้บริบูรณ์ใหญ่หลวง จะรู้ทางถึงซึ่งพระนิพพานพระองค์เจ้าข้า ในอนาคตข้างหน้าโน้น ข้าพุทธเจ้าได้เป็นพระอารยเมตไตรยในอนาคตนั่นแล้ว ทว่ากัณหมคัสตรโลกทั้งหลาย ตลอดทั้งพวกวงศาตถาญาติเหล่าสัตว์โลกโดยทั่วไป อยากบังเกิดในศาสนาของข้าพระองค์แล้ว ขอให้เขาเหล่านั้นปฏิบัติอย่างไร ลมควรทำอย่างไร จะได้ถูกต้องและชอบธรรมตามที่ปราชญ์ทั้งหลายต้องประสงค์ อยากเกิดทันศาสนาพระศรีอารยเมตไตรยในอนาคตกาลโน้น อยากบังเกิดให้ตามความปรารถนาแล้ว ต้องจำศีล ฟังธรรม อยู่ในเบญจศีลห้า ศีลแปด ในวันพระขึ้นแปดค่ำแรมแปดค่ำกับขึ้นสิบห้าค่ำ ต้องสร้างกุศลให้มากยิ่งขึ้น ๆ ขึ้นไปอีก ทาน ศีล ภาวนา สามสิ่งนี้ต้องตั้งมั่น เป็นประธานอยู่ นิจลิน หากผู้ใดทำได้ ปฏิบัติได้ เวลาข้าพเจ้าเกิดเป็นพระศรีอารยเมตไตรย ท่านเหล่านั้นจะได้

ไปบังเกิดแน่นอน ได้เป็นพระสาวกด้วย กับได้เป็นพระอรหันต์ พระอารยเมตไตรยสั่งพระมาลัย แล้ว ในขณะที่พระอินทร์ได้สลับรับฟัง

พระอินทร์จึงกล่าวขึ้นว่า ในสมัยโน้นนานกาลมาแล้วคำที่พระอารยเมตไตรยกล่าวนั้น สิ่งนั้นให้ชนทั้งหลายในโลกโน้น ให้เขาเหล่านั้นมีเทคนิมหาชาติ ฟังเทศน์มหาชาติหนึ่งวันจนจบ แล้วได้ไปบังเกิดในศาสนาพระศรีอารย ค่ำกล่าวนั้น ๆ เป็นจริงหรือไม่จริงแล้ว หากว่าได้ ฟังเทศน์มหาชาติจบแล้ว บุรุษหนึ่ง นางหนึ่งไปสร้างบาปประกอบกรรมชั่ว พระศรีอารยเมตไตรย สั่งหรือเปล่า อุจบุรุษหนึ่งนางหนึ่งไม่ได้ฟังเทศน์ฟังธรรม ไม่ได้ละซึ่งทุจริตสลิปประการ ฉะนั้นแล้ว แม้ฟังเทศน์มหาชาติสักร้อยครั้งพันครั้งก็ฟังไปเถอะ จะได้ไปบังเกิดในศาสนาพระศรีอารยนั้นอย่า อย่าหวังเลย อุณาอุษณียว่าบุรุษหนึ่งมองดูตา ๆ ก็เหล่ บอด ฟังหู ๆ ก็ทวนก มองดูจมูก ๆ ก็แหวง ทั้งลิ้นก็ลิ้นกลั้ว มองดูรูปร่างแล้วเตี้ยไม่สมส่วน สูงก็สูงไม่สมส่วน บุรุษผู้มีอริยวะไม่ ครบห้าประการมีคนมาบอกเล่าว่าบุรุษผู้นี้แหละเป็นพระเจ้าแผ่นดิน เปรียบเสมือนบุรุษผู้หรือ เชื่อเถอะท่านทั้งหลาย อุณาเหมือนดังนี้แล้ว เหมือนมีบุรุษรูปร่างอริยวะครบห้าประการถ้วน เตื่อผ้าอาภรณ์แต่งเนื้อแต่งตัวงดงาม เปรียบดูศีลคุณศลเท่าที่ได้ทำไว้ ท่านนี้แหละเป็นทรัพย์ สมบัติให้เส่องลือทั่วไป เป็นเสบียงสำหรับเดินทางไปสู่ความสุขในอนาคตกาล กว่าจะได้ข้าม มหาสมุทรภavnัน ได้ไปถึงซึ่งพระนิพพาน

พระอารยเมตไตรย ผู้มีจิตเมตตากรุณา กับเหล่าชนทั้งหลายการกระทำซึ่งเป็นกุศล ทำให้มาก ๆ สร้างบาปให้น้อย ๆ น้อยที่สุดเท่าที่น้อยได้ ท่านจะได้สู่สุคติ ได้สั่งกับพระมาลัย แล้ว พระพุทธเจ้าข้าได้มีมนุษย์สิบจำพวก หนึ่งมาตุฆาต - ชำมารดา ปิตุฆาต - ชำบิดา อรหันตฆาตโก - ชำพระอรหันต์ โลหิตบาทโก - ผู้เอาพระโลหิตพระพุทธเจ้าออก สังฆเภทโก - ผู้ทำลายสงฆ์ ภิกขุณีทุสสโก - ผู้ทำลายภิกษุณี โพธิสังฆฆาตโก - ชำโพธิสัตว์ ธาตุสารร- เกทโก - ผู้ทำลายเจตีย์บรรจุด้วยพระธาตุ ทำลายพระพุทธรูป สังฆลาภปรินามโก - ผู้ชักชวน ทัดทานลาภสักการะสงฆ์ มิจฉาทิสฺสโก - ผู้เป็นมิจฉาทิสฺส ผู้เห็นผิดเป็นชอบดีเป็นชั่ว ไม่ว่าบิดา มารดา เช่นผู้มากด้วยชั่วทั้งสิบประการ พวกเหล่านี้ไม่มีหวังได้พบได้เห็นพระศรีอารย ไม่ได้ บังเกิดในศาสนาแน่ ๆ แล้ว พระคุณเจ้าข้า ข้าพระองค์สังสาร เมตดา กรุณา สักทวโลก

ทั้งหลายมาก ข้าพระองค์จึงได้ส่งฝากพระคุณเจ้าผู้มีบารมีแก่กล้าถึงข้าพระนิพนพาน ขอพระคุณ
เจ้าจงบอกเล่าแพร่ข่าวเหล่านี้ให้แก่สัตว์มนุษย์ด้วยเถิดพระเจ้าข้า

พระมาลัย - ได้ยินได้ฟังคำสั่งเสียถึงสัตว์โลกแล้ว สาธุ สาธุ สาธุ ถูกต้องแล้ว
เทวะทั้งหลาย ตามคำสั่งที่ข้าพระองค์สั่งนั้น ข้าพพุทธเจ้าจะเก็บไปบอกเล่าทุกถ้อยคำให้กับ
สัตว์ทั้งหลายฟังโดยทั่วกัน ข้าแต่เทวะสัตว์ในโลกโน้น ได้ยินได้ฟังข้าพระองค์ท่านได้เป็นพระ
ศรีอารยในอนาคตแน่แล้ว คอยเฝ้าคอยอยู่ช้านานแล้ว พระเจ้าข้า

เทวะอารยเมตไตรยได้สดับแล้วทรงเสด็จกลับสวรรค์ชั้นดุสิตพร้อมหมู่บริวาร
เทพธิดาหญิง เทวาชายทั้งหลาย กลับไปสู่สุคติพิภพอันประเสริฐชั่วนาน

ย่อมหานตำนานนี้เป็นเรื่องพระมาลัยชมมรก โปรคสัตว์นรก กับพระอินทร์สั่งความ
ในขณะชมสวรรค์ กับพบพระอารยเมตไตรยในครรภ์ขณะที่ไปเที่ยวสวรรค์พระองค์เป็นเทวดา

ในขณะนั้นพระมาลัยมหาเถระ ผู้มีอิทธิฤทธิ์พร้อมด้วยศีลาธิคุณ บุษาสักการะวันทา
กราบไหว้เจดีย์จุฬามณีแล้ว พระองค์ก็กลับจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์สู่โลกมนุษย์เปรียบประดุจ
พญาหงส์ทอง หึ่งปล้ำปีติยินดีปราดลั่นทันแล้ว มาสู่ชมพูทวีป พระองค์ก็ได้ปฏิบัติตั้งกาลก่อน
ออกไปโปรดสัตว์ด้วยกัณหิณชบาต ไปทุกแห่งหนตำบลที่เคยได้กล่าวบอกคำสั่งพระอารยเมตไตรย
สั่ง พระอินทร์สั่ง ทั่วทุกตำบลกับทั้งสัตว์นรกสั่งด้วย สำหรับได้เก็บรักษาวาจาใส่ใจ ได้ปฏิบัติ
ต่อเนื่องกันไป ด้วยการบริจาค จำศีล ภาวนา ประพฤติดี ประพฤติชอบเท่าทุกวันนี้ จะกล่าว
ถึงชายหนุ่มผู้ถวายดอกอุบลนั้น ได้บริจาคดอกอุบลแปดดอก จุตินไปเกิดในสรวงสวรรค์ได้รับ
ความสุข ได้บังเกิดพิภพทุก ๆ อย่าง พร้อมทั้งมีบริวารเทพบุตรเทพธิดา เลื่องลือไปไกลทั่ว
ชั้นสวรรค์ ได้รับนามในสรวง คำว่า เทวดาอุบลวรรณอยู่เท่าทุกวันนี้ เจ้าข้า ท่านทั้งหลาย
สับปฐมีผู้มีบุญวาสนาตลอดจนบิดา - มารดา เหล่าพวกพ้องพี่น้องญาติมิตรทั่วกัน

ในตำนานนิทานนี้ได้เล่าถึงพระมาลัย กับพระอินทร์บวกด้วย พระอารยเมตไตรย
ผู้มีบารมีพอเป็นสังเขป ให้ปรากฏกับผู้วิเวกในปัจจุัน และอนาคตได้รู้ ได้ฟังด้วย
ประการฉะนี้

ข้าอาตมาผู้มีนามโสภิต นามขรรวารานายดาว ตะเจียง ได้จาริกไว้ในคัมภีร์เรื่อง
เทวดาอารยะ พระอินทร์ พระมาลัย ในศักราชได้ล่วงไปแล้ว ๒๔๗๘ สุตท้ายนี้ขอ ญาณ ปัญญา
ได้ยังเกิดแก่ข้าพเจ้าด้วย

(นางภูมิ พลอยรัตน์ แปลจากฉบับโบราณ ของวัดทองบ่อ ตำบลหมู่บ้านเสากระโคง
อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เรื่องพระมาลัยสำนวนเทศนาโวหาร

สรรพวิธีย์มีวาสนาบารมี ชายหญิงทั้งหลายได้มาเห็นพุทธานุชาอันเลิศประเสริฐ
 มิได้ประมาท มีความชวนชวายเป็นสุขอันสุกใสหอมระรื่นชื่นชม มีวิริยะในจิต คิดปลื้มออก
 จากบ่วงทุกข์ อบายภูมิ ๔ และมีจิตคิดสมาคมกับสัปบุรุษผู้ทรงปัญญา ได้พาตนไปสู่สุคติภพ
 ทั้งพระนิพพาน เป็นที่สุดหลบหลีกปลีกจากสันดานอันธพาล ได้สมาคมนิยมในสัทธาผู้มีปัญญา จะได้
 เป็นโยคะผลแล้ว ได้วางกิจธุระการงาน การเกศความขี้ การเคหะสถานบ้านเรือน
 ทั้งได้มาสมัคสมานสไมสรท่ามกลางบริษัทย์ จิตคิดปรารถนาฝึกฝน ฝึกเก็บรัตนอนิกะในปกติ
 เป็นบุญเขตในพระพุทธศาสนา ได้กระทำการกุศลให้ทาน ได้รักษาศิลพิงพระสัทธรรมสว
 มนต์ภาวนา ได้ทำกุศลต่าง ๆ เหล่านี้ มีจิตต์ปรารถนาพบพระศรีอารีย์พุทธเจ้าในอนาคตกาล
 ทุก ๆ บุคคลมีเหตุดังหรือ เหตุที่จะได้เห็นได้กัน จะได้ว่าที่พระพุทธเจ้าจะได้มาตรัสจะได้โปรด
 เทศนาแนะนำสั่งสอน จะได้ว่าตาม จะได้หลุดพ้นบ่วงวัฏณะสงสาร จะได้พักผ่อนในอมตะพระนิพพาน
 มีจิตต์ยินดีปรารถนาดังนี้ ในพระพุทธศาสนา มีพระมาลัย เทวมหาเถระ ได้พบเห็น ได้ตรัส
 พระโผสีตลวอริยเมตตริยในสวรรค์ชั้นดุสิต มีเหตุนิทานมา ถ้าบริษัทย์ผู้มีวาสนาบารมีอยากจะ
 ทราบเหตุที่เป็นมาแล้ว ขอสาธุชนผู้มีจิตต์ยินดีจงตั้งโสตประสาทตั้งสติอารมณ์ให้สงบสัคครบพิง
 ดังต่อไปนี้แลฯ

นโมตัสสะ ฯลฯ สัมมาสัมพุทธัสสะ

อหิ, ข้าพระพุทธเจ้า พระไตรย ดิสุสรณธช โดยทวารทั้ง ๓ มีกายทวาร
 วจิตวาร มโนทวาร ขอภิวาสนมีสการการะวะโดยเคารพียงค่อพระภูมิพระภาคเจ้า
 ข้าพระพุทธเจ้าได้รู้อรธกถาบาสิ พระมหามาลัยเทวะเถระ โดยสังเขปทางรามัญภาษา ณะ
 ภาษาโวหารมอญ โดยถูกค้: ด้แล้ว จะได้พรรณาบรรยายณะฉบับนี้ฯ ครึ่งอดีตโน้น ในเกาะ
 สิงหล มีพระมหาเถระ มีนามว่า พระมาลัยเทวะ มีอิทธิญาณเชี่ยวชาญปรากฏทั่วในเกาะสิงหล
 มีนิสัยโศจรบิณฑบาตรในบ้านกำโพชคามแลอยู่ในโลหนชนบท เป็นที่พำนักอาศัย พระเถระมี
 จิตต์เมตตากุณาต่อสัตว์นรก ที่ได้รับทุกข์เวทนาแสนสาหัสนั้น ปรารถนาปลดปล่อยทุกข์สัตว์นรก
 พระเถระเข้าสู่จุดถณาน ทำอภิญญา ภาวานาเตโชกะสิณ เทาะลงไปประมาณลัดนิ้วมือหนึ่งก็ถึง

นรก คลองเวตต ระบุในรกรันั้น มียมพาลทั้งหลายในมือถืออาวุธต่าง ๆ เช่น ไม้ทูป - กระบอง
 แหวน - หลาว - หอก - กระบี่ - ดาบ อันแหลม-คม ถือไว้ในมือ ดี - ทูบ - หีม - แทง
 หิม สัตว์นรกทั้งหลายเหล่านั้น ได้รับความทุกข์เวทนาแสนสาหัส สัตว์นรกทนทุกข์เวทนาไม่ไหว ในนรก
 น้ำเวตตระระดินนั้นผลัดตกลงไป แล้วมีลวดหนาม-โซ่ตรวน ตกทับลงไปบนหัวสัตว์นรก ทั้งน้ำ
 เวตตระระดิน และลวดหนาม โซ่ตรวนก็ถูกเป็นไฟโชติช่วงขึ้นท่วมหัวสัตว์นรกนั้นตลอดพันปี ลวดหนาม
 โซ่ตรวนนั้นแหลมคม ตกลงไปถูกสัตว์นรก ๆ นั้น ทั้งเนื้อตัวศีรษะขาต เป็นท่อน ๆ แล้วละลายหาย
 ไปในน้ำนั้น ใต้น้ำนั้นมีตะแกรงเหล็ก ตาละซีเท่าลำต้นตาลก็ถูกเป็นไฟโชติช่วงขึ้นเผาสัตว์นรกนั้น
 ชั่วกาลนาน สัตว์นรกได้รับความทุกข์เวทนาแสนทรมาน ลวดหนามตกทับสัตว์นรก ๆ ตกลงบนตะแกรง
 หนามคมแทงขึ้นมากระหนาบ เสมือนหนึ่งไม้เหลาแหลมแทงปลาเป็นตับบึงปลาบน เคาไฟนั้น
 ตะแกรงเหล็กซึ่งมีหนามแทงขึ้นมาอย่างหนาม เปลือกทุเรียน ยาวคิวกวามาก็ถูกเป็นไฟเผาสัตว์นรก
 ได้ตะแกรงเหล็กใต้น้ำนั้นมิทันไม้เกิดขึ้นใบเหมือนใบข้าวเป็น เหล็ก คสึใบออกมีหนามคมอย่างเข็ม
 ยาวเท่าองคูล ก็เป็นไฟถูกโชติช่วงขึ้นเผาสัตว์นรก ตัวสัตว์นรกก็ถูกเป็นไฟขึ้น สัตว์นรกทนไม่ได้
 กิ่งลงไปถูกหนามเหล็กขี้นั้น สัตว์นรกทนไม่ไหวตกลงไปในน้ำ น้ำนั้นก็ถูกเป็นไฟ เป็นครวนคลุ้งไปหมด
 สัตว์นรกนั้นตัวขาดเป็นท่อน เป็นก้อน เนื้อแล้วตายไป ก็เกิดขึ้นมาใหม่โดยอุปาติกะทนทุกข์เวทนา
 ต่อไปกาลนาน แล้วผลัดตกลงไปในน้ำ น้ำนั้นเป็นกรด ถูกเป็นไฟเผาตัวสัตว์นรก ๆ ก็ถูกเป็นไฟขึ้น
 สัตว์นรกนั้นก็คิดไปว่าใต้น้ำนั้นว่าจะมีอะไร ก็ดำหนึกลงไปใต้น้ำ ใต้น้ำนั้นมีขากหนามอันแหลมคม
 ยาวเหมือนใบหอก-ดาบ ดำลงไปถูกหนามคมทอนนั้น ตัวสัตว์นรกก็ขาด เป็นท่อนเป็นก้อนเนื้อ
 อันทุกข์เวทนาอันใหญ่หลวง สัตว์นรกทนไม่ไหวก็ร้องครวญครางขึ้นระงมไปหมด ในกาลนั้น น้ำนั้น
 หมุนเวียนพุ่งขึ้น-ลง เหมือนหม้อน้ำเดือด สัตว์นรกก็ลอยพุ่งขึ้น แล้วจมลงไป บางครั้งลอยไปปะทะ
 ฝั่ง ๆ โนนฝั่งนี้ ผุดขึ้น-ลงเหมือนต้มข้าวข้าวต้มวนไปเวียนมา บางครั้งลอยไปตามน้ำ บางครั้ง
 ทวนกระแสน้ำไปกระทบฝั่ง โนนฝั่งนี้ เมื่อลอยไปกระทบฝั่ง พวกยมพะบาลยืนเรียงรายอยู่บนฝั่ง
 ในมือถือแหวนหลาวบ้างถือไม้ทูป ไม้พลอง กระบองบ้าง ถือหอก ถือดาบ ถืออาวุธนานาชนิด
 ก็พุ่งลงไป บ้างก็หีมแทง - ขว้างปา ลงไปถูกตัวสัตว์นรก ดังหีมแทงปลาฉนั้น สัตว์นรกแสนจะทุกข์
 ทรมานทนไม่ได้ก็ร้องครวญครางขึ้นระงมไปหมด บนฝั่งน้ำเป็นแผ่น เหล็กถูกเป็นไฟนั้น เหล่า
 ยมพะบาลก็ถูกลากตัวสัตว์นรกขึ้นจากน้ำ เอาไปนอนฉายแผ่นแผ่นเหล็กนั้น เท่ายมพะบาลเอาก้อน
 เหล็กถูกเป็นไฟนั้นใส่ลงไปในปากสัตว์นรก

ในกาลนั้น มหาเถระพระมาลัยเหาะ ได้ทัศนาศเห็นทุกข์เวทนาของสัตว์นรก ก็มีจิตต์เมตตาสงสาร โดยอิทธิฤทธิ์ของตนก็บันดาลให้ฝนตกลงมาดับไฟนรก เหล่าสัตว์นรกเมื่อไฟดับได้ความเย็นลงก็มีความสุขเกษมสำราญขึ้นแล้ว มหาเถระได้ถาม เหล่าสัตว์นรกขึ้นว่าผีเนาะ เหล่านี้ยะทุกข์ทั้งหลาย เมื่อกำเนิดเป็นมนุษย์นั้นได้กระทำอกุศลกรรมอันบาบอันหนึ่งอันใดไว้ จึงได้รับใช้หนักกรรมอันสาหัสนี้ในนรกแสนพระมาน

กัน เต ข้าแต่พระเจ้าผู้เป็นเจ้า ในกาลเมื่อข้าพุทธเจ้าอยู่ในเมืองมนุษย์โน้น ผู้ที่อ่อนค้ำยพะละกำลัง ผู้ที่มีอายุมาก ผู้แก่เฒ่า พระภิกษุบ้าง สมณชีพราหมณ์บ้าง ผู้ที่มีศีลมีธรรม ผู้ที่มีความทุกข์ ผู้หุดคะเข็ญใจ ไม่มีทรัพย์สมบัติพัศสถาน ผู้ที่จนด้วยตระกูล จนปัญญา ไม่มีรูปสมบัติ จนบริวาร ผู้ภิกษาจารย์ ขอทาน วนิพกเข็ญใจทั้งหลายเหล่านั้น ผู้ที่ไม่มีทางต่อสู้ต่อข้าพเจ้า ข้าเจ้าได้ดี ได้ทุบรังแก ได้ค่าประจાર ได้ผูกลาก กักขัง ได้พระมานให้ความทุกข์ยากลำบากได้รับทุกข์เวทนาอันได้รับนั้น เพราะข้าเจ้าเป็นต้นเหตุ เหตุตั้งกล่าวมาแล้วนี้ข้าเจ้าได้กระทำไว้แล้ว ฉะนั้น และข้าเจ้าตายจากโลกมนุษย์แล้ว ต้องมารับใช้กรรมในอบายภูมินรกนี้ได้รับทุกข์ยากอันแสนสาหัสดังนี้พระเจ้าข้า. กัน เต ข้าแต่พระคุณเจ้า ข้ามิระทุกข์นี้ขอฝึกความนี้ต่อพระคุณเจ้าไปบอกกล่าวเล่าความของข้าเจ้าไปแก่พ่อแม่ พี่น้อง ภรรยา ลูกและญาติของข้าเจ้าทราบ และขอให้พระคุณเจ้าแจ้งข่าวสารให้แก่เหล่าญาติ ภรรยาและลูกหลานของข้าเจ้ากระทำการกุศลรักษาศีลให้ทาน ฟังธรรม สวดมนต์ภาวนา แล้วอนุโมทนากุศลนั้น ๆ ไปให้แก่ข้าเจ้า ๆ จะได้พ้นทุกข์พระมาน จากอบายนรก จะได้เสวยความสุขสู่สุดคติภูมิด้วยเถิดพระคุณเจ้า. ดังคำที่สัตว์นรกได้ฝากสั่งให้พระเถระเจ้าแลฯ.

พระมาลัยเหาะเถระได้รับคำของสัตว์นรกทั้งหลายแล้วจากไป เมื่อพระเถระจากไปแล้ว ตามอกุศลกรรมของสัตว์นรกได้ก่อกรรมทำเข็ญไว้ นั้น ก็กลับเข้าสถานะการตามเดิม สัตว์นรกเหล่านั้นก็ต้องทนทุกข์พระมานต่อไปตามเดิม. แล้วพระเถระไปเห็นสัตว์นรกอีกพวกคือ มีหมาห้าตัว ๆ ละสี่รวมห้าสี่ด้วยกัน คือ หมามีสีแดง มีสีเขียว มีสีขาว มีสีดำ มีสีเหลือง รวมเป็นห้าตัว มีตัวใหญ่เท่าช้างขนาดใหญ่ บนดินที่เป็นเหล็กถูกเป็นไฟนั้นในกาลสัตว์นรกเดินไปบนแผ่นเหล็กถูกเป็นไฟนั้น หมาไล่กวาดไปดัง เสือไล่กวางนั้น เมื่อไล่ทันก็กัดกินเนื้ออ่อน สัตว์นรก

ซึ่งมีตัวสูง ๓ คาวตนั้น บนแผ่นเหล็กซึ่งถูกเป็นไฟชนโซติช่วงนั้นมันลากให้ล้มลง ขาหน้า ๒ ขาหน้ามันเหยียบลงบนหน้าอกของสัตว์นรก แล้วมันกัดกินเนื้อถึงกระดูก สัตว์นรกตกใจและได้รับทุกข์เวทนา ก็ร้องครวนคราง ๆ อยู่นั่นแล้วมันก็แข็งแรง เหล็กปากเหล็กตัวใหญ่เท่ารถคันใหญ่มันด้วยจะงอยเหล็กอันแหลมคมดังทอกแหลมนั้นจิกกระดูก ข้อกระดูกแตก แล้วก็เยื่อกระดูกไขมันมันพุ่งอีกปากเหล็กทั้งหลายก็ตามล่าสัตว์นรก เมื่อพบแล้วก็จิกกินเนื้อถึงเยื่อกระดูกเป็นนิจจะกาลา. เมื่อพระมาลัยมหาเถระเห็นสภาพสัตว์นั้นแล้ว มีความสังเวทสลดจิตต์คิดปรารภนาให้สัตว์นรกมีความสุขด้วยเมตตากรุณา แล้วก็ดับทุกข์เวทนาของสัตว์นรกด้วยอิทธิฤทธิ์ของตนแล้วได้ถามสัตว์นรกนั้นว่า "โภเปตา" นี้แน่ะ เหล่านिरทุกข์ทั้งหลาย ได้กระทำความกุศลอันใดไว้ในปางก่อนโน้น บาปกรรมอกุศลเหล่านั้นให้ได้รับทุกข์เวทนาดังนี้.

เหล่าสัตว์นรกทั้งหลายได้ยินแล้วตอบว่า "กันเต" ข้าแต่พระคุณเจ้า ข้าเจ้าเมื่ออยู่ในเมืองมนุษย์นั้น ข้าเจ้าดีเหี้ยม ทานก็ไม่ให้ กุศลก็ไม่กระทำ. ในสถานที่บุคคลกระทำกุศลและบอกให้ข้าเจ้ากระทำ ข้าเจ้าไม่ยินดี นินทาว่ากล่าวเสียดสี และทำลาย ยุพมาให้กัดผู้ที่มาชักชวนนั้น และว่าคำ หูตีสุนั้นให้ได้รับทุกข์เวทนานา ๆ ประการดังนี้ ทุกข์เวทนาอันหนักนี้ข้าเจ้าต้องมาได้รับดังที่พระคุณเจ้า เห็นอยู่นี้แล้ว. แล้วเหล่าสัตว์นรกทั้งหลายได้ส่งความนั้นแก่พระมาลัยเถระไปบอกญาติกระทำกุศลอุทิศฝากไปให้.

(ถาม) มหาเถระรับปากกับเหล่าสัตว์นรกแล้วจากไป เห็นเหล่านรกอีกพวกหนึ่ง มีรูปร่างใหญ่โตมีไฟลุกโชติช่วง เดินไปบนแผ่นเหล็กซึ่งถูกเป็นไฟกว้างยาวประมาณ ๔ โยชน์นั้นแล้ว พวกยมพะบาลไล่ติดตามไปทันในมือกระบอง เหล็กเท่าลำตาลไฟลุกโพล่ง แล้วตีลงที่หน้าแข้ง ไล่ต้อนเหมือนพวกเสียงโคไล่ต้อนโคให้เข้าคอกจนนั้น เหล่านรกโดนตีที่หน้าแข้งด้วยกระบองเหล็กมีไฟลุกแดง ล้มลงแหลกไปบนแผ่นเหล็กไฟ ยมพะบาลจับคู่กับแผ่นเหล็กไฟเหมือนจับตะกวดและลอกหนึ่งตะกวดฉะนั้น และลูกไฟหรือไฟเพียงเพลิง - ลาดลงบนศีรษะของเหล่านรก มหาเถระเห็นเหล่านรกได้รับทุกข์ทรมานก็สลดจิตต์สังเวท มีจิตต์เมตตากรุณา ได้ดับทุกข์ด้วยอิทธิฤทธิ์ของตน เหล่านรกหายจากทุกข์ร้อนมีความสุขขึ้นแล้วพระมาลัยมหาเถระได้ถามบุพกรรมของเหล่านรกที่ได้กระทำไว้ในปางก่อนมาว่า ดูก่อนผู้นिरทุกข์เมื่อชาติเป็นมนุษย์นั้นได้กระทำบาปอกุศลอะไรไว้ เสียชีวิตต้องมาทนทุกข์ทรมาน เหนอบายภูมินรกนี่นะท่าน

(ตอบ) ก็นะ ข้าแต่พระคุณเจ้า ผู้มีจิตต์เมตตากรุณา ในเวลาที่ข้าพุทธเจ้าอยู่ในเมืองมนุษย์นั้น ข้าเจ้าเป็นผู้คิดได้กระทำบาบอภุศลไว้มาก คือชาย-หญิงผู้มีธรรมศิลาจารย์วัดอันชอบคือนั้น ข้าเจ้าได้ทราบพูดแตกกัน คำประจานด้วยคำหยาบข้าสามานนา ๆ ประการ เหตุดังนี้ไฟพะเนียงเหล็กแดง ๆ นั้นปะทุออกจากศิระจุไฟพะเนียง ถูกตีด้วยกระบองเหล็กไฟ ต้องอุโถบนแผ่นดินเหล็กไฟ พระเจ้าข้า แล้วสัตว์นรกก็ฝากคำแก่พระเถระดังข้างต้นนั้นฯ

(ถาม) พระเถระรับปากกับสัตว์นรกแล้วจากไป แล้วกรรมของเหล่าสัตว์นั้นต้องรับไปตามเดิม เห็นเหล่าสัตว์อื่นอีกคือ เหล่ายมพะบาลไล่ต้อนเหล่าสัตว์ ตีด้วยกระบองเหล็กซึ่งถูกเป็นไฟ จับสัตว์นรกนั้นทิ้งลงไปยังหลุมถ่านเพลิง เหล่าสัตว์จมลงในถ่านเพลิงนั้นแค่สะเอว แล้วยมพะบาลเอากระบุงห่างเหล็กใหญ่ใส่ถ่านเหล็กถูกเป็นไฟ ไปเทลงบนหัวเหล่าสัตว์ที่อยู่ในหลุมเพลิง เหล่าสัตว์นรกที่จมอยู่ในหลุมเพลิงบนหัวขุนถ่านเหล็กเพลิงซึ่งถูกโชติช่วงนั้นทนไม่ไหวก็ร้องครวญครางโหยหวน หน้าสังเวทยิ่งฉีกแล้วตายไป ก็เกิดขึ้นมารับกรรมใหม่โดยปาติกะตลอดกาลช้านาน พระเถระทัศนเห็นจึงมีจิตต์เมตตากรุณาสงสาร ก็ปิดปากด้วยอุททอิทธิญาณสมาบัติ แล้วได้ถามบุพกรรมตามนัยหนหลังฯ

เมื่อเหล่าสัตว์ได้ยินพระเถระถามก็ตอบว่า ก็นะ ข้าแต่พระอริยะสงฆ์ผู้ทรงศีลสังวรอันงาม ข้าเจ้านั้นเมื่อครั้งเป็นมนุษย์นั้นเป็นอุบัตฎฐากฎปาการะสงฆ์ มีอุบายนายนำบอกบุญเรียไรวัดอุปัชฌาย์หาทานเครื่องอุปโภค บริโภค เพื่อมาบำรุงสงฆ์ ซ่อมแซมของพุทธเจดีย์พระธรรม พระสงฆ์ สร้างวัดอุสถาน ของพระพุทธของพระธรรมของพระสงฆ์มาเป็นของตน ทำลายลาภของสงฆ์ให้อันตระทานไป ตนเบียดบังของสงฆ์ของพระบุคคลไปเป็นของตน เอากินเสีย ให้ลูกเมียกิน ให้เหล่าญาติก ยักยกออกไปเป็นของตน ทานอกใจในพระรัตนตรัย เหตุดังนี้ข้าเจ้าตายจากมนุษย์แล้วมาถือกำเนิดในอบายภูมิ ต้องมารับใช้กรรมอันหนักดังพระคุณเจ้าได้เห็นนี้ แล้วจึงพระเถระบอกญาติให้เลิกละ และให้ทำบุญกุศลอุทิศส่งไปให้เขา เหล่าสัตว์นรกจะได้พ้นจากทุกข์ไปสู่สุคติภพ

พระเถระรับปากทั้งมีเมตตาจิตแล้วจากไป ไปเห็น เหล่านรกอีกพวกหนึ่ง ส่วนเหล่านรกที่จากมานั้น พอพันสายตาของพระเถระแล้ว บาบออุสลดกรรมของคนได้กระทำไว้ก็เป็นขึ้น แก่สัตว์นรกนั้นตั้งเท่า ส่วนสัตว์นรกนี้ มีหม้อเหล็กใหญ่เท่ากะทะ เต็มไปด้วยน้ำเหล็กโดยไม่พร่องอยู่ตลอดกาลป์ น้ำเหล็กนั้นลุกเป็นไฟ และเป็นไฟเพียงแดงอยู่เสมอ ยมพบาลนั้นจับสัตว์นรกได้ทางข้างขึ้น ทางหัวเอาทางหัวลงมาข้างเท้า แล้วยมพบาลหุงสัตว์นรกลงไปหม้อเหล็กที่เต็มไปด้วยน้ำเหล็กลุกเป็นไฟแดงนั้น สัตว์นรกทนทุกข์เวทนา เจ็บแสบร้อนร้องครวญคราง พระมาลัย เเถระ เห็น เหตุนั้นมีจิตสลดสังเวช มีจิตกรุณาต่อสัตว์นรก แล้วระงับความทุกข์ยากต่อสัตว์นรกอุทธรณ์อภิญญาของตนแล้วไต่ถามบุพกรรมที่เหล่านรกได้ก่อทำขึ้นว่า "โกเบโต" ชูแต่เหล่านิรทุกข์ เมื่ออยู่ในเมืองมนุษย์นั้นได้กระทำบาบออุสลดอะไรไว้หรือจึงต้องมารับกรรมเช่นนี้ อยู่ตลอดกาลนาน แล้วเหล่านรกนั้นได้ตอบไปว่า

กันเต ข้าแต่พระคุณเจ้า ในกาลเมื่อข้าเจ้าเป็นมนุษย์อยู่ในเมืองมนุษย์นั้น ข้าเจ้าได้คำ ได้ว่าเปรียบเปรย นิทาน พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ สมณชีพราหมณ์ พระภิกษุ ผู้คนอายุมาก ผู้แก่เฒ่าชรา ผู้ที่มีคุณ มีอายุ มีบิตามารดา พ่อตา แม่นาย เหตุดังนี้ข้าเจ้าต้องมาใช้กรรมทนทุกข์ทรมาน ข้าเจ้าขอสิ่งพระคุณเจ้าไปบอกบิดามารดา บุตร ภรรยา เหล่าญาติอย่า ใ้ทำกรรมตั้งข้าเจ้านี้ จงทำกุศล ทำบุญให้ทาน สวดมนต์ภาวนา ฟังธรรม เคารพต่อท่านที่มีพระคุณ คนเฒ่าคนแก่ และอุทิศกุศลผลบุญนั้นไปให้ข้าเจ้า จะได้พ้นทุกข์ทรมานไปสู่สุคติภพ

พระเถระทั้งมีเมตตาต่อเหล่านรกนั้นจากไป พันสายตาพระเถระ บุพกรรมของสัตว์นั้นก็ เป็นขึ้นตั้งเท่า สัตว์นรกก็ต้องรับกรรมตั้งเดิม แล้วมีเหล่านรกอีกพวกหนึ่ง ยมพบาลถือเส้นเหล็กลุกเป็นไฟนั้นพันคอของเหล่านรกมีตัวสูง ๓ คาวุตนั้นลากไป ยมพบาลจับปิดคอและจับเส้นผมกระซาง เอากระบองเหล็กไฟแดงทุบตีเหล่านรกนั้น หัวสัตว์นรกขาดโยนลงไปในกระทะทองแดง ซึ่งมีน้ำลุกเป็นไฟแดง ต้มรวมกับหัวสัตว์นรกทั้งหลายอยู่ชั่วนาน พระเถระเห็นความทุกข์เข็ญของสัตว์นรกเกิดสังเวช มีจิตกรุณาต่อสัตว์นรก แล้วระงับความทุกข์ร้อนของเหล่านรกด้วยอภิญญาของตน แล้วมีเถรวาจาไต่ถามไปว่า อูกรสูเจ้าทั้งหลายในกาลก่อนนั้น สูเจ้าได้กระทำอุสลดกรรมอะไรหรือ

สัตว์นรกได้ยื่นแล้ว ได้ยกมือประสานกันทั้งสิบนิ้วบนหน้าผาก ทำรับทนายกระทำอัญชลี ไหว้ ทั้งบริวารร้องให้แล้วตอบให้เถระว่า ข้าแต่พระคุณเจ้า ในกาลเมื่อข้าเจ้าอยู่ในเมืองมนุษย์ นั้น ข้าเจ้าเป็นอันธพาล เป็นพรานไพร จับนกได้แล้วหักคอบ้าง บีบคอบ้าง ข่านกฉีกเนืองกั๊งเป็น เป็น ถอนขนนกทั้งเป็น ๆ ซิงกรงไว้บ้าง ผูกไว้บ้าง มีเหตุมาดังนี้ ข้าเจ้าทั้งหลายตายจาก เมืองมนุษย์มาตคนรกได้ทุกั๊ว เวทนาอันสาหัส แล้วได้ส่งความไปแก่พระ เถระตั้งข้างต้นนั้นแล

พระมาลัย เทวะมหาเถระ ได้รับฟังและรับส่งความต่อเหล่า สัตว์นรกทั้งหลายแล้ว จากไป ทั้งมีความเมตตา แล้วบุพกรรมของเหล่านรกที่ได้ก่อกรรมกระทำไว้ในปางหลัง เมื่อ พระเถระคล้อยหลังไปก็เป็นขึ้นตั้ง เก่า เหล่านรกก็รับกรรมนั้นต่อไป พระมาลัยไปโปรดเหล่า นรกทั้ง ๖๔ ขุมแล้ว พระเถระรับส่งความของสัตว์นรกนั้นแล้วขึ้นมาจาริกไปทางของ เหล่า "เปตคา" เปตไปเห็นผีเปตคนหนึ่ง มีหน้าตั้งกระเบื้องโองแดก มีขนขึ้นตามตัว เส้นเท้า เข็ม กรอฝ้ายทุกท่อนฝ้ายกางออกมอดังหมามุเรียน เมื่ออยากจะนอนก็นอนไม่ได้ เพราะขมที่มดัวอยู่ ต้องนั่งหลับ เอาหัวพิงฝ่ามือ ฝ่ามือแตะหิน พิงหินนั่งหลับหลับทั้งนี้ พระมาลัย เห็นความทุกข์ของ เหล่าเปตนั้นแล้วได้ถามขึ้นว่า "โภโต" อูกรเหล่าเปตทั้งหลาย มีบุพกรรมอุกตสิ่งหนึ่งอันใด ที่เหล่าเปตกระทำไว้ในปางก่อนหรือจึงต้องมารับกรรมอยู่ที่นี่

พระคุณเจ้าผู้เจริญ ในกาลเมื่อข้าพเจ้าอยู่ในเมืองมนุษย์นั้น ข้าเจ้า เป็นลูกทุกคคะเข็ญใจ หาบหินขาย เลี้ยงชีพ วันหนึ่งไปถึงอารามวัดหนึ่ง โดยความเหน็ดเหนื่อยเหมื่อยล้า จึงไปนอน บน เสื่ออาสนะสงฆ์และศาลาอาสนสงฆ์ ทั้งตามตัว เบือนเหงื่อไคลนั้น เบือน เสื่อสาสนอาสนสงฆ์ เบือนสกปรก และไม่ทำความสะอาดเสียก่อน ทั้งนี้ก็ได้ไม่ได้สมาสงฆ์อุกะโทษแก่สงฆ์เสียก่อน แล้วจากไป เหตุที่ได้ล่วง เกินดังนี้จึงต้องมารับโทษอุกตกรรมที่ตนได้กระทำไว้จึงต้องทนทุกข์ ทรมานพระเจ้าข้า เหล่าเปตฝากสั่งกับพระ เถระไปบอกแก่เหล่าญาติของตน ตั้งข้างต้นนั้นแล

พระมาลัย เทวะมหาเถระรับคำฝากจาก เหล่าเปตนั้นแล้วจากไป เห็นผีเปตเพศ หลึงคนหนึ่ง ตั้งแต่เข้าตรูรู้ถึง เวลาเที่ยง ตนได้กินได้เที่ยว เล่นมีความสุข เกษมสำราญ พอตวัน เลยเที่ยงพอบ่าย มีหมาไล่เนื้อมีตัวใหญ่เท่าช้างหนุ่ม รึงเข้ามากัด ที่งเนื้อหนึ่ง กระชุกแตก กระจัดกระจายตก เรี่ยราดทั่วพื้น ได้รับทุกข์ทนทุกข์ทรมานยิ่งนักตลอดกาลนาน พระมาลัย เห็น

ความทุกข์ของเปรตนั้น แล้วมีวาจาโต้ถามสาเหตุนั้นว่า "โภเพตา" อุกฤษฎเจ้าได้กระทำบาป
อกุศลกรรมอันใดไว้ในปางก่อน จึงต้องมาทนทุกข์ทรมานอันสาหัสนี้หรือ

ข้าแต่พระคุณเจ้าในกาลก่อน เมื่อเป็นมนุษย์อยู่นั้น ข้าเจ้าได้นอกใจสามี คบชายชู้
เล่นชู้ สามีสงสัยโต้ถาม ข้าเจ้าไม่รับพูดปดมคเท็จ ได้สาบานไว้กับสามีว่า ถ้าข้าเจ้านอกใจ
คบเล่นชายชู้แล้วให้หมาไล่เนื้อตัวเท่าช้างสารกัดกินฉีกเนื้อข้าเจ้านั้น ข้าเจ้าได้ให้
คำสาบานไว้แก่สามี ถ้าในสาเหตุนี้ถ้าข้าเจ้ารู้สำนึกตัวว่าผิดแล้ว ได้ขอสมาขอกภัยรับผิดเสีย
ก็จะพ้นผิดด้วย ข้าเจ้าจึงจำพรางพูดปดปกปิดไว้ จึงต้องคำสาบาน จึงต้องรับวิบากทุกข์ตลอด
กาลนาน แล้วได้สั่งฝากคำไว้แก่พระเถระ

พระเถระรับปากเปรตแล้วจากไปเห็นเปรตตนหนึ่ง ตากีบอด หูก็หนวก เดินซัดเซ
พเนจรไปในป่า ๆ นั้นมีเสือชุกชุม และงูก็ชุกชุม เปรตหูหนวกตาบอดนั้น ซัดเซพเนจรไปคลำไป
คลำมา คลำถูกเสือ ๆ ก็กัด คลำถูกงู ๆ ก็ขบกัด เป็นอยู่ดังนี้เป็นประจำนิรันดร ได้รับทุกข์
เวทนา พระเถระเห็นแล้วโต้ถามว่า ดูกรเปรตทั้งหลายได้กระทำบาปอกุศลกรรมอันหนึ่งอันใดไว้
ในกาลปางก่อนโน้น

ข้าแต่พระคุณเจ้า เมื่อข้าเจ้าเป็นมนุษย์อยู่ในเมืองมนุษย์นั้น ไม่สนใจในพระพุทธ
พระธรรม พระสงฆ์ มีแต่กินดื่มสุราเมรัย เหล้ายาเมาทุกชนิด เมื่อเมาแล้วก็ลืมสติ ลืมตัว
คำที่ไม่ควรพูดก็พูด เมื่อไม่เมาแล้วก็พูดไม่ได้ มีความละลาย เกรงกลัว เมื่อเมาแล้วพูดจา
หยาบคาย หยาบไล่น คำลามก สกปรก เสียสติแตกดัน คำประจานทำให้ผู้อื่นอับอาย ข่มขู่เขา
เขาฟังไม่ได้เสียหายหน้าหนี หรือลูกไป ไม่เลือกว่าผู้อื่นจะเป็นใคร เช่น วิทยุ ฤทธิ ชาติฤทธิ
ไม่ยำเกรงผู้มีอายุ เฒ่าชรา หลิง-ชาย เด็กเล็ก ภิกษุ สมณชีพราหมณ์ ผู้รักษาศิล มีศีล ปู่ย่า
ตายาย พ่อแม่ พ่อตาแม่ยาย พี่น้อง ลุงป้าน้าอาร์ ญาติวงศ์ ลูกชายเขา ลูกสาวเขา ต้องได้
รับอวยหลีกหนีไป เหตุนี้เมื่อข้าเจ้าตายจากมนุษย์ต้องลงไปสู่อบายภูมิ ต้องได้รับทุกข์ทรมาน
ในนรก ๘ กัลป์ พ้นจากนรกแล้วมาเกิดเป็น เปรตหูหนวก ตาบอด มารวมอยู่ในป่านี้พระเจ้าข้า
แล้วเหล่าเปรตนั้นสั่งพระเถระไปสั่งข่าให้ลูกเมีย ญาติของตนทำกุศลผลอุทิศไปให้ตน จะได้
พ้นทุกข์อดอยากไปสู่สุคติภพต่อไป

พระเถระรับความแล้วจากไป ไปเห็น เปรตอีกป่าหนึ่ง ลำตัวสูง ๔ ศอก ส่วนคอสูง ๒ ศอก รูปร่างคอเท่ารูเข็ม เมื่อกินอาหารคั้นน้ำแล้วจะกลืนลงลำคานั้นยาก เย็นยิ่งนัก มีความ ออชยากทิวโหย โอดครวณรำพันน่าสังเวทยิ่งนัก ลำกายผอมโซ มีแต่หนังหุ้มกระดูก ๆ ผุดขึ้น ทุกชิ้นทุกอัน พระมาลัย ทោះเห็นความทุกข์ยากของ เปรตแล้วได้ถามขึ้นว่า อูกระสุเจ้าทั้งหลาย มีภาวะกระทำบาปอกุศลสิ่งใดไว้จึงต้องมารับทุกข์เช่นนี้

ข้าแต่พระคุณเจ้า เมื่อข้าเจ้าเป็นมนุษย์อยู่ในเมืองมนุษย์นั้น ที่ดินที่ผู้สัถธาถวายบูชา พระพุทธ ที่ดินเขาดวายเป็นที่กัลปนาเป็นสมบัติของสงฆ์ ถวายเป็นอาราม อาวาส เป็นวัด ทรัพย์ของพระพุทธ ทรัพย์ของพระธรรม ทรัพย์ของสงฆ์ ตัวมีอำนาจวาสนายึดเอา เปียดบังเอา สักขโมยเอา ปล้นโจรกรรมเอา ฉ้อโกงเอา รุกฉ้อเอา เป็นของตน ต้นไม้ ผลไม้ในอารามวัด หรือผู้สัถธานำมาถวายสงฆ์ ตัวถืออำนาจตัดฟันเอา เก็บสอยผลไม้เอา หรือกินเสีย ตัวมีอำนาจ หรือเป็นอุปัฏฐากเรียไร ชู่เข็ญ บังคับ ได้มาเอาเป็นสมบัติของตัวเอง ไม่ให้วัด เอามากินมาใช้ แจกแจกแจกเมีย ต้มกินล้างลำคอลงท้องของตัวทั้งหมด เหตุที่ข้าเจ้าได้กระทำไว้ เมื่อตายจาก มนุษย์แล้ว โทษอันนั้นบันดานให้มาจุติในเมืองนรก ต้องมารับใช้กรรม ๔ กัลป์ เมื่อพ้นจากโทษ นรกแล้ว เศษนั้นให้มาเกิดเป็น เปรตและสิ่งความไปถึงญาติของตนแก่พระมาลัย

พระมาลัยจากมา เห็น เปรตอีกป่าหนึ่ง มีลำตัวถึงคอ หัวไม่มี ปากของ เปรตนั้นไปอยู่ ที่น่าอก ลำตัวพุงพอง น้ำเหลืองไหลเน่าเฟะ เป็นบาดแผลทั่วไปทั้งตัว ต้องต้มกินเลือดหนอง น้ำเหลืองของตัวเองรับทุกข์ทรมาน พระเถระเห็นแล้วถามขึ้นว่า อูกร เปรตทั้งหลาย สุเจ้า ได้ทำบาปอกุศลอะไรไว้จึงต้องมารับกรรมทุกข์ทรมาน เช่นนี้

ข้าแต่พระคุณเจ้า เมื่อข้าเจ้าเป็นมนุษย์นั้น มีจิตคิดเจตนาผิดไป ในกาลไม่ใช่ศิริมงคล เป็นมิชฉาภิฏฐิ จิตไม่ภาวนากะสิณ ในกาลชาวโลกทั้งหลาย เขาไปออกผี ไปรำผี ไปเลี้ยงผี มิฉฉาภิฏฐินั้น ประเพณีชาวบ้านชาวเมืองทั้งหลายเขาทำกันเป็นธรรมเนียม ถึงกาลสมัยเลี้ยงผี ไปรำผีนั้นต้องฆ่าหมู-ไก่-วัว-ควาย-ควาง ไปเลี้ยงเช่นผีมิฉฉาภิฏฐินั้น ข้าเจ้ามีความเจตนา อยากรจะกินกับพวกเขาบ้าง จึงแต่งตัวไปกับพวกเขาเหล่านั้น การรำและเลี้ยงผีเขาปลุกโรง กลางลานแล้วมีมโหรี พิพาทย์ กลอง บรรเลงกล่อม มีสุราเลี้ยงดื่มกินสนุกสนาน แล้วฆ่าไก่-

เป็น-ว-ควาย-กว้าง-ละมั่ง ผู้สิ้นฆ่าบ้าง ข้าเจ้าฆ่าบ้าง กระทำปนาศบาตฆ่าสัตว์ทำได้คิดถึงความอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ภวานาอสุภะกับฐานของตัวไม่สนุกเฮฮา มีวเมมา หลงระเริง สิมสดีศิริโอดตปปะ ตามใจอยากกินชีวิตเขานา ๆ ชนิด เมื่อตายจากชาติมนุษย์แล้วมาจุติเป็นเปรตไม่มีสิทธิ์ดังนี้ แล้วส่งความไปแก่พระเถระไปบอกแก่ญาติของตนในโลกมนุษย์

พระมาลัยรับคำแล้วจากไป เห็นเปรตอีกป่าหนึ่ง มีลำตัวสูง ๒ คาวุต หนึ่งหุ้มห่อตัวไม่มีเรียกเปรตปอกหนึ่ง เนื้อเตนอยู่ริก ๆ หรือเนื้อสั้น มีอีกา ฮีแรงบ้าง นกเหยี่ยวบ้าง บินมาเป็นฝูง ๆ ล้อมเปรตนั้น บินเฉียวโฉบตีกเนื้อเปรตออกเป็นชิ้น ๆ เป็นก้อนไปกิน เสียดไหลพุ่งออกเปรตเจ็บปวดร้องครวคราง พระมาลัยเหวะเห็นมีความสมเพชเวทนาอย่างนี้ แล้วได้ถามขึ้นว่า ดูกรเปรตทั้งหลายในชาติอดีต เมื่อเป็นมนุษย์นั้นได้กระทำบาปอกุศลสิ่งไรไว้ จึงต้องมาทนทุกข์เวทนาอยู่เช่นนี้

เปรตนั้นตอบแก่พระมาลัยไปว่า เมื่อข้าเจ้าเป็นมนุษย์นั้นได้เป็นลูกเขย ลูกสะใภ้ พ่อตาแม่ยายนั้น ข้าเจ้าได้ล่วงเกินวาจาที่ไม่ควรพูด ข้าเจ้าพูดขมขู่ คำว่า ใช้วาจาหยาบคายว่าประจานให้พ่อตาแม่ยายได้รับอัชฌาย เจ็บอาย รำคาญยิ่งนัก ข้าเจ้าได้กระทำอยู่ดังนี้ จึงมาถือกำเนิดเปรตปอกหนึ่งดังนี้ แล้วได้ส่งแก่พระเถระ

พระมาลัยเหวะเถระรับคำเปรตนั้นแล้วจากไป ไปเห็นเปรตอีกป่าหนึ่ง มีตัวสูง ๑ คาวุต มีปากใหญ่ ๑ คาวุต มีรูลำคอเท่ารูเข็ม อนามัย ๑ สระหรือบ่อหนึ่งอยู่นานประมาณพันปี กลิ่นน้ำลงไปในลำคอหรือท้องสักเมล็ดงาหนึ่งก็ไม่ได้ ได้รับความทุกข์ยากอยากน้ำกระหายน้ำเป็นกำลัง อาหารก็ไม่ได้คอยากผอมโซ ได้ทุกข์ทรมานยิ่งนัก พระมาลัยจึงได้ถามถึงบุพกรรมของเปรตนั้นว่า ดูกรเปรตทั้งหลายดูเจ้าได้ทำบาปอกุศลกรรมอะไรไว้จึงต้องมารับทนทุกข์ทรมานอยู่ดังนี้

ข้าแต่พระคุณเจ้าผู้พันบ่วงมาร สังสาร ัญญาขาดจากอาสวะกิเลส ข้าเจ้ามีใจเลวทรามต่ำช้าสามานยยิ่งนัก มีจิตทุจริตมีจิตโลภ เมื่อเป็นมนุษย์นั้นมีจิตโลภในของบริโภค ของดี ๆ อาหารดี ๆ ของบิดามารดา กินเสียก่อน กินเสียหมด กินก่อนพ่อแม่ กินก่อนพ่อตาแม่ยาย ของดี ๆ ของอาจารย์ก็กินก่อนอาจารย์ ๆ อดไม่ได้กิน เพราะเหตุดังนี้ เมื่อตายจากมนุษย์โลกแล้ว

ต้องมาตกรกอบายภูมิอยู่ ๒ ทัณฑ์ พ้นจากรกอบายภูมิแล้วมาจุติ เป็น เปรตตัวสูง ๒ คาวุต
คอหอยรูเท่ารูเข็ม ต้องมาทนทุกข์ทรมาน ๕๐๐ ชาติ ต้องมาใช้กรรม แล้วสั่งให้พระเถระส่ง
ข้าวสารไปให้บุตรภรรยาสามี เหล่าญาติทราบ

พระเถระรับปากแล้วจากไป ไปเห็น เปรตพวกหนึ่ง มีควันไฟคลุ้งออกจากปากตัว เปรต
ไฟลุกขึ้นจากหัว จากปาก พวกเปรตเกิดชุมนุมวุ่นวายวิ่งไปวิ่งมา ชนกันหกล้ม หกลุก คลุกคลาน
เหยียบไปบนตัว เปรต ชุมนุมวุ่นวายร้องโอดครวญครางทนทุกข์เวทนายิ่งนัก จึงถามบุพกรรม
ของเปรตเหล่านั้นว่า อูกระสูเจ้าทั้งหลายสูเจ้าได้ทำบาปอกุศลกรรมอะไรไว้จึงต้องมาทนทุกข์
ทรมานอยู่เช่นนี้

ข้าแต่พระคุณเจ้าผู้หมดอาสวะกิเลส ศีลสมุทเทจจากกรรมตัณหา หากความสำราญใน
อมตนิพพาน เมื่อข้าเจ้าเป็นมนุษย์นั้น เป็นมิจจาติปฏิฐิไม่มีสัมมาคารวะกราบไหว้ ไม่สักการบูชา
พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ทำลายความสัตถาของเหล่าบริษัททั้งหลาย คือเหล่าบริษัท
ทายก ทายิกา ภิกษุ สมณะ จตุตถเปียนบ้าง เอน้ำมันงา น้ำมันมะพร้าว ฯลฯ จตุบูชา
เวียนเทียนพระรัตนตรัย ข้าเจ้าไม่มีความเคารพ เอาไฟที่เขานูขามาจุดบุหรืธูปบ้าง เก็บเอา
ไปเล่นบ้าง ถือไป ถือมา ควันไฟคลุ้งไปหมด ทำลายความสัตถา ทำความรำคาญเพื่อความ
สนุกสนานของตน ด้วยเหตุปัจจัยอกุศลกรรมด้วยบาปอันนี้ เป็น เหตุ ข้าเจ้าตายจากมนุษย์มาจุติ
เป็น เปรตควันออกจากปากก่อนแล้วออกจากหัว จากหัวแล้วลุกท่วมหัว ท่วมตัว ข้าเจ้าต้องมา
รับกรรมทุกข์ทรมานอยู่ประมาณ ๕๐๐ ชาติ เหล่าเปรตตอบคำให้พระเถระแล้วส่งความไปให้ญาติ

พระมาลัย เทวธมาเถระ เห็นความทุกข์ยากของเหล่า เปรตทั้งหลายแล้วถามบาป
อกุศลของ เปรตนั้นว่า อูกระสูเจ้าได้กระทำความบาปอกุศลกรรมอะไรไว้จึงต้องมารับกรรมนี้อันสาหัสนี้

ข้าแต่พระคุณเจ้าผู้ทรงเปี่ยมด้วยเมตตากรุณา ความทุกข์ยากอันแสนทรมานของข้าเจ้า
ข้าเจ้าอนาถผู้อนาถาแสนจะทุเรศทุรัง แสนจะเกลียดชัง แสนจะสังเวทสแปรอนไม่มีอะไรจะ
เปรียบเทียบ ทุกข์ทรมานยิ่งนัก กาลที่ข้าเจ้ากระทำความบาปอกุศลใน เมืองมนุษย์โน้นนั้นหาได้มีพิชช
สแปรอนทุกข์ไม่ เมื่อทำบาปได้ตามปรารถนามิจิตชื่นชมเกษมสำราญสนุกสนานยิ่งนัก แม่ทักรกล่าว
ห้ามปรามก็ไม่ฟัง พ่อว่ากล่าวก็ไม่นำพา ลุงบ้านอา ปู่ตายาย พี่ ญาติวงศ์ ๗ ชั่วโคตร

พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ อาจารย์ อุปัชฌาย์ ผู้เฒ่าแก่ชรา ว่ากล่าวสั่งสอน ข้าเจ้าไม่ฟัง
 ไม่ถือเอา ไม่นำพา ไม่กระทำตาม ในกาลบัดนี้ข้าเจ้าคิดเสียใจร้อนทศ เศร้าโศก สลดจิต
 เสียตายสุดกำลังที่ถูกแก่ข้าเจ้าคุณพระคุณเจ้า ข้าแต่พระคุณเจ้าที่เคารพสักการะอันสูงสุด
 ความทุกข์ยาก ความลำบาก ความอดอยากแสนสุดทรมานของข้าเจ้าในมิตต์สหาย ญาติของข้าเจ้า
 ในเมืองมนุษย์นั้น พระคุณเจ้าทรงเมตตาส่งข้าบออก อย่าได้เอาอย่างอย่างข้าเจ้าเลย
 ในพระพุทธศาสนาจงฝึกฝน ขวนขวาย พยายามเชื่อฟัง เคารพสักการะศรัทธาในพระรัตนตรัย
 ทั้งบิดามารดา อุปัชฌาย์ อาจารย์ ถ้าได้เชื่อฟังแล้วควรทำตาม ละบาปอกุศลกรรมลามกเหล่านั้นเสีย
 จงมีจิตเสื่อมใสศรัทธา ประกอบการกุศลผลทาน รักษาศีล ภาวนาให้มีไว้ในตน และเพิ่มพูน
 อยู่เสมอ แล้วจะไม่ได้เศร้าโศกเสียใจ เสียตายในภายหลัง เหมือนดังข้าเจ้าทั้งหลาย
 ข้าแต่พระคุณเจ้า ถ้าข้าเจ้าพ้นจากภาวะสัตว์นรกและภาวะเปรตอันทุกข์แสนร้อนแสนทรมาน
 อีกครั้งแล้ว ข้าเจ้าเข็ดขยาด จะไม่กระทำให้บาปอกุศลกรรมอีกแล้ว ข้าเจ้าจะประกอบการ
 กุศลให้ทาน รักษาศีล สวดมนต์ภาวนา จะไม่ประมาทอีกแล้ว ข้าเจ้าจะเชื่อฟังพระรัตนตรัย
 ไม่กระทำให้บาปอกุศลกรรมอันแสนทุกข์ทรมาน เพ็ดร้อนยิ่งนักแล้ว เข็ดแล้ว พระคุณเจ้า
 ข้าแต่พระคุณเจ้า มิตร์สหายมีชื่อนั้น บิดามารดาชื่อนั้น บุตรภรรยาชื่อนั้น ญาติมีชื่อนั้น อยู่ใน
 บ้านนั้น เมืองนั้น ประเทศนั้น พระคุณเจ้าช่วยกรุณาบอกเขาเหล่านั้นให้ทำกุศลให้ทาน
 รักษาศีล สวดมนต์ภาวนาแล้วตรวจนำอุทิศสงฆ์มาให้ข้าเจ้า เมื่อข้าเจ้าได้รับผลพ้นจากทานกุศล
 นั้นแล้ว ข้าเจ้าจะได้หลุดพ้นจากภาวะสัตว์นรก ภาวะเปรต พ้นจากทุกข์นั้นแล้ว ข้าเจ้าจะได้
 ไปสู่สุคติภพสวรรค์ ดั่งสัตว์นรกเปรตเพียงทุกข์ทั้งหลายสิ่งให้พระมาลัย เทวะมหาเถระในกาล
 บัดนั้น

มทา เถระพระมาลัย เทวะได้ลงไปอุทรก ๖๔ ขุม กับเปรต ๘ จำพวก เหล่าสัตว์นรก
 และเปรตได้เทวการร้องไห้สะอึกสั่นน้ำตานองหน้า เศร้าโศกกำศรคโศกบรีเทวทุกข์โหมนัส
 ทั้งทุกข์ยากลำบากกายทุกข์ใจ แล้วได้สั่งความให้พระมาลัยเทวะ ๆ รับคำของเหล่านั้นรก และ
 เปรตแล้ว เหาะขึ้นไปยัง เมืองมนุษย์ แล้วพระเถระนำข่าวสารของเหล่าสัตว์นรกและเปรตที่
 ได้รับกรรมทุกข์เวทนาในนรกนั้น พระเถระนำข่าวไปแจ้งแก่เหล่าญาติสัตว์นรกทั้งหลาย ข้า ๆ
 ชาก ๆ หลายครั้งทั้งให้เหล่าญาติสัตว์นรกกระทำกุศลให้ทาน รักษาศีล สวดมนต์ภาวนา แล้ว

ให้เหล่าญาติสัตว์นรกอุทิศบุญกุศลแผ่ไปให้เหล่าญาติสัตว์นรกและเปรตนั้น เหล่านรกและเปรต
เมื่อทราบว่าญาติของๆ คน ๆ ทำบุญอุทิศแก่กุศลมาให้แล้ว ก็รับอนุโมทนาผลทาน ผลกุศลนั้น
เมื่อเหล่านรกและเปรตได้ผลกุศลนั้นแล้วก็พ้นจากภาวะเปรต แล้วจู่ดีไปสู่สุคติภพสวรรค์ นับว่า
พระมาลัยมีคุณแก่เวไนยสัตว์ในมนุษย์และสวรรค์ สัตว์นรกเป็นอันมากอนันต์ ดัง แล้วพระมาลัย
ก็อยู่โดยสุขสำราญในสถานที่นั้น อยู่มากาลวันหนึ่งพระเถระเจ้าผู้ทรงสรงทรงจิวรอุ้มบาตรเข้านั้น
โคจรบิณฑบาตเข้าไปในบ้านกัมโพชคาม ได้ภัตตาหารแล้วเดินมาโดยสพทานจาริก มีอินทรีย์
อันสำรวม ในบ้านกัมโพชคามนั้นมีกะทาศายเข้ญใจ อุปลาระเสียงอุบิตามารดาโดยเคารพ
เข้าวันนั้นต้องการอาบน้ำชำระร่างกาย ลงไปในสระอาบน้ำเสร็จแล้ว เผลียวไปเห็นดอกปทุมชาติ
นิลอุบล ๘ ดอก จึงได้เก็บดอกนิลอุบลทั้งแปดดอกด้วยความยินดีขึ้นจากสระ แล้วเดินกลับบ้าน
ของตน ในขณะนั้นได้เห็นพระมาลัยเทวะเถระเจ้า ผู้มีอินทรีย์สังวรสมณสาธุอุ้มบาต กะทาศาย
หุดตะเข้ญใจมีจิตชื่นชม เลื่อมใสเกิดขึ้นในสันดาน ก็เดินเข้าไปหาด้วยคารวะเข้าใกล้ก็นั่งคุกเข่า
ยกมือประสานทั้งสิบนิ้ว กราบพระเถระ มีจิตสัทธาเลื่อมใสยกดอกนิลอุบลทั้งแปดดอกถวาย
พระเถระแล้วมีจิตปรารถนาว่า กุศลผลบุญอันข้าพเจ้าสัทธาถวายดอกนิลอุบลแปดดอกนี้แต่พระคุณเจ้า
นี้ ชาตินี้ข้าพเจ้าหุดตะเข้ญใจยากจนข้นแค้นยิ่งนัก เมื่อข้าพเจ้าเกิดทุก ๆ ชาติ หมิ่นชาติ อย่าให้
ข้าพเจ้าทุกข์ยาก ยากจนหุดตะเข้ญใจเลย เมื่อกะทาศายปรารถนาอธิฐานแล้ว พระมาลัยรับ
ดอกอุบลแปดแล้วอนุโมทนาว่า อุบาสกมีจิตเลื่อมใสถวายดอกนิลอุบลแปดดอกนี้ ผลกุศลที่ให้ท่านนี้
ตามความอุบาสกมีปณิธานตั้งจิตปรารถนาไว้ นั้น จงสำเร็จตามความปรารถนาทุกเมื่อ เทอญ
เมื่อพระเถระอนุโมทนาแล้วก็คิดคำนึงว่า นิลอุบลแปดดอกนี้อาตมาจะไปสักการะนมัสการบูชา
อัญชลี พระสถิตมหาปัญญาทั้ง ๗ นั้น ได้ไปนมัสการอยู่เนื่อง ๆ แล้ว ยังมีแต่พระจุฬามณีสถาน
คือสถานที่บรรจพระ เกศธาตุกับพระธาตุนาคขวัณคานขวา และพระธาตุเขี้ยวแก้วด้านขวาของ
พระสัมมัญญคญาณนั้น ยังไม่เคยได้ไปถวายนมัสการสักการะบูชาเลย ก็แลในครั้งนี้นสมควรแล้ว
ที่อาตมาจะนำดอกนิลอุบลนี้ขึ้นไปถวายนมัสการบูชาพระเจดีย์พระจุฬามณีสถาน ประภัสฐานอยู่ใน
สวรรค์ชั้นดาวดึงส์สิทิม ในระหว่างที่คิดนั้น พระมาลัยเทวะเถระก็จู่เข้าจตุตถฉกณ มีภิญญาเป็น
ที่ตั้ง ออกจากจตุตถฉกณอธิษฐานด้วยภิญญาอิทธิฤทธิ์ ก็สถิตลอยในอากาศสู่เทวาเพียงสักมือเดียว
ก็ถึงดาวดึงส์สิทิม พระประวัติจุฬามณีเจดีย์นั้นว่า พระลิตชดถพระโพธิสัตว์เจ้า ทรงมาภัณฑะ

มีอำมาตย์ฉันทะติดตาม เสด็จออกบรรพชาถึงฝั่งแม่น้ำอโธมา มีกษัตริย์กระโดดข้ามแม่น้ำ
 พระโพธิสัตว์เสด็จลงจากหลังมาถอด เครื่องทรงส่งให้อำมาตย์ฉันทะนำกลับพระนคร แล้วอธิษฐาน
 ว่า ถ้าตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว ขอพระเกษาน้อย่างตกลงมาปรุทีเลย แล้วตีคบาย
 พระเกษามาตี โยนพระเกษารขึ้นไปในอากาศ ขณะนั้นพระอินทราชาเอาพระผอบทองรับเอา
 พระเมาศีขึ้นไปประดิษฐานบรรจุไว้ในเจดีย์ ชื่อว่าพระ เกศจุฬามณีเจดีย์ ๆ สูง ๑ โยชน์
 เจดีย์ทองคำประดับด้วยแก้วมณี พระอินทราชาประดิษฐานไว้ข้างทิศบูรพาแห่งปราสาท
 เวทียันทัน เจดีย์ทองนั้นบรรจุธาตุพระ เชี่ยวแก้วบนข้างขวาธาตุพระรากขวัญกับธาตุพระมวย เกษา
 พระธาตุทั้งสามนั้นพระอินทราชาได้บรรจุไว้ในพระ เจดีย์จุฬามณี เพื่อ เป็นที่สักการบูชาที่
 เคารพกราบไหว้ของทวย เทพยดา เมื่อพระมหาเถระพระมาลัย ทเวะถึงดาวดึงษ์สวรรค์ ถึงลาน
 พระเจดีย์พระ เกศจุฬามณี เบื้องหน้า เวทียันทันประสาทแห่งท้าวโกสิยธัญชสีพระพักณาทันต์ธาตุ
 พระจุฬามณีถ้ำ ๘ ทิศ บูชาด้วยนิลอุบลบัว เชี่ยวทั้ง ๘ ดอก ก็กระทำประทักษิณเวียนขวา ๓ รอบ
 แล้วนั่งมีสการกราบไหว้ทั้ง ๘ ทิศเสร็จแล้วนั่งอยู่ที่ควงข้างหนึ่ง ทางปราจีนทิศแห่ง เวทียันทัน
 ปราสาทของพระอินทราชา

ในสมัยกาลนั้น พระอินทร์พร้อมด้วย เหล่าบริวารทั้งหลาย ได้เสด็จมาเพื่อประสงค
 จะถวายมีสการพระ เชี่ยวแก้วข้างบน เบื้องขวา และพระเจดีย์จุฬามณีเกศธาตุ มีเครื่องทิพย์
 มณีพรตนสุวรรณบุปผชาติแก่นจันทร์ เสด็จกระหังถึง เขตสถานพระ เจดีย์จุฬามณี แล้วก็กระทำ
 ประทักษิณลิ้นวาระ ๓ รอบ แล้วน้อมองค์ลงถวายอภิวาทตั้งไว้ซึ่ง เครื่องสักการบูชา แล้วก็
 ทศนาการเห็นพระ เถระอรหันต์มาลัยนั่งอยู่ ก็ตรงเข้าไปนมัสการ แล้วไปเสด็จนั่งลงที่สมควร
 อันปราศจากโทษข้างหนึ่ง ส่วนเหล่าเทพยดาบริวาร นางอัปสรกัญญาสวรรค์ทั้งหลาย ก็เข้าไป
 ถวายอภิวาทนมัสการพระ เจดีย์และภาวนากลิณแล้ว ด้วย เบญจางคประดิษ ๕ ประการ แล้วก็
 ตรงเข้าไปนมัสการพระมาลัย ทเวะมหาเถระแล้วในส่วนหนึ่งบริ เวณนั้นก็ไปนั่งอยู่ ส่วนพระ
 อินทราชาก็ได้ไต่ถาม รมมหาเถระขึ้นว่า กัน เต พระเจ้าข้า ข้าแต่พระผู้เป็นเจ้าผู้เจริญ
 พระผู้เป็นเจ้านี้มาแต่ไหนพระเจ้าข้า

ข้าแต่มหाराช อาตมภาพมีความปรารถนาสักการะบูชาจุมณีเจดีย์ จึงได้ขึ้นมาจาก
ชมพูทวีปในขณะพระราชสมภาร เมื่อพระมาลัยตอบแก่พระอินทราชาธิราชแล้ว พระมาลัยทោះ เถระ
จึงถวายพระพรถามว่า ข้าแต่พระราชสมภารจุมณีเจดีย์ทองในพิภพดาวดึงษ์นี้มีหีบพิศร์ประติษฐ์
สถานก่อสร้างไว้หรือหีบพิศร์

ขอรับพระคุณเจ้า ข้าพุทธเจ้าได้ประติษฐ์สร้างไว้ณะพระคุณเจ้า

ข้าแต่พระอินทราชาธิราช เทวดาทิ้งหลายนั้น เมื่ออยู่ในเมืองมนุษย์นั้นได้กระทำกุศล
ผลบุญไว้แล้ว ในกาลครั้งนี้มีมูล เหตุอย่างไรหรือจึงต้องกระทำการกุศลไว้อีกเล่าณะพระราชสมภาร

ข้าแต่พระคุณเจ้า ผู้มีศัลยาจารย์ตรัสถาม เทวดาทิ้งหลายได้กระทำการกุศลผลบุญ
ครั้งนี้ก็เพื่อความปรารถนาสวรรค์ชั้นสูงขึ้นไปอีกณะพระคุณเจ้าผู้เจริญ ข้าแต่พระคุณเจ้า
ผู้ทรงวัตร เทวดาบางองค์มีผลบุญกุศลนั้นน้อยนัก มีความประสงค์ปรารถนาให้อยู่ในสวรรค์นั้นนาน ๆ
เมื่อสร้างสมกุศลน้อยจะอยู่ในสวรรค์นั้นนั้นไม่ได้ เหมือนหนึ่งข้าวเปลือกเก็บไว้ในพ้อม
โดยเร็วพลันข้าวเปลือกนั้นหมดไป เทวดาบางองค์มีกุศลสร้างสมไว้มาก โดยกาลเวลาอันยาว
นานที่จะอยู่ในสวรรค์ได้ เหมือนหนึ่งข้าวเปลือกผู้เก็บไว้ในยุ้งฉาง โดยกาลเวลาอันยาวนาน
จึงจะหมด ข้าแต่พระคุณเจ้า ชนบางคนสร้างสมการกุศลไว้มาก มีวิชาการศึกษามาก ได้ประกอบ
อาชีพการเกษตร การค้าพาณิชย์ ได้ดำรงชีพโดยไม่ขัดศคัศตชน ผิดเคือง ขาดแคลน ได้โดย
ไม่หนักใจ โดยเหตุดังนี้เทวดาผู้น้อยด้วยกุศล กุศลนั้นกินหมดไปแล้ว กุศลผลบุญอื่นซึ่งได้สร้างสม
เต็ม เต็มขึ้นไว้แล้วในกาลหลังในเมืองสวรรค์ สมบัติทิพพนั้นโดยเวลาอันยาวนานจะได้เสวย
เสพสุขแล ข้าแต่พระคุณเจ้า ชนผู้มีข้าวเปลือกไม่ประกอบกิจการเกษตรและพาณิชย์เพิ่มขึ้นอีก
แล้ว เมื่อบริโภคข้าวหมดไปแล้ว ชนนั้นจะต้องตกทุกข์ได้ยากยากแค้นอนาถาเชิญใจ เพราะ
เหตุนี้ข้าแต่พระคุณเจ้าผู้เจริญ ชนผู้น้อยด้วยข้าวเปลือก น้อยด้วยวิชา น้อยด้วยญาณปัญญา
การพาณิชย์การเกษตร การอาชีพไม่ได้ประกอบกิจ การยังชีพย่อมจะลำบากทุกข์ยาก เพราะ
เหตุนี้ เทวดาผู้น้อยด้วยกุศล กุศลอันนั้นหมดไปแล้วบุญกุศลอื่น ๆ หาได้ประกอบเพิ่มขึ้น ในการ
หลังต่อไปความทุกข์เชิญแร้นแค้นอนาถาจะต้องได้รับ ข้าแต่พระคุณเจ้า ชนใดมีข้าวปลามาก
วิชาก็มาก กิจการพาณิชย์เกษตรกรรมก็ได้ประกอบกระทำให้มากขึ้น สะสมมากขึ้น เจริญใหญ่โต

สุขสมบูรณ์เหมือนกับ เทวดาผู้ได้สร้างสมการกุศลไว้มาก แล้วยังไม่ประมาณสร้างการกุศลต่าง ๆ
เพิ่มเติมให้มากขึ้นเรื่อย ๆ อีก จะได้เป็น เสี่ยงกริ่งในการเดินทางไกลกว่าจะถึง เมือง
อมฤตธรรมนิพพานพุทธโสภา เจริญงอกงามขึ้นไปพระคุณเจ้า

พระมาลัย เทวมหาเถระได้ฟังพระอินทร์ตอบแล้ว แล้วได้ถามพระอินทร์ต่อไปอีกว่า
ข้าแต่มหाराชา เทวดาทิ้งหลายได้พากันมาบูชาไหว้พระ เจดีย์จุฬามณีสถาน ส่วนพระโพธิสัตว์
อาริยะเมตตรัยได้มาสักการะบูชา เจดีย์จุฬามณีบ้างหรือไม่พระราชมหาร

ข้าแต่พระคุณเจ้า อันพระอาริยะเมตตรัยบรมโพธิสัตว์เจ้านั้น เคยเสด็จมานมัสการ
พระจุฬามณีเจดีย์สถานเสมอ ๆ พระคุณเจ้า

ข้าแต่พระอินทราราช พระอาริยะเมตตรัย เคยเสด็จมาในกาลใดบ้าง เล่ามหाराชา

ข้าแต่พระคุณเจ้าผู้ทรงศิลาจรวัดอันงาม ในวันขึ้น ๘ ค่ำแรม ๘ ค่ำบ้าง ในวัน
จตุทศวันอุโบสถ ค่ำผู้มีจิตศรัทธาถวายนมัสการจุฬามณีเจดีย์สถาน พระคุณเจ้า

ถ้าเช่นนั้น ในวันนี้เป็นวันขึ้น ๘ ค่ำ ข้าแต่พระอินทร์ พระโพธิสัตว์อาริยะเมตตรัย
คงลงมาถวายนมัสการพระธาตุเจดีย์ณะมหाराชา

ข้าแต่พระคุณเจ้าผู้เจริญ ต้องเสด็จลงมาถวายนมัสการพระเจ้าข้า

ในระหว่างสนทนาปะทะกับพระอินทร์นั้น มหาเถระเหลือบตาไปเห็นเทพธิดาสุชาดา
แล้วมหาเถระได้ไต่ถามท้าวมัจฉานขึ้นว่า ข้าแต่สุชัยบตี เทพบุตรตรีหนึ่ง พร้อมด้วยชาวสวรรค์
หนึ่งพันหมื่นเป็นบริวาร แวดล้อมมาห้อมข้างหน้าหลังและซ้ายขวา สถิตย์อยู่ไม่ห่างไม่ไกลต่อหน้า
มหाराชานั้น มีชื่อเทพธิดาว่าอย่างไรหรือ

ข้าแต่พระคุณเจ้า เทพธิดาองค์นั้นมีชื่อว่าสุชาดา พระเจ้าข้า

ข้าแต่ท้าวสุชัยบตี มีกุศลอันใดหรือที่เทพธิดานั้นได้สร้างสมกระทำไว้ในอดีตกาล
ณะพระราชมหาร

ข้าแต่พระคุณเจ้า ในกาล เมื่อเป็นมนุษย์ในมนุษย์โลก กวาระก่อนโน้นนั้น ในภทท์ปล
 ครั้งพระกัสสปพุทธเจ้า นั้น เทพธิดาได้เกิดในตระกูลยาจก เชื้อใจ อยู่ในบ้านปัจฉิมคามหนึ่ง
 ในกาลครั้งนั้นพระกัสสปพุทธเจ้า พร้อมด้วยภิกษุปุณฺณชนหนึ่ง ได้จาริกไปหนทางถานถาน
 ภิกษุทั้งหลายกระหายน้ำไทยหิว เหน็ดเหนื่อย เมื่อยล้าอ่อนแรง เป็นกำลัง แล้วได้พักภายใต้ต้นโพธิ์
 ณีโครนั้นพระกัสสปพุทธเจ้าประสงค์แสวงหาน้ำมาดับความกระหาย เมื่อยล้าอ่อนแรงภิกษุ
 ทั้งหลาย แล้วมุ่งสงบห่มจีวรโดย เฉพาะพระองค์เดียว ได้เข้าไปในบ้านปัจฉิมคามนั้น ไม่ไกล
 จากบ้านหญิงยาจกนั้นพระพุทเจ้ากัสสป ได้ไปยืนอยู่ หญิงยาจกเชื้อใจนั้นแลเห็นพระพุทเจ้า
 แล้วยกมือขึ้นพนม แล้วถามขึ้นว่า ภัต เต ข้าแต่พระคุณเจ้าในประเทศนี้เพราะ เหตุไรพระคุณเจ้า
 ยืนนิ่งอยู่ หญิงยาจกนั้นถามพระพุทเจ้า โคอุบาสิกะ ข้าแต่อุบาสิกะ พระภิกษุสงฆ์ทั้งหลายไม่ได้
 คืมน้ำ มีความกระหายหิว เหน็ดเหนื่อย เมื่อยล้าอ่อนแรงเป็นกำลัง ชีวิตของพระภิกษุสงฆ์ทั้งหลายนั้น
 อุบาสิกะช่วยให้ท่านด้วยเกิด ภัต เตภควา ข้าแต่พระสัมพันธูเจ้า ข้าเจ้ามีความยินดีถวายพระ เจ้าข้า
 แล้วหญิง เชื้อใจอาราธนาให้พระพุทเจ้าไปพักอยู่ใต้ต้นไทรนั้นน้ำดื่มกินนั้นข้า เจ้าจะนำไปถวาย
 ให้ หญิง เชื้อใจนั้นกล่าว พระกัสสปพุทธเจ้าได้ยินหญิงว่าดังนั้นแล้ว ก็กลับไปพักอยู่ใต้ต้นไทรนั้นแล
 หญิงครุณีเชื้อใจนั้นไปแสวงหาน้ำทุกบ้านหลังคา เรือน ชนผู้อาศัยอยู่ในบ้านไม่มีความสัทธา ครุณี
 เชื้อใจมีวาจากล่าวขึ้นว่า คุณแม่จ๋า คุณยายจ๋า น้ำ ๑ หม้อ ให้แก่ข้าเจ้าน้อยนี้แล้ว ข้าเจ้ารับ
 เป็นทาสข้าใช้แก่ต่อพระคุณท่าน ครุณีน้อยทุกขตะ เชื้อใจได้กล่าววาจาแก่ชาวบ้านทั้งหลายนั้นก็หา
 ได้น้ำไม่ ครุณีเชื้อใจได้รำพึงรำพันขึ้นว่า ข้าเจ้าจะได้กระทำอย่างไรจึงจะได้น้ำไปถวายต่อ
 พระพุทเจ้า ถ้าข้าเจ้าไปเฝ้าพระพุทเจ้าไม่ได้น้ำเพราะรับปากไว้ มีความละอายเป็นอย่างยิ่ง
 หญิงเชื้อใจรำพึงรำพันอยู่แล้วขณะนั้นครุณีน้อยได้สยายผมมายลง ทั้งน้ำตาทั้งสองข้างร้องไห้
 ครวนครางละห้อยหา ความอันนี้ถ้าไม่ชูลีให้พระพุทเจ้าทรงทราบแล้วจะ เป็นการมุสาวาท
 กล่าวเท็จไป ดังนั้นครุณีน้อยยกมือนี้ทั้งสิบพนมขึ้น เหนือเกล้าแล้วทั้งน้ำตาเต็ม เบ้าตาทั้งสอง
 ร้องไห้เดินไปเฝ้าพระพุทเจ้า เดินไปตานั้นมองหาพระพุทเจ้า ตาไม่ได้มองดูเท้า เท้าไป
 สดุด เอกก่อนดินก้อนหินในระหว่างทางทกลม หน้าแข็งหัวเข้าไปถูกก้อนหินแตก เลือดไหลออกมา
 หญิงเชื้อใจเห็น เลือดแล้วกล่าวว่าจ้อออกมาว่า ถ้าเลือดของข้าเจ้านี้เป็นน้ำดื่มกินได้ ข้าเจ้าขอ
 น้อมถวายแด่พระพุทเจ้า น้ำตาของข้าเจ้าเป็นน้ำดื่มกินได้ ขอน้อมถวาย เป็นทานต่อพระสัมมาสัม-
 พุทเจ้าพร้อมด้วยพระสงฆ์ทั้งปวง กล่าวแล้วครุณีน้อยก็ร้องรำพันให้จนถึงต่อหน้าพระพักตร์

พระพุทธเจ้า กราบถวายอภิวาทพระพุทธเจ้าแล้วกล่าวขึ้นว่า กัมเมทกวา ข้าแต่พระทศพลเจ้า
 ยถาพาสัง อันพลกำลัง อุตทิสส อันน้ำนั้น อนุกับเปย คัมภะลัมภทธีผลด้วยเกิด แล้วพระพุทธเจ้า
 ได้กล่าวว่า ครุณีผู้เฒ่าทุกข ในกาลเมื่อถึงศันบ่ายเย็นลงนั้น ในบริเวณประเทศหนึ่ง ปราสาททอง
 หลังหนึ่งกว้างใหญ่ยาวประมาณ ๑๒ โยชน์ จะมุดปรากฏขึ้นแล้ว มีหญิงครุณีนางหนึ่ง เกิดขึ้น เป็น
 เจ้าของปราสาทนั้น ครุณีหญิงทุกตะเข้ใจได้ฟังแล้ว ในกาลเวลาบ่ายคล้อยลงนั้น หญิงครุณีได้
 กราบทูลขึ้นว่า ข้าแต่พระสัมพันธเจ้า ผมมายของข้าน้อยนี้เหมือนหนึ่ง เป็นน้ำดื่มนี้ ข้าหม่อมฉัน
 ขอน้อมถวายเป็นทาน เพื่อเป็นประโยชน์หล่อเลี้ยง เป็นผลกำลังต่อร่างกาย บำรุงผิวพรรณวรรณะ
 แต่พระพุทธเจ้า เป็นประธานพร้อมด้วยพระภิกษุสงฆ์ทั้งหมด เป็นบริวารนั้นแล คำปณิธานของหญิง
 เข้ใจนั้น พระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ได้ยินแล้ว พระพุทธเจ้าในนิโครธนั้นทรงยื่นให้หญิงครุณีนั้น
 หญิงครุณีได้รับเอาในนิโครธนั้นมา ไปโทรนั้นกลับกลายเป็นพระขรรค์คม แล้วพระขรรค์นั้น
 ตัดผมบนศีรษะของตนแล้วกล่าวคำปฏิญาณตั้งปณิธานว่า ข้าแต่พระสัมพันธคุณเจ้า ผมของ
 ข้าเจ้าน้อยนี้ขอให้ เป็นน้ำ เอมไปประดิษฐานไว้ใกล้พระบาทของพุทธเจ้าแล้วตั้งความปรารถนา
 ว่า ผลบุญกุศลอันของข้าเจ้าในครั้งนี้ ข้าเจ้าเข้ใจยังวนเวียนในวิภวสังสาร ยังไม่ถึงพระนิพพาน
 นั้น ยอดหญิงใหญ่กว่าหญิงทั้งหลายนั้นขอให้ข้าเจ้าเข้ใจนี้จงสำเร็จผลเกิด ในกาลนั้นพระ
 สัมมาสัมพุทธเจ้าก็สปลเกล้าขึ้นว่า อุบาสิกาจงเอามันไปวางไว้ปลายกิ่งไทรนั้น เกิด หญิง
 เข้ใจได้ฟังแล้วจึงไปวางพาดไว้ปลายกิ่งไทร ในกาลครั้งนั้นรุกข เทวดาค้นไทรนั้น เอามอบ
 ทองไปรองรับปลายผมที่พาดไว้บนปลายกิ่งไทรนั้น ในกาลครั้งนั้น เทวดาทั้งหลายให้สาธุการ
 ในขณะนั้นโดยอำนาจแรงจิตของหญิงครุณีชาบซึ้งนั้น โดยกิ่งไทรบ้าง ยอดปีไทรบ้าง
 น้ำทิพย์ไหลออกมา ในกาลนั้นที่พื้นดินอ่างทองใบหนึ่งมุดขึ้นมารองรับน้ำทิพย์ น้ำทิพย์นั้นไหล
 หยดลงเต็มอ่างทอง พระสงฆ์ทั้งหลายได้อาบได้ดื่มกินน้ำทิพย์นั้น ในกาลครั้งนั้นพระสงฆ์
 พันหนึ่งได้หายจากการกระหาย มีกำลังวังชาแข็งแรง มีความสุขเกษมสำราญ ร่าเริง มี
 ผิวพรรณวรรณะสวยงาม เป็นสิริมงคลเจริญหูเจริญตายิ่งนัก ในกาลครั้งนั้น เป็นสิ่งนำอัศจรรย์ยิ่งนัก
 พระสงฆ์ทั้งหลายได้เจรจากันว่าอาวุโสพระคุณท่านทั้งหลาย หญิงครุณีทุกตะเข้ใจนั้นได้ให้ทาน
 น้ำอันประเสริฐแก่เราเหล่าสงฆ์ทั้งหลาย โออัศจรรย์ ๆ ยิ่งนัก ยังเราปรารถนานั้นได้สม
 ความปรารถนาแท้จริง พระสงฆ์พันหนึ่งพรรณาจินตนาการแล้วในขณะนั้น ได้ภาวนากัมมัสฐาน

สุริยปटना เข้าภวังค์จิต รู้เห็นธรรมสำเร็จอรหัตตผลเป็นพระอรหันต์หมดทั้งหีนองค์ ในกาลนั้น
 ดันบ้ายคล้อยโดยอานาภาพทานผมนั้นประเสริฐนั้น ปราสาททองสูง ๑๒ โยชน์เกิดขึ้น มีรัตนแก้ว
 ประดับ ๕ ประการ สุกใสแสงระยิบระยับ มีกำแพงเพชรรัตน ๗ ชั้น กั้นเขตต์ชั้นดี มีฉัตรเงิน
 กางไว้บนปราสาท กลางปราสาทนั้นมีบรรลึงก์ทองผุดขึ้นมา หึงครุฑทุกขะนั้น เทพกัลยา
 ทั้งหลายมาห้อมล้อมอานน้ำชดสีฉวีวรรณ์ เอาผ้าทิพย์และอาภรณ์มาให้หุ้มห่มแต่งตัว และบรรดา
 เครื่องหอมลูบไล้แก่หึงครุฑนั้น แล้วอันเขมือขึ้นบนปราสาททองแลบรรลึงก์ทองนั้นแล
 บรรดาเทพดาทั้งหลายไปศึคน้ำมาจากสระโบกขรณี กับน้ำที่สระฉัตรหันทมาให้ และข้าวสาร
 คันธสาธิตมาให้หึงครุฑนั้น บรรดาเทพกัญญาทั้งหลายมาห้อมล้อมหึงครุฑเป็นบริวารหึงครุฑ
 เสมือนดวงจันทร์อยู่ท่ามกลางหมู่ดาวชดศฤงในท้องฟ้า ตั้งแต่นั้นมานางครุฑนั้นได้มีนามว่า
 "เกษาศิเทวี" ได้ปรากฏขึ้น ในกาลครั้งนั้นมีบรมกษัตริย์พระองค์หนึ่งมีพระนามว่า "อนิลคันธราชา"
 ได้ยินกิตติศัพท์ของนางครุฑเกษาศิเทวี ได้ยกพลทัพมาอภิเษกกับพระนางเกษาศิเทวี ยกนาง
 เกษาศิเทวีเป็นอัครมเหสี ปกครองแคว้นแคว้นคั่นธสีมาโดยบรมสุขตลอดมา ส่วนพระนาง
 เกษาศิเทวี ได้รับความสุขบริบูรณ์เกษมสำราญ ถึงความหลังตนตกยากไร้ทุกตะเข้ใจ
 ได้อาศัยพระรัตนไตร มีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน แล้วได้สมาทานเบญจศีลเป็นประจำตลอดมา
 และได้สร้างสมกุศลและให้ทานประจำอยู่ชั่วอายุชย เมื่อสิ้นอายุแล้วไปจุติในสวรรค์ชั้นดาวดึงษ์
 โดยอานาภาพผลบุญกุศลให้ทานผมนั้น ยอดสุดของหึงใหญ่ยิ่งไปบังเกิดเป็นเทพยดาสุชาดา
 เป็นอัครชายาของพระอมรินทรธิดาช ได้ปรากฏอยู่ตลอดจวบถึงยุคพระอารียะเมตตรัยพุทธเจ้า
 มาตรัสในโลก ในอนาคตกาลแล

ข้าแต่ท้าวชมพูบดี เทพกัญญา อนึ่งพร้อมทั้งสาวสวรรค์ห้อมล้อมเป็นบริวารทั้งข้างหน้า
 และหลัง ข้างซ้ายแลขวา อยู่ไม่ไกลไกลจากพระองค์นั้น มีนามกรรมว่าอย่างไร เจริญพร
 ท่านอาจารย์ เทพกัญญานั้นมีชื่อว่า "สุธัมมา" พระเจ้าข้า
 ข้าแต่ปุนทร มีกุศลอันใดที่เทพกัญญานั้นได้กระทำในกาลก่อนโน้นหรือ เจริญพร
 ข้าแต่ท่านอาจารย์ ในอดีตกาลในพุทธศาสนาภัสสปพุทธเจ้าโน้น พระนางสุธัมมาได้
 บังเกิดเป็นบุตรสาวของพระราชาพระองค์หนึ่ง ในกาลวันหนึ่งพระภัสสปพุทธเจ้าได้แสดงธรรม

เทศนาอาณิสยสถาน ธิดาพระราชานั้นได้ออกไปฟังธรรมตอนหนึ่ง เทศนานั้นว่า บรรดาภคิตรีย์
 หนึ่งให้ทาน ทานของพระมหากษัตริย์นั้น ผลบุญของท่านนั้นน้อยนัก บรรดาอัครชทายากระทำทาน
 ทานของอัครชทายาผลบุญของท่านนั้นน้อยนัก (ทานของพระมหากษัตริย์ ทานของอัครชทายานั้น
 มีผลมากกว่าประเสริฐกว่าทานของพระราช) ทานอำมาตย์นั้นมีผลมากกว่าทานพระอัครชทายา
 ทานของเศรษฐีมีผลมากกว่าทานของอำมาตย์ ทานของคฤหบดีมีผลมากกว่าผลทานของ เศรษฐี
 ผลทานของคฤหบดีนั้นน้อยสู้ผลทานของทุกคະຍາຈກເຂື່ອນใจ ทานของทุกคະເຂື່ອນใจนั้นพระพุทธเจ้า
 ตรัสสรรเสริญยิ่งนัก เพราะเหตุไรผลทานของพระมหากษัตริย์จึงมีผลน้อยสู้ผลทานของพระมหะเข็มิได้
 มีเหตุดังนี้คือ พระมหากษัตริย์ได้ทรัพย์มานั้นโดยใช้พระราชอำนาจบังคับขู่เข็ญเอามาได้ คือ
 จูแกอำนาจมาทำบุญกุศลให้ทาน เหตุดังนี้จึงมีผลน้อย ทรัพย์ที่ได้มานั้น ตนไม่ได้ประกอบกิจโดย
 ตนเอง โดยได้มา โดยไม่เหน็ดเหนื่อย ทุกข์ยากลำบาก ไม่ได้แสวงหามาโดยลำแข้งของตนเอง
 โดยไม่ได้ทนร้อน ทนหนาว ทนทุกข์ อับเหงื่อต่างน้ำ ผลทานของพระมหะเข็มิ เช่นเดียวกับกับ
 พระราชา ผลทานของเศรษฐีนั้นก็เพราะเศรษฐีใช้ข้าทาสชาย-หญิงทำงานได้ทรัพย์มาทำบุญกุศล
 ผลบุญกุศลทานนั้นจึงมีน้อยกว่าคหบดี ผลทานของคฤหบดีนั้น เพราะคฤหบดีใช้แรงงานสัตว์ ใช้วัว-
 ควาย-ช้าง-ม้า- อูค-ลาก-จูง-ไถนาเทียมเกวียน เป็นแรงงานได้ทรัพย์มาทำทานผลทานนั้น
 มีผลน้อยสู้ผลทานของทุกคະເຂື່ອນใจไม่ได้ เพราะทุกคະເຂື່ອນใจคนยากจนอนาถาจะเป็น เช่นนั้นทำไม
 เพราะคนจนนั้นต้องพลกำลังกายใช้แรงงานของตนเอง ทนทุกข์ทรมานกายใจ ใช้มือขุดตากกลางคืน
 ใช้บ่าแบกหามหาบ อับเหงื่อต่างน้ำ เมื่อได้ทรัพย์มาแม้จะน้อยนิด เท่า เมล็ดงาก็ดี เมล็ดฝักกาดก็ดี
 เท่า เมล็ดไทรก็ดี เอามากระทำบุญกุศลให้ทาน ทานนั้นยิ่งใหญ่มหาศาล มีผลมากกว่าพระศกาคต
 เจ้าสรรเสริญผลทานของทุกคະເຂື່ອນใจ เมื่อพระบุตรได้ฟังธรรมของพระศกาคตเจ้าสรรเสริญ
 ผลทานของทุกคະເຂື່ອນใจแล้วจินตนาการคิดว่า พระผู้มีพระภาคเจ้าผู้เป็นเจ้าของในคาตภูมิตรัสใน
 บรรดาผลทานกุศลทั้งหลาย ผลทานกุศลของทุกคະເຂື່ອນใจนั้นสรรเสริญเป็นผลทานกุศลอันใหญ่ยิ่ง
 อันตัวเราเป็นราชบุตร มีวัตถุเครื่องอาภรณ์เครื่องประดับแต่งตัวของ เราทั้งหมดนี้จะถวาย เป็น
 ทานการกุศลแก่พระพุทธเจ้า ทานการกุศลของเราในครั้งนี้ถ้ามีผลน้อยหรือมีผลมากแล้วใน
 สัตตาหะภายในเจ็ดวัน ให้เกิดนิมิตอันวิเศษอย่างใดอย่างหนึ่งให้ข้าเจ้านี้ เห็น เป็นอัศจรรย์
 สกสิ่งเกิด ราชบุตรก็คิดพิจารณาแล้ว ทานประดับเพชร ตุ่มหูเพชร กำไลข้อมือ ข้อเท้า

ผ้าทอพลับเปลา ผ้ากาสี ชนทอง เครื่องอุปโภคทั้งหมดนั้น ขอน้อมถวายทานแก่ พระตถาคตเจ้า เพื่อเป็นการกุศลแจ้งกล่าวว่า "พันเตภควา" ข้าแต่พระผู้มีพระภาคเจ้า เครื่องอาภรณ์ประดับทั้งเครื่องอุปโภคเหล่านี้ ข้าหม่อมฉันขอน้อมถวายเป็นทานแก่ พระสัมพันธู์เจ้า เพื่อเป็นอุบิสัยปัจจัย ด้วยกุศลครั้งนี้ภายในเจ็ดวันข้างหน้ามิถันวิเสส อย่างใดอย่างหนึ่งจงบังเกิดขึ้นให้ข้าหม่อมฉันทัศนาเป็นอัครจรรย์เกิด ด้วยความปรารถนา ของพระราชาบุตรธิดาตั้งเป็ดชานแล้ว ในวาระสุดท้ายได้สดับพระธรรมเทศนาแล้วกราบลา กลับอย่างปราสาทของคน ภายในเจ็ดวันนั้นมีต้นกาลพฤกษบังเกิดขึ้นข้างหน้าช่องบัลชร ปราสาทของพระราชธิดา ๑ ต้นพระราชธิดาเห็นต้นไม้ป่ารักษาเกิดผุดขึ้นตรงหน้าช่องบัลชร ของตนได้เห็นแล้ว ในขณะนั้นพระราชธิดาได้พิจารณาดูว่า ทรัพย์นี้เป็นของบริสุทธิ์แล้วยื่น พระหัตถ์ออกไปหยิบเอาผ้าหน้าสีทองผืนหนึ่ง ในขณะนั้นต้นไม้ป่ารักษานั้นก็จมหายลงไป ได้พื้นดิน ในกาลนั้นพระราชธิดาได้พิจารณาในพระหฤทัยว่า เหตุที่เรามิอำนาจ ใช้อำนาจ บังคับขู่เข็ญเอาทรัพย์จากผู้ผู้ใดพระราชอำนาจได้มาประกอบการกุศลให้ทาน ทรัพย์นั้นได้ เห็นเป็นตัวตนอยู่ ก็ยังเอาไม่ได้ พระราชคำรัสของพระผู้มีพระภาคนั้น ตรัสจริงแท้แน่นอน ไม่ผันแปรไปอย่างอื่นได้เลย ทรัพย์ที่ได้มาด้วยพลังอำนาจบังคับนั้น มาทำทานให้ทาน เป็น บุญกุศล ผลนั้นน้อยยิ่งนักหาที่เปรียบประมาณมิได้ ทานกุศลอันประเสริฐเลิศไพศาลนั้น ทำไม จะได้ประกอบกุศลให้ทานบ้างหนอ ได้คำนี้จึงคิดอยู่อย่างนั้น ในขณะนั้นด้วยบุญบารมีผลบิณฑาร เกิดปัญญาเห็นเหตุสว่างขึ้นในใจของพระราชธิดาแล้วพระราชธิดา ถึงฝีกผ้าห่มหมักขาด กระรุ่งกระริ่ง สยายพระเกศาให้ตกลงมา ขึ้นไปในปราสาทพระราชธิดาอื่น แล้ววิ่งไป รุ่งมา ทำเสมือนหนึ่ง คนบ้าเสียจริต พล่าเพื่อ ร้องให้แล้วหัวเราะ พระราชธิดาพระมหากษัตริย์ ได้ทราบความเป็นไป ราชบุตรเป็นบ้าเสียจริตไปแล้ว รักษาไม่หาย มีความเสียดพระทัย อับอายต่อประชาชน จึงขับไล่ราชธิดาออกนอกพระราชวังและปราสาทที่อยู่กะเขอะกะเของ ชัดเชพเนจรไปตั้งบ้านปัจฉิมคชนบทห่างไกล ไม่มีใครรู้จักราชธิดาเป็นบุตรของพระมหากษัตริย์ ฝึกว่าประชาชนคนอนาถา ชัดเชพเนจร มารับจ้างเพื่อเลี้ยงชีพ พระราชบุตรมีความอดทน ขยันหมั่นเพียรไม่เกียจคร้าน ผู้คนทั้งหลายมีความเมตตาสงสารให้ทำงาน แล้วคำจ้างทำงาน ราชบุตรได้ค่าตอบแทนเก็บไว้ส่วนหนึ่ง สำหรับซื้ออาหารบริโภคส่วนหนึ่ง

๑ ปีล่วงไป ได้คำจ้างเป็นทองคำประมาณเท่าเมล็ดข้าวสาร ๑ เม็ด ทำอยู่ ๓ ปีล่วงไป
 ราชบุตรได้ทองคำประมาณ ๓ เมล็ดข้าวสาร แล้วราชบุตรก็กลับมาถึงนครที่พระราชบิดา
 พระราชบุตรนั้นตรากตรำงานหนักคากแดดฝน ร่างกายซูบผอม ผิวพรรณดำ ไม่มีวรรณะ
 ศิริมงคล ประชาชนทั้งหลายไม่รู้จักเป็นราชบุตรเป็นธิดากะษัตริย์ ใครพบเห็นก็เกลียดชัง
 ในกาลครั้งนั้น พระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เสด็จ กำลังแสดงธรรม พระราชธิดาคำเนินเข้าไป
 ท้ำมกลางที่คนยากจนนั่งฟังพระธรรมเทศนา เสียงตกตาดเหมือนนกการะเวก เสียงหวาน
 ยิ่งกว่าน้ำผึ้ง พระราชธิดาฟังธรรมซาบซึ้งในรสพระธรรม มีสัทธาปะสาทะเลื่อมใส เอา
 ทองคำ ๓ เมล็ดข้าวสาร วางไว้บนฝ่ามือ แล้วรำพึงในใจว่า ข้าเจ้าน้อยทำอาการเหมือน
 คนบ้า ไปรับจ้างทำงานอยู่ ๓ ปี ได้ทรัพย์ด้วยความบริสุทธิ์ โดยแรงกาย แรงใจ ใน
 กาลครั้งนี้จะเอาบูชาพระธรรมเทศนาของพระพุทธเจ้า แล้วตั้งปณิธานปรารถนาแล้วลุกขึ้น
 ยินยอมทองคำ ๓ เมล็ดข้าวสารนั้นไปในอากาศ ทองคำ ๓ เมล็ดข้าวสาร ปันร่อนวน
 เหมือนแมลงภู่งทอง เข้าไปท้ำมกลางบริพัตรทั้งหลาย แล้วตกลงตรงพระบาทพระตถาคต
 พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทราบในอุบนิสสัยของพระราชธิดาแล้ว พระตถาคตเจ้าเปล่งเสียง
 สาธุ สาธุ บริสุทธิประเสริฐแล้ว แล้วดำรัสตรัสว่า "ทุกคตอิทธิ" นางทุกคตเชยฺหิ
 ทองคำนั้น จะได้มาโดยง่ายนั้นก็หาไม่ เธอต้องขนขวายแสวงหาเดินทางธูระกัณเฑาะ อุตหน
 ด้วยจิตอันแรงกล้าจึงได้มาสมประสงค์ จึงบอกกล่าวหลังน้ำฝนตกลงให้พระแม่ธรณีให้รับทราบ
 เป็นสักขีพยานเพื่อสักดิ์ศรี แล้วพระราชธิดาก็หลังน้ำฝนตกลงพระฐิติให้พระแม่เจ้าธรณี
 รับทราบแล้ว ในขณะนั้นไม้ปาริกชาติผุดเกิดขึ้นมา ๓ ต้น ปราสาททอง ๓ หลัง บัลลังก์ทอง
 ๓ บัลลังก์ มีกำแพงทอง ๓ ชั้น ล้อมรอบปราสาททอง มีพญานาคินทร์ขึ้นมาสร่งน้ำ ชดสี
 ฉวีวรรณ มีเครื่องหอมนานาประการมาประพรมลูบไล้ แล้วัญญุเขยขึ้นประทับบนบัลลังก์ทอง
 เป็นที่อัศจรรย์ยิ่งนัก ประชาชนเกิดจลาจรโกลาหล กล่าวชื่นสรรเสริญ เป็นมิ่งขวัญแก่ความ
 สัทธาแล้วกล่าวชื่นว่า ข้าแต่ท่านทั้งหลาย ทรัพย์อันบริสุทธิ์ที่ได้มาโดยความสุจริตสมควร
 บริจาคทานประกอบการกุศล เกิดแล้วประชาชนทั้งหลายกล่าวชื่นใจทกโกลาหลเกิดจลาจร
 เป็นมหัศจรรย์ ได้ยินถึงพระราชชา พระราชาได้ยินเสียงใจทกจรรย์ ประชาเกิดจลาจร
 อยากทราบเหตุเรื่องราว แล้วจัดพลเหล่าทัพ ยกออกไปถึงและขึ้นไปบนปราสาทของ

พระราชธิดา พระราชาเห็นพระราชธิดา ก็ไม่รู้ว่า เป็นราชบุตรสาวของตน จึงไปนั่งร่วมอาสน์ กับพระราชธิดาของพระองค์แล้ว ครั้นถึงเหตุการณืเรื่องราวที่เป็นมา พระราชธิดาได้ยืมพระราชบิดาตรัสถามจึงกราบทูลเรื่องราวนั้นว่า ในครั้งที่ก่อนนั้นได้ฟังธรรมของพระพุทธเจ้าว่า ทรมณ์อันบริสุทธิ์เมื่อบริจาคทำทาน ทานนั้นแม้จะน้อย แต่ทว่ามีผลพลาอาณิสงค์ผลมากยิ่งเมื่อข้าพเจ้าได้ฟัง อยากทดลองดู จึงเอาเครื่อง อะสังการณ์ปัสสาธนะ อารมณ์ประดับกาย ทั้งหมดบรรดามีอยู่ ปลูกเปลือกออก น้อมกายถวายเป็นทานเป็นการกุศลแล้ว ตั้งปณิธานความปรารถนาว่า ผลบุญกุศล ที่ได้กระทำในกาลครั้งนี้ มีเครื่องอารมณ์เป็นต้น ภายในเจ็ดวันนีขอให้เกิดนิมิตต์ เป็นอัศจรรย์วิเศษอย่างใดอย่างหนึ่งให้เห็น เมื่อตั้งปณิธานแล้ว ภายในเจ็ดวันมีต้นไม้ปาริชาติ เกิดขึ้นมา ๑ ต้น ข้างทิศเหนือตรงช่องบัญชรปราสาท ขณะนั้นข้าพเจ้ายืนหัดถั่วออกไปจะจับนั้น เพราะเหตุทานกุศลที่กระทำนั้นไม่บริสุทธิ์ เพราะบังคับขู่เข็ญใช้อำนาจในถานะเป็นบุตรของพระราชา อยากได้ผ้าพระภูษาเนื้อละเอียดอ่อนนุ่ม น้ำสีทองผืน ๑ ก็ไม่ได้ไม้ปาริชาตินั้น จรดน้ำลงไปในพระสุธาหายไพบหมด นี้แหละ เพราะใช้อำนาจในหน้าที่มีอยู่ ถือว่าเป็นราชธิดาของพระราชา ได้ทรัพย์มาไม่บริสุทธิ์ ทำกุศลให้ทาน จึงมีผลน้อย ฉะนั้นจึงจะได้ทรัพย์อันบริสุทธิ์ โดยไม่เบียดเบียนเขามากระทำทาน การกุศลจึงทำอาการเหมือนคนเสียจริต จิตต์ฟุ้งเฟือนเหมือนคนบ้า พระราชบิดาเห็นว่า เป็นบ้าเสียจริต จึงขับไล่ออกจากพระนคร แล้วไปตั้งบ้านปัจฉิมตชนบทหนึ่ง รับจ้างทำงาน ๓ ปี จึงได้ทองมา ๓ เมล็ดข้าวสาร ทรัพย์ที่ได้มาเป็นทรัพย์บริสุทธิ์รับจ้าง ๓ ปี บัดนี้ ได้สักการะบูชาธรรมเทศนาของพระพุทธเจ้า เป็นกุศล เป็นทานอันบริสุทธิ์ แม้จะมีค่าน้อย แต่มีผลพลาอาณิสงค์ผลมากมายมหาศาล ดังที่พระราชบิดาทศนาเห็นอยู่ณะบัดนี้ เรื่องราว เหตุที่เป็นมาพระราชธิดากราบทูลให้พระราชาทรงทราบ เมื่อพระราชาได้ทราบเหตุแล้ว ตั้งแต่นั้นมา ทั้งพระราชาและราชธิดา ก็แสวงหาขนขวายแต่ทรัพย์ที่บริสุทธิ์ มาประกอบการกุศลให้ทานเป็นนิตย์กาล พระราชธิดากับพระราชาที่มีความสุขสมบูรณ์ เกษมสำราญ เจริญด้วยยศศักดิ์พระราชทรัพย์ก็เพิ่มพูนมากขึ้น จนตลอดอายุขัย จุตินไปกำเหนิดในสวรรค์ชั้นดาวดึงษ์ ได้เป็นสนมเมษิของพระอินทราชา มีพระนามว่า "พระเทพกัลยา" "สุธัมมา" จนตลอดถึงยุค พระอาริยะเนตไตร มาตรัสรู้ เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้นแล

ข้าแต่ท้าวราชทั่วมหาชมพูดี นางเทพธิดาชาวสวรรค์องค์หนึ่ง มีสาวสวรรค์
ห้อมล้อมทั้งซ้ายขวา ข้างหน้า ข้างหลัง อยู่ไม่ห่าง ไมใกล้ ไมไกล ต้องค้ำท่านท้าว นั้น
มีนามว่าอย่างไร

ข้าแต่ท่านอาจารย์ เทพธิดานั้นมีนามชื่อว่า "สุจิตราพระเจ้าข้า"

ข้าแต่บุรินทร์ เทพธิดานั้น เมื่อชาติอดีตกาลโน้น ได้กระทำการกุศลอะไรไว้
จึงได้มาจุติในสวรรค์ ชั้นดาวดึงส์นี้

ข้าแต่ท่านอาจารย์ ในสมัยพระกัศสปพุทธเจ้านั้น เทพย์กัลยาสุจิตรานี้ เป็น
บุตรสาวทุกคตะเข้ฉใจ ในยามกาลหนึ่งมหาชนทั้งหลายไปเที่ยวงานนักชัตตฤกษ์ ได้นุ่งห่ม
ผ้าดอกสีคำ ออกไปเที่ยวเล่นงานนักชัตตฤกษ์กัน ในกาลนั้นบุตรสาวทุกคตะอยากจะไป
เที่ยวงานกับมหาชนนั้นบ้าง ผ้านุ่งห่มของตนนั้นขาดร่นสกปรก ไปกราบที่เท้า ร้องไห้วอน
ขอต่อแม่ของนางว่า "อัมมะ" แม่จ๋า ผ้าดอกสีคำนั้น ขอแม่ให้ฉันจะนุ่งห่ม ไปเที่ยวเล่นงาน
ชัตตฤกษ์รวมกับชาวเมืองบ้าง คำอ้อนวอนขอต่อแม่ เมื่อแม่ของบุตรสาวได้ยินคำขอของ
ลูกสาวแล้ว จึงตอบว่า "อัมมะปิยะบุตร" โอ้ลูกรักดวงใจของแม่ โอแม่นี้เป็นทุกคตะ เป็น
คนยากจนเข้ฉใจที่สุด ที่ไหนแม่พี่จะหาผ้าดอกสีคำมาให้ลูกได้ ลูกสาวได้ยินแม่พูดเช่นนั้นแล้ว
พูดขึ้นอีกว่า "อัมมะ" โอแม่ถ้าเป็นเช่นนั้น ลูกพี่จะไปเป็นทาสรับใช้เศรษฐีจะเป็นวันเดือนปี
เท่าไร ลูกเป็นทาสรับใช้งานท่านแล้ว ท่านจะให้ผ้าดอกสีคำแก่ลูกนะแม่ พ่อแม่ได้ยินลูกสาว
ของตนว่าดังนั้นจึงบ้ายเยียงไม่ให้ลูกสาวไปว่าโอ้ลูกรัก ดังดวงใจของพ่อแม่ ลูกจะไปเป็น
ทาสรับใช้งาน เพื่อจะได้มาผ้าดอกสีคำนั้น มันไม่ได้คอก ลูกไปเป็นทาสเขา ๑ เดือน ก็ดี
๒ เดือน ๓ เดือน ก็ดี มันไม่ได้มาแห่งผ้าดอกสีคำตอกลูกรักของแม่ ลูกจะต้องเป็นทาส
กำมกรเขาตั้ง ๓ ปี ล่วงแล้วจึงได้มาแห่งผ้าดอกสีคำณะลูก เป็นเวลานานไม่ใช่น้อยนะลูกรัก
เมื่อลูกสาวได้ยินคำขอของพ่อแม่เช่นนั้น จึงกล่าวขึ้นอีกว่า "พ่อจ๋า แม่จ๋า แม้ลูกนี้ เป็นทาส
กำมกรเขาจะนานกว่านั้น ลูกพี่จะทนสู้ รับใช้เขา เพื่อจะได้มาแห่งผ้าดอกสีคำนั้นนะแม่
ลูกสาวพูดดังนั้นแล้วกราบลาพ่อแม่ไปบ้านเศรษฐี เมื่อถึงบ้านเศรษฐีแล้วพูดว่า "ข้าแต่ท่าน
มหาเศรษฐีผู้เจริญจงมีเมตตาสงสารต่อดิฉันผู้ตกทุกข์ได้ยากไร้เข้ฉใจ รับข้าเป็นข้าทาสรับใช้

ทำกิจการงานทุกอย่าง ข้าขอรับผ้าสีดอกคำเพียงเท่านั้น ภรรยาหาเศรษฐีได้ฟังความแล้ว
 ตอบว่า ณีแน่ะลูกสาวทุกคนจะถ้าทำงานได้ ๓ ปี ล่วงแล้ว นั่นและ ข้าจึงจะให้ผ้าสีดอกคำ
 แก่เจ้า ๑ ผืน ข้าแต่ท่านมหาเศรษฐี ถ้าเช่นนั้น ข้าพเจ้าก็ยินยิตรับเป็นทาสรับใช้ทำงาน
 ทุกประการ เมื่อลูกสาวทุกคนจะรับตกลงปลงใจแล้ว อุตหน้มนั้น เที่ยรทำอยู่ทุกทิวารวดรหาค่า
 เกียจคร้านหลีกเสียงไม่ทำอยู่ตลอด ๓ ปี ล่วงแล้ว ลูกสาวทุกคนจะเข็ญใจนั้นได้รับผ้าดอกคำ
 นุ่งห่มแล้วกราบลาเศรษฐีทั้งสองกลับคืนหลังบ้านของตน ในกาลนั้นมีพระมหาเถระสาวก
 พระพุทธเจ้าองค์หนึ่งถูกโจรลักผ้าสบงจีวรไปหมด ต้องเอาใบไม้-เปลือกไม้มาปิดบังร่างกาย
 แล้วแสวงหาผ้าจีวรไม่ได้ จึงได้หยุดพักอยู่, ในวันรุ่งโรดริวันนั้นได้เข้าฌานสมาบัติพิจารณา
 สัตว์โลก จะได้โปรดผู้ใด จะได้ผ้าจากผู้ใด เข้าฌานพิจารณาไป ในขณะที่นั้นลูกสาวทุกคน
 ก็ได้ปรากฏในข่ายญาณพระเถระ พระมหาเถระได้เห็นได้ทราบในข่ายญาณว่าลูกสาวทุกคน
 อาตมะภาพควรไปโปรดพระเถระได้ทราบในข่ายญาณนั้นแล้ว ได้เดินขึ้นไปปักข้างหน้าหญิง
 ทุกคนนั้น ยืนตักหน้าอยู่ หญิงทุกคนเห็นพระเถระแล้วยกพนมมือขึ้นไว้แล้วถามว่า "ภันเต"
 ข้าแต่พระคุณเจ้าผู้เจริญ เพราะมีเหตุอย่างไรเกิดขึ้นแก่พระคุณเจ้าหรือ พระคุณเจ้าจึงมี
 อาการดังนี้ "อุบาสกา" ภมิริบากในอดีต ตามมาทันจึงได้เป็นเช่นนี้ ข้าแต่พระผู้เป็นเจ้า
 มายืนอยู่ในสถานข้างหน้าขางหน้าข้าพเจ้า พระผู้เป็นเจ้ามีเหตุมีกิจธุระอะไร หรือมีความ
 ประสงค์อะไรหรือ" อุบาสกา พระราชาก็ดี อัคกรมเทษีก็ดี อาตมะไม่ทรงโปรดไม่อนุญาต
 ยินคืออนุญาตโปรด ลูกสาวทุกคนให้ได้รับความสุขเกษมสำราญ เพราะตกทุกข์ ได้ยาก
 มานานแล้ว อาตมาภาพจึงได้มาปรากฏแสดงตัวยืนอยู่ข้างหน้าอุบาสกา หญิงทุกคนจะเข็ญใจ
 ระฤกถึงความทุกข์โหม่นัสสโสภาดูรความหลัง จึงได้เปลื้องผ้าดอกออกฉีกทำเป็นสองท่อน
 แล้วตั้งความปถิธานว่า "ภันเต" ข้าแต่พระผู้เป็นเจ้าผู้เจริญ ผ้าสีดอกคำนี้ ข้าพเจ้ารับเป็น
 ทาสรับใช้ ทำงานอยู่ ๓ ปีล่วงแล้ว จึงได้รับค่าจ้าง ได้เป็นผ้านี้มา ได้ทุกข์สาหัสจนกรรมหนัก
 ถ้าข้าพเจ้าจะนุ่งห่มจะเปื้อนสกปรกเปล่า ๆ ข้าพเจ้าขอน้อมจิตตฤกสลถวายเป็นทานแต่
 พระผู้เป็นเจ้าผู้เจริญ ผลบุญกุศลอันข้าพเจ้าเพื่อกุศลเป็นทาน เพื่อประโยชน์เพื่อความสุข
 ในหนทางอันพระกั้นดานกว่าลถึงพระนิพพาน ความสุขอันประเสริฐนั้น ขอให้ข้าพเจ้าได้รับ
 เทอญ เมื่อหญิงทุกคนตั้งปถิธานปรารธนาแล้ว ผ้าสีดอกคำ ๑ ท่อน น้อมกายลงถวายให้แก่

พระมหาเถระสาวกของพระพุทธเจ้า พระมหาเถระได้รับผ้าดอกค่านั้นแล้ว เพื่อยังความ
 สัทธาเต็มมากขึ้น จึงทำภาณให้เกิดเป็นบุญฤทธิ์ลอยขึ้นไปบนอากาศ ในขณะนั้นอาการเสมือน
 หนึ่งดวงอาทิตย์แรกขึ้นพ้นขอบฟ้า พระมหาเถระมีลักษณะสรวอยงามยิ่งนัก สาวทุกคนเมื่อ
 เห็นพระเถระอาการสรวอยงามยิ่งนัก จึงได้ปรารถนาขึ้นว่า "โอพระอาจารย์ของเรานี่อัศจรรย์
 วิเศษจริงหนอ" ทานผ้าสีดอกค่านี้อย่างที่เรารู้ได้ให้บริจาคเป็นทาน นั้นวิเศษพิเศษ
 ยิ่งนัก ได้ปรารถนาเช่นนั้นแล้วอีกครั้ง ผ้าดอกค่านี้อีกหนึ่ง หลวงสาวทุกคนได้น้อมกายถวาย
 แด่พระมหาเถระอีก แล้วพระมหาเถระอนุโมทนาให้แก่เด็กสาวนั้นว่า อุบาสิกา ยิจฉิตัง
 ด้วยเหตุปรารถนา บัณฑิตัง ขอให้อุบาสิกาจงปรารถนาเอาเถิด "ตั้งยิจฉิตัง บัณฑิตัง" ดัง
 จิตปรารถนานั้น ดุยหัง ตัวอุบาสิกา ชิปโปเอวะ" "โดยเร็วพลัน" "สมิขณันตุ" โอให้
 สำเร็จสมดังความปรารถนาเถิด สัพเพสังกับปา "ยังจิตคิดปรารถนาทั้งหมดนั้น ปุเรนตุ"
 โอขอให้สมดังความปรารถนาเถิด กิงูเมว" ดังเสมือนว่า จันโทมัตถโรไสยา" เหมือนหนึ่ง
 พระจันทร์ส่องแสงสว่างบนนภากาศ มีรูปกระต่ายอันมองใสสะอาด อยู่บนกลางนภากาศ
 มีดวงดาวล้อมเป็นบริวารฉนั้น ยถา ดังเหตุนี้ ญาติกาณังมิชเณ อยู่ในวงล้อมของเหล่า
 ญาติทั้งหลาย โสภตุ ขอให้อุบาสิกาจงขึ้นบานเถิด เมื่อพระมหาเถระอนุโมทนาทานแล้วก็
 ลอยขึ้นไปในอากาศนั้นแล สาวครูณีทุกคนนั้น เมื่อกลับมาถึงบ้านบิดามารดาแล้วในเวลายาม
 ๒ เที่ยงคืนนั้น เพศคาท้าวมหาโลกบาล ตรวจตราดูสัตว์โลกเลยมาถึงบ้าน และเห็นสาวครูณี
 ทุกคนจะเชยใจผู้ถวายผ้าดอกค่านี้นั้น ได้รับความทุกข์ยากเชยใจ เชยใจยิ่งนัก
 ผ้ามีหนึ่ง นิวิตตีให้แก่สาวครูณีทุกคนนั้น ตั้งแต่นั้นมา สาวครูณีตกยากนั้น ด้วยเจริญสุข
 สมบุญพลสุขพร้อมด้วยยศศักดิ์ไม่ทุกข์ยากอดอยากตั้งแต่ก่อนมา ตั้งแต่ครั้งนั้นมาสาวครูณีนั้น
 ก็บริจาคทาน ทำการกุศล รักษาศีลภาวนาจนตลอดอายุขัย เมื่อสิ้นชีวิตแล้ว ไปจุติในสวรรค์
 ชั้นดาวดึงส์ มีชื่อว่า เทพกัลยาสุจิตตรา เป็นอัครมเหสีของอัมรินทร์ราชาอยู่จนตลอดถึง
 ศาสนาของพระศรีอาริยะคตไตร ลงไปตรัสในโลกมนุษย์นั้นแล้ว

ข้าแต่ท่านท้าวชมพูดี ข้างโน้นเทพกัลยาพร้อมด้วยเหล่าเทพยอัปสรเป็นบริวาร
 แวดล้อมทั้งซ้ายขวา ข้างหน้าข้างหลัง อยู่ไม่ไกล ไม่ไกล ต่อท่านท้าวอัมรินทร์นั้น มีชื่อ
 นามกรเทพยกัลยานีนั้นว่าอย่างไร

ข้าแต่ท่านอาจารย์เทพกัลยานั้นมีนามว่า "สุนันทา" พระเจ้าข้า

ข้าแต่บุรินทร์ เทพย์กัลยาสุนันทานั้น ก่อนจะมาจุติในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์นี้ ได้ประกอบกรตุศลให้ท่านอะไรหรือ

ข้าแต่ท่านมหาเถระผู้เจริญในกาลพุทธศาสนาในอดีตโน้น สาวครูณั้นมีนามว่า "อุบลวัฒนา" ไม่มีเหย้าเรือนมีตัวคนเดียว ได้เฝ้าโกณम्म นุ่งห่มด้วยผ้าขาว รักษาศีลทำ รุ่งเช้า ลุกขึ้นไปเก็บดอกอุบลบ้าง ไปเก็บดอกนุณหริกบ้าง ดอกคำบ้าง บางครั้งไปเก็บดอก กัลลิกาบ้าง ดอกนูนาคบ้าง เอาไปสักการบูชาพระพุทธเจ้า ไปบูชาพระธรรมบ้าง ไปบูชาพระสงฆ์บ้าง บ้างครั้งไปบูชาพระธรรมเทศนาบ้าง บางครั้งบูชาคันธกุฎีบ้าง บางครั้งไปสักการบูชาพระอัสติสาวกบ้าง สาวครูณิอุบลวัฒนา นั้นได้มีนามอีกอย่างคือ "มุณฑะทายะกา" ใต้นามปรากฏทั่วกาลนาน เมื่อสิ้นอายุขัยไปสู่จุติในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เป็นมเหสีพระอัมรินทร์ราชา มีพระนามว่า เทพกัลยาสุนันทา" มีปรากฏชื่อทั่วสวรรค์ เทพยดาสุนันทาได้เสวยบรมสุขในชั้นดาวดึงส์ จนตราบเท่าพระอารยะ เมตไตรลงโปรด เป็นพระพุทธเจ้าแล้ว

ในกาลนั้น มหาเถระหันหน้าไปทางทิศตะวันออก เห็นอุทยานหนึ่งแล้ว ถาม พระอินทร์ขึ้นว่า ข้าแต่มหาราชาอินทรา ทางทิศตะวันออกนั้นมีสวนอุทยานหนึ่ง อุทยานนั้น มีชื่อว่าอย่างไรละมหาราชา

ข้าแต่พระคุณเจ้า ผู้เจริญ อุทยานนั้นมีชื่อว่า "นันทวัน" พระเจ้าข้า

มีเหตุอย่างไรหรือจึงได้มีชื่อว่า "นันทวัน" ละมหาราชา

ข้าแต่มหาเถระ ไม้เหล่านั้น เป็นที่ชื่นชมของเหล่าเทวดาทั้งหลาย จึงมีชื่อว่า ไม่นันทวัน ในระหว่างสวรรค์กับอุทยานนั้น มีสระอยู่ ๒ สระ มีชื่อว่า "นันทา" "จุนันทา" น้ำในสระมีสีค้ำเป็นฉิล สีเหมือนฟ้าในอากาศ ริมฝั่งสระมีหินอยู่ ๒ ก้อน "จุนันทา" เมื่อสัมผัสถูกอ่อนนุ่ม นิ่มนวล อยู่ตลอดกาลแล้ว

ในกาลนั้น มหาเถระหันหน้าทางทิศใต้เห็นอุทยาน แล้วได้ถามพระอินทร์ขึ้นว่า
"ข้าแต่ท้าวชมพูบดี ทางทิศใต้นั้นมีอุทยาน ๑ มีชื่อว่าอย่างไร

ข้าแต่ท่านมหาเถระ มีชื่อว่า มรุตสตาวณ ณะพระคุณเจ้าฯ

เหตุไร จึงมีชื่อเช่นนั้นฯ

ข้าแต่พระคุณเจ้า เหตุไม้ทั้งหลายเป็นที่ชอบใจของเทวดามรุตสตาวณ ในระหว่าง
สวรรค์กับอุทยานนั้น มีสระอยู่ ๒ สระ ภัททา-จุลภัททา" น้ำนั้นดำ ดั่งสีฟ้า ริมฝั่งสระ
มีหิน ๒ ก้อน อุภัททา สุภัททา อ่อนนิ่ม นิ่มนวล แลฯ

พระมหาเถระหันหน้าไปทางทิศตะวันตก อุทยานมีชื่อว่าอย่างไรฯ

ข้าแต่พระคุณเจ้า จิตตาวารัน พระคุณเจ้าฯ

เหตุไรจึงมีชื่อว่า จิตตาวารันฯ

ข้าแต่มหาเถระ เหตุที่เป็นเกาะอันสรวยงาม เป็นที่ชื่นชมของเทวดาจิตตาวารัน
ในระหว่างสวรรค์กับอุทยานนั้น มีสระอยู่ ๒ สระ มีชื่อว่า "จิตตา จุลจิตตา"
ริมฝั่งสระมีหิน ๒ ก้อน มีชื่อ "จิตตา-จุลจิตต" ในอุทยานก็ตาม ในสระก็ตาม ในหินก็ตาม
เป็นที่ซาบซึ้งใจมาก ณะพระคุณเจ้าฯ

ข้าแต่มหาราช ทิศทางเหนือ อุทยาน มีชื่อว่าอย่างไรฯ

ข้าแต่พระคุณเจ้า มีสสตาวณ พระเจ้าข้าฯ

ข้าแต่มหาราช เหตุไรจึงมีชื่อว่า มีสสตาวณ ณะมหาราชฯ

ข้าแต่ท่านอาจารย์ เหตุที่ไม้ลำต้นสรวยงามมากที่พรรณไม้มารวมกันจึงชื่อว่า
มีสสตาวณ ระหว่างสวรรค์กับกับอุทยาน มีสระ ๒ สระ ชื่อว่า "ธัมมา-สุธัมมา" ริมฝั่งสระ
มีหิน ๒ ก้อน ชื่อว่า "ธัมมา-สุธัมมา" ข้าแต่พระเถระในป่าอุทยานบ้าง ในสระบ้าง
หินบ้าง เป็นที่เกษมสันชาจิตต์เป็นอย่างยิ่งณะพระคุณเจ้า ทางทิศอีสานของสวรรค์นั้น มี
ป่าอุทยานที่เกษมสำราญหินษา มีปราสาทรัตนจำสัก สะลักไว้มากมาย เวลาลมพัดมา

ใบไม้กวาดแกว่งไกวไปไม่มีเสียงเป็นคนตรี มีเสียงฆ้อง กลอง เกราะ ฆ้อง ฉิ่ง เปิงมาง
ดังอย่างเสียงขลุ่ย มหาท้าวพิศณุ เสียงดังเพราะพริ้งดังอย่าง ขออุ ขออี- อย่างพิณ-
จเข้ พิพาท พิพาทเหล็ก ฆ้องวง เสียงดังนานาชนิด ที่สุขสำราญ ให้ชวนฟัง ที่ซาบซึ้ง
ตรึงจิตต์ของเทพยดาทั้งหลาย ณะพระคุณเจ้าฯ

ในกาลนั้น มหาเถระมาลัย ได้ถามพระอินทร์ขึ้นว่า ข้าแต่ท้าวชมพูบดี ข้างหน้าโน้น
มีป่าหนึ่ง ป่านั้นมีนามว่ากระไร ณะมหาราชฯ

ข้าแต่พระคุณท่านผู้เจริญ มีชื่อว่า "ป่ามหาวิน ณะพระคุณเจ้าฯ

ข้าแต่มหาราช เหตุอย่างไรจึงมีชื่อว่า ป่ามหาวิน ณะมหาราชฯ

ในเมืองสวรรค์สักคนนั้น มีปราสาทสูง ๗ ร้อยโยชน์ ประดับประดาด้วยธง ๆ สูง
ประมาณสามร้อยโยชน์ ประดับธงพันหนึ่ง บางธงคั่นธงเป็นทองคำใบธงเป็นแก้วมณี บาง
ธงคั่นธงเป็นแก้วมณี ใบธงเป็นทองคำ บางธง คั่นธงเป็นแก้วบุษราคัม ใบธงเป็นแก้วไพฑูร
บางธง คั่นธงเป็นแก้วรัตน ๗ ประการ ใบธงเป็นรัตนเจ็ดประการ เป็นสิ่งที่น่าชวนชม
ชวนชื่นชม เป็นที่น่าทัศนาอย่างยิ่งนักพระคุณเจ้า

มหาเถระ เห็นปราสาทยอดหนึ่งแล้วถามพระอินทร์ว่า มหาราช ปราสาทนั้น
มีนามว่ากระไร ณะมหาราชฯ

ข้าแต่พระคุณเจ้า ชื่อว่า มหาเวชยันต์ปราสาทพระคุณเจ้าฯ

พระมาลัยเถระเห็นต้นไม้เหล่านั้น เป็นสิ่งน่าอัศจรรย์ยิ่งนักจึงถามพระอินทร์ขึ้นว่า
ข้าแต่ท่านท้าวชมพูบดี ต้นไม้เหล่านั้น มีสิ่งมหัศจรรย์ยิ่งนัก เพราะเหตุจึงเป็นเช่นนั้น
และมีนามว่ากระไร ณะมหาราชฯ

ข้าแต่ท่านอาจารย์ ต้นไม้นั้นมีชื่อว่า ไม้ปาริกชาติณะพระคุณเจ้าฯ

ข้าแต่มหาราช มีเหตุอย่างไรจึงมีชื่อว่า ไม้ปาริกชาติณะมหาราชฯ

ข้าแต่พระคุณเจ้าผู้เจริญ ไผ่ปาริชาติ นั้นเป็นไม้ศิริมงคลของเมืองสวรรค์
 ขึ้นดาวดิงษ์ ๑๐๐ ปี ของมนุษย์จึงจะออกดอก ๑ ครั้ง เวลาออกดอกมีแสงออกสว่างไปถึง
 นั้นมีระยะทางแสงสว่างถึงห้าสิบกโยชน์ ระยะทางหนึ่งร้อยโยชน์กลิ่นของดอกหอมไปถึง
 เทเวศานใด มีความประสงค์อยากได้ ไม่ต้องบินขึ้นต้นไปเก็บ อยากได้เมื่อใด มีลมพัด
 ให้กิ่งและดอก อ่อนโน้มลงมาเก็บเอาได้ โดยไม่สอย ไม่ต้องปีนต้น ต้องการเก็บดอกไม้
 ที่ต้องประสงค์จะเก็บไว้ ลมจะพัดไปเก็บไว้ให้ เมื่อดอกหล่นตกลงมา ต้องการให้สะอาด
 มีลมพัดทำความสะอาดให้ เป็นสิ่งที่อัศจรรย์วิเศษหลายประการนะพระคุณเจ้า

ในขณะนั้นพระเถระหันหน้าไปเห็นแท่นหินนั้น จึงถามพระอินทร์ว่า ข้าแต่มหाराช
 สมภาร แท่นหินมีนามว่าอะไร

แท่นอัสนะหินมีชื่อว่า "บันลังก์ศิลาอาสน์" พระคุณเจ้า

ข้าแต่มหाराช เหตุอันใด จึงมีชื่อว่า "บันลังก์ศิลาอาสน์"

บันลังก์ศิลาอาสน์ มีความยาว ๖ โยชน์ ความกว้างใหญ่นั้น ๔ โยชน์ มีความสูง
 หนึ่งโยชน์ บริเวณสองร้อยยี่สิบเจ็ดโยชน์ กว้างใหญ่สามพันโยชน์ รวมทั้งหมดได้แปดสิบ-
 ห้าพันโยชน์ บันลังก์นี้มีสีเหมือนสีดอกชะบาหรือทองเอนไก่ หรือเหมือนแสงอาทิตย์ยามบ่ายเย็น
 เวลาพระอินทร์ทรงนั่ง บันลังก์แท่นนั้นยุบลงไปครึ่งตัว เมืองพระอินทร์ทรงลุกขึ้น พระแท่นหิน
 นั้นก็ฟูขึ้นเต็มดังเก่า มีเหตุมาดังนี้ นะพระคุณเจ้า

พระมหาเถระหันหน้าไปเห็น แท่นหินอีกแท่นหนึ่งจึงถามพระอินทร์ว่า ข้าแต่
 ท้าวชมพูบดี โน้นแท่นหินนั้นมีชื่อว่าอย่างไร

ข้าแต่มหาเถระ ชื่อว่า แท่นหิน "กुरुจัมมก" พระเจ้าข้า

ข้าแต่ท้าวชมพูบดี เพราะเหตุไร จึงมีชื่อว่า แท่นกुरुจัมมกเล่า

ข้าแต่ท่านอาจารย์ แท่นหินนั้นมีสิ่งมหัศจรรย์หลายประการ เป็นศิริศักดิ์สิทธิ์
 ของโลก มีเหตุมหัศจรรย์ ๘ ประการ คือ เหตุด้วยพระพุทธเจ้า เหตุด้วยพระธัม เหตุ
 ด้วยพระสงฆ์ เหตุด้วยพระโพธิสัตว์ เหตุด้วยผู้ที่ทำกุศลให้ท่านชั้นอัครบัณฑิต ปรมัตถ์

เหตุด้วยผู้รักษาศิลปะรูปศิลปะ เหตุด้วยภาวานาจนกรม เหตุด้วยบุคคลมั่นในสังฆจัม
 เหตุด้วยบุคคลมั่นคงในสภาวะจัม เหตุ ๔ ประการนี้ เป็นที่สะกิดเตือนแทนบันลังก์กำพล-
 สีลาอาสน์ ข้าแต่พระองค์เจ้า เหตุตั้งมีจึงได้มีชื่อ แทนคนกรูจัมมุก ข้าแต่พระองค์เจ้า
 บคคลใด ครักไขว่พาตัวไปทางชั่ว ทางอกุศล ฝ่ายบาปแล้ว อาสนะคนที่มีชื่อว่า กรูจัมมุก
 ในเมืองสวรรคตขึ้นท้าวเวสสุวัณ เป็นศิริมงคล เป็นประธาน เป็นสักขีพยาน ในข้างฝ่าย
 อกุศล บุคคลผู้กระทำอกุศลฝ่ายบาป สุทธาสามบริบูรณ์เป็นอัชฌัตติก ด้วย ภพกลีบเอ็ด
 ก็ตามบุคคลผู้เสียสัตย์ปฏิญาณก็ตาม บุคคลทำสัตย์ปฏิญาณต่อพระพุทธสาบแข่งตัวเองต่อพระพุทธ
 ก็ตาม บุคคลผู้ผิดผู้ทุจริต ฝ่ายอกุศล บุคคลเหล่านั้น แทนอาสนะคนกรูจัมมุกเป็นสักขีศรี
 สักขีพยานแก่ท่านท้าวเวสสุวัณ จะได้เสด็จตรวจเห็นบุคคลเหล่านั้นแล้ว ในเหตุการณ์ร้าย
 เกิดขึ้น คือ เป็นโรคหรือขาดโรค ท้องร่วง ท้องเดิน ๑ ได้ภัยจากจระเข้ขบกัด ๒ ภัยจาก
 เสือกัดตาย ภัยจากงูขบกัดตาย ๑ เรือล่มจมน้ำตาย ๑ รถชน ไฟไหม้บ้านเรือนเคหสถาน ๑
 ได้รับภัยจากผีป่ายักษ์มารจับกินตาย ภัยจากผีปอบ ผีกหาง ผีโป่ง ภัยจากหอก จากดาบ
 ปืนผา หน้าไม้ อย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นอย่างมั่นคง หรือได้รับภัยอันตรายให้ถึงภัยละลาย
 อย่างไม่รู้ล่วงหน้า หรือต้องตายจากอย่างมั่นคง แทนคนอาสนะกรูจัมมุกจะบอกข่าวให้
 ท้าวเวสสุวัณทราบ แทนคนอาสนะกรูจัมมุกนี้อยู่ประจำในเมืองสวรรคตขึ้นท้าวเวสสุวัณพระเจ้าข้า

ในกาลนั้น พระมหาเถระหันหน้าไปเห็นศาลาหลังหนึ่งแล้วถามพระอัมรินทร์ว่า
 ข้าแต่มหाराช ศาลาหลังนั้นมีนามชื่อว่าอย่างไร

ข้าแต่มหาเถระผู้เจริญ ศาลานั้นมีชื่อว่า "ศาลาสุขัณมา" ข้าแต่พระองค์เจ้า
 ศาลาสุขัณมา อยู่ท่ามกลางใจเมืองใหญ่ "อายามวิถถาร" บริเวณ ๔ ร้อยโยชน์ สูงใหญ่
 ห้าสิบพัน ทกร้อยยี่สิบห้าโยชน์ ศาลาสูงห้าสิบโยชน์ ประดับประดาตกแต่งด้วยเพชรแล
 ดอกพระธมไม้ ชื่อแม่! ประดับไปด้วยอัญมณี ผลึกเวฬุเครื่องปราสาทประดับประดาด้วยเงิน
 ทลบหลังคาด้วยควมณสีอินทนิลา พื้นปูด้วยทองคำ ประดับประดับด้วยเงิน ในป่าจิตตดาวานั้น
 มีไม้เถาว์ชัสสวณ ในกาลไม้เถาว์ชัสสวณจะออกดอกนั้นเป็นเวลาพันปีมนุษย์ พวกเทวดา
 ไปชมเที่ยวกันมาก ไม้ป่ารักษาตรี้อยปีมนุษย์จึงออกดอกจึงมีเหล่าเทพเจ้าไปเที่ยวชม

เป็นที่รื่นเริงชวนชมเกษมสำราญใจยิ่งนัก (เมื่อคอกและใบไม้ถึงคราวร่วงหล่น) ในยาม
 ออกคอกมีรัศมีแสงพุ่งฉายไปไกล ๔๕ โยชน์ กลิ่นหอมระรื่นส่งไปไกลถึงร้อยโยชน์ เทพคา
 ต้องการคอกจะต้องบินคั่นขึ้นไปนั้นไม่มี จะสอยด้วยไม้ไม่มี มีความประสงค์จะเก็บเก็บไม่มี
 มีลมพัดกิ่งไม้ดอกไม้โน้มน่อกลงมาให้ชื่นชม ลมพัดพาเย็นให้ชื่นชม มีความต้องการอยากได้
 หรือเก็บไว้ สมนั้นจะพัดพาไปให้ พัดพาเข้าไปในศาลาสวมมาให้ชื่นชม เมื่อคอกแลใบไม้
 ล่วงหล่นสกปรก ต้องการให้สะอาด ก็มีลมพัดพาทำความสะอาดให้เรียบร้อย งามตา
 ได้ต้นไม้ต้องการอัคนะปุลาศ สมก็จะพัดพาปุลาศให้เรียบร้อยไม่เป็นที่เดือดร้อนรำคาญใจ
 ในศาลาสวมมานั้น มีชั้นลึงก์รัตนอันใหญ่ มีอัคนะปุลาศไว้เรียบร้อย มีฉัตร ขาวกางกั้นไว้ชั้น
 ที่นั่งของพระอัมรินทร์ปุลาศไว้เรียบร้อย ถัดไปเป็นที่นั่งของเหล่าเทวดาสวมสองที่นั่ง
 ถัดไปเป็นที่นั่งของเทวดาที่มีฤทธิ์ ถัดไปเป็นที่นั่งของเหล่าเทพยดาอื่น ๆ ปุลาศไว้เรียบ-
 ร้อย มีดอกไม้ตระการตาอย่างนักพระเจ้าข้า

พระมาลัยเทวะมหาเถระได้ประสพเห็นความมหัศจรรย์ของประทับประคาและ
 สิ่งอัศจรรย์ในอัมภสภาคศาลาสวมมาเป็นที่น่าสยุมติ น่ายินดี น่าชื่นชม ในศาลาสวมมานั้นนานา
 ประการแล้ว มหาเถระแลเห็นเทพองค์หนึ่ง จึงถามพระอินทร์ขึ้นว่า ข้าแต่มหาสามี
 เทพกัลยาสุชาดา เทพเทวองค์นั้นมีนามว่าอะไร

ข้าแต่ท่านมหาเถระเทวดาองค์นั้นมีนามว่า "เอราวัณ" พระคุณเจ้า

ข้าแต่มหาพรหม มีเหตุอย่างไรหรือ จึงมีนามว่า "เอราวัณ" เจริญพร

ข้าแต่พระมาลัยเทวะเถระในกาลเมื่อข้าพระองค์ไปเที่ยวชมสวนอุทยานเอราวัณ
 เทพบุตรนี้ จึงนิมิตเป็นช้างเอราวัณเป็นพาหนะเป็นที่นั่งข้าพระองค์ เพราะเหตุว่าเดิมที
 เอราวัณเทพบุตรนี้ ได้กระทำกุศลร่วมกับข้าพระองค์เมื่อครั้งเป็นมาฆมาตพในเมืองมนุษย์นั้น
 มีพวกเพื่อน ๓๓ คน กับช้าง ช้างนั้นได้ใช้สอยสร้างถนนหนทาง สร้างศาลา ช้างนั้นมี
 จิตลัทธาปริชาในการกุศล เมื่อตายจากโลกมนุษย์มาจุติเป็นเทพบุตรในสวรรค์ชั้นดาวดึงษ์
 มีกะพอง (หัว) ๓๓ กะพอง หนึ่งกะพองมี ๗ งา งายาวต่องาหนึ่ง ๆ นั้นยาว ๕๐ โยชน์
 และงาหนึ่ง ๆ มีสระ ๗ สระ ในสระหนึ่ง ๆ มีบัวหลวง ๗ ก่อ บัว ๑ ก่อมีดอก ๗ ดอก

ดอกบัวหลวงหนึ่งดอกมี ๗ กลีบ หนึ่งกลีบมีนางฟ้ากรวดรายรายว่า ๆ หื้อน นางฟ้าหนึ่ง
ยังมีเท้านางฟ้าเป็นบริวารรายรายอยู่ระหว่างกะพองคือกะพองหนึ่งข้างกัน ๑ โยชน์ครึ่ง ๗

กะพองหนึ่งมีชื่อว่า "มคิหฺลนะ" ให้สามสิบโยชน์ บนกะพองมีสระหนึ่งสระคือ
สระหนึ่งประดับรัตนมณีประมาณ ๑ โยชน์ สระนั้นใหญ่สูง ๑ โยชน์ ประดับประดาพร้อม
ไปด้วยรัตนะ รอบ ๆ นั้นแขวนด้วยกระดิ่งทอง กระดิ่งเงิน ใบโคธเงิน ใบโพธิ์ของ
ในยามลมพัด จะมีเสียงดังดังดนตรี ๔ ประการ เสียงสำเนียงไพเราะเพราะพริ้ง ดัง
ยิ่งนัก กะพองตรงกลางมีบันลังกแก้วมณีประมาณ ๑ โยชน์ พร้อมอาสนะศัพย์ไว้สำหรับที่
พระอินทร์ประทับ ประดับประดาไปด้วยแก้ว ๗ ประการ เครื่องประดับทั้งหมดครบทุก
เกวียนได้ ๖๐ เล่มเกวียน กะพองนอกนั้นเป็นที่นั่งของเทพบุตร ๓๒ ๗๒ และ

ในกาลที่พระมาลัยกับอัมรินทร์ราชก่าสังสนทนากันอยู่นั้น ได้พิศมัยเห็นเทพบุตร
พาพวกบริวาร ๑๐๐ องค์ มาสู่ลานพระเจดีย์ จึงถามพระอินทร์ว่า ข้าแต่พระราชสมภาร
อันประเสริฐ เทพบุตรที่มานั้นใช้พระอารยเมตไตร พระบรมโพธิสัตว์ หรือมหาบศิตา

ข้าแต่พระมหาเถระ มีชื่อองค์พระอารยเมตไตร เป็นเทพบุตรผู้มีลัทธาในกาลก่อน
ดอกพระคุณเจ้าข้า

ข้าแต่ท้าวชมพูดี ในอดีตการโน้น ในเมืองมณุษย์เทพบุตรได้ก่อสร้างการกุศลอะไร
มหาบศิตา

กุศลของเทพบุตรที่ได้ก่อสร้างไว้ ท้าวโกสิจจะตอบให้พระมาลัยแล้วตรัสคาถา
๒ คาถา (๗๒) ข้าแต่พระคุณเจ้าผู้เจริญ เทพบุตรนั้นเมื่ออยู่ในเมืองมณุษย์นั้น เป็น
คนยากจนอนาถา เกี่ยวหญ้าขายเลี้ยงชีวิตข้าวท้อของตน เมื่อเวลากินข้าว ข้าวสุก
๑ ก่อน ให้ทานแก่กา ได้ทำกุศลเพียงนั้นในเมืองมณุษย์โน้นได้กระทำไว้แล้ว กาลเวลาตาย
ได้รุดถึงทานของตน เหตุฉนั้นจึงได้มาเกิดในเมืองสวรรค์ณะพระคุณเจ้า ถากาภิเก
ศิริจนาเนทาน ทตตวา ๗๒ ลกคิหยาโยภา บุคคไลโต ศิริจจนาณ เช่น ยิกา-แรง
ได้ให้ทานแล้ว ผลกุศลได้ให้ทาน ผล ๑๐๐ จะได้รับ เทพบุตรนั้นได้กระทำปักษิณพระเจดีย์
แล้ว ในสถานทั้ง ๔ ศิศ กราบไหว้เจดีย์ด้วยดอกไม้ของหอมบูชาเจดีย์แล้ว ศิศทางควนออก
ประคิษสถานอยู่ ฯ

ในกาลขณะนั้น เทพบุตรหนึ่งมีบริวารพันหนึ่ง โดยรัศมีฉายแสงของตนส่องสว่าง มาเพื่อไหว้บูชาสมเด็จพระเจ้า จึงได้มาถึง พระมหาเถระเห็นแล้วถามพระอินทร์ว่า ข้าแต่ ท้าวชมพูดี เทพบุตรองค์นั้นเป็นพระโพธิสัตว์พระอาริยมัตไตรย

ข้าแต่พระคุณเจ้าผู้เจริญ เทพบุตรองค์นี้ยังไม่ใช่พระเจ้าข้า.

ข้าแต่สมรินทราธิราช เทพบุตรนั้นในอดีตกาลเมื่อเป็นมนุษย์นั้นได้ประกอบการ กุศลอะไรไว้.

กุศลเทพบุตรได้กระทำไว้นั้นจะบอกให้แก่พระมหาเถระ จึงได้กล่าวเป็น ๒ คาถา ว่า "กนฺเตโสมนุสฺสโสภาโต ฯลฯ อากโตฯ ข้าแต่พระมาลัยเถระ เทพบุตรนั้นเมื่อเป็น มนุษย์นั้นเป็นโคบาลมีชื่อว่า "หนุ่มโคบาล" ต่อมโคไปเลี้ยง เมื่อบริโภคอาหารนั้น ได้ให้ทาน แก่เพื่อนเลี้ยงโคด้วยกัน เหตุฉนั้นเมื่อตายแล้ว ได้มาจุติเป็นเทพบุตรในสวรรค์ ประสงค์จะ บูชาไหว้บูชาสมเด็จพระเจ้า จึงพร้อมด้วยเทพบริวารพันหนึ่งมาสู่ลานเจดีย์แล้ว ทำปักษิณเจดีย์แล้ว ในสถานเจดีย์ ๘ ทิศกราบไหว้ ด้วยดอกไม้ของหอมบูชาแล้ว ทางทิศใต้ได้นั่งอยู่.

ในกาลนั้น เทพบุตรหนึ่งพร้อมด้วยบริวารพันด้วยรัศมีฉายแสงฉายเจดีย์สู่มาถึง พระมหาเถระเห็นแล้วถามพระอินทร์ว่า ข้าแต่พระอินทร์ เทพบุตรนั้นเป็นโพธิสัตว์พระอาริยมัตไตรย หรือพระมหาบพิตร.

ข้าแต่พระคุณเจ้าผู้มีรูปอันงามยังไม่ใช่พระอาริยมัตไตรยพระเจ้าข้า .

ข้าแต่สมรินทราธิราช เทพบุตรนั้นในกาลก่อนได้กระทำการกุศลอะไรไว้.

กุศลของเทพบุตรได้กระทำไว้นั้นพระอินทร์จะตอบให้พระมาลัยเถระหนึ่งคาถา ว่า "ภคฺตํ ทคฺคฺวา ฯลฯ จวิตฺวา อิตฺกโตฯ ข้าแต่พระคุณเจ้า เทพบุตรเมื่อเป็นมนุษย์นั้น ได้ บรรพชาเป็นสามเณร ผู้มีศีล ได้ให้ทานข้าวปลา ผลของทานนั้น เมื่อตายแล้ว จึงได้มา บังเกิดในสวรรค์ เสวยทิพย์สมบัติ มีบริวารหมื่นหนึ่ง ฉนี้แลฯ เทพบุตรทำปักษิณพระเจดีย์ ในสถาน ๘ ทิศกราบไหว้ด้วยดอกไม้ของหอมบูชาแล้วทางทิศเหนือไปนั่งอยู่.

ในกาลนั้น มีเทพบุตรพร้อมด้วยบริวาร ๒๐ พัน ด้วยรัศมีขับแสงใหญ่ฉายไปใน
อากาศแล้ว มาสู่ลานเจดีย์ พระมาลัยเห็นแล้ว ถามพระอินทร์ว่า ข้าแต่พระอินทร์
เทพบุตรนี้ใช้โพธิสัตว์อารีเมตไตรย หรือ.

ขอแต่ท่านอาจารย์ไม่ใช้พระโพธิสัตว์อารีเมตไตรยเป็นเทพบุตรผู้สัจของคัมภีร์
เท่านั้น.

ข้าแต่มหाराชา เทพบุตรนั้น ครึ่งอยู่เมืองมนุษย์นั้นได้ประกอบการกุศลอะไรไว้
ณ มหาราชา.

กุศลเทพบุตรผู้ได้สร้างไว้ นั้น พระอินทร์ก่อนตอบจึงได้กล่าวเป็นคาถา ๓ คาถา
ว่า "อนุราชบุเรพเพ ฯลฯ อปุชชติ ทสเปเวรา. ข้าแต่พระมาลัยเทวดาเถระ เมื่อเป็น
มนุษย์อยู่ในเมืองอนุราชบุรี รับจ้างเย็บชุนปะผ้า เพื่อเลี้ยงชีพ ได้ถวายเตียงไม้กะดาน
เป็นทาน ด้วยผลกุศลนั้นให้ผลส่งผลเกิดเป็นเทพบุตรในสวรรค์ชั้นดาวดึงษ์ เทพบุตรได้ทำ
ปักษิณเจดีย์ในทิศทั้งแปดกราบไหว้บูชาด้วยดอกไม้ของหอม แล้วนั่งอยู่ณกาลนั้น

ในกาลนั้น มีเทพบุตรพร้อมด้วยเทพบริวาร ๓๐ พัน ประสงค์บูชาเจดีย์ พระมาลัย-
เถระเห็นแล้วถามพระอินทร์ว่า ข้าแต่ท้าวชมพูบดี นั้นใช้โพธิสัตว์อารีเมตไตรย หรือ.

ข้าแต่มหาเถระ ไม่ใช่พระเจ้าข้า.

ข้าแต่พระราชาสมภาร เทพบุตรได้กระทำกุศลอะไรไว้ในเมืองมนุษย์.

กุศลของเทพบุตรได้กระทำไว้ในเมืองมนุษย์นั้น พระอินทร์ก่อนตอบได้กล่าวไว้
พระภิกษุผู้มีศีลธรรมนั้น คิลานะเภลลช ยารักษาโรค-จ্বর-ข้าวปลา อาหาร-น้ำดื่ม ได้
บริจาคถวายทานแก่พระภิกษุผู้มีศีล โดยผลบุญกุศล ส่งให้ไปเกิดในสวรรค์ชั้นดาวดึงษ์
เทพบุตรนั้น ได้ทำปักษิณาวัตรต่อเจดีย์แล้วในสถาน ๘ ทิศ กราบไหว้ด้วยดอกไม้ของหอม
บูชาแล้วนั่งอยู่.

ในกาลนั้น มีเทพบุตรพร้อมด้วยเทพบริวาร ๔๐ พัน มาสู่ลานเจดีย์ พระเถระ
เห็นถามพระอินทร์ว่า ข้าแต่มีฆวาลเจ้า เทพบุตรองค์นั้นเป็นพระโพธิสัตว์อารีเมตไตร
หรือมหาราชา.

ข้าแต่พระคุณเจ้า ยังไม่ใช้พระโพธิสัตว์อริยมงคลไตร พระเจ้าข้า.

ข้าแต่ท้าวชมพูสีเทพบุตรนั้นได้กระทำการกุศลอะไรไว้ในเมืองมนุษย์ ณะมหาราช
บุญกุศลของเทพบุตรได้กระทำไว้ในเมืองมนุษย์นั้น ท้าวโกสีย์จะบอกให้พระเถระ
ได้กล่าวเป็นคาถา มี ๒ พระคาถาว่า "ชมพูบดีบุเป ชาโตราชาน ฯลฯ อุชฺชติสสุเรฯ.
ข้าแต่พระมาลัยเทวะมหาเถระ ในเมืองมนุษย์เทพบุตรนั้นเป็นกษัตริย์ มีนามว่า "สัทธาสิสสะ
อยู่ในเกาะสิงหล มีจิตต์สัทธาปะสาทะในพระรัตนไตรย์ ๓ ประการ ได้รักษาศิลห่า ถึง
วันอุโบสถ ได้รักษาอุโบสถศีล ๘ จนตลอดอายุขัยได้ปฏิบัติเป็นเมืองนิตยไม้ได้ขาดคกบภร็อง
โดยผลกุศลอันนั้น ทลบันการให้ไปจุติในเมืองสวรรค์ชั้นดาวดึงษ์ เทพบุตรได้มาสู่ลานเจดีย์
แล้วทำปัทกธินาวัตร ในทิศทั้ง ๘ กราบไหว้บูชา ด้วยดอกไม้ของหอม แล้วนั่งอยู่ที่สมควรแก่ตนา.

ในกาลขณะนั้น มีเทพบุตรอีกองค์พร้อมเหล่าเทพบริวาร ๔๐ หัน ประสงค์บูชาไหว้
เจดีย์สถาน พระมาลัยเห็นแล้วจึงถามท้าวสหัสเนตต์ขึ้นว่าข้าแต่ท้าวโกสีย์ เทพบุตรองค์นั้นเป็น
โพธิสัตว์อริยมงคลไตรหรือ.

ข้าแต่พระคุณเจ้า ยังไม่ใช้องค์พระโพธิสัตว์อริยมงคลไตร พระเจ้าข้า.

ข้าแต่มหาราช ครึ่งเมืองมนุษย์นั้น เทพบุตรได้กระทำการบุญกุศลอะไร จึงได้มาเป็น
เทพบุตร ณ มหาราชฯ.

บุญกุศลนั้นท้าวโกสีย์ ได้บอกเป็นคาถาได้ ๒ คาถาว่า "อภยทุฏโถ สนิมสิ ฯลฯ.
คโตกาคาอุชฺชติสสุเรฯ. ข้าแต่พระคุณเจ้า ในอดีตกาล เทพบุตรได้เป็นมนุษย์ เป็น
กษัตริย์อยู่ในเกาะสิงหล มีพระนามว่า "อภยทุฏคามินิ" เป็นอุปราภ รับผิดชอบและถวาย
จตุปัจจัยสี่ แก่พระภิกษุสงฆ์อรหันต์ทั้งหลายในพระพุทธ ในพระธัม ในพระสงฆ์ ได้สักการบูชา
กราบไหว้ อุปราภปฏิบัติไปอยู่มิได้ขาดและได้บริจาคสร้างพระเจดีย์ บรรจุพระธาตุของ
สัมมาสัมพุทธเจ้า ๘๐๐๐ ได้ให้ทานแก่พระอรหันต์ สันอายุขัยมาจุติในสวรรค์ชั้นดาวดึงษ์
เทพบุตรได้ทำปัทกธินเจดีย์ ในทิศทั้งแปด ได้กราบไหว้บูชาด้วยดอกไม้ของหอม แล้วนั่งอยู่ใน
ที่สมควรแก่ตนา.

ในกาลขณะนั้น มีเทพบุตรองค์นี้พร้อมด้วยบริวาร ๖๐ พัน มาสู่ลานพระเจดีย์เพื่อ
บูชาพระเจดีย์ พระเถระเห็นแล้วถามท้าวมิชวาลขึ้นว่า ข้าแต่ท้าวโกสีย์ เทพบุตรนั้น
เป็นโพธิสัตว์อารยเมตไตร หรืออา.

ข้าแต่พระมาลัยเทวมหาเถระ ยังไม่ใช่พระเจ้าข้า.

มหาราช เทพบุตรนั้นในครั้งอยู่เมืองมณุษย์นั้น ได้กระทำกุศลอะไรไว้มหาราช.

กุศลธรรมที่เทพองค์นั้นได้กระทำไว้ จะบอกให้พระเถระแล้วตรัสขึ้นเป็น ๒ คาถา
ว่า "สามเณรปุเรอติ ฯลฯ สมชฺชณิเปติโปง อุชฺชติทเสปุเรา. ข้าแต่มหาเถระ ในเมือง
มณุษย์ กาลก่อนโน้น บวชเป็นสามเณร มีสัมมาคารวะ อยู่ในโอวาทของอาจารย์ เชื้อพึง
อาจารย์สั่งสอน ประพฤติปฏิบัติตามอาจารย์ มีสติปัญญาสามารถไม่ชูงวง ไม่เป็นมิถฉาภิฏฐิ
เป็นสัมมาภิฏฐิ มีความเคารพ มีสัมมาคารวะ ในพระพุทธ ในพระธรรม ในพระสงฆ์
ในบรรดาศิษย์ทั้งหลาย ไม่นิ่งนอนใจ ระฤกอยู่เสมอทั้งกลางวัน กลางคืน ไม่เกียจคร้าน
ในกิจจวัตต คมน้ำร้อนให้อาจารย์และพระสงฆ์ทั้งหลาย ตักน้ำดื่ม น้ำใช้ น้ำร้อน น้ำเย็น
ทำกิจวัตต กวาด-ถู-ลากถางหญ้า ทำความสะอาด เช็ดถู ถูบขนาดเคว้นอาจารย์ จุดธูป-
เทียน เรียนเทียน และปฏิบัติพระสงฆ์เป็นนิตยประจำวันไม่ขาดตกบกพร่อง ไม่ล่วงเกินต่อ
รัยวุฒิ-ชาตวุฒิ-คฺฉวุฒิ ไม่ดูหมิ่นดูแคลน รู้จักที่ต่ำ-ที่สูง สงบเสถียรเยียมตัว เชื้อพึงสัมปยุรุษ-
บัณฑิต ปฏิบัติ โดยผลแห่งกุศลนั้นจึงส่งผลให้ปลายอายุขัย ไปสู่จติในสวรรค์ชั้นดาวดึงษ์ มี
เหล่าเทพบุตรเป็นบริวาร ๖ หมื่น ได้ทำปักษิณาวัตตเจดีย์แล้วกราบไหว้ทั้งแปดทิศด้วย
ดอกไม้ของหอม และนั่งอยู่ตามถานะของตนนั้นแลฯ.

ข้างหน้าโน้น มีเทพบุตรพร้อมด้วยบริวาร ๓๐ พัน นั้นใช่หน่อโพธิสัตว์อารยเมตไตร
หรือ มหาราช.

ข้าแต่พระคุณเจ้าเถระ ยังไม่ใช่ พระคุณเจ้า

ข้าแต่ท้าวชมพูบดี เทพบุตรนั้นในครั้งอยู่ในเมืองมณุษย์นั้น ได้กระทำการกุศล
อะไรไว้ จึงได้มาถือกำเนิดในสวรรค์ชั้นดาวดึงษ์ พระมหาราช

กุศลธรรมของเทพบุตรบอกให้แก่พระเถระ จึงได้กล่าวพระคาถา ๔ คาถา ว่า "ทุกขตฤเล ยวิเนน ชีวิติประเทศโทปวิตุณฺจ ฯลฯ เมณฺณูปชฺชติ ทเสปุเรฯ ข้าแต่พระผู้เป็นเจ้า เทพบุตรองค์นี้ เมื่ออยู่ในโลกมนุษย์นั้น เป็นคนทุกคคะเข็ญใจ เสี่ยงชีวิตอาตภาพของคนที่ โภชนาหาร อันทำนุผู้อื่นให้ทาน แต่ว่าจิตค้ำใจนั้นสัทธา ในกาลเวลา มีพระภิกษุสงฆ์มาบิณฑบาต ยืนอยู่ที่ประตูบ้านเรือนของผู้อื่นแล้ว เจ้าของเรือนไม่เห็น เด็กหนุ่มนั้นก็มิจิตตอินฺทึ บอกกล่าว เรียกเตือนเจ้าของเรือนนั้นรู้ ด้วยถ้อยคำอันอ่อนหวานว่า คุณพ่อ คุณแม่ คุณน้า คุณอา คุณลุง คุณป้า คุณนาย คุณพี่ พ่อ น้องชาย แม่น้องสาว พระสงฆ์ผู้ทรงศีลได้มายืนอยู่หน้าเรือน เพื่อบิณฑบาต ข้าวปลาอาหารเท่าที่มี เท่าที่ได้มาโดยบริสุทธินั้น อันภิกษุสงฆ์ผู้บริสุทธินั้น จง ทำกุศลให้ท่านแต่ภิกษุสงฆ์เถิดคุณพ่อ คุณแม่ บรรดาเจ้าของเรือนต่างมีจิตสัทธาใส่บาต บรรดา ผู้มีจิตเลื่อมใสสัทธาทั้งหลายมีจิตอินฺทึปริคา คือเจ้าหนุ่มทุกคคะเข็ญใจว่า เจ้าหนุ่มทุกคคะเข็ญใจเจ้า เป็นคนเจรจาดี มีวาจาเป็นศิริมงคล ได้บอกเตือน ปลุกใจให้ทำการกุศล เจ้าเรือนเหล่านั้น ได้นำข้าวปลาอาหารไปใส่บาตต่อภิกษุ แล้วอนุโมทนาให้เจ้าหนุ่มเข็ญใจ ๆ อนุโมทนา สาธุ สาธุ เหตุที่หนุ่มเข็ญใจได้ทำการกุศลด้วยออกวาจาจากล่าวคักเตือนให้เขาใส่บาตเท่านั้น ผล นิสสันโทไปจุติจากนั้นไปเมืองสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ สวยสุขสมบัติ มีเทพอัปสรเป็นบริวาร ๗ หมื่น เทพบุตรไปประทักษิณฆราวาสทั่ว ด้วยดอกไม้ของหอม ในทิศทั้งแปดแล้วนั่งอยู่ที่สมควรแก่ตน.

ในกาลขณะนั้น มีเทพบุตรองค์หนึ่งแวดล้อมด้วยเทพอัปสรสวรรค์ ๔๐ พัน เป็น บริวาร จึงถามท้าวสหัสสมัยเทวราชว่า ข้าแต่ท้าวสุชัยมบดี เทพบุตรที่เสด็จมานี้ หรือคือองค์ โทษิสต์วอริยเมตไตรย มหาบพิตร

ข้าแต่ผู้เป็นเจ้า เทพบุตรองค์นี้ ไม่ใช่เนื้อหน่อพุทธทางกูรพระเจ้าข้า.

ข้าแต่มหาบพิตร เทพบุตรองค์นี้ เมื่ออยู่ในโลกมนุษย์นั้นได้ประกอบการกุศล อะไรไว้ มหาบพิตร

กุศลธรรมของเทพบุตรจะบอกให้เถระจึงกล่าว ๒ คาถาว่า "ตมฺพเพน ทิปุเปชาโต กุณฺณการ คามเม ฯลฯ เตนมฺเมณฺวิปาเกน อุปชฺชติ ทเสปุเรฯ ข้าแต่พระมาสยเทวเถระ เทพบุตรนี้ ครั้นอยู่ในเมืองมนุษย์นั้น อยู่บ้านกัณนิการิก ในลังกาทวีป ได้บูชาพระสฤงฆ์

บรรจพพระบรมธาตุพระพุทธเจ้า ด้วยดอกกรรณิการ์และอชิสฐานดวงตาทั้งสองเป็นเทียนประทีป
เอาเคียวเกล้าเป็นดอกไม้ เอาถ้อยคำสรรเสริญ เป็นธูปเทียนเป็นเกสร เอาน้ำจิตเป็น
ของหอม บูชาพระบรมธาตุเจดีย์ ด้วยเดขานุภาพกุศล ที่ตนได้บูชาบรมธาตุเจดีย์ ให้ผลส่งไป
จตุในสวรรค์ชั้นดาวดึงษ์ มีเทพอัปสรกัญญา ๘ หมื่น เป็นยศบริวาร ได้ทำทักษิณาวัตรแก่เจดีย์
กราบไหว้เจดีย์ทั้งแปดทิศ ด้วยดอกไม้หอมบูชาแล้วไปนั่งในที่สมควรแก่ตนฯ

ในกาลขณะนั้น มีเทพบุตรพร้อมด้วยเหล่าเทพอัปสร ๑ แสน เป็นบริวารมา จึงถาม
ท้าวชมพูบิดว่า ข้าแต่พระราชสมภาร เทพบุตรองค์นี้ใช้เนื้อหน่อพุทธร่างกูรหรือมหาพิศร์

เทพบุตรองค์นี้ใช้เนื้อหน่อพุทธร่างกูร เป็นเทพที่มีสิทธิ์องค์เท่านั้น

ข้าแต่ท้าวสหสนัย เทพบุตรองค์นี้เมื่ออยู่ในเมืองมนุษย์นั้น ได้กระทำความกุศลธรรม
อะไรไว้ ๗ มหาพิศร์

กุศลธรรมของเทพบุตรนั้น ท้าวเทวราชจะบอกแก่พระเถระ จึงกล่าวคาถาขึ้น
๕ คาถา ว่า "อนูราธนูเรพุเพ อตีทุกเขเลภทฺ ฐลา. เตนบุญญวิบนกน อุชฺชติ-ทเสปุเรฯ
ข้าแต่พระคุณเจ้ามาลัยเทวเถระ พุพเพสันนิวาสของเทพบุตรนั้นพระอัมรินทร์ราชาธิราชกล่าวว่า
กาลก่อนนั้น อยู่ในเมืองอนุชบุรี เกิดในตระกูลทศคตะเข็ญใจ เป็นคนยากจนอนาถา มิได้ทำ
อกุศลกรรมอันหยาบช้า และเว้นจากข้อ ปาณาติบาต เป็นต้น มีศีลธรรมประจำใจ จิตใจถือ
พระไตรสรณคมน์มั่นคง มีการเลี้ยงชีพด้วยการตัดฟันขายเป็นสัมมาอาชีวะเลี้ยงอาตมาตลอดมา
อยู่กาลวันหนึ่งลงไปอาบน้ำที่หน้าน้ำ แลเห็นทรายขาวสะอาดดั่งสีเงิน มีจิตต์เลื่อมใสสัทธา
กวาดทรายรวมเป็นกอง แล้วก่อเป็นพระเจดีย์ทรายสูง ๑ ศอก มีจิตสัทธาปลื้มปิติยิ่งนักแล้ว
รำพึงรำพันว่า เจดีย์นี้มีรูปสระสรวยยิ่งนักโสมควรปลื้มปิติบริดาอย่างนัก มีสีสรรค์ขาวสะอาด
สรวยยิ่งนัก สมควรทำคารวะะ สักการบูชาอย่างนัก ที่ชวนชวนนำปลื้มปิติ ประเสริฐเลิศแท้ ด้วย
เม็ดทรายใสสะอาดก่อเจดีย์ประเสริฐแท้ ข้าพเจ้าขอทำสักการ บูชากราบไหว้ ด้วยกาย
ด้วยใจ อชิสฐานเหมือนดอกไม้ทำสักการบูชาแล้วได้อุปัการพระภิกษุสงฆ์องค์หนึ่ง ถวายทาน
เป็นกุศล ตามสติกำลังของตน ขายเข็ญใจครั้งสิ้นชีวิตจากชาตินั้นไปจตุในสวรรค์ชั้นดาวดึงษ์
ด้วยอานุภาพผลกุศลเจตนาได้ก่อพระเจดีย์ทราย รักษาดี ถวายทานแก่ภิกษุสงฆ์ ดลบันดาล
มีเทพอัปสรสวรรค์ ๑ แสน เป็นบริวาร เทพบุตรทำทักษิณบูชากราบไหว้แปดทิศเจดีย์นั้นแล้ว
ไปทรงนั่งอยู่ที่สมควรแก่ตนแลฯ

ในกาลครั้งนั้นพระโพธิสัตว์อารยเมตไตรยมาถึงแล้ว อุณาจะเอาอะไรมาเปรียบ
 ปานได้ งามประดุจดั่งพระจันทร์เมื่อวันเพ็ญ ๑๔ ค่ำ นพคุณภากาส สะอาดเกลี้ยงเงลา
 ปราศจากเมฆหมอก ในยามเหมันตรฤดู พระจันทร์ขึ้นมาท่ามกลางดวงดาวนักชัตฤกษ์ทั้งหลาย
 แวดล้อมเปรียบเสมือนเช่นนั้น มีนางเทพอัปสรทั้งหลาย หมิ่นแสนแห่ล้อมพระโพธิสัตว์
 ครั้งนั้น มีรัศมีสีสนธิ์เหมือนกันเป็นเหล่า ๆ วัชรรัศมีมีแสงฉายออกงามเย็นตายิ่งกว่าแสงจันทร์
 แสงฉายออกไปประมาณ ๒๔๐๐๐ แวดล้อมเป็นวงอยู่ มือถือรูปเทียนดอกไม้ของหอมมาเพื่อ
 ประสงค์บูชาเจตีย์จุฬามณี จากชั้นคูลิต เสด็จลงมาสู่สวรรค์ชั้นดาวดึง ด้วยแสงทิพย์ทั้งหลาย
 ฉายแสงแล้ว เครื่องหอมทิพย์ส่งกลิ่นกำจรกำจาย กระจายไปทั่วบริเวณ ในยามปกติไม่มี
 อะไรมาเปรียบเทียบอุณาได้ กลิ่นกำจรกำจายศิริมงคลนั้น ไม่มีอะไรจะอุณาได้เสด็จมาเพื่อ
 คารวะบูชาเจตีย์ ทำปัทกนิธแล้วดอกไม้ของหอมบูชากราบไหว้แล้ว ทิศตรีนออกไปนั่งอยู่
 เหตุฉนั้นอาจารย์ท่านกล่าวออกเป็นสามพระคาถาว่า "ตทอารยเมตตุย โดติปริวาติโต ฯลฯ
 ทิสาลพพา โกติจุนุทปาริยาฯ. ในกาลครั้งนั้นพระโพธิสัตว์อารยเมตไตรย พร้อมด้วยเหล่า
 เทพอัปสรภิกษุญา ๕ แสน แวดล้อมเป็นบริวารเสด็จมาสู่สถานจุฬามณีเจตีย์ แผ่ปกไปด้วยทิพย์
 โอภาสรั้งสี รัศมีส่องสว่างกระจ่างแจ่มจรัส ประหนึ่ง รัศมี สุริยเทพบุตรประมาณแสงโกฏดวง
 กระทำปัทกนิธ ถวายนมัสการเจตีย์ทั้ง ๘ ทิศ ทำสักการบูชาด้วยบุบผาคันธดอกไม้รูปเทียน
 ของหอมอันเป็นทิพย์ เป็ล้องเครื่องประดับแล้วด้วยแก้ว ๗ ประการออกสักการบูชาพระเศ
 จุฬามณี เทพอัปสรภิกษุญาบริวารนั้น ต่างองค์ต่างถอดเครื่องประดับอาภรณ์ออกสักการบูชาด้วย
 รูปเทียน ดอกไม้ของหอมทั้งปวง ก็หอมพุ่งขจรไปทั่วชั้นดาวดึงส์ ลานเจตีย์อันมีปริมลล
 กว้างได้ร้อยโยชน์ เกลื่อนกลาดด้วยเครื่องสักการบูชาหาที่ว่างมิได้ การเสด็จมาของโพธิสัตว์
 อารยเมตไตรยนั้นแวดล้อมด้วยเทพภิกษุญาเป็นบริวาร เทพอัปสรทั้งหลายที่มาข้างหน้านั้น มีผ้า
 แพรพรรณ มาลามาลัยล้วนแต่ขาว ๆ ทั้งสิ้น ประมาณเทพอัปสรร้อยเทพอัปสรแวดล้อมมา
 ด้านหลังประมาณร้อยเครื่องประดับอาภรณ์ผ้ามาลาล้วนแต่เขียว ๆ ทั้งสิ้น เทพอัปสรภิกษุญา
 แวดล้อมมาด้านขวานั้นประมาณร้อย มีสีสนธิ์เปลืองอร่ามงามดังทองคำ เทพอัปสรภิกษุญา
 แวดล้อมมาด้านซ้ายนั้นประมาณร้อยเครื่องประดับอาภรณ์ล้วนแต่สีแดงแวดล้อม พระบรม
 โพธิสัตว์อารยเมตไตรยอยู่ท่ามกลาง อุณาเหมือนพระเทพจันทร์แวดล้อมไปด้วยดวงดาว
 นักชัตฤกษ์ทั้งหลาย แสงแผ่รัศมีดังแสงพระจันทร์แสนดวงแผ่รัศมีปกแผ่ไปทั่ว เย็นตายิ่งนัก

มาลัยเทวเถระเห็นเทพบุตรอารีเมตไตรยโพธิสัตว์ แล้วถามพระอินทร์ว่า ข้าแต่พระอินทร์
อันประเสริฐ เทพบุตรองค์นั้นคงเป็นพระโพธิสัตว์อารีเมตไตรยละมหาราช

อามกันเต ข้าแต่พระคุณเจ้าพระมาลัยเทวมหาเถระ ไซ้แล้วเป็นเทพบุตรองค์พระ
ศรีอารีเมตไตรยโพธิสัตว์เจ้าแล้ว พระเจ้าข้า

ข้าแต่มหाराชัมรินทร์ราช เทพบุตรอัปสรกัญญามาข้างหน้าองค์อารีเมตไตรย
นุ่งห่มเครื่องอาภรณ์ประดับประดาแก้วแหวนสร้อยสังวาลล้วนแต่สีขาวนั้น ครึ่งอดีตในเมือง
มนุษย์นั้น เทพกัญญาได้กระทำกุศลอะไรไว้ฉะไร

กุศลธรรมของเทพกัญญาจะตอบให้พระเถระจึงกล่าวได้ ๒ พระคาถาว่า "กนฺเตวจฺจุ
ราตนพา ปุพฺเพชาติตา มนุสฺสึเต อุโปสฺสณฺมทึ ฯลฯ เมตฺตยฺยุปุเรโตตฺถา ข้าแต่พระคุณเจ้า
ผู้เจริญ เทพกัญญาร้อยหนึ่งนั้นในอดีตกาล ในเมืองมนุษย์นั้นถึงวันอุโบสถ ได้รักษาอุโบสถศีล
พึงธรรมเป็นประจำ ผีขาวสะอาดบริสุทธิเครื่องลูบไล้ของหอม สีขาวและผ้าผ่อนท่อนสะไบ
ล้วนแต่มีสีขาว ดอกไม้สีขาวเอาไปบูชาพระรัตนและโภชนาหารอันสีขาวนำไปให้ทาน ล้วนแต่
สีขาว ๆ ทั้งนั้น หลิงเหล่านั้นได้กระทำกุศล เมื่อสิ้นอายุได้มาจุติเป็นเทพอัปสรกัญญาอยู่เบื้องหน้า
พระโพธิสัตว์อารีเมตไตรย จึงมีสีสัมบูรณ์เครื่องประดับประดาอาภรณ์ล้วนแต่ขาว ๆ ทั้งนั้น
ณพระคุณเจ้า

มหาเถระได้ฟังพระอินทร์พูดแล้วจึงถามต่อไปว่า ข้าแต่ัมรินทร์ราชเทพอัปสร
กัญญา นุ่งห่มเครื่องประดับประดาอาภรณ์ ล้วนแต่มีสีทอง ซึ่งแวดล้อมองค์โพธิสัตว์ข้างขวานั้น
ได้กระทำกุศลอะไรไว้ฉะไร

ก่อนจะตอบเถระกล่าวขึ้น ๒ คาถาว่า "กนฺเตวจฺจุราตฺตมา ปุพฺโพชาโตมนุสฺสโต ฯลฯ
ภิกขุโนเต เทวญฺญกฺกเมติ มิตฺตยฺยา ทกฺขิณฺคตา ข้ามหาเถระเทพอัปสรกัญญาร้อยหนึ่งนั้น
ครั้งอยู่เมืองมนุษย์นั้น เมื่อถึงวันอุโบสถมีจิตตั้งสัทธิธำรักษาศีลอุโบสถพึงธรรม บูชาพระรัตนไตรย
ด้วยดอกไม้เครื่องลูบไล้อาภรณ์นานาประการ ล้วนแต่สีทองทั้งนั้น และโภชนาอาหารสีทองให้
เป็นทานและถวายแก่ พระภิกษุสงฆ์ล้วนเป็นสีทองทั้งนั้น เมื่อสิ้นอายุจึงมาจุติเป็นสาวชาวสวรรค์
เป็นบริวารแวดล้อมองค์โพธิสัตว์อารีเมตไตรยเบื้องขวา ด้วยประการนี้

พระเถระได้ฟังท้าวมีฆวาน แล้วถามต่อไปว่า ข้าแต่ท้าวโกสีย์เทพกัญญา มีเครื่อง
นุ่งห่มและเครื่องประดับประดาอาภรณ์ล้วนแต่มีสีแดง แวดล้อมพระอาริยะข้างซ้ายนั้น เมื่อ
อยู่ในมนุษยโลกนั้นได้กระทำการกุศลอะไรไว้ ฌมhabคิตร

พระอินทร์กล่าวเป็นคาถา ๒ คาถาว่า ฌมhabคิตร เทวจรุสราสพพา พุทฺเฬวาโต มนุสฺสเสเก
๗ล๗ เตหาปญฺญกมฺมคฺคิ เมตฺตยฺมธโตคค๗ ข้าแต่พระคุณเจ้าชาวสวรรค์กัญญาร้อยหนึ่งนั้น
ครั้งอยู่ในมนุษยโลกมีจิตต์สัทธา เมื่อวันอุโบสถ ก็รักษาศิลอุโบสถศีลแปด พังธรรมอยู่ประจำเป็น
นิตย ผ้าสีแดงเครื่องจูบไล้อาภรณ์สีแดงได้ให้เป็นทาน บูชาพระรัตนตรัยด้วยดอกไม้เครื่องหอม
สีแดง เครื่องบริโภค อุบิภคล้วนแต่สีแดงให้ทาน และถวายภิกษุสาวกพุทธเจ้า โดยผลกุศล
นั้นส่งให้ไปจุติอยู่เบื้องซ้ายขององค์โพธิสัตว์เจ้า ล้วนแต่สีแดงพระเจ้าข้า

พระมหาเถระได้ฟังแล้วถามขึ้นอีกว่า ข้าแต่ท้าวชมพูบดี เทพอัปสรกัญญานุ่งห่มสีดำ
เครื่องจูบไล้อาภรณ์ล้วนแต่สีดำ ข้างหลังพระโพธิสัตว์อาริยะเมตไตรย ได้แวดล้อมไป ในเมื่อ
อยู่เมืองมนุษยนั้น ได้กระทำการกุศลอะไรไว้ มhabคิตร

ธรรมกุศลผลบุญของสาวชาวสวรรค์นั้นท้าวสัทสนัยกล่าว เป็นธรรมคาถาเป็น ๒
พระคาถาว่า ฌมhabคิตร ๗ล๗ ปญฺญกมฺเมตฺตยฺมธปจฺจโตคค๗ ข้าแต่พระคุณเจ้า สาวชาวสวรรค์
ร้อยหนึ่งนั้น ครั้งอยู่ในมนุษยโลก มีจิตต์สัทธาได้รักษาศิลอุโบสถศีลแปด ผ้าผ่อนท่อนสะไบ
เครื่องอาภรณ์จูบไล้ต่าง ๆ ล้วนแต่มีสีดำ บริจาคให้เป็นทาน บูชาพระรัตนตรัยด้วยดอกไม้
และของหอมล้วนแต่มีสีดำ เครื่องบริโภค อุบิภคล้วนสีดำ มีจิตต์สัทธาถวายแก่พระภิกษุสงฆ์
ศิษย์สาวกของพระพุทธเจ้า และได้ให้เป็นทาน วันธรรมสวนะได้ฟังธรรมเจริญกสิณภาวนา
โดยผลบุญกุศลนั้นท้าวสัทสนัยกล่าวให้มาจุติเป็นเทพอัปสรกัญญาร้อยหนึ่ง ล้วนแต่เครื่องอุบิภค
บริโภคทั้งหลายล้วนแต่มีสีดำทั้งนั้น ได้มาแวดล้อมเป็นบริวารพระโพธิสัตว์อาริยะเมตไตรย
อยู่ข้างหลังขององค์พระโพธิสัตว์เจ้า พระเจ้าข้า

มหาเถระได้ยินพระอินทร์กล่าวแล้วถามท้าวสุขบติขึ้นอีกว่า ข้าแต่อัมรินทร์ราช
พระโพธิสัตว์อาริยะเมตไตรยนั้น ได้กระทำการกุศลธรรม ความสุจริตเป็นประการใด จึงมีบุญฤทธิ์
รัศมี และเครื่องประดับประดาอาภรณ์งามยิ่งกว่าเทพบุตรเทพธิดา มีสมบัติและเกียรติยศ
เกรียงไกร มหาศาลเช่นนี้ ฌมhabคิตรราชสมภาร

ข้าแต่ท่านพระมาลัยเทวมหาเถระ น้ำในมหาสมุทรนั้นมากหยิ่งลึกได้ ๘๔ พันโยชน์
 อุณาเหมือนแม่น้ำลำคลอง ลำธาร มีน้ำลึกแค่นั้น กุศลธรรมผลบุญของพระโพธิสัตว์อาริยเมตไตรย
 นั้นเพียงแต่สังเขปย่อ ๆ พอจะไฉ่ใจความ อันสติปัญญาอันน้อยนิดนี้พอจะแสดงได้ ถ้าให้กว้าง
 ขวางพิศดารทั้งหมดนั้นไม่สามารถจะแสดงให้ได้ จะพูดตามกำลังสติปัญญาย่อ ๆ แคบ ๆ ให้
 ฟังไว้ พอสังเขปพอกับกำลังสติปัญญา เพื่อให้ปรากฏคือ บันดาพระโพธิสัตว์ทุก ๆ พระองค์
 ได้ก่อสร้างสะสมบารมีพระบารมีของพระโพธิสัตว์มี ๓ คือ สัทธาธิกะบารมี ๑ วิริยะ
 บารมี ๑ ปัญญาธิกะบารมี ๑ พระโพธิสัตว์อาริยเมตไตรยเป็นวิริยะธิกะบารมี ก่อนจะ
 กล่าวต่อไป ได้กล่าวคาถาเป็น ๗ พระคาถา คือ เมตตโยโพธิสตุโตกตุ วาญญานา อเนกธา
 เสตตุ สพพญญทุโธมิ ฯลฯ สมุโพธิปามนิสสตี ข้าแต่พระมาลัยเทวเถระ พระโพธิสัตว์
 อาริยเมตไตรยนั้น กุศลธรรมนั้นมีมากมาย เป็นอนันต์ พระโพธิสัตว์ได้ประกอบการกุศลนั้น
 ข้าพระองค์อินทรนั้นยกเก็บไว้ก่อน ต่อให้พระสัมพันธุตตะญาณ ให้พรรณระนา กุศลธรรมของ
 พระโพธิสัตว์อาริยเมตไตรยมากมายหาขอบเขตมิได้ พระโพธิสัตว์มี ๓ โพธิสัตว์วิริยะ
 สร้างพระบารมี ๑๖ อสงชัยกับแสนมหากัป สร้างสมพระบารมีแล้วได้ตั้งมหาโพธิพฤก
 จะได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โพธิสัตว์สัทธาธิกะนั้น สร้างพระบารมีถึง ๘ อสงชัย
 กำไรแสนมหากัป บารมีสร้างสมไว้บริบูรณ์แล้วได้ตั้งมหาโพธิจะได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
 โพธิสัตว์ปัญญาธิกะนั้น ๔ อสงชัยกำไรแสนมหากัปสร้างสมบารมีบริบูรณ์แล้วได้ตั้งมหาโพธิพฤก
 จะได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในบันดาพระโพธิสัตว์ทั้งสามนั้น พระโพธิสัตว์อาริยเมตไตรย
 เป็นวิริยะธิกะได้สร้างสมพระบารมีถึง ๑๖ อสงชัยกำไรแสนมหากัปเต็มเปี่ยมบริบูรณ์แล้ว
 ไปจุติในสวรรค์ชั้นดุสิต แล้วจากสวรรค์ชั้นดุสิต จุตินลงมาตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้โปรด
 ขนสัตว์ให้พ้นในวิภูฏสงสารเข้าสู่เมืองแก้ว "นิพพาน์ ปรมสุข" พระนิพพานแล้ว ท้าวสหสนัย
 ได้ตรัสถวายแก่พระมาลัยเทวมหาเถระก็สิ้นสุดยุติลงของหน้าที่ของท้าวสุขุบบดีแล

ตทาสฺสมี กาเล ในกาลเมื่อโพธิสัตว์อาริยเมตไตรยได้แลเห็นพระมหาเถระ
 ได้ฟังธรรมพระมหาเถระนั้นแล้ว เข้าไปถวายอภิวัตด้วยเบญจางคประดิษฐ์ พระเถระแล้ว
 ได้ตรัสถามพระเถระในกาลบัดนั้นแล ข้าแต่พระคุณเจ้าผู้เจริญ พระคุณเจ้ามาสู่สวรรค์สักกเทว
 โลกนี้ได้มาแต่ถิ่นฐานทวีปใด พระคุณเจ้าข้า

ขอถวายพระพรบรมบพิตรผู้ประเสริญ อาตมภาพมาแต่ชมพูทวีป

ข้าแต่พระคุณเจ้าผู้เจริญ มหาชนในชมพูทวีปนั้นได้กระทำการกุศลธรรมอะไรบ้าง
ที่ได้กระทำตามพระคุณเจ้า

คำถามโพธิสัตว์อาริยมตไตรยนั้น พระเถระได้ยื่นแล้วก่อนตอบได้กล่าวเป็นพระคาถา
เป็น ๔ พระคาถาว่า สพุเพเต มนุสฺสาตถ ฯลฯ สพุเพเตส กุมฺเมน ชีวิตา ข้าแต่มหาบพิตร
ในเกาะชมพูทวีปนั้น มนุษย์ทั้งหลาย เช่น เศรษฐีบ้าง คนยากจนบ้าง ผู้ที่มีความสุขบ้าง ผู้รูป
อันสวยงามบ้าง ผู้ที่มีอายุบ้าง ผู้ที่มีอายุอันน้อยบ้าง ในภาวะของตนทำการเลี้ยงชีพ ครองชีพ
อยู่ได้ สำหรับมหาชนทั้งหลายบางพวกก็ยากจนเข็ญใจ ชัดสน คนที่มั่งคั่งสมบูรณ์ไม่เคียดคร้อนนั้น
มีน้อยนัก คนที่ตกทุกข์ได้ยากนั้นมีมาก คนที่มีความสุขนั้นน้อย คนที่มีรูปสมบัตินั้นมีน้อย คนที่ขาด
รูปสมบัตินั้นมีมาก คนที่มีอายุนั้นมีน้อยนัก คนที่มีอายุอันน้อยนั้นมีมาก สัตว์ที่เป็นมนุษย์นั้นน้อยนัก
สัตว์ที่เป็นดิรัจฉานนั้นมีมากนัก เหตุที่เป็นเช่นนี้แหละสัตว์ทั้งหลายโดยภาวะของตนได้ดำรง
ชีวิตอยู่ โดยเหตุเป็นเช่นนี้พระราชบพิตรจงทราบเถิด

โพธิสัตว์อาริยมตไตรยได้ยื่นพระมาลัยว่าแล้ว ถ้ามั่นใจอีกว่า ข้าแต่พระเถระเจ้า
มนุษย์ในชมพูทวีปทั้งหลายนั้น กุศลธรรม กระทำกันมากหรือกระทำอกุศลธรรมอันหยาบช้านั้นมาก
พระคุณเจ้า

ข้าแต่มหाराช คนทั้งหลายประกอบการกุศลธรรม นั้นน้อยนัก คนที่ประกอบกรรม
อกุศลธรรมอันบาปหยาบช้านั้นมากมายนักเจริญพร

ข้าแต่มหาเถระมนุษย์ทั้งหลายได้ประกอบการกุศลธรรมอะไร พระคุณเจ้า

ข้าแต่มหาบพิตร มนุษย์ชาวโลกทั้งหลาย บางคนให้ทาน บางคนใส่บาตร บางคนเอา
โภชนาหารใส่บาตร บางคนให้ทานรูป-เตียน-ดอกไม้ บางคนเอาดอกไม้ธูปเทียนบูชาพระ
รัตนตรัย บางคนรักษาศิลห้ ศิลแปด ศิลอุโบสถ บางคนฟังธรรม คำสอนของพุทธเจ้า ชนบาง
หมู่ก่อสร้างโรงอุโบสถ มนุษย์บางเหล่าสร้างพุทธรูปปฏิมากรรม มนุษย์บางหมู่สร้างกฎวิหารให้
พระสงฆ์อยู่จำพรรษากาล ชนบางเหล่าสร้างศาลาโรงทาน ชนบางหมู่ถวายทาน ผ้าจีวร
ชนบางหมู่ให้ยารักษาโรคเป็นทาน มนุษย์บางคนถวายศิลาณเภสัช มีน้ำผึ้ง น้ำอ้อย น้ำตาล

นมเนย ฯลฯ มนุษย์บางคนถวายอัฐบริวาร ๘ คนบางหมู่ถวายทาน ๑๒ ประการ คนบาง
 เหล่าถวายรูป เทียน ฉัตร ธง บูชาพระรัตนตรัย บางคนอุปัชฌาระเลี้ยงดูบิดา-มารดา คน
 บางหมู่ไปช่วยทำฉาปนกิจศพ "กโรมิ" ได้กระทำแล้ว บางคนบูชาพระไตรปิฎก บางคน
 อุปสมบท บางคนอุปสมบทลูก เมีย ข้าทาสหญิง-ชาย มนุษย์บางคนไปบูชาเวียนเทียนพระ
 รัตนตรัย มนุษย์บางหมู่ปลุกตาว ทำถนนหนทาง สร้างสะพาน มนุษย์มหาชนชาวชมพูทวีปทั้ง
 หลายนั้นโดยกำลังสติปัญญาโดยขจรผายได้กระทำกุศลธรรม ฌมหาบพิตร

ข้าแต่มหาเถระ มนุษย์ชาวชมพูทวีปทั้งหลาย เมื่อได้ประกอบกรกุศลธรรมแล้ว
 ตรวจน้ำ (หลังหล่อน้ำพิภพโลก) ตั้งความปรารถนานั้น คนเหล่านั้นปรารถนาสิ่งอันใดหรือ
 ปรารถนามนุษย์สมบัติ-สวรรค์สมบัติ หรือปรารถนาฉัพพทานสมบัติ พระคุณเจ้าข้า

ความตั้งใจปรารถนา (ตรวจน้ำ) ของมหาชนทั้งหลายก่อนจะบอกโพธิสัตว์พระเถระ
 กล่าวคาถาเป็น ๔ พระคาถา เทวโตบุญญ ๒๓๓ กโรนุติวาปเสวา นุโมเทนติ ฯลฯ
 ปณิธิสพพาทาเนสสุพพทา ข้าแต่พระราชาโพธิสัตว์เจ้า มนุษย์ชาวโลกชมพูทวีปทั้งหลายแม้แต่
 กุศลเล็กน้อยนิดหน่อย เมื่อได้ทำแล้วก็ดี ให้คนอื่นกระทำก็ดี หรือบุคคลอื่นกระทำกุศลแล้วเขา
 เหล่านั้นอนุโมทนารับเอาโดยที่พระโพธิสัตว์อารยเมตไตรยตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
 ในอนาคตกาลนั้น มหาชนชาวชมพูทวีปทั้งหลายมีความตั้งใจปรารถนาว่าจะให้ทันศาสนาของ
 บรมบพิตรศรีอารยเมตไตรยในอนาคตกาล โดยได้ให้ทานบ้าง ทำกุศลธรรม เช่น ให้ทาน
 วิชาศิลปะ เจริญกุศลภาวนาทำกุศลให้ทาน เครื่องอัฐบริวารบ้างต่าง ๆ ที่แล้วมา พระพุทธเจ้า
 อารยเมตไตรยให้ข้าพเจ้าได้เห็นได้ทัน ได้รับฟังธรรมให้รู้ธรรม ได้ฉัพพทานดังนี้ มหาชนทั้ง
 หลายในชมพูทวีปได้ตั้งใจปรารถนาทุกเวลา เมื่อพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอารยเมตไตรย ผู้เมตตา
 กรุณารับสั่งสั่งการบูชาของมนุษย์เทวดาทั้งหลายนั้นถ้ายังไม่ได้ลงมาตรัสรู้สัมพันธคุณญาณ ข้าพเจ้า
 ผู้สัตว์ดิรัจฉานทั้งหลายยังท่องเที่ยวอยู่ในวิภวสังสารวัฏฏนั้น ในอบายภูมินรกเปรต อสุรกาย
 เเดรัจฉาน อย่าให้ข้าพเจ้าได้ไปประสพพบเห็น ในมนุษย์สมบัติ สวรรค์สมบัติ อันสมบัติทิพย์
 ให้ข้าพเจ้าได้ไปพบประสพเห็น เมื่อพระโพธิสัตว์อารยเมตไตรยลงมาตรัสรู้ เป็นพระพุทธเจ้านั้น
 ให้ข้าพเจ้าทั้งหลายได้เห็นได้พบได้เห็นได้ฟังธรรมของพระพุทธเจ้านั้น ดังนี้แล ที่ชาวชมพูทวีป
 ได้กระทำทานการกุศลแล้วทุก ๆ ครั้งที่ตั้งจิตตั้งปรารถนาตามมหาบพิตร

โพธิสัตว์อาริยมตไตรย ได้ฟังพระมาลัยเถระแล้วพระองค์ก็ชื่นชมโสมนัสปรดาราเริง พระทัยหาที่สุดมิได้ แล้วจึงตรัสสุนทรว่า ข้าแต่พระผู้เป็นเจ้า มหาชนชาวชมพูทวีปทั้งหลายนั้น ในเมื่อข้าพระองค์ลงไปตรัส เป็นพระสัมมสัมโพธิญาณ มีความปรารถนಾಯากพบนั้น มหาเวสสันดร ซากดกประดับด้วยพระคาถาพันหนึ่งนั้น ในวันเดียวฟังให้จบ แล้วฟังบูชาด้วยประทีปเทียนพันหนึ่ง ดอกไม้พันหนึ่ง จัตรี-ธง-คอกบัวหลวง ดอกอุบลเขียว ดอกอุบลขาว ดอกกัมภิกา ดอกเกาทะเรียง ดอกปาริชาติ ดอกสามหาวหมากพลู รูป สิ่งละพัน ๆ ได้บูชาพระธรรมเทศนา และรักษาศิล ประพฤติ ปฏิบัติตามพระธรรมเทศนาได้ตลอดชีวิตแล้ว ในกาลข้าพระองค์ตรัส เป็นพุทธเจ้าแล้ว ในกาลนั้นชนเหล่านั้นจะได้เห็นได้พบได้เข้าใกล้ ได้ฟังธรรมของข้าพระองค์แล้ว ผู้นั้นก็จะได้ เป็นอรหันต์พร้อมด้วยปฏิสัมภิทาญาณ ๔ ถ้าชนคนใดประกอบกรรมอกุศลเป็นบาปหยาบช้านั้น จะไม่พบได้เห็น ได้ฟังธรรมของข้าพระองค์ โพธิสัตว์อาริยมตไตรยจะตรัสต่อไปจึงกล่าว คาถา ๒ คาถาว่า ปติย ภิกขุณีโท สักโรนติ สัมภิกหนิ ฯลฯ ปจุเจราช ฌมา ทาจนโหนติ มมสนติเก ข้าแต่พระผู้เป็นเจ้า ผู้กระกรรมลามกอนาจารทำลายภิกษณี ปิตุฆาต ม่าบิดา มาตุฆาต ม่ามารดา ม่าพระอรหันต์ ทำร้ายฆ่าพระปัจเจกโพธิ ทำร้ายพระพุทธเจ้าถึง พระโลศิตท้อ สังฆเภททำลายสงฆ์ให้แตกกัน ขุดถากทำลายต้นศรียาโพธิ ขุดทำลายเจดีย์ สถาน ม่าพระโพธิสัตว์ ทำลายลาภของสงฆ์ เอาของสงฆ์แจกจ่ายกินเสีย คนตระหนี่ ถี่เหนียว มิจฉาภิกษุณีเห็นผิดจากท่านองคคองธรรม ลักโจรกรรมทำลายพุทธรูปปฏิมากรรม ทำลายฆ่าภิกษุสงฆ์ และผู้ที่มีศีลธรรมเป็นคุณประโยชน์ต่อชนส่วนมาก และคนที่มีจริยะตระหนี่ ถี่เหนียวไม่รู้จักบาปบุญให้ทานเป็นต้น เป็นคนพาลประมาทอยู่เป็นนิจกิติ คนเหล่านี้หาได้เกิด ทุนและพบเห็นพระอาริยมตไตรยสัมมาสัมพุทธเจ้าในอนาคตกาลโน้นเลย ณพระผู้เป็นเจ้า

พระคุณเจ้าอรหันต์มาลัยเทวเถระได้ฟังแล้ว ก็ให้ช้องสาธุการว่า สาธุ ๆ จึงถาม มหาราช ข้าแต่มหาบพิตรผู้ประเสริฐ เรื่องราวที่กล่าวมา และการครองชีวิตเป็นอยู่ของชาว ชมพูทวีปมหาบพิตรได้รู้เรื่องราวแล้ว ข้าแต่มหาบพิตร เมื่อไรกาลใดมหาบพิตรจะลงไปตรัส เป็นสัมมาสัมพุทธเจ้า ณมหาบพิตร

โลกเกิดไฟไหม้โชติช่วงกลายเป็นดวงอาทิตย์อยู่ประมาณ ๑ กัป แล้วเกิดฝนตกลงมาท่วมดับไฟอยู่ ๑ กัป แล้วเกิดลมพายุพัดอยู่ ๑ กัป น้ำงวดแห้งลงเรื่อย ๆ ประมาณ ๑ กัป จะเกิดดินขึ้นมา คือที่ดินอยู่ใต้น้ำเป็นที่ดอนที่สุดนั้น จะมีกอบัวหลวงเกิดขึ้น ถ้าไม่มีกอบัวหลวงเกิดขึ้น กัปนั้นเรียกว่าสูญกัป ไม่มีพุทธเจ้ามาตรัส ถ้ามีกอบัวหลวงมีดอก ๑ ดอก ก็มีพระพุทธเจ้ามาตรัส ๑ องค์ ถ้ามีดอก ๒ ดอก มีพระพุทธเจ้ามาตรัส ๒ องค์ ถ้าบัวออก ๓ ดอก ก็มีพระพุทธเจ้ามาตรัส ๓ องค์ ถ้าออก ๔ ดอก มีพุทธเจ้ามาตรัส ๔ พระองค์ ถ้ามี ๕ ดอกในกัปนั้นจะมีพระโพธิสัตว์มาตรัสเป็นพระพุทธเจ้า ๕ พระองค์เรียกว่าภัทรกัป เช่น ได้แก่กัปของเราปัจจุบันนี้ มีพุทธเจ้าตรัสแล้ว ๔ พระองค์ ยังมีพระอาริยมตไตรยที่จะตรัสในกาลอนาคตข้างหน้า ๑ กัป มี ๖๔ อันตระกัป โลกตั้งแผ่นดินขึ้นเป็น ๑๒ ชั้นตระกัป พระพุทธเจ้าช็อกกกุสันโธจะมาตรัส ตั้งแต่พุทธเจ้ากกุสันโธมาได้ ๑๐ อันตระกัป มีพุทธเจ้าโกนาคมมาตรัส ตั้งแต่พุทธเจ้าโกนาคมได้ ๑๐ อันตระกัป มีพระโพธิสัตว์มาตรัสเป็นพระพุทธเจ้ามีชื่อว่าโคตมโคตมมาตรัส ตั้งแต่พุทธเจ้าโคตมโคตมปัจจุบันนี้นับไปได้ ๑๐ ชั้นตระกัป ข้างหน้าข้าพระองค์ลงมาตรัส เป็นพุทธเจ้าต่อจากอันตระกัปข้าพระองค์ตรัสเป็นพุทธเจ้าแล้ว นับไปอีก ๑๒ อันตระกัป ในกาลนั้นไฟบรรลัยกัลป์ไหม้โลกแล้วพระคุณเจ้า

พระมาลัยได้ฟังแล้วถามพระโพธิสัตว์ขึ้นอีกว่า ข้าแต่มหาบพิตรในระหว่างกัปทั้งสอง คือ กัปโคตมโคตมพุทธเจ้ากับกัปยุคพระศรีอาริย์นั้นมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นแก่สัตว์โลกทั้งหลายนั้นอย่างไรบ้าง ฌมหาบพิตร

ข้าแต่พระเป็นเจ้าผู้เจริญ พระพุทธศาสนาของเราปัจจุบันนี้มีอายุ ๕๐๐๐ ปี เมื่อมนุษย์อายุได้ ๕๐ ปี เป็นอายุขัย พุทธศาสนาของพระโคตมโคตมก็หมดไม่มีใครรู้จักคำว่าพุทธศาสนา จากนั้นนับไปอีกได้ ๕๐๐๐ ปี อันตระกัปนี้หมด ในกาลนั้นมนุษย์เรามีอายุ ๑๐ ปี เป็นอายุขัย ผู้ชายอายุได้ ๕ ปี ผู้หญิงอายุ ๓ ปี ก็อริวาทแต่งงานอยู่เป็นคู่-เมียกัน ผู้ชายอายุได้ ๕ ปี ผู้หญิงอายุ ๔ ปีก็มีบุตร เวลานั้นเอาเปลลูกของตนแขวนกับต้นขุมเห็ดนา กาลครั้งนั้นมนุษย์มีจิตใจอำมหิตเหี้ยมโหดเยี่ยงเดรัจฉาน ข่าหินกันเอาหินไม่ไผ่เป็นอาวุธตีแทงตีกันตาย เป็นโกลาหลตายมากมายอย่างสัตว์เดรัจฉาน แม้กับลูก พ่อกับลูก พี่สาวกับน้อง พี่ชายกับน้อง

ไม่สมัครสมานลงรอยกัน ถือกันแก่งแย่งชิงกันและกัน จิตใจเหี้ยมเกรียม ย้ำคิด คัดปองร้าย
 ชิงกันและกัน ชำกกันตายหมด คนที่กลัวภัย กลัวตายสองสามคนก็หนีเข้าป่าแอบแฝงกันในป่า
 ใหญ่บ้าง ในถ้ำบ้างในภูเขาบ้าง แล้วในกาลครั้งนั้นฝนก็ตกลงมาทำใหญ่พาดะล้างซากศพเหล่านั้น
 ลอยไปลงทะเลหมด สะอาดจากสิ่งสกปรกทั้งหลายแล้ว ฝนที่หย้รดน ๗ ประการ มีข้าวปลา
 อาหารตกลงมา สัตว์ที่กลัวภัยกลัวตายที่หนีเข้าไปในป่าแอบแฝงอยู่ เมื่อเหตุการณ์ต่าง ๆ สงบลง
 จึงได้ออกมาที่แอบซ่อนตัวอยู่ มีความหวงไทย เห็นข้าวปลา ขนม ข้าวต้ม ก็เก็บกินแก้หิวกระหาย
 แล้วเที่ยวตามค้นหาชิงกันและกันไม่พบ ก็รำพันครวญหาร้องไห้ ในกาลครั้งนั้นในชมพูทวีปนั้น
 เหลือจากการฆ่าฟันตีแย่งกันตายมีเพียง ๔ คน สองพ่อลูกชายไปพบรอดเต้าแม่กับลูกสาว ๒
 คน สองพ่อลูกชายมีความดีใจ ปลื้มปีติยินดีนัก สองพ่อลูกปรึกษากันว่า ณีลูกนี้รอยเท้าคนมีรอย
 รอยเท้าใหญ่นั้นถ้าเป็นผู้ชายก็จะเป็นสหายของพ่อ ถ้าเป็นหญิงพ่อจะเอาเป็นภรรยา ส่วนรอย
 เท้าเล็กนั้นถ้าเป็นหญิง จงเป็นภรรยาของลูก ถ้าเป็นชายแล้วให้ เป็นสหายเพื่อนของลูกเถิด
 เมื่อสองพ่อลูกชายได้พูดสัญญากันแล้วก็เที่ยวค้นหาไปทั่วแล้ว ภายหลังไปพบเห็นหญิงสองแม่ลูก
 มีความดีใจยิ่งนักหนา ส่วนรอยเท้าเล็กนั้นเป็นแม่ ส่วนรอยเท้าใหญ่นั้นเป็นลูกสาว ส่วนพ่อลูก
 นั้นได้ทำสัญญากันไว้แล้วไม่ยกตั้ง ยกเลิกสัญญาจางจึงให้เป็นไปตามความเดิม พ่อก็ร่วมอยู่
 กับลูกสาว ลูกชายก็อยู่ร่วมกับแม่ ทั้งนี้มีจิตต์สมัครสมานร่วมกันด้วยดี ทางศีลธรรมก็ตั้งใจมั่นรักษา
 กุศลธรรมก็ให้เร่งประกอบ เป็นหนทางที่ดียิ่ง ได้รวมคิดพร้อมใจกัน ปาณาติบาต เจตนาทำ
 ลายชีวิตเขาให้ตายโดยตรงและโดยของดเว้น อทินนาทาน เจตนาเอาของของเขาโดยเจ้า
 ของไม่ยินดีให้โดยอาการสักโมยของดเว้น กาเมสุมิจฉาจารโดยทำลายลูกเมียเขาของดเว้น
 มุสาวาท เจตนาพูดให้คลาดจากความจริงของดเว้น ปิงสุฉวาจา พูดหลบลู่คุณท่านของดเว้น
 มรุตสวาจา วาจาหยาบคายระคายหูเขาของดเว้น สัมผัสวาจา พูดวาจาไม่เป็นสุภาอิศของ
 ดเว้น สุราเมรยะมิชชนา ต้มกินน้ำเมา น้ำหมัก น้ำดอง ของมึนเมาของดเว้น อภิขยา
 มีจิตโลกอยากได้ของผู้อื่น พยานาที่มีจิตอาฆาตพยาบาทปองร้ายเขา มีจิตอหิงสา มีความเห็นผิด
 จากท่านองคละงธรรมขอให้พวกเรารงดเว้นกันทั้งหมด ทั้งสี่คนพร้อมใจกันงดเว้นไม่กระทำ
 และได้พร้อมใจกันประพฤติปฏิบัติประกอบารกุศลธรรมในกาลนั้นอายุบุคคลเหล่านั้นก็ทวีมากขึ้น
 เป็น ๑๐ ปี ครั้นเป็น ๒๐ ปี บุคคลเหล่านั้นพยายามประพฤติปฏิบัติตามศีลธรรม ลูกหลาน

พวกบุคคลชนเหล่านั้นก็ทวีมากขึ้นเรื่อย ๆ จาก ๒๐ เป็น ๓๐ เป็น ๔๐ ทวีขึ้นไปจนถึง ๕๐ - ๖๐ - ๗๐ - ๘๐ - ๙๐ - ๑๐๐ ปี ทวีขึ้นไปอีกถึง ๒๐๐ - ๓๐๐ ปี ๔ ร้อย ๕ ร้อย ๖ ร้อย เจ็ดร้อย แปดร้อย เก้าร้อยถึงพันปี มากขึ้นเรื่อยไปถึงหมื่นปีจนถึงแสนปี และประพฤติกามศีลธรรมเป็นนิตจนอายุทวีขึ้นไปจนอสงไขย ในกาลนั้นมีความสุขเกษมสำราญเจริญรุ่งเรือง ยิ่งนัก ความอดิสงส์ความตายไม่ปรากฏขึ้นแก่ชนเหล่านั้น เช่น ภัยอันตรายต่าง ๆ บ้าง ความเจ็บความตาย ไม่ได้ปรากฏเห็นแก่ชนเหล่านั้น ความวิวัฒนาการแห่งสรรพสิ่ง ความประมาทเกิดขึ้นไม่สนใจในศีลธรรม ประกอบการกุศลธรรม สิมหลง โมหะจริตเกิดขึ้นแก่ชนเหล่านั้นต่อแต่นั้นมา อายุก็ถดถอยลงมาจากมีอายุอยู่อสงไขยลงมาถึงแสน-หมื่น ลงลงเรื่อย ๆ จนถึงพัน-ห้าร้อย ถึง ๕๐ ปี ๕๐ ปี ถึง ๒๐ ปี จนถึง ๑๐ ปี เป็นอย่างนี้ทวีขึ้นไป ลดลงมาเป็นอยู่อย่างนี้ถึง ๑๐ ครั้ง ได้ ๑๐ อันตรรกัปป์ ครั้งสุดท้ายอายุถึงระหว่างสิบพันปีนั้นแหละ เป็นวาระกาลเวลาที่ข้าพระองค์ อริยมเหตไตรยเสด็จลงมาในมนุษยโลก ณพระคุณเจ้าผู้เจริญ

ในกาลนั้น มีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้น ณมหาบพิตร

เหตุการณ์ในกาลครั้งนั้น ผันตกลองสู่ปฐพีในเวลาวิษุวัตยาม ทำให้แผ่นดินมีรสโอชา มีปุ๋ย พื้นดินมีรสอุดมสมบูรณ์ พืชพรรณธัญญาหารอุดมสมบูรณ์ พรรณไม้ป่าเถาว์วัลย์ป่า มีดอก ออกผลสพรั่งเต็มไปหมดได้เป็นไปแล้วในพื้นปฐพีชมพูทวีปมหาชนมีสุขสมบูรณ์ มีชนมาก ใกล้เคียงไม่ ตกพื้น คนมีจิตปฏิญญา หูจจริต คนชะโมยโจรไม่มี ไม่จองเวร ไม่มีเวรซึ่งกันและกัน ชนทั้งหลาย ความประพฤติกามศีลธรรมไปในทางปฏิญญานั้นไม่มี ความสุขสมบูรณ์เจริญรุ่งเรืองดังนครใหญ่ราชธานี อุดมสมบูรณ์ด้วยข้าวเปลือก ข้าวสาร ไม่มีราชภัยอันตรายทั้งมวล บริบูรณ์ด้วยน้ำข้าวปลา ธัญญาหาร ขนมห้าตัวคัมของคาวหวานไม่ขาดบริบูรณ์ไปด้วยบ่อ สระน้ำสดใส ๆ สะอาด รสจืด อร่อย เต็มไปด้วยทรัพย์ในดิน สินในน้ำ ข้าแต่พระคุณเจ้าผู้เจริญในกาลครั้งนั้น สามีภรรยา มีความสมานสามัคคีไม่คิดใจกันไม่ทะเลาะเบาะแว้งกัน ทอຍที่ทอຍอาศัย มีสุขสโมสรไปด้วย กามคุณ ๕ ประการ ทำนาพาณิชย์ไม่ต้องห่วงกังวล ไม่ต้องกิจการทั้งปวง การครองชีพเลี้ยง ชีวิตโดยความสุขสมบูรณ์ ในกาลครั้งนั้น เมล็ดข้าวเปลือกกลายเป็นข้าวสาร โดยไม่ต้องสีไม่ต้องตำเกิดขึ้นได้ ๒ พันเกวียนบ้าง ๒ ร้อยเกวียนบ้าง ๗๐ เกวียนบ้าง ๖๐ เป็นขึ้นอยู่เสมอ เต็มปริมาณเป็นสองเท่าเสมอไป ในกาลครั้งนั้นหญิงสตรีทั้งหลายไม่ต้องเป็นเมีย ไม่ต้องเป็นด้าย

ไม่ต้องทอทุก มีผ้าทิพย์เกิดขึ้นไค้รุ่งไค้หม้แต่งตัว ผิวเมียบ สามีภรรยา มีจิตต์สมัครสมานสามัคคี
 อยู่ด้วยกันมีความสุข มีศีลธรรมประจำใจ สมัครสมานสามัคคีเปรมปรีเกษมสรรสำราญยิ่งนัก
 มหาชนทั้งหลายทั้งบ้านเมืองราชธานี บรรดาสัตว์สี่เท้า ๒ เท้าสุขสมบูรณ์พร้อมด้วยไร่นา
 เรือกสวน บ้านเรือน ทรัพย์สมบัติ เงินทอง ข้าวเปลือก ข้าวสาร ไม่ยากจนไม่ขัดสนจะเยียบ
 เยียนซึ่งกันและกันนั้นไม่มี พระราชามหากะษัตริย์ มหาอำมาตย์เสนาบดี ราชบริพาลทั้งหลาย
 รักษามันอยู่ในศีลห้าประการ ในกาลครั้งนั้นอีกก็ตี กาเหว่าก็ตี หนูกับแมวกก็ตี เสือกกับกวาง
 หังพอนกับงูก็ตี จะได้อาฆาตจองเวรบองร้ายทำร้ายกัน จะเป็นสัตว์นั้นไม่มี อยู่ร่วมกันฉันมิตร
 สนิทสนมรักใคร่สมัครสมานไมตรีตียงนัก มีเมตตา กรุณาซึ่งกันและกันยิ่งนัก ฃพระคุณเจ้า

มหาเถระไค้ยินแล้วตามโพธิสัตว์ขึ้นฮักว่า ข้าแต่ท่านมีบารมีแก่กล้า ในสมัยที่
 โพธิสัตว์เจ้าลงจากสวรรค์ชั้นดุสิต ไปรู้ชมพุทธบริษัท มีผู้หนึ่งผู้ไค้มาขออาราธนาบ้างหรือไม่
 มหาบพิตร

ข้าแต่พระคุณเจ้าผู้เจริญมีพระเจ้าข้า คือ มีพระอัมรินทราธิราชบ้าง พระพรหมณ์บ้าง
 ทั้งเทพเทวาธิราชทั้งสิบพันจักรวาลบ้าง มาขออาราธนาต่อข้าพระองค์ให้ลงไปตรัสโปรดสัตว์
 ทั้งหลาย ในวิโลกาณห้าประการ ข้าพระองค์เลงตรวจดูแล้วไค้เห็นพระเจ้าข้า พระคุณเจ้า

มหาเถระมาลัยไค้ถามพระโพธิสัตว์ขึ้นฮักว่า ข้าแต่มหาบพิตร วิโลกาณ ห้าประการ
 นั้นคืออะไร ฃมหาบพิตร

ข้าแต่พระผู้เป็นเจ้าผู้เจริญ กาลเวลาที่สมควร ๑ ในประเทศอันสมควร ๑
 ในชมพูทวีปอันสมควร ๑ ในตระกูลสาภววงศ์อันสมควร ๑ ในครรถ์มารดาที่สมควร ๑
 รวมเป็นวิโลกณ ๔ ประการ ฃคุณเจ้า

พระมาลัยเถระตามพระโพธิสัตว์เจ้าว่า ข้าแต่มหาบพิตร กาลเวลาเทวดาลงไป
 จุตินมนุสสโลก เห็นนิมิตต์ในสวรรค์บ้างหรือไม่

ข้าแต่พระผู้เป็นเจ้า เห็นนิมิตต์ ๔ ประการ ฃพระคุณเจ้า

ข้าแต่มหาบพิตร นิมิตต์ ๔ ประการนั้นคืออะไรบ้าง มหาบพิตร

ข้าแต่พระคุณเจ้า คอกไม้ที่ทศไว้ที่หูนั้นเตี้ยวลง ๑ พุก-เสื่อ-หมอน-ผ้าปูนอนนั้น
 เก่าราขึ้นคันขึ้น ๑ เหมื่อออกตามรักแร้ ตามหน้าผาก ๑ ผ้านุ่งแต่งตัวนั้นเชือนเประสะกปรก
 ลำตัวหนักอยู่ในปราสาทไม้ได้มองไม่เห็นปราสาท นี้แหละคือนิมิตต์ ๕ ประการ ณพระคุณเจ้า

ในกาลขณะมหาเถระถามพระโพธิสัตว์อีกว่า ข้าแต่มหाराชเมื่อลงไปจุดนั้น จะไป
 จุดที่ไหน ฌมหาพิศร

ข้าแต่มหาเถระผู้เจริญ จะลงไปจุดในเมืองหนึ่งชื่อว่า "กุสสวัสดิ" มีความกว้าง ๖
 โยชน์ ความยาว ๗ โยชน์ ภายในเมืองพื้นดินเสมอเรียบอย่างหน้ากลองราวกับจะเป็นเฉพา
 ในเมืองนั้นหามิได้ ทิวทังในชมพูทวีปนั้นมีพื้นดินเสมอกันเหมือนหน้ากลอง เป็นทิวทัง ทั้ง ๑๐
 พันโลกธาตุ ภูเขา รูดำ กูหา เทว ดินก้อนเล็กก้อนใหญ่ก้อนกรวดนั้น ไม่มีในประตุมืองทังสี่ทิศ
 มีต้นกาลพฤก ๔ ต้นเกิดขึ้น ในต้นกาลพฤกนั้นมีเครื่องอาภรณ์แหวนเพชร สร้อยแก้วมณีต่าง ๆ
 เป็นทิพย์ มีพุก-หมอน-พรม-สาสน์-เสื่อ-อันเป็นทิพย์ผ้าตราทองคำ ผ้าแพร ผ้าไหม ผ้าคลุม
 ผ้าท่อนสะไบ ผ้านุ่ง ผ้าห่ม ผ้าโพกหัว ผ้าพาดเปลาละสีม่วง ขนทังหลายขอบขม ขวนให้พิศสมัย
 อึงนิก ผ้าสีต่าง ๆ เช่น ผ้าสีแดง ผ้าสีม่วง ผ้าสีเหลือง ผ้าสีนวล ผ้าสีทอง เครื่องอสังการ
 เครื่องประดับตกแต่งมีชะดา มีหน้าพราหมณ์ประดับเพชร ชะดาของชาย ชะดาของหญิง มีกำไล
 ข้อเท้า ข้อกำไลมือ แหวนเพชร สร้อยพระสอ สร้อยสังวาลประดับล้วนไปด้วยเพชรนิลจินดา
 แก้วมณี ผลึก เพชร เพชรไฟซูล นุสรราคา แก้วไฟลิน โคมุท ล้วนแล้วไปด้วยรัตน ๔ ประการ
 เครื่องหอมมีแป้ง กะแจะจันทร์ น้ำมันหอม น้ำมันจันทร์ น้ำมันเกษร ฯลฯ ขมด พิมเสน
 หัวบัวเประหอม จันทร์แคง จันทร์เทศ จันทร์หา จันทร์ขมด ล้วนแล้วไปด้วยเกษรทัง ๔ ประการ
 ประดาของวิจิตรพิศดารของเหล่านี้ล้วนเกิดขึ้นจากต้นกาลพฤกและปาริกชาติทังนั้น ในเมือง
 มีกำแพงล้อมรอบเป็นรัตน ๗ ชั้น เป็นป้อมปราการนั้นล้วนแล้วแต่รัตน ๗ ประการภายในกำแพง
 ในเมืองประดับประดาด้วยรัตน ๗ ประการอันวิจิตรพิศดาร ในพระนครปราสาท ๗ ยอด
 ประดับประดาล้วนแต่รัตนแก้ว ๗ ประการเสมือนหนึ่งกับเวชยันต์ปราสาทของท้าวผวมวาล
 ปราสาท ๗ ยอดมีความสูง ๑๒ โยชน์ กะษัตริย์ผู้ครองนครนั้นมีชื่อว่า "มหาจักรพรรดิราช"
 มีอัครมเหสี มีชื่อว่า "ศิริวัฒนกุมารี" ปกครองประชาราษฎร์ด้วยทศพิศราชธรรม จิตต์สัตธา
 จาคะบริจากรักษาเบญจศีลเจริญภาวนาเป็นนิตจะการณไม่ว่างเว้น ต่อมาในกาลวันหนึ่ง

พระนางได้ประสูตรราชธิดาองค์หนึ่ง มีพระโอรฆงามดังนางสวรรคต์มีสิสรณ์ดังสีทอง มีพระนามว่า "พระนางจันทกุมารี" มีอาการลักษณะประิบุรณด้วยเบญจกานี ลักษณะ ๖๔ รูปทรงไม่มีใครเปรียบปาน ไม่มีใครเสมอเปรียบเท่าได้ มีศิริโฉมโนมพรณ์อันเลิศประเสริฐกว่ามหาชนในชมพูทวีป มีสติปัญญาอันแหลมคม มีจิตต์ลัทธิธาทจาจะ ในพระนครนั้นมีพราหมณ์ตระกูลหนึ่งมีพร้อมด้วยสมบัติ พิศสถานบริวาร มีสติปัญญาสามารถ มีชื่อเสียงปรากฏกระเดื่องในพระนครนั้น มีชื่อว่า "สุพราหมณ์" มีภรรยาชื่อว่า "พราหมณ์เทวี" มีจิตต์ลัทธิธาทจาจะเจริญภาวนารักษาเบญจศีล ไม่ได้ขาดเว้น กระทำอยู่เป็นนิตย์ ทั้งเช้า-บ่าย-เย็น ทั้งกลางวันกลางคืน ในกาลสมัยนั้นมนุษย์ชนทั้งหลายมีอายุชัยได้ ๑ แสน ถึงกาลเวลาอันอุดมสมบูรณ์ทุกประการแล้ว เทพโพธิสัตว์อริยมะตไตรยพิศนาเห็นนิมิต ๕ ประการแล้ว จากสวรรคต์ขึ้นดูลิตจุดดิงไปสู่พระครรรค์ของพระนางมหาพราหมณ์เทวี ถือเอาปฏิสนธิได้ ๑๐ เดือนเต็มกับอีก ๑๐ วันแล้วประสูตรออกจากพระครรรค์มารดา ดังฝักเงินดวงจันทมาส่งาราศียังดำเนินงามดังพระยาราชสีห์ดำเนินถึงถ้ำแก้วคูหาทอง แล้วดำเนินพระบาทไป ๗ ก้าวสู่ทางทิศอุดร ตั้งพระพิศตรทอดพระเนตรไปทิศทั้ง ๔ ยกพระหัตถ์ชี้แล้วกล่าวขึ้นเป็นคาถา ภายใน ๓๑ ภูมิไม่มีบุคคลใดจะได้เสมอเหมือนตัวเราไม่มีแล้ว ในกาลครั้งนั้นก็เกิดโกลาหลร้องสาธูการโฆษจารกันขึ้นทั้ง ๓๑ ภูมิพื้นปฐพีมีความหนาถึงสองแสนโยชน์กับอีก ๔ นหุตเศษ แผ่นดินไหวลั่นสะเทือนเลื่อนลั่นประหนึ่งแผ่นดินจะแตกแยกทำลายเป็นจุลฝอยฝุยฝง ดังมีผู้อิทธิฤทธิ์มาผลักเลือกใสให้เลื่อนสะเทือนดังภูเขาคจะแตกแยกทำลายทั้งน้ำในมหาสมุทรแตกกระจายฝอยฟอง ผุ้งมีฆา กระหนกตกประหม่า น้ำในแม่น้ำลำธารคลองหนองบึงทะเลมหาสมุทร เป็นคลื่นตีกระจัดกระจายทั่วไป ทั้งบนนภากาศเกิดเป็นเสียงโกลาหลเมฆตั้งเค้ามืดคลุ้งไปทั่วทั้งจักรวาลดังเทพอรชุนขึ้นสายธนูศรยิงออกแหล่ง แวกไปในอากาศดังครางกระหึ่มครึ่มครืน ๆ โครม ๆ ดังไปทั่วทั้ง ๓๑ ภูมิ สายฟ้าแลบแปลบปล้าบฉายแสงยาวไปทั่วจักรวาลทั้งป่าคิมพานบรรดาเสือสาง ค่าง ลิง หมี หมา ม้า ช้างพลาย กระรอก เต่าตุนเสือโคร่ง เสือเหลือง ราชสีห์ ฯลฯ บรรดาสัตว์ในอากาศมีนกก กว แร้ง นกกระทง นกอินทรี กระหนกตกตื้นินไปทั่วทั้งนภากาศ เขาสิโนราชยอดอ่อนโอน เสียงกระเดื่องไปเบื้องบนถึงภวิคพรหมเบื้องต่ำถึงอเวจี ตลอดไปทั้งยักษี ยักษา กุมภัน กุมภน โยคี วิทยาธร คนธรรพ์ ถึงเขาไกรลาส พญานาค ครุฑ กิณณร กิณรา กิณรี กระหนกตกประหม่า ดังไปถึงสวรรคต์ขึ้น

พรหม ๖ ชั้น พระอินทร์ พระพรหมณ์ พญามาร และพญามัจจุราช พระกาฬ พระพายต้นตระหนก
 ไปทั่วทั้งจักรวาล อนันตจักรวาล แล้วโพธิสัตว์ก็กลับเข้าพระนครมีพระนามว่า "สิริกุมมาร"
 เมื่อกลับถึงปราสาทได้ ๗ วัน สัตตาทะ พระโพธิสัตว์ได้ดื่มกินน้ำนมของพระมารดาได้เพียง
 ๗ วัน พระนางพรหมณ์เทวีแล้วผู้คร่ำครวญไปสวรรค์ พระโพธิสัตว์นั้นพระราชบิดาก็มอบพระโพธิสัตว์
 ให้เป็นภรรยาของพระนางางอุปการะให้หมธาราเสวย โดยระยะต่อมาได้เจริญวัยเข้าวัยหนุ่ม
 สรรพวิชา ๑๘ ประการทั้งไตรรัตน์ (ไตรปิฎก) เพทาง ๔ โดยไม่ต้องเรียนรู้จากครูอาจารย์
 ใด เป็นลูกเกิดรู้เองรู้จบหมด อายุเข้าสู่หนุ่มฉกรรจ์ พระราชบิดาเห็นพระกุมารเจริญวัยสมควร
 แล้ว พระเจ้าจักรพรรดิให้สมโภชทำการอภิเสกกับพระราชธิดา "จันทสมุกษิ" เพื่อทรงไว้ให้
 เป็นพระเจ้าจักรพรรดิแทนพระองค์ต่อไป โดยพระราชคำหรือไว้ จึงสมโภชจึงให้เสด็จขึ้น
 ปราสาทเหนือบรรลัษณ์ทอง ดบแต่งเครื่องอสังการอาภรณ์อภิเสกพระนางจันทสมุกษิท่ามกลาง
 นางสนมกำนัล ๑ แสนกับ ๖๐ พัน ให้รับใช้ใช้สอยทำงานรับใช้พระข้างที่ ยิบขนาดพื้นที่ทั้งกลางวัน
 กลางคืน มียศศักดิ์ตลอดมา อายุได้สองพันเก้าสิบพระพรรษา ในยามที่มีเหตุ ในกาลนั้นพระบารมี
 ๑๐ ทิศได้ตกเตือนพระสติให้พระทัยคิดจะไปประพาสพระอุทยาน พระเจ้าจักรพรรดิได้ทราบ
 ว่า พระโพธิสัตว์จะไปเที่ยวประพาสอุทยานแล้ว ก็ตรัสสั่งให้เตรียมทับข้าง ทับม้า ทับรถม้า ทับพล
 เตินเท้า จัดเตรียมทัพเสร็จแล้ว ให้อำมาตย์ให้พระโพธิสัตว์เชิญเสด็จ เมื่อพระโพธิสัตว์
 เสด็จประพาสอุทยาน ได้ทอดพระเนตรเห็นเทพนิมิตเทวทูตทั้ง ๔ พระโพธิสัตว์เสด็จเที่ยวแรก
 ได้ทอดพระเนตรเห็นคนแก่ แล้วได้พิจารณาเห็นโทษแล้วถอยเสด็จกลับปราสาท เสด็จเที่ยว
 ที่สองทอดพระเนตรเห็นคนเจ็บ แล้วก็ถอยเสด็จกลับ เสด็จเที่ยวที่สามทอดพระเนตรเห็น
 คนตาย เสด็จเที่ยวที่สี่ทอดพระเนตรเห็นเพศสมณพระภิกษุ ในขณะนั้นพระโพธิสัตว์ตรัสถาม
 มหาอำมาตย์ว่า ฉีนั่งอำมาตย์บุคคลเหล่านั้นคือใคร อะไรกัน ขอเดชะพระภูมิบาลนั้นเป็นเนื้อ
 หน่อชินโนรสของพระชินสี เป็นผู้มีศีลสังวรสงบสะอาดปราศจากมลทินปราศจากโทษ เป็นผู้มีศีล
 บริสุทธิ์ชื่อว่า "พระภิกษุ" พระโพธิสัตว์ผู้สร้างสมพระบารมี เมื่อได้ยินอำมาตย์กราบทูลแล้ว
 มีพระหฤทัยชื่นชมปราโมช แล้วเสด็จชมอุทยานนั้น ในกาลนั้นพระนางจันทสมุกษิได้ประสูตร
 พระราชโอรสองค์หนึ่งมีพระรูปร่างงามประดุจสีทอง มีพระนามว่า "ชิตกุมาร" มีอำมาตย์ไป
 กราบทูลให้ทราบ เมื่อพระโพธิสัตว์ได้ทราบก็ทรงยิ้มแล้ว เบือนหน้าหนี เมื่อกลับจากประพาส

อุทยานถึงปราสาททอดพระเนตรเห็นพระราชโอรสทรงประสูตร์ใหม่ เส้นพระโลมาลุกชัน
 เนื้อตัวเต็น สันเต็มทั้งพระวรกาย หทัยหรั้นไหวสั่น ทรงพิจารณาในพระหฤทัยว่า ได้สร้าง
 สมพระบารมีมากำหนดได้ ๑๖ อสงไขยกำไรแสนมหากัลป์ มีความอดทน ทนต่อความทุกข์
 ยากนา ๆ ประการเป็นพระบารมี ๓๐ ทัศน์ บัดนี้ บ่วงแห่งมารจะมารัดจุดให้ถอยพระโพธิ-
 สัตว์ ขบคิดในพระหทัย ผิดทีบเหมือนหมอกควัน ร้อนระอุในพระอุระจะระเบิดออกมาเป็น
 เลื่อง ๆ ร้อนรุ่มกุ่มเหมือนไฟบันลัยกัลป์มาเผาไหม้ในพระหทัย ในขณะที่ความบัญชา .
 ปรีชาเฉียบไว พระบารมีลืบทันต์เดือนสติไม่ให้ลืมหลงในวงวิญญูสงสารว่า มีนะพระโพธิ-
 สัตว์จะมาวากนเรียนว่าอยู่ยอกหรือ โช้ตรวนวันนี้เห็น เป็นเส้นหนึ่ง ต่อ ๆ ไปจะเป็นเส้นที่
 สอง นาน ๆ ไปเส้นที่สาม จะตีมัดปิดไปไหนมิได้ จะต้องมาวากนเรียนไว้อยู่ในวิญญูสงสาร
 อีกนานแสนนานหาประมาณมิได้ ในวาระนี้เป็นวาระสุดท้ายแล้วจึงตั้งพระหทัยตัดให้ขาด
 สิ้นไป พระบารมีมาเดือนสติอยู่ พระโพธิสัตว์ผู้ได้สร้างสมบารมีทรงคิดจะออกบรรพชา
 ได้รำพึงรำพันในพระทัย ในกาลนั้น มีพระอินทร์ พระพรหมณ์ ทั้งเทพเทวาทั้งหลายใน
 จักรวาล ทราบในพระทัยของอนาถะของโลก ในพริบตานัน ได้มาถึงที่พระโพธิสัตว์ ทั้ง
 เทพในมหาสมุทรพร้อมกันร้องสาธุการ เชิญเสด็จออกบรรพชาเพื่อชนสัตว์นระทุกข์ให้ช่วยพ้น
 โอฆสังสารวิญญู ในยามสามมหาชนและนางสนมกำนัลในหลังสนธิทรรณม์กันหมด เจียบลัด
 พระโพธิสัตว์ เจ้ายกพระบาทก้าวเหยียบรถทรงมหาปนาท พร้อมทั้งพระอินทร์พรหมณ์ เทพทั่วไทย
 เทวาทั้งหลายออกจากปราสาทปราสาท ถึงอรัญญาสิ เหยียบปฐพีมหาชนะแล้วเอาพระขรรค์ชัย
 ตัดพระเมาฬี ทรงอธิษฐานบรรพชาโยนพระเมาฬีขึ้นเบื้องบนนภากาศ พระอินทร์เอาพวยทอง
 รองรับขึ้นไปบรรจุไว้ในพระเจดีย์จุฬามณีในสวรรค์ มหาพรหมณ์สุทธवास เอาเครื่องอัญญา-
 บริขารมาน้อมถวายให้พระนางจันทสมุทชี อัครชายาไว้ในปราสาทราชมณเฑียรแล้วบรรพชา
 ทำทุกขจริยา ๗ วันราตรี ได้สำเร็จตรัสรู้ภายใต้ต้นศรียมหาโพธิ์นูนมาศ เป็นพระสัมมาสัมโพธิญาณ
 มีรัศมีกระจายฉายเบื้องบนถึงภวคคพรหมณ์ ภายใต้ฉายถึงนรกอเวจี ฉายไปทั้งแปดทิศ พระ-
 ศรีอาริยะเมตไตรยจะเอียงอย่างพระบาทไปทางไหน มีดอกบัวหลวงใหญ่เท่าล้อเกวียน ๒ ดอก
 รองรับพระบาท เกิดมีผ้าเป็นเพดานข้างบนพระเศียรประมาณคาวุตหนึ่ง เมื่อจะเสด็จจำเริญ
 ไปข้างไหน เพดานนั้นก็เคลื่อนที่ติดตามก้านแสงอาทิตย์ข้างบน เพดานนั้นประดับประดาแล้ว

ไปด้วยรัตน ๗ ประการ แสงรัศมีพระอารยะพุทธเจ้า ฉายแสงไปทั่วทั้งจักรวาล รัศมีเหมือน
 แสงพระอาทิตย์ มีทั้งกลางวันกลางคืน ไม่มีมืดมีแต่ความสว่าง ทำไมจึงจะรู้ว่ากลางวัน
 กลางคืน คือเมื่อดอกไม้บานจึงสังเกตเห็นว่ารุ่งแจ้งสว่าง ถ้าดอกไม้โรย ก็สังเกตเห็นว่าเป็น
 กลางคืน มหาชนเกิดสมัยพระศรีอริยเมตไตรยนั้นมีสรวายงามดังเทพอัปสร เหมือนกันไปหมด
 มีสีผิวเหมือนทองคำธรรมชาติ มหาชนสมัยนั้นไม่ต้องชวนชวายเป็นเดือนร้อนทำมาหากิน ไม่ต้อง
 ทุกข์ร้อน มีความสุขสำราญสบายใจ มีรูปร่างสันหัดสรวายงาม อย่างสีลาเทพกัญญา ยิ่งกับ
 ลูกกนิษฐ หน้าเต็มดังพระจันทร์วันเพ็ญ สีผิวอย่างทองคำดิ้นพคุณ ลำคอตั้งลำเตียน
 ปากแดงดังทาสชาติ เอวรัดน้ออกผึ่งผาย หนึ่งไม่แห้งผาก ดังทาน้ำมัน ลูกตาดังแมลงทับ
 ผมหาดังปีกแมลงภู กลิ่นเริดตัว รื่นรมณ์ เปิดปากพูดสำเนียงเสียงไพเราะสเนาะเพราะพริ้ง
 ดังดนตรีพระอุเทน เสียงเย็นซึ้งดังรสน้ำผึ้ง มหาชนในสมัยนั้นมีรูปพรรณสันฐานเหมือนกันหมด
 ดังลูกคิมพิกับแม่พิมพ์ การนุ่งห่มแต่งตัวมีพิศมุดมู ข้อมือ ข้อเท้า สนับแขน แขน ผ้าตราทอง
 ผ้าแพร ผ้าไหมสีทอง สร้อยคอ สร้อยสังวาล เพชรนิลจินดา ไพฑูล แต่งตัวแล้วจึงมือถือแขน
 ไปเที่ยวเล่น ชมมณฑลสนุกรื่นเริงทุกวี่ทุกวันไม่เว้นความทุกข์ ไม่รู้ไม่เห็น การทำไร่ ไถนา
 เรือกสวน คำพาณิชย์ วาณิชย์ คำขาย ไม่มีแกมมหาชนสมัยนั้น ชื้อถูกขายแพง ทำของปลอม
 ของเทียมไม่มี บรรดาข้าวสารไม่มีเปลือกเป็นข้าวสาร มีรสดังข้าวทิพย์นั้นไปเก็บมาแล้ว
 ใส่ในหม้อทอง ไปตั้งไว้เตาแก้มณี กันเส้าสามหัวเป็นแก้มณี เมื่อตั้งหม้อข้าวแก้มณีแสง
 เมื่อข้าวสุกแก้มณีก็ดับ คดข้าวสุกใส่ในถาดทองเวลารับประทาน ปัญจมธุรส รส ๕ ประการ
 นั้น คิดอยากได้ลิ้มรสอะไร ก็จะได้สมประสงค์ มหาชนสมัยนั้นมีจิตใจใสสะอาด มีความซื่อสัตย์
 สุจริต ไม่มีจิตพยาบาทอาฆาตปองร้าย ทำลายใคร จิตใจเย็นใสสะอาด ดังน้ำมันงูเหลือม
 เหตุตั้งนี้มีมหาชนสมัยนั้นไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ ความทุกข์ยากไม่มี ความโศกเศร้ารำพรรณไม่รู้จัก
 ความโรคาพยาธินั้นยกไว้ แม้แต่บาดแผลตามผิวหนังร่างกายไม่มี หาไม่พบแผลเป็นเลย ใน
 มหาชนเหล่านั้น มหาชนสมัยนั้น มีความสุขสำราญจิตยิ่งนัก บุคคลมาบังเกิดร่วมกับพระศรี-
 อารยะเมตไตรยนั้น ปกติบุคคลอันธพาลไม่ใช่ บุคคลล้วนแต่มีจิตสัทธาปะสาทะ จากะ สะจะ
 ทำการกุศลให้ทานทั้งนั้น เพราะเหตุตั้งหรือ เพราะพระโพธิสัตว์อริยเมตไตรยสัมมาสัมพุทธเจ้า
 นั้นสร้างสมพระบารมีมา ๑๖ อสงไขยกำไรแสนมหากัลป์ ได้ทำบุญให้ทานไม่จำกัด ทำอยู่

เป็นนิตยสิน . จริตก็ใหญ่ วัริยะรักษา ก็ใหญ่ ปัญญา ก็ใหญ่ ได้ทำกุศลธรรมมา มีความ
ปรารถนาในบุคคลลัทธิธา บาระมีบริบูรณ์แล้วจึงได้มาร่วมบังเกิดกับพระโพธิสัตว์ศรีอารียะ-
เมตไตรย บุคคลเกาะกระระรานทุกจริตอันธพาลนั้น ไม่มาเกิดไม่ได้มาพบเห็น ทนพระศาสนา
ยุคพระศรีอารียะเมตไตรแลฯ.

ในกาลนั้น พระมาลัยทោះได้ไต่ถามขึ้นอีกว่า ข้าแต่พระโพธิสัตว์เจ้า มหาปนา
ทปราสาท พระพุทธเจ้าได้ใช้เป็นยานพาหะนะ ออกบรพพานั้น มีเหตุผลอย่างไร
มหาบพิตร .

ข้าแต่พระผู้เป็นเจ้าผู้เจริญ ในสมัยพระพุทธเจ้า ยังมีพระชนชีพอยู่นั้น นางวิสาขา
มหาอุบาสิกา ได้จัดทำสร้างพระอารามถวายพระพุทธเจ้า เป็นประธานมีพระสงฆ์ เป็นบริวาร
มีชื่อว่า "สุวรรณาราม" พระลัทธิพิณูเสด็จไปกรุงอุชโชณี ในกรุงอุชโชณีมีคหบดีตระกูลหนึ่ง
มีบุตรชายคนหนึ่ง ได้สร้างปราสาทสามหลังให้อยู่ตามฤดู พอถึงฤดูใหม่ ก็ย้ายเปลี่ยนย้ายไป
อยู่ปราสาทใหม่ ก็ให้มหิโรสพลอง มีประชาชนไปเที่ยวชมงานมโหโรสพกันมากมาย พอถึง
ฤดูใหม่ ก็จะย้ายแปรสถานปราสาทใหม่ พอที่พระลัทธิมาลัมพุทธเจ้าเสด็จไปถึง พวกมหาชนก็
พากันไปเฝ้าเสด็จฟังธรรมเทศนาทั้งหมด ที่ปราสาทนั้นมีมโหโรสพเคยมีประชาชนไปเที่ยวชมงาน
กันมากมาย คราวนี้ไม่มีใครไปเที่ยวชมเลย บุตรชายเศรษฐีมีความแปลกใจมาก จึงถาม
ข้าทาสคนใช้ได้ทราบว่ามีคนไปฟังธรรมกันหมด ก็นึกอยากไปฟังธรรมบ้าง จึงได้ไปฟังธรรม
ตั้งจิตตั้งใจฟังจดจ่ออยู่ในกระแสธรรม ก็สำเร็จธรรมเป็นพระอรหันต์ เศรษฐีนั้นคิดตาม
บุตรชายไป พระพุทธเจ้าจึงถามเศรษฐีนั้นว่า ข้าแต่เศรษฐี อยากให้บุตรชายมีชีวิตอยู่มีอายุ
ยืนนานหรืออยากจะทำให้บุตรชายมีอายุสิ้นพลันตายเร็ว

ข้าแต่ พระลัทธิพันธุตถญาณ ข้าเจ้านี้มีบุตรชายคนเดียว เสมอดังดวงใจดังดวงตา
เหตุนี้ ข้าเจ้าต้องการให้บุตรชายมีอายุอยู่ มีชีวิตอันยาวนานพระเจ้าข้า

นี่นะเศรษฐี ถ้าต้องการให้ตั้งชีวิตอยู่มีอายุยืนนานแล้ว ต้องให้บุตรชายอุปสมบท
เป็นพระภิกษุ ถ้าไม่ให้บวชแล้วอายุของบุตรเศรษฐีจะอยู่ได้เพียง ๗ วัน แล้วจะปรินิพพาน
เศรษฐีได้ฟังแล้ว ได้พร้อมกันทั้งบิดามารดาให้บวชเป็นพระภิกษุ มีชื่อว่า "ภิกขุ" เถระ

พระเถระนั้นครั้งอดีตโน้น เป็นลูกคนยากเข็ญใจทำอาชีพตัดหิน หาบหินขาย ได้เงินซื้อข้าวกิน อยู่เป็นนิตย์ ไกลกาลพรรษานั้น มีพระปัจเจกโพธิพุทธเจ้า ลูกขายนันได้สร้างกุฏิไม้มะเดื่อ ทำเสา มุงหลังคาด้วยใบพลวง ทางทิศตะวันออกกุฏินั้น ทำที่จงกรมยาว ๑๒ ศอก ปลุกโรงไฟ ปลุกห้องฉัน ปลุกฐาน ตักน้ำดื่ม น้ำใช้ น้ำอาบ ผลบุญกุศลที่ได้กระทำไว้ ๖ ประการนั้นแล้ว สิ้นอายุขัยได้ไปเกิดในสวรรค์ฯ กัมมะมนุษย์ได้สุขสมบัตินับไม่ถ้วนได้จุติในสวรรค์ ๖ ภูมินั้นแล้ว ในกัลป์ของเรานี้ได้ลงมาเกิด เป็นพระจักรพรรดิ ชื่อว่า มหาปนาทจักรพรรดิ มีปราสาททิพย์ สูง ๑๒ โยชน์ กว้างยาว ๘ โยชน์ มี ๗ ยอด มีอายุขัย ๑ อสงขัยปี มียศศักดิ์ มีสมบัติ อิ่มหน่ำสำราญแล้วออกบวชเป็นฤาษีเจริญภาวนาได้สมาบัติแลฌาน แล้วจุติขึ้นพรหมณ์ปราสาท นั้นได้จมอยู่ในมหาสมุทร มาจนถึงสมัยพระศรีอารียะเมตไตรยตรัสเป็นพุทธเจ้า พ่อของคน ตัดไม้หินขายนั้นมา เป็นสังฆจักรพรรดิ ก็มีปราสาทเช่นนั้นด้วย ด้วยเหตุอันนี้ ปราสาทนั้น เทวดาเอาไปจมไว้ในทะเลนั้น ยอดปราสาททั้งฉัตรลงลอยผูกขึ้นใกล้แก่บ้าน โภยะคาม สมัย พระศรีอารียะเมตไตรยพุทธเจ้านี้ ลูกชายคนตัดหินขายนั้นมาเป็น "ภัททชิน" เถระ ใน กาลพระศรีอารียะ จะข้ามทะเลนั้น มีคหบดีชื่อ "นันทัตตระทะมิเรอ" เป็นผู้รับส่งคนข้ามน้ำนั้น (ได้อารานาพระพุทธรเจ้าพัก) ได้ปลุกสร้างเป็นพรำหลังคาตัดคอกอยู่ริมฝั่งน้ำนั้นได้อารานา พระพุทธรเจ้าพักแล้วถวายภัตตาหารพร้อมด้วยสงฆ์ แล้วผูกต่อแพส่งข้ามไปฝากฝั่งโน้น แล้ว ปลุกโรงพรำหลังคาตัดหลังใหญ่เพื่อจะได้ถวายพระพุทธรเจ้าพร้อมด้วยสงฆ์พักอาศัย ในกาล กำลังข้ามอยู่นั้น มหาเถระภัททชิน มีอภิญญา ๖ ได้ข้ามไปพร้อมกับพระพุทธรเจ้านั้น ได้ถาม พระเถระในกาลนั้น

ข้าแต่ผู้มีพระบารมี เจตีย์ในสวรรค์ชั้นพรหมณ์นั้น ผู้พระบารมีจึงชี้ให้เห็นณะผู้มี-
พระบารมี

ในขณะนั้น เจตีย์ในชั้นพรหมณ์โลก ๑๒ โยชน์ เอลงมาณะกาลนั้น

ข้าแต่ผู้มีพระบารมี เจตีย์นั้นมีชื่อว่าอย่างไร

(ข้าแต่พระคุณเจ้า) พระพุทธรเจ้า ทุสสเจตีย์ในชั้นพรหมณ์โลก แล้วแสดงให้ปรากฏ แล้วเอาริ้นไปอยู่ที่เก่าตามเดิม ขณะนั้นเอาจุฬามณีเจตีย์ ๑ โยชน์ลงมาอีก

ข้าแต่พระบารมี เจตยานั้นมีชื่อว่าอย่างไร

(ข้าแต่พระผู้เป็นเจ้าผู้เจริญ) จุฬามณีในสวรรค์ชั้นดาวดึง พระคุณเจ้า แล้วเอา
จุฬามณีเจดีย์ขึ้นประดิษฐานไว้ที่เก้ายึก

ข้าแต่ผู้มีพระบารมี มีเหตุอะไรหรือ น้ำนั้นจึงสลับฐานนูนขึ้นมา ณะมหาบพิตร

ข้าแต่พระบรมศาสดา นั้นปราสาทมหานาถเป็นพ่อข้าพุทธเจ้าในอดีตโน้นพระเจ้าข้า
บรรดาพระภิกษุทั้งหลาย งงสงสัยไม่เชื่อ ในขณะนั้น พระเถระเอานิ้วหันแม่เท้ากับนิ้วชี้เท้า
หนีบยอดปราสาททองสูง ๑๒ โยชน์ ขึ้นมา ชี้ให้พระสงฆ์ทั้งหลายดูแลฯ.

ข้าแต่ผู้มีพระบารมี ปราสาทนั้นมีชื่อว่าอย่างไร

ข้าแต่พระผู้มีพระภาคเจ้า ปราสาทมหานาถ พระเจ้าข้า

ข้าแต่ผู้มีพระบารมี มีเหตุการณมาอย่างไรและเหตุที่เกิดขึ้นของปราสาทนั้น

ข้าแต่พระสัพพัญญู ในชาติก่อนที่แล้วมานั้น ข้าพุทธเจ้า สองพ่อลูกมีอาชีพคัศพินขาย
ได้สร้างกุฎิถวายพระปัจเจกพุทธเจ้า ปราสาทนั้นได้เกิดแก่ข้าพุทธเจ้าทั้งสองพ่อลูกเล่า เรื่อง
ราวของปราสาทนั้นให้พระสงฆ์ทั้งหลายฟังว่า "ปราสาทนั้นสูง ๑๕ โยชน์ กว้าง ๑๖ โยชน์
แยกเป็นมุขได้พันหนึ่ง มุขหนึ่งมี ๑ ห้อง ห้องหนึ่ง มีบรรลัษักรัตน บันลัษักรัตนหนึ่งมี
พระขรรค์รัตน ๑ หอกรัตน ๑ ทวนรัตน ๑ พระเถระชี้ให้แล้วเก็บไว้ละที่นั่นแลฯ.

ด้วยปราสาทนี้ เราจะประทับออกพิเนตรกรรมด้วยปราสาทนี้เราตถาคต กระทำทุกขักริยา
๖ วันแล้ว ได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นพระบรมศาสดาเอกในโลก เมื่อพระ-
โพธิสัตว์ตรัสแล้ว ได้กล่าวเป็นพระคาถาไว้

ข้าแต่พระผู้เป็นเจ้าผู้เจริญ ข้าพระองค์เป็นโพธิสัตว์วิริยะธิกะสร้างสมบารมีมาได้
๑๖ อสงไขยกัไรแสนมหากัลป์ พระบารมีได้สร้างสมไว้แล้ว คือ ได้เตรียมไว้บริสุทธิ
สะอาดดีแล้ว จึงได้ทักขุสลาให้ทาน ฉะนั้นเมื่อสมัยกาลที่จะตรัสเป็นพระพุทธเจ้านั้น มหาชน
ทั้งหลาย จึงมีร่างกายสะอาดรูปร่างสวยงามเหมือนกันหมดฯ. ข้าแต่พระคุณเจ้า อริยยะวะ
๕ ประการนั้น ได้อบรมรักษาไว้ดีแล้ว ในกาลสมัยที่จะตรัสเป็นพระพุทธเจ้านั้น มหาชน

ทั้งหลาย จะมีวัยยะวะพิการเสียหายไม่มีฯ. ข้าแต่พระองค์เจ้าพวกวณิก ยาจก ขอนาน มาขอแล้ว ข้าพระองค์ได้มองด้วยความเมตตาสงสาร จะได้พูดปดมุสาเบี่ยงบ่าย. และจะได้ พูดจาให้เจ็บแสบให้ได้ข้ออายและถ้อยคำหยาบคายนั้นไม่มี โดยคำขู่เข็ญบังคับนั้นไม่มี ใช้ ถ้อยคำอันอ่อนหวานเสมอ เหตุฉนั้น เมื่อข้าพระองค์มาตริสเป็นพระพุทธานั้น มหาชน ทั้งหลายจะใช้วาจาเช่นนั้นไม่มีและจะไม่ได้ยินคำเหล่านั้นเลยฯ. ข้าแต่พระองค์เจ้า คำ สภาอิศ เป็นธัมมแล้ว ข้าพระองค์มีความยินดียิ่งนัก เหตุฉนั้น เมื่อข้าพระองค์มาตริสเป็น พระพุทธานั้น มหาชนทั้งหลายไม่เป็นใบ้ พูดเสียงดังปากไม่ชัดนั้นไม่มีฯ. ข้าแต่พระองค์เจ้า คำพูดเป็นธัมมะ กล่าวถึงธัมมะ กล่าวถึงการกุศลให้ทาน และสนทนารธรรม ข้าพระองค์มีจิต ยินดี และตั้งใจฟัง ๆ โดยความเคารพ มีจิตยินดีปลาบปล้ำยิ่งนัก เหตุฉนั้นเมื่อข้าพระองค์มา ตริสเป็นพุทธานั้น มหาชนทั้งหลายหุนหัน หุนหวก นั้นไม่มีฯ. ข้าแต่พระองค์เจ้า พระภิกษุ ผู้ทรงศีล มีธรรมนั้นมาริกขาจารย์นั้น โดยดวงตาและสายตาย ได้แลดูด้วยความสัทธา ด้วย ความเอ็นดูชื่นชม เหตุฉนั้นเมื่อข้าพระองค์ตริสเป็นพุทธานั้น มหาชนทั้งหลาย มีสายตวลัน ตาไก่ ฝ้าฟาง ตามหล่ ตามืด ตามัว ตามอด นั้นไม่มีฯ. ข้าแต่พระองค์เจ้า ข้าพระองค์กระทำ การกุศลให้ทานนั้น ข้าพระองค์มีอาการยินดีตรง ค้อมกายโดยเคารพ โดยอ่อนน้อม ไม่แข็ง กระด้าง แล้วจึงทำกุศลให้ทาน มีเคารพในทานกุศล เหตุฉนั้นเมื่อเป็นพระพุทธานั้น มหาชน ทั้งหลาย จะไม่มีหลังโกง หลังค่อม และทุพพลภาพเลยฯ. ข้าแต่พระองค์เจ้าผู้เจริญ ข้าพระองค์ ได้ให้ทานคิลานะเภสัช ให้ยารักษาโรคเป็นทานแล้ว ฉนั้น โรคไข้ ภัยพิบัตินั้นจะไม่มีแก่ มหาชนทั้งหลายในสมัยเมื่อข้าพระองค์ตริสเป็นพุทธานั้น. ข้าแต่พระองค์เจ้า ความเมตตา กรุณา ข้าพระองค์ได้ทรงแผ่ไปให้ชนทั้งหลาย มีความกลัวภัย มีความตกใจ กลัวภัยอันตราย ภัยพิบัติ ข้าพระองค์ได้ปล่อยโยนให้หายกลัว ตกใจและป้องกัน ขจัดให้หายไป เหตุฉนั้น เมื่อ ข้าพระองค์ตริส เป็นสัพพัญญุนั้น มารทั้งหลายก็ตี พญามารก็ตี ไม่มีในศาสนายุคของข้าพระองค์ฯ. ข้าแต่พระมหาเถระผู้เจริญ ทานการกุศล เช่น ข้าว-ปลา-อาหาร-ที่ถูกต้อง ชอบใจ ของผู้รับ นั้น ข้าพระองค์ได้กระทำไว้แล้วโดยบริบูรณ์แล้ว เมื่อข้าพระองค์ตริสเป็นสัพพัญญุตญาณนั้น มหาชนทั้งหลาย มีความบริบูรณ์พูนสุขไม่ขาดแคลน ไม่อดอยาก ไม่ทุกข์ยากฯ. ข้าแต่

พระมาลัยเทวดาเถระ ผ้าที่ถูกใจ ที่ชอบใจ ของผู้รับ ทั้งที่ผู้รับมีความชอบใจ ถูกใจ ตาม
 อัญมณีของคน ๆ ข้าพระองค์ได้ให้ท่านไว้แล้ว เหตุนั้นเมื่อข้าพระองค์ตรัสเป็นพระสยัมภู
 นั้น มหาชนทั้งหลาย มีรูปร่างสรวองงาม หรือ สีสันงามแลฯ ข้าแต่มหาเถระ ยานช้าง ยานม้า
 ยานรถ ยานเปล ยานวอ ยานพาหนะอันถูกใจ อันชอบใจ และใจชอบตามอัญมณีของผู้ได้รับ
 ท่านนั้น ข้าพระองค์ได้ให้ท่านไว้แล้ว เมื่อข้าพระองค์ได้ตรัสเป็นพุทธเจ้าแล้ว มหาชนทั้งหลาย
 มีแต่ความสุขไม่ทุกข์ร้อนเลยฯ ข้าแต่ท่านผู้เจริญ โดยผู้ที่ถูกพันธนาการโซ่ตรวนบ้าง นกโทษ
 บ้าง ได้รับทุกข์บ้าง ข้าพระองค์ได้ปลดปล่อยให้แล้วแล ฉะนั้นเมื่อตรัสเป็นพุทธเจ้านั้น มหาชน
 ทั้งหลายเป็นไท เป็นอิสระแก่ตัวเอง ไม่เป็นข้าทาสของผู้ใดแลฯ ข้าแต่พระผู้เป็นเจ้า
 บุคคลที่ชอบ บุคคลที่รัก บุคคลที่ใจชอบก็ตาม บุคคลที่ไม่ชอบ คนที่เกลียด คนที่รังเกียจ
 ความมีเมตตาตามผู้ ไปเสมอเหมือนกัน เหตุฉนั้น เมื่อตรัสเป็นพระสยัมภู พื้นดินปรุพีในชมพูทวีป
 นั้น เสมอกันหมด ไม่มีสูง ไม่มีต่ำ เหมือนน้ำกลองฯ ข้าแต่ท่านผู้เจริญ โภชนาหาร ข้าวปลา
 และทรัพย์สมบัติ ทั้งรัตน ข้าวเปลือก ข้าวสาร เงินทอง ผู้วินิจฉัย ยาจก ขอทาน ทั้งหลาย
 ข้าพระองค์ได้ให้ท่านเป็นที่ชอบใจและใจชอบนั้น ได้ให้ไว้แล้ว เหตุนั้น เมื่อตรัสเป็นพุทธเจ้า
 น้ำในแม่น้ำลำธาร ลำคลอง หนองบึง ทั้งหลาย มีรสจืดสนิทและเต็มเปี่ยมเสมอชอบพึงเสมอฯ
 ข้าแต่พระคุณเจ้า บุคคลทั้งหลายถ้ากลัวภัย สังสารวัฏแล้ว กุศลธรรมอันยิ่ง อันมากนั้น จึง
 ประกอบกิจกุศลธรรมไว้มากอยู่เสมอแล้ว จงอนุโมทนา ปรรณนาตรวจน้ำ ปรรณนาไว้
 ต้องการให้ทันข้าพระองค์นั้น เมื่อชาติข้าพระองค์ตรัสเป็นพุทธเจ้าแล้วจะได้ออกพ้น .
 ข้าแต่พระคุณเจ้า มหาชนทั้งหลายได้ไหลหลง ในอวิชชา โมหะ ตัวสิ้นเงินงักอยู่ในชมพูทวีป
 โอฆสี หนเหล่านั้น ข้าพระองค์ได้เก็บพาข้ามฝากฝั่งนิพพานฯ ข้าแต่พระผู้เป็นเจ้า
 สัตว์โลกทั้งหลาย หลงมงายอยู่ในฝุ่นละอองผงกลีในกิเลสอาสวะ เพลิดเพลินยินดีอยู่ใน
 สภาวะตัณหา สัตว์ทั้งหลายมีความสังเล หลงอยู่ในความทุกข์สังสารวัฏนั้น ในสัตว์ทั้งหลาย
 เหล่านั้น ข้าพระองค์ได้บอกชี้ทางดำเนินไปนิพพานให้แล้วแลฯ ข้าแต่พระผู้เป็นเจ้า สัตว์
 ทั้งหลายที่ตกนรก สัตว์ขี้ กิติ สัตว์ที่ตกนรกกาลสุด กิติ สัตว์ที่ตกนรกขุม คาปน กิติ สัตว์ที่
 ตกนรก โรรวุ กิติ สัตว์ที่ตกนรก สังฆาต กิติ สัตว์ที่ตกนรก อเวจี กิติ สัตว์ทั้งหลาย
 เหล่านั้น ข้าพระองค์ ได้บอกหนทาง ได้ชี้ทางสวรรค์ให้แล้ว ข้าแต่พระคุณเจ้า สัตว์ทั้งหลาย

ที่ตกรก โมท กิติ สัตว์ที่ตกอยู่ในบ่วงตัณหา กิติ สัตว์ที่ถูกโชครวนตัณหาพันนาการไว้ได้
ตัดทิ้งแล้ว สัตว์ทั้งหลายเหล่านั้น ข้าพระองค์ ได้ส่งข้ามไปถึงฝั่งพระนิพพานแล้ว ข้าแต่
พระผู้เป็นเจ้า ประตุนหน้าต่างใดกัน ได้ปิด ได้ซัง มีฉลาตฤๅ ๖๒ นั้น ข้าพระองค์ได้ปลุก
ให้ตื่น ข้าพระองค์ได้ถอดลูกสลัก ลูกด่านแล้วเปิดช่องบานประตุนหน้าต่าง ให้เห็นแสงสว่าง
ได้เห็นช่องทางแล้ว ข้าพระองค์ได้เปิดประตูพระนิพพาน ไว้กว้างใหญ่ ไม่มีการแกะระรา
ไม่มีการคายนระระ ไม่มีการเกิดอีกนั้น ข้าพระองค์ได้เปิดให้ไว้แล้ว. ข้าแต่พระผู้เป็นเจ้า
ความมืดแห่ง ราคะ-โทสะ ได้ผูกมัด พันนาการไว้ ดวงตาบอดมืด ได้รับความทุกข์นั้น
ข้าพระองค์ได้ประทานแสงสว่างแห่งปัญญาให้แล้ว ดวงตาของสัตว์โลก ข้าพระองค์ได้เปิด
ชำระล้างไฟเผา ให้แล้ว. ข้าแต่พระผู้เป็นเจ้า สัตว์ทั้งหลายได้ป่วยไข้ด้วยโศรกโสกา ทุกข
โหมมนัส สัตว์ทั้งหลายได้ไปถึงความทุกข์อย่างยิ่งกิติ สัตว์เหล่านั้นมีความชรา มีความตายมา
ทับถม อยู่กิติ ด้วยพระโอสถ ยารักษา ข้าพระองค์ได้ประทานให้แล้ว และข้าพระองค์ได้
พยาบาลรักษาให้แล้ว. ข้าพระองค์ได้พยาบาลรักษาสัตว์มนุษย์บ้าง เทวดาบ้าง ท้าว
เวสสุวรรณบ้าง ความมืดบอดหลงด้วยโมหะได้ผูกมัด จ้องจำ ปิดบัง พันนาการไว้ฉัน โดย
รัศมีแสงแห่งญาณของข้าพระองค์ฉายฉาบให้ปราศจากความมืดของโมหะความหลงหายไป.
ข้าแต่ท่านมหาเถระผู้เจริญ สัตว์นिरทุกข์ทั้งหลาย ตกกลงไปในอบายภูมิ ๔ ไม่มีแห่งฝากฝั่งท่า
ไม่มีที่จะเกาะที่จะเหนี่ยวจับ ข้าพระองค์ได้ขึ้นเอาขึ้นมาแล้วชี้หนทาง เปิดประตูแห่งพระนิพพาน
ให้เดินไปแล้ว พระโพธิสัตว์อาริยะเมตไตรเทพบุตร ตรัสให้แล้ว รับสั่งความให้กับพระมาลัย
ฮกว่า "ข้าแต่พระคุณเจ้ามาลัยเทวะเถระ เรื่องราวต่าง ๆ ดังที่ข้าพระองค์ได้กล่าวมานั้น
ขอให้พระคุณเจ้าจงนำไปบอกเล่าให้แก่มหาชนในชมพูทวีปทั้งหลายได้ทราบด้วย เมื่อ
พระโพธิสัตว์อาริยะเมตไตรยกแล้ว ยกมือขึ้นประกบเข้ากันทั้งสิบนิ้ว ทั้งแสงสีสนฉายออก
จากเล็บทั้งสิบขึ้นระหว่างนิ้วหน้าผากตั้งกระดานทอง พนมมือเหมือนดอกบัวหลวง กระทำ
ปทักษิณแก่เจตีย์จุฬามณีแล้วในทิศทั้งแปดกราบไหว้รั้วจะวันทนา กราบลาพระมหาเถระมาลัย
เทวะเถระแล้ว ตั้งพระจันทร์วันเพ็ญบุณมี มีดวงดาวแวดล้อมไปเบื้องนภาภาคเป็นบริวาร
เทพบุตรเทพธิดามีประมาณแสนโกฏห้อมล้อมเป็นบริวาร เทพโพธิสัตว์อาริยะเมตไตรยกกลับคืน
ไปสวรรค์ชั้นดุสิตา. พระโพธิสัตว์อาริยะเมตไตรย มีแสงสีสนไม่มีใครเหมือนเทียมเทียมได้

ในสถานที่ทั้งแปดทิศหันหน้าแล้วถอยออกไปทางด้านหลังไป . บรรดาเทพบุตรเทพธิดา นางสาว
 สวรรค์เทพอัปสรทั้งหลายก็กระทำอาการเช่นเดียวกัน คือยกมือพนมจรดหน้าผากแล้ววันหน้า
 แล้วลดมือพนมไว้ระหว่างอกแล้ว ด้านข้างหลังของตน คือ เดินถอยหลังออกไป ดังหนึ่ง
 ดวงจันทร์วันเพ็ญบนนที มีรูปกระต่าย ในวันสารทฤดู ท่ามกลางหมู่ดวงดาว เป็นบริวาร
 แวดล้อมไปเหมือนดั่งนั้น พระโพธิสัตว์อารยะเมตไตรย ก็อยู่ท่ามกลางวงล้อมของเทพเทวา
 เป็นบริวารสรวางามยิ่งนัก เสมือนพญาราชสีห์อยู่ท่ามกลาง ในบันดาสัตว์สี่เท้า มีศรีสง่า
 นำเกรงขาม สรวางามยิ่งนัก ในบรรดาฝูงวัวก็มีโคศุภราช ในกลางฝูงนกทั้งหลายก็มี
 พญาครุฑ เป็นสง่าราศรีสรวางามยิ่งนัก เสมือนเช่นนั้น ในท่ามกลางหมู่เทพเทวาทั้งหลายนั้น
 พระโพธิสัตว์อารยะเมตไตรยนั้นสง่างามยิ่งนัก ในบันดาขุ่นเขาทั้งหลายก็เขาสีเนนุราช
 สง่างามยิ่งนัก ในบันดาต้นไม้ทั้งหลายก็ไม้ปาริชาติสง่างามยิ่งนัก ในบันดาดอกไม้ทั้งหลาย
 มีดอกบัวหลวงและดอกบุษราคัมสง่างามยิ่ง ในบันดาแก้วมณีทั้งหลาย มีแก้วมณีผลึกงามสง่ายิ่ง
 ในท่ามกลางหมู่ชนทั้งหลาย มีพระเจ้าจักรพรรดิราช เป็นหนึ่งสง่างามยิ่ง . ในท่ามกลาง
 เทพเทวาทั้งหลาย มีพระโพธิสัตว์อารยะเมตไตรยมีความสง่างามยิ่งนักดังในกาลเวลา
 สายันต์คำศิน ก่อไฟลูกโชติช่วงยอดเขา ย่อมสว่างโชติช่วงยิ่งนัก ดังทองคำธรรมชาติ
 หมคราศิจารสณิมต่าง ๆ ย่อมส่องแสงงามยิ่งนัก . ย่อมเป็นเช่นนี้ ดังพระโพธิสัตว์
 ศรีอารยะเมตไตรย ย่อมมีอานุภาพเหนือท้าวอานุภาพเทพเทวาทั้งหลายในจักรวาล มีสี
 เป็นทิพย์ มีแสงเป็นทิพย์ โดยอานุภาพของทิพย์เหล่านั้นส่งเสริมเพิ่มพูนให้มีความสง่าราศรี
 เปล่งปลั่งโชติช่วงยิ่งนัก เหตุดังนั้นพระโพธิสัตว์ศรีอารยะเมตไตรย มีเทพเทวาเป็นบริวาร
 แวดล้อมแล้วกลับไปสู่วระคัมภีร์ชั้นดุสิต แล้วเสวยทิพย์สุขพร้อมด้วยยศศักดิ์ เป็นทิพย์ในสวรรค์
 ชั้นดุสิต สิ้นกาลนาน ฯลฯ .

ในกาลครั้งนั้น พระมาลัยเทวมหาเถระ ก็กระทำปัทกนิม และกราบไหว้ทั้งแปดทิศ
 แก่พระจุฬามณีเจดีย์ประดับประดาด้วยแก้วมณีอินทนิลแล้วขอกลาท้าวมัจฉาล แล้วประหนึ่ง
 หงส์ทองบินร่อนบนเวหาไปยังเขาจิตตฤต โดยสง่างามยิ่งนัก มหาเถระเข้าฉณสมภาบัติทำ
 อภิญญาสี่คณนี้เดียว จากสวรรค์ชั้นดาวดึงลงมาถึงชมพูทวีป ด้วยศิลาจารรัตติไม่มีใครทำ
 ได้จาริกไปในนครราชธานีน้อยใหญ่ โดยโคจรนิพพานตร พระมหาเถระได้จาริกไปชนบท

นิคมบ้านนิคมปัจจุบันชนบทประเทศ ปลายแดนทั้งนครน้อยใหญ่ได้จาริกเข้าไปโคจรธิดาบุตร
 เหตุการณ์เรื่องราวต่าง ๆ ที่ได้สนทนาและพระโพธิสัตว์ศรีอารยเมตไตรย ได้สั่งความมา
 ได้เล่าบอกแก่มหาชนทั้งหลายในชมพูทวีป มหาชนทั้งหลายในสกลชมพูทวีป ได้ยินได้ฟังเรื่องราว
 ของพระมหาเถระแล้ว การกุศลธรรม การให้ทาน รักษาศิล เจริญภาวนา จนตลอดกาลอายุขัย
 แล้ว ได้ไปจุติในสวรรค์ชั้นเต็มลนลาม กทาชายหายที่ได้ถวายดอกนิลอุบล ๘ ดอก ให้แก่
 พระเถระมาลัยเทวนั้น กทาชายได้ระลึกถึงทานนั้นแล้วจุติไปสวรรค์ชั้นดาวดึงมีปราสาทนิลอุบล
 เป็นที่พักอาศัย มีเทพธิดาพรสวรรค์รำถวาย มีดนตรีบรรเลง มีการร้องรำทำเพลง ร่ายรำ
 ๕ ประการ เทพบุตรจะดำเนิไปทางไหน มีดอกนิลอุบล ๒ ดอก บานรับเท้าเทพบุตรทุก ๆ
 ก้าวเดิน มีกลิ่นนิลอุบลหอมหวานทั่วระกาย ทั้งในปราสาทมีกลิ่นหอมดอกนิลอุบล ในกาลนั้น
 พระมหาเถระได้ไปเยี่ยมเยียน มีเทพบุตรบ้าง เทพธิดาบ้าง เมื่อไปเยี่ยมเยียน ก็ได้ดม
 ได้กลิ่นดอกนิลอุบลอบอวนไปทั่วปราสาทเทวาททั้งหลายได้ไปกราบทูลท้าวหัสสนัยเนตรทรงทราบ
 ท้าวหัสสนัยได้ทรงทราบแล้วใคร่อยากจะทราบพุทธธรรมจึงเสด็จไปถึงแล้วได้ตรัสถามขึ้นว่า
 ข้าแต่เทพบุตรผู้เจริญ เมื่ออยู่ในโลกมนุษย์นั้น ได้ทำการกุศลอะไรไว้จึงได้สมบัติสุขเช่นนี้
 แล้วเทพบุตรนั้นได้ตอบว่า ข้าแต่ท้าวหัสสนัย เมื่ออยู่ในเมืองมนุษย์นั้น ข้าพระองค์ได้บำรุง
 เลี้ยงอุปัชฌาย์มาธรรมา อูปการะท่านให้อยู่สุขสบายไม่ทุกข์ร้อน ในกาลวันหนึ่งใคร่อยากอาบน้ำ
 จึงลงไปสู่สระน้ำ อาบน้ำแล้วได้แลเห็นดอกอุบลสีด้าแปดดอก ได้เก็บขึ้นมาจากสระน้ำ เดิน
 กลับเรือนในระหว่างทางเห็นพระเถระองค์หนึ่งจึงได้น้อมถวายแก่พระเถระนั้น โดยผลบุญ
 กุศลนั้นให้ผล ได้มาจุติในปราสาทนิลอุบลนี้ เมื่อจะดำเนิไปทางไหนก็มีดอกอุบลด้าบานรับ
 ทุกย่างเท้าไป และนัยตาทั้งสองนั้นสะเมื่อนหนึ่งดอกอุบลด้า กลิ่น-ไอตัว ออกมาเป็นกลิ่น
 ดอกอุบล ด้วยเหตุเช่นจึงได้มีนามว่า "อุบล" เทพบุตรได้ปรากฏขึ้นพระเจ้าข้า เมื่อ
 พระอินทร์ ได้สดับทราบเรื่องราวที่เป็นมาของเทพบุตรอุบล ก็รู้สึกซาบซึ้งพิศยินดี ตั้งแต่นั้น
 ก็เก็บดอกนิลอุบลแล้วพระอินทร์ก็ไปสักการบูชาพระเป็นนิตย ปัจจุบันนี้ เทพบุตรอุบลนั้น
 อย่างมีอยู่ในสวรรค์ชั้นดาวดึง ในอนาคตกาลเมื่อพระโพธิสัตว์ศรีอารยเมตไตรย ตรัสเป็น
 พุทธเจ้า เทพบุตรอุบลนั้นได้ไปเกิดด้วยจะเสวยทิพย์ มีความสุขยิ่ง เพราะได้ให้ทานดอกอุบล
 ด้าแปดดอกนั้น เหตุฉะนั้น ชาย-หญิง ผู้มีปัญญาทั้งหลาย มีจิตประสงค้อยากจะพบเห็น

พระศรีอารียเมตไตรย์ แล้วเมื่อตรวจหน้าอนุโมทนา จงตั้งจิตต์ปรารถนาเอาเถิด จงประกอบ
กรรมดี ละเว้นกรรมชั่ว เช่นทำกุศล ให้ทาน รักษาศีล เจริญภาวนา มีผู้ที่มีสติปัญญาจกหมั่น
ประกอบกระทำเป็นนิตย์จนอายุชยจะได้พบเห็นทันพระศรีอารียเมตไตรย ดังพระโพธิสัตว์
ศรีอารียเมตไตรยตรัสสั่งความมากับพระคุณเจ้าพระมาลัยเทวเถระมา ฉะนั้นขอให้มัสติระลึก
ถึงความดี มีศีล มีธรรม ทำกุศลให้ทาน เจริญภาวนา รักษาศีล บุคคลมีความเห็นอันประเสริฐ
นั้นจะได้พบพระศรีอารียเมตไตรย พระนิพพานจะได้เป็นที่ตั้ง เป็นนิสสัย เป็นขวิฤตา การ
กุศลได้ทำแล้ว การให้ทานได้ให้แล้ว แม้จะเดินไปในทางพระกัณดาร สังสาระวัฏไม่ต้องไป
ถือกำเหนิดในอชยภูมิ ๔ มีเปรต นรก ศิรจฉาน อสุรกาย จะได้ปิดทางอบายหมคสัน
แล พระมาลัยเทวเถระเป็นพระอรหันต์ มหาเถระมาลัยเทววิตุรณณา ทิตติดาปริณณา
จบสมบูรณ์แล้วแล.

(กลยาณีโก ภิกษุ {แปลจากฉบับโบราณ วัดคงคาราม อ.โพธาราม จ.ราชบุรี})

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างบทสวดคำจากจังหวัดเพชรบุรี

สำนวนที่ ๑

(เออ เอ้อ เอ้ย) พวงพุ่มชา (จ๋า เอ้อ เอ็ง เงย) ประ-นิ-กระ-ทุม ทอง
 ก็มาลอยละล่อง (เอ้ย เยอะ) อยู่แฉกกลางคืน (ชะเอ้อ เอ็ง เงย ๆ) ให้พี่ชื่นใจ
 หอมระรื่น ชื่นจิต (ชะเอ้อ เอ็ง เอย) ติดนาสิก
 ก็มาใจของพี่ โทยแล้วระริก (ชะเอ้อ เอ็ง เงย ๆ) ที่พี่อยากได้
 ผู้หญิงที่อื่น ขึ้นไป (ชะเอ้อ เอ็ง เอย) ในไตรจักร
 ไม่อยากนิกรรัก รู้จักหรืออยากได้ (ชะเอ้อ เอ็ง เงย ๆ) เท้าแลปลายผม
 ผู้หญิงที่อื่น ชื่นรัก (ชะเอ้อ เอ็ง เงย) ทานีกก็กลมกลม
 แต่พอได้ชม โอ้แล้วหายเหนื่อย (ชะเอ้อ เอ็ง เงย ๆ) เมื่อยในอุรา

สำนวนที่ ๒

พี่เอ๋ยก็เจ้าพราหมณ์ พราหมณ์เอ๋ยก็มณี (ข้า)
 เจ้ามาไป (เอ้อ เอ็ง เอย) กับพี่ มาไปกับพี่ เอ็ง เอย ไปเก็บดอกไม้
 (นะ ชะเอ้อ เอ็ง เอย เอ้อ เอ็ง เอย)
 เก็บเอ๋ยก็เก็บเล่น ให้เอ๋ยก็เอ็นใจ (ข้า)
 เก็บมาร้อย (เอ้อ เอ็ง เอย) พวงมาลัย เก็บมาร้อยพวงมาลัยเจ้าใส่หามคาน
 (ชะเอ้อ เอ็ง เอย เอ้อ เอ็ง เอย)
 แต่พวงมาลัย เอ๋ย พวงนี้ พี่เอ๋ยก็จะนิด (ข้า)
 ขอเอา (เอ้อ เอ็ง เงย) ไปวัด ขอเอาไปวัด เอาไปเซบชม (ชะเอ้อ เอ็ง
 เงย เอ้อ เอ็ง เอย)
 เข้า ๆ เอ็น ๆ บอมเล่นให้ทุกวัน (ข้า)
 ชมให้ (เอ้อ เอ็ง เงย) สำราญ ชมให้สำราญ เจ้าบานคราใด (ชะเอ้อ เอ็ง
 เงย เอ้อ เอ็ง เอย)

สำนวนที่ ๓

โอคราตินัน นางแก้ว (สร้อย)*^๑ เอ๋ยกิริยา (ร้องข้าทั้งวรรคทุกวรรค)

เจ้าเบือนหน้ามาสลด (สร้อย)*^๒ สบคณิ

มาชวนและทอกลกตั้งมิได้ยินดี

จึงทูปตีค้อนควักลักหยามไป

เจ้าเนื้อแท้ทำข่มเหงมิได้เกรงใจ

ตละหนึ่งคำไถ่ได้ช่วยมา

ที่ไม่จะแก้แค้นบางท่อนช่างทำ

ถึงมีดคำที่จะลงให้ตรงห้อง

กอดสวาทรัตนางทั้งปรางทอง

เอามือเข้าจับขวัญเอี่ยมมน้องเป็นนวลใย

(สร้อย)^๑ ชะ อุ อู๋ อู อู๋ อู๋

(สร้อย)^๒ ชะ โอ โอ๋ โอ ไอ้ โอ้ย

สำนวนที่ ๔

ไอ้ดละแม่วันทอง (ชะ โอ โอง โอ้ย) วันทอง น้องผีของพี่อา (ข้า)

พี่จำหน้า ๆ น้องได้ ถูกเอยคนแน่ (ข้าทั้งวรรค)

(สร้อย) ชะ เอ้อ เอียง เออย ดิง นอง นอย นอย หน้อย

นอย หนอย หนอย นอย นอย นอย นอย น้อย

แลกระหุ่ม ๆ หุ่มน้ำ พี่นี่ยังจำได้ (ข้า)

เด็ดใบบอน ๆ ซ่อนน้ำ ตามรอยควาย (ข้า)

(สร้อย)

ทำใจช่างกระไร ๆ มาผีก็มาแปร (ข้า)

เอามือเข้าคลำยังแคลง ๆ อยู่กลับคล้าย (ข้า)

(สร้อย)

ที่เคี้ยวหมากอยู่ในปาก ๆ ที่ยังคาย (ซ้ำ)

แขนซ้าย ที่ยังรอง ๆ ให้น้องนอน (ซ้ำ)

(สร้อย)

เจ้าไปได้สวัสดิ ๆ มีทรัพย์สินมาก (ซ้ำ)

มาลิ้มเพื่อนเก่า ๆ เพื่อนยาก แต่ปางก่อน (ซ้ำ)

(สร้อย)

จะลองเชิงไอ้ขุนช้าง ๆ ช้างที่ยังงาอ่อน (ซ้ำ)

งามงอนแม่มาลิ้ม ๆ พลายแก้วไป (ซ้ำ)

(สร้อย)

สำนวนที่ ๔

เหม่ ๆ ฮี ชะ นัง เม (ชะ เอ้อ เอ็ง เอย) ชะ ลา นี (ชะ เออ เอ็ง เอย)

กุงละละ (ลา ละ ละ) ฮีวี ๆ (เอ้อ เอ็ง เอย) เสียให้ตาย (สร้อย)

เมขลารำเยาะ (ชะ เออ เอ็ง เอย) หัวเราะรำ

กุ่ม กุ่ม กุ่ม กุ่ม กำ กำ ๆ (เอ้อ เอ็ง เอย) ไครหยามมึง (สร้อย)

รามสูรกัศกราม (สร้อย) คำรามฮือ

ฮือ ฮือ ฮือ ฮือ ใต้เป็น ๆ (สร้อย) ใต้เห็นกัน (สร้อย)

เมขลาล้อแก้ว (สร้อย) พร่าวแพรวดา

ล้อแก้ว ๆ ไบมา (ซ้ำ) (สร้อย) อยู่รับ ๆ (สร้อย)

ทุกผู้หญิงใจร้าย (สร้อย) ทุกโคตริน

กุงจะจำ ๆ (ไม่ชัด) (สร้อย) ให้อาสิญ (สร้อย)

เมขลารำเยาะ (สร้อย) หัวเราะรำ

ออรา ๆ เรื่องเก่า (ซ้ำ) (สร้อย) นานมาก่อน (สร้อย)

กุ่มแก้วกายสิทธิ์ (สร้อย) กุทธรอน

ริงวอน เอ้อ เอย ร้องขอ (ซ้ำ) (สร้อย) อรทัย (สร้อย)

แพทย์หญิงชิงแก้ว (สร้อย) แล้วไม่ได้

อายเนื้อ ๆ อายใจ (ข้า) (สร้อย) ไม่ซัด (สร้อย)

พลงแก่งขานเพชร (สร้อย) ตั้งเปลวไฟ

ขว้างไป ๆ ค้วยกำลัง (ข้า) (สร้อย) เท้าข้างสาร

สำนวนที่ ๖

ยังมี (หนอยแน่) เอยกาเหว่า (ชะ ดิง นอง นอย ๆ ข้า ข้า เออ เอิง เอย)

ยังมี (สร้อย)^๑ แม่เอยกาเหว่า (สร้อย)^๒ ไซ้ให้แม่กาพิก (ข้า)

แม่กา (สร้อย) ก็หลงรัก (สร้อย) ลูกก็ในอุทร (ข้า)

จะคาบข้าว (สร้อย) มาเพื่อ (ข้า) (สร้อย) คาบเหยื่อเอามาป้อน (ข้า)

เจ้าปีกหางยังอ่อน (ข้า) (สร้อย) ยังจะสอนบิน (ข้า)

เจ้าพาลูก (สร้อย) ไปหากิน (สร้อย) (ข้า) ปากน้ำละคงคา (ข้า)

คืนหนึ่ง (สร้อย) เจ้าเหยียบสาหร่าย (สร้อย) (ข้า) ปากไซ้เจ้าหาปลา (ข้า)

เจ้ากินกุ้ง (สร้อย) กินกั้ง (สร้อย) (ข้า) กินกระหังและมังคุด (ข้า)

เมื่อกินแล้ว (สร้อย) ก็พากลับ (สร้อย) (ข้า) จับต้นโพธิ์ทอง (ข้า)

ยังมี (สร้อย) นายพราน (สร้อย) (ข้า) หัวล้านกระจงมอง (ข้า)

ได้ยกบิน (สร้อย) ขึ้นล่อง (สร้อย) (ข้า) ล่องแม่กาดำ (ข้า)

เจ้าตัวหนึ่ง (สร้อย) จะคัม (สร้อย) (ข้า) ตัวหนึ่งก็จะบ่า (ข้า)

สงสารเจ้าเอ๋ยกาดำ (สร้อย) (ข้า) กรรมของแม่กา (ข้า)

สร้อย ๑ (หนอยแน่)

สร้อย ๒ (ชะ ดิง นอง นอย ๆ ข้า ข้า เออ เอิง เอย)

ประวัติผู้เขียน

นางสาว วัฒนา ณ นคร เกิดวันที่ ๑๓ เดือนกันยายน พ.ศ. ๒๔๙๓ สำเร็จ
การศึกษาจากคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เมื่อปีการศึกษา ๒๕๑๔ เข้าศึกษา
ต่อในชั้นมหาบัณฑิต สาขาวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๑ ปัจจุบันรับราชการตำแหน่งอาจารย์สังกัดภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปฏิบัติราชการ ณ โรงเรียนมัธยมสาธิตรามคำแหง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย